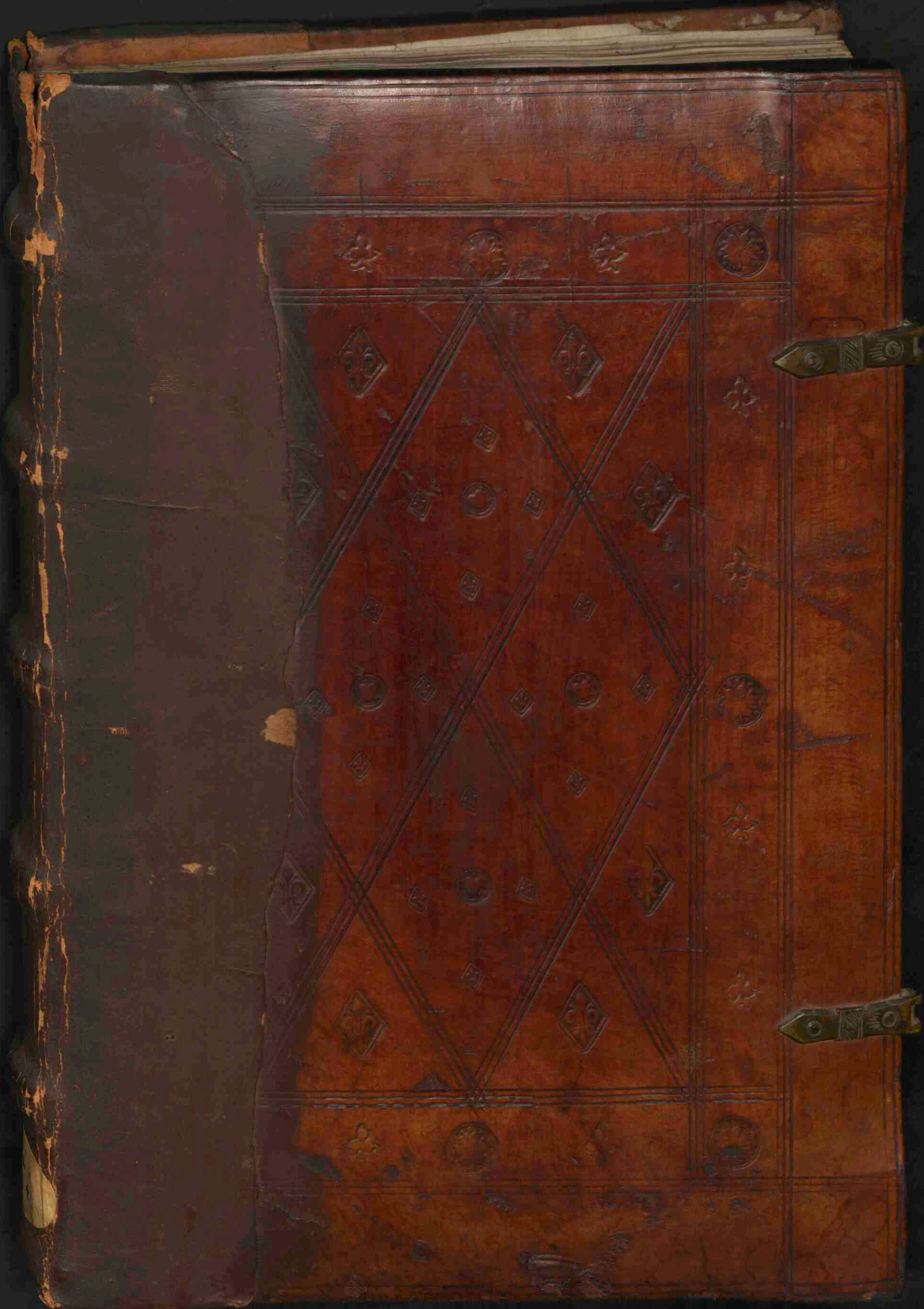

De Trinitate libri i-ii

<https://hdl.handle.net/1874/327895>

Hs.
3 J 4

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
Nº. 151

578

113 R17
114

do deit nūc acua Et sicut ~~non~~ coagulati sūt

u om nē terram gau

78 (Eccl. 151, antea 294t.) Membr. fol. 90 ff. Saec. XV.
Boethius, De trinitate ll. IV cum commentario (Gilberti Porretani).
Fol. 1b. Incipit liber boetij quomodo trinitas unus deus, cet. Fol. 6a. (Incipit
commentarius libri I:) Omnium que rebus percipiendis suppeditant, cet. Fol. 71b:
Commentator. (Incipit commentarius libri IV): Non sum nescius, cet. Fol. 90a
(in fine:) ... neutrum componens coniunctione confundi. Reliqua commentarii in
lib. IV desunt.

sonus eo nū et in fines orbis terre verba e oū

R^m h
lic ihrlm

Et ~~in~~ antea tu dñe florebit sicut lil

um acua et sicut odor balsami erūt ante te

acua Eiuuac **S**ancti et iusti in dño gau

de acua vos elegit deus in hereditate sibi ac

uia Eiuuac **I**n velamento clamabūt sa

tui dñe ac uia acua acua Eiuu **S**pūs

Ece ego mitto vos sicut oves

in medio luporum estote ergo

prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbe

Quoniam in sunt hi qui ut nubes vo-

lant Et quasi columbe ad fenestras

suas **D**omine laetare cor tuum plena oculis

et lintille ac lampadis in medio discant cetera Et

Exultet cor
in omni terra
gaudeat sonus
Et.

Sic sunt viri sancti quos elegit do-

minus in caritate non ficta et dedit illis gloriam

Hs.
3 J 4

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
Nº. 151

78

14

deo deo nunc aqua et sicut coagulati sunt

aqua ac **I**ua In omni terra genuerunt

sonus eo nunc et in fines orbis terre verba eius

*R^m fi
lic ihelin*

Et **A**nti tui domine florebit sicut lilium

um aqua et sicut odor balsami erunt ante te

aqua **S**ancti et iusti in domino gaudent

de aqua vos elegit deus in hereditate sibi aqua

ua **I**n velamento clamabunt sancti tui domine aqua aqua aqua **S**piritus

tui domine aqua aqua aqua **S**piritus

in msc. scriptum per hanc Johannem Petri Dem.... a
121—124 vacant.
Tractatus incipiens: Intueri libet quomodo sacra el
narrationum qualitates exprimant, cet., fol. 125—
Fol. 133: Invocatio S. Pontiani, cum notis musicis.
„Pertinet ad Carthusienses prope Traiectum.” Vid. de hoc
Bijdragen,” V (1831), p. 832—35.

Ece ego mitto vos sicut oves

in medio luporum estote ergo

prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbe

Et sicut in sunt hi qui ut nubes vo-

lant Et quasi columbe ad fenestras

suas **D**omine caecum plena oculis

et lintille ac lampades in medio discunt te res Et

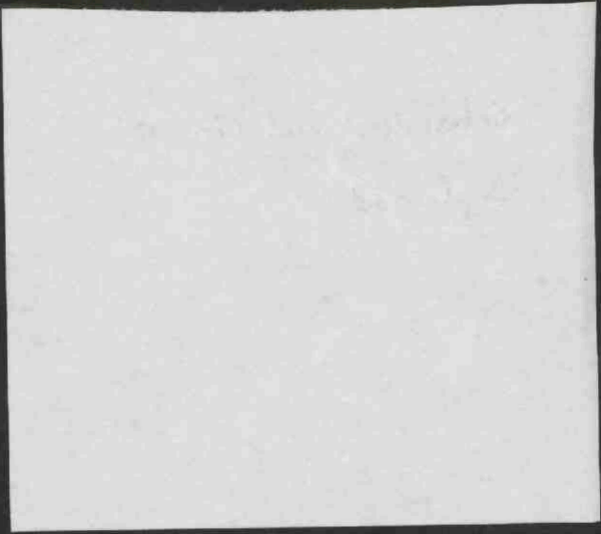
Exultet
in oem tra
gunt son' eoz
Et.

Sic sunt viri sancti quos elegit do-

minus in caritate non ficta et dedit illis gloriam

Behandelt mit 'Cire 212'

Sept. 1988

n°. 259. t.

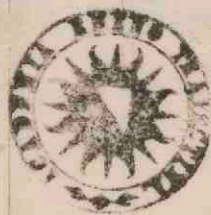
N°. 294. t.

**Incipit libe boetij quomō trinitas
unus deus ē. et non sūt tres dī. ad quātū
aureliū synachū illustre virū cōsulē ex cō-
sulari ordine atq; patriā socerū eius.**

I nvestigataz
diuissime q̄st
one. quantuz
nostre mentis
igniculu lux
diuina digna
ta est illustrare? formatā rōni
bus litterisq; mandataz. offerē
tam vobis cōmunicandāq; cur
am: tam vester cupidus iudicij.
q̄ nostri studiosus inueni. Qua
in re quid michi sit animi. quoc
ens stilo excogitata cōmento: tū
ex ipsa materie difficultate. tum
ex eo q̄ raris idz vobis tantū lo
quor. intelligi potest. Neq; enim
fame iactatione: et manib' vil
gi clamoribus excitamur. Sed
si quis fructus est extiter: hic n̄
potest aliam nisi materie sim
lem sperare sententiā. Quocun
q; igitur oculos a vobis dicit. p
tim ignauā leguacō. partim s
callidus luor occurrit: ut conti
nēham videat diuinis tractati
bus irrogare: qui talibus homi
nū monstris nō agnoscentia h̄
potius q̄ proculcanda proiciat
Idcirco stiliū breuitate cōtrahe
et ex intimis sumpta phyloso
phie disciplinis. nouorū verborū
significationibus velo: ut hec tā
tum michi. vobisq; liquando s
ad ea conuertis oculos colloquā
tur. Ceteros vero ita sumouim?

ut qui capere intellectu nequiverit:
ad ea etiam legenda videant indig
ni. Hanc tantum a nobis queri o
portet: quantū humane rationis
intuitus ad diuinitatis valet cel
sa conscendere. Nam ceteris quoq;
artibus idem quasi quidā simul ē
constitutus. quousq; potest via ra
tionis accedere. Neq; enī medicina
egris semp affert salutem. Et nul
la erit culpa medicis: si nichil
eorum que fieri oportebant omi
serit: idemq; in ceteris. At quātū
hec difficilior questio est: tam fa
cilior debet esse ad veniam. Vob
tamē etiam illud inspicandum
est: an ex beati Augustini scriptis
sermone cōmuni aliquos in nos
venientia fructus extulerint. Ad
de pposita questione hinc sumā
mus inuā

Xristiane religionis
reuerentiam plures
vlturpant. Et ea fide
pollet maxime ac solitarie: que
tum ppter vniuersaliū precepta
regularium: quibus eiusdem reli
gionis intelligatur auctoritas:
tum ppter ea q̄ eius cultus per o
nes parte mundi terminos ema
nauit: catholica uel vniuersalis
vocatur. Cuius hec de trinitatis
vinitate sententia est. Pater inq;
unt deus. filius deus: spiritus sac̄

Dicitur igitur pater. filius spiritus
sanctus deus unus: non tres dei.
Cuius coniunctionis ratio est in
différentia. eos enim comitatur
différentia: qui vel augent vel mi-
nuunt. ut arriani: qui gradibus
mentorum trinitatem variantes &
distrahunt. atque in pluralitatem
diducunt. Principium enim plu-
ralitatis est alteritas. Preter alte-
ritatem enim: nec pluralitas qui-
dem quid sit intelligi potest. Trium na-
mque rerum vel quotlibet: tum genere.
tum specie. tum numero. Diversi-
tas constat. Quociens enim dicitur
idem: totiens et diversum predicatur.
Idem vero dicitur tribus mo-
dis. Aut genere. ut idem homo
quod equus quia idem est genus ut
animal: vel specie. ut idem cato
quod acro. quia eadem species ut
homo: vel numero: quia ut tul-
lius et acro: quia unus est numerus.
Quare diversum etiam vel gene-
re vel specie vel numero dicitur:
sed in numero différeniam actus
cum varietas facit. Nam tres ho-
mines neque genere neque specie: sed
suis accidentibus distant. Nam si
si animo cuncta ab his acciden-
tia separamus: tamen locus cunctis
diversus est: quem unum fingere
nullo modo possumus. Quociens
num corpora unum locum non op-
tinebunt qui est accidens: atque

ideo sunt numero plures. quam ac-
cidentibus plures fiunt.

Hec igitur ingrediamur:
et unumquodque ut intelli-
gi atque capi potest. dispiciamus.
Nam sicut optime dictum videtur e-
ruditi est hominis: unumquodque ut
ipsum est ita de eo fidam capere tem-
tare. Nam cum tres sunt specula-
tive partes: naturalis in motu. &
abstracta. idem. inse-
parabilis. Considerat enim corporum
formas cum materia que a corpori-
bus actu separari non possunt: que
corpora in motu sunt. ut cum terra
desolunguis sursum fertur: habet
que motum forma materie coniuncta
Mathematica sine motu in abstrac-
ta est. Hec enim formas corporum
speculatur sine materia: ac per
hoc sine motu: que forme cum in
materia sunt. ab his separari non
possunt. Theologia sine motu ab-
tracta atque separabilis. Nam de
i substantia: et materia & motu
caret. In naturalibus igitur rati-
onaliter: in mathematicis disci-
plinaliter: in divinis intellectuali-
ter versari oportebit. Neque deducit
ad ymagines. sed potius ipsam
inspicere formam: que vere for-
ma neque ymago est: et que esse
ipsum est. et ex qua esse est

Quae namque esse ex forma est. **I**statua cum non secundum esse quod est materia. sed dicitur secundum formam quoniam in eo inscripta est effigies animalis: ipsa namque esse non secundum terram quod est eius materia: sed dicitur secundum eius figuram. **T**erra quoque ipsa non secundum informam materiam dicitur: sed secundum siccitatem gravitatemque que sunt forme. **N**ihil secundum materiam esse dicitur: sed secundum propriam formam. **S**ed divina substantia sine materia forma est: atque idem unum est. et est id quod est. **R**eliqua enim non sunt id quod sunt. **U**niquodque enim habet esse suum ex his ex quibus est: id est ex partibus suis et est hoc atque hoc. id est partes sine coniuncte: sed non hoc vel hoc singulariter. ut cum homo terrenus consistat ex corpore et anima: corpus et anima est: non vel corpus vel anima separatim in parte. **I**gitur non est id quod est. **Q**uod vero non est ex hoc atque hoc. sed tantum est hoc: illud vero est id quod est. et est pulcherrimum fortissimumque et nullo quia unitur. **Q**uo circa hoc vere unum in quo nullus numerus: nullum in eo aliud preter quam id quod est. **N**ecque enim subiectum fieri potest: forma enim est: forme vero sub

iecte esse non possunt. **N**am quae ceterae forme subiecte accidentibus sunt ut humanitas: non ita accidentia suscipit in eo quod ipsa est: sed in eo quod materia ei subiecta est. **D**um enim materia subiecta humanitati suscipit quodlibet accidentis. ipsa hoc suscipere videtur humanitas: forma vero que est sine materia: non potest esse subiectum. **N**on vero uelle materiam. necque enim esset forma: sed ymago. **E**x his enim formis que preter materiam sunt: iste forme uenerunt que sunt in materia et corpus efficiunt. **N**am ceteris que in corporibus sunt ab utimur formas uocantes: diuina ymagines sunt. **A**ssimilatur enim formis his que non sunt in materia constitute

Nulla igitur in eo diuersitas. nulla ex diuersitate pluralitas: nulla ex accidentibus multitudo: ac idcirco nec numerus. **D**eus vero a deo nullo differt: nec ullis accidentibus et substantialibus differentiis in subiectis positus distat. **U**bi vero nulla est differentia: nulla est omnino pluralitas. **Q**uare nec numerus. **I**gitur unitas tantum. **N**am quod tercio reperitur. cum pater et filius et spiritus sanctus nuncupatur: tres unitates non faciunt pluralitatem numeri: in eo quod ipse

sunt. **S**i ad res numerales atten-
damus ac non ad ipsa numerum.
Illic enim unitatum repetitio nu-
merum facit. In eo autem numero
qui in rebus numeralibus stat.
repetitio unitatum atque pluralitas.
minime facit numeralium rerum
numerosam diversitatem. **N**us
enim duplex est. **U**nus quidem qui
numeramus: alter vero qui in
rebus numeralibus stat. **E**te-
nim unum res est unitas. qua
unum dicimus: duo circuli in re-
bus sunt: ut homines et lapides.
dualitas nichil. **S**ed tantum du-
alitas qua duo homines uel la-
pides duo fiunt. In ceteris eodem
modo **S**ecundo in numero quo
numeramus: repetitio unitatum
facit pluralitatem. In uno vero
rerum non facit pluralitatem
repetitio: velut si de eodem dicamus
gladius unus. mucro unus. ensis
unus. **N**otest enim unus tot voca-
bulis gladius agnosci. **H**ec enim
unitatum iteratio potius est. non nu-
meratio: velut si ita dicamus:
ensis. mucro. gladius. repetitio est
quedam eiusdem. non numeratio
diversorum: velut si ita dicamus. sol
sol. sol. non tres soles existemus:
sed de uno totiens predicavimus.
Non igitur si de patre ac filio ac
spiritu sancto tercio predicavimus
us: idcirco trina predicatio num-
erum facit.

Hoc enim ut dictum est illis im-
munit: qui inter eos quibus di-
tantiam faciunt meritum. **C**a-
tholici vero nichil in differenti-
a constitutibus ipsamque for-
mam ut est esse ponentibus: ne-
que aliud esse quam est ipsum quod est
opinantibus: recte repetitio de eo-
dem quam enumeratio videtur esse
diversa. cum dicitur. pater deus. deus
filius. deus spiritus sanctus. **A**tque
hec trinitas unus deus: velut en-
sis atque mucro unus gladius: sicut
velut sol. sol. sol. unus sol. **S**ed
interim ad eam dictam significatio-
nem sit demonstrationes: qua ost-
enditur. non omnem unitatum re-
petitionem numerum pluralitatem
facere. **N**on vero ita dicitur pater
et filius et spiritus sanctus. qua-
si multivocum quiddam: nam mu-
cro et ensis et ipse est et idem. **P**ater
vero ac filius et spiritus idem est
idem est: non vero ipse. **I**n qua re
paullisper considerandum est. **R**eque-
ritur enim ipse est pater qui filius:
minime inquit. **F**ilius. idem
alter qui alter: negantur. **N**on est ergo
inter eos in re omni indifferen-
tia. **Q**uia et subintrat numerum
que ex subiectorum diversitate con-
ficia: superius explanatum est. **D**e
qua re brevitur consideramus: si
illud quemadmodum de deo unum
quodque predicatur predicamus

Decem
omnino predicamenta
traduntur: que de rebus omni-
bus uniuersaliter predicantur:
id est substantia. qualitas. quan-
titas. ad aliquid. ubi. quando.
habere. situs. facere. pati. Hec
igitur talia sunt: qualia sub-
iecta permiserunt.

Nam pars eorum in reliquis
verum predicatione subiec-
ta est: pars in accidentium unio est.
At hec cum quis in diuina ver-
tetur predicatione: cuncta mu-
tantur que predicari possunt.
Ad aliquid vero omnino non potest
predicari. Nam substantia in
illo non est vere substantia: sed ol-
tra substantiam. Item qualitas et
cetera que euenire queunt: quo-
tum ut amplius fiat intellectus: ex-
empla subdenda sunt. Nam cum
dicimus deus: substantiam quidem
significare videmus: sed eam que est ol-
tra substantiam.

Quia vero iustus qualita-
tem quidem sed non accide-
tem. sed eam que nec sit substan-
tia: sed et ultra substantiam. nec
enim aliud est quod est. et aliud est quod
iustus est: sed idem est esse deo quod
iustus est et iustum. Item cum dicitur
magnus uel maximus: quantita-
tem quidem significare videmus:
sed eam que sit ipsa substantia ta-

lis qualiter esse dicimus ultra
substantiam. Item cum est esse deo
quod magnum. De forma enim eius
superius demonstratum est: quoniam is
sit forma et unum vere. nec ulla plu-
rualitas. Sed hec talia predica-
menta sunt. ut in quo sint ipsi
esse faciant: quod dicitur diuise quod
idem in ceteris: in deo vero conuente
atque copulate hoc modo. Nam
cum dicimus substantiam. ut homo
vel deus: ita dicimus quasi il-
lud de quo predicatur ipsum sit
substantia: ut substantia homo
vel deus. Sed distat. quoniam homo non
integre homo ipsum est: ac per hoc
nec substantia. Quod enim est:
aliis debet. que non sunt homo.
Deus vero hoc ipsum deus est.
Nichil enim aliud est. nisi quod
est: ac per hoc ipsum deus est.

Redius. iustus quod est
qualitas. ita dicitur quod
ipse sit hoc de quo predicatur:
idem si dicamus homo iustus vel
deus iustus. ipsum hominem vel de-
um iustos esse proponimus: sed dif-
fert. quod homo alter. alter est
iustus. deus vero idem ipsum est
quod est iustum. Magnus etiam ho-
mo uel deus dicitur. atque ita quasi
ipse sit homo magnus vel deus
magnus: sed homo tantum mag-
nus: deus vero ipsum magnum
existit. Reliqua vero nisi quod de de-

o. neq; de ceteris predicantur.

Nam ubi vel de homine. l. deo predicari potest. De homine: ut in foro: de deo ut ubiq;: s; ita ut non quasi ipsa sit res id quod predicatur de qua dē. Non enim ita homo dicitur esse in foro: q; admodū ēē albus uel longus. Nec quasi circūfusis et determinatis proprietate aliqua qua de signari scdm se possit: sed tantum in quo loco sit illud alijs informatū rebus. p; predicatioē ostenditur. De deo vero nō ita. Nam quod ubi est: ita dici videtur. nō quod in omni loco sit. Si nō em̄ in loco esse nō potest: s; q; omnis locus allit ad eū capie diuin. cum ipse nō suscipiatur in loco: atq; idē nūq; esse in loco dicitur. quoniam ubiq; ē sed nō in loco. Quando vero eodē predicatur modo. ut de homine: heri venit. de deo semp est. Hic quoq; non quasi ēē aliquid dicitur illud ipsum de quo hesternus dicitur aduentus: s; quod ei scdm tempus accesserit. predicatur. Quod vero de deo dicit semp est. unū quidē significat quasi in omni preterito fuerit: omni quoq; modo sit presentare. omni futuro erit: quod de celo et de ceteris immortalib; corpib; h. m.

philosophos dici potest. At de deo non ita. Semp em̄ est: qm̄ semp presentis est in eo tpiēs. Tantumq; inter utarū rerū presentis quod est nūc inter est ac diuinarū: qm̄ nūc quasi currentis tempus facit et sempiternitatem. Diuinū vero nūc pmanens neq; mouens se. atq; consistens: eternitate facit. Cui nō si adias semp. faacs eius quod nūc est ingē indefectū q;: ac p hoc ppetuū cursum: qd est sempiternitas.

Deus habere l. facere eodem modo. Dicimus em̄ vestitus currit de homine: de deo. cuncta possidens regit. Rur sus de eo. nichil quod est esse: de utriusq; dictū est. S; omnis hec predicatio exterioribus datur: omnia q; hec quodāmodo referuntur ad aliud. Cuius predicationis differenciā: sic facilius interuolam? Qui homo uel deus est refertur ad substantiā qua est aliquid: idē homo uel deus. Qui iustus est refertur ad qualitatem: qualē est aliquid. idē iustus. Qui magnus ad quantitatem: qua est aliquid. idē magnus. Nam in ceteris predicationibus nich tale est. Qui em̄ dicit aliquē in foro esse uel ubiq;: refert qd ad predicamentū qd est: sed nō

ubi

quo aliquid est: velut iusticia iust?
 Item cum dico currit vel regit
 vel nunc est. vel semp est refertur
 quidem vel ad facere l' ad temp?
 si tamen inter diuini illud tem
 pus semp dia potest: sed non q
 aliquo aliquid est: velut est a s
 magnitudine magnus Nam si
 tum passionem requiri no opor
 tet in deo. neq; cum sunt. Jam ne
 patet que sit differentia pdicati
 onu: quod alie quidem quali re
 monstrant. alie vero quali acci
 dentias rei: q; illa que ita pre
 dicantur ut esse aliquid rem ol
 tendant: illa vero ut no esse: s;
 potius extrinsecus aliquod quo
 dammodo affigat. Illa igitur que
 esse aliquid secundum rem predica
 tionis designant vocat quecuq;
 de rebus subiectis dicunt: vocan
 tur accidentia secundum rem. Cum vnde
 deo qui subiectus no est: secundum
 substantiam rei predicatio nunci
 patur

Hec. nunc de relatiuis spe
 culamur: pro quibus
 omne quod dictu est suplinus ad
 disputatiouem. Maxime etiam hec
 no videntur secundum se facere predica
 tiouem: que pspiciunt ex alio ad
 uentu constare videntur. Age cum
 qui dominus? et seruus relatiua sit
 videamus vtrumne ita sit: ut secundum
 se sit predicatio. an minime At qui

si auferas seruum: abstuleris quoq;
 dominum At no si etiam abstuleris al
 bedine: abstuleris quoq; album
 Sed inter est quod albedo accidit
 albo: qua albedine sublata. pit
 uinum album. At in deo si seruus
 auferas: pit vocabulum quod dominus
 vocabatur. S; non accidit seruus
 deo. ut albedo albo: s; potestas q
 dam qua seruus coheretur. Que
 qm sublato deperit seruo: constat
 non esse p se accidere deo: sed p ser
 uum quodammodo extrinsecus ac
 cessu. Non igitur dominus potest predica
 tiouem relatiua quicquam rei de qua
 dicitur secundum se uel addere uel mi
 nuere l' mutare: que tota non in
 eo quod est esse consistit: sed in eo qd
 est in comparatione aliquo uis se ha
 bere Nec semp ad aliquid sed ali
 quotiens ad idem. Age cum. sit qd
 q. Si igitur si accedam dexter: erit
 ille sinister ad me comparatus: no
 q ille ipse sinister sit. sed q ipse s;
 dexter accesserim. Rursum. ego sinis
 ter accedo. Item. sit ille dexter. non
 q ita sit p se dexter uelut albus l'
 longus: sed q me accedente sit dex
 ter: atq; id quod est a me l' ex me
 minime vero ex se. Quare que
 secundum rei alio in eo quod ip
 sa est proprietatem. no faciunt pdi
 cationem: nichil alternare uel
 mutare queunt. nullaq; omne el
 sentia variare. Quo circa. si p

ac filius ad aliquid dicuntur? a
nichilq; aliud ut dictū est diffe
runt. nisi sola relatione: relan
o vero nō predicatur ad id de quo
dicatur. quasi ipsa sit ipsū: sed
secundū rem de qua dicatur. nō
faciet alteritatem rerū de qua di
citur. Sed dici potest. quo quide
modo id quod vix intelligi potu
it interpretatū est psonarum.

Quino em
magna regule varietas
in rebus corporeis distancias.
efficiat differencas nō locas. Neq; et
em accessisse potest aliquid deo. ut
pater fieret. Non em cepit esse vn
q; pater. eo q; substantiaalis qui
dem a sit productio filij: relatiō
vero predicatio patris.

Si in cōmuni in po
bus omnium de deo sen
tenciari: ita cogitemus pcellisse
quidem ex deo patre filiū deū. et
ex vtriusq; spiritū scū. hos qm
incorpales sunt nūme distare.
locas. Qm vero p̄ deus et filius
deus et spiritus sanctus deus. De
us vero nullas habet differenc
as: quibus differat ab deo a nul
lo eorū differat. Differat vero vbi. s
abluat. abest pluralitas: et ubi
abest pluralitas: adest vnitatis
Nichil aut aliud gigni potuit
ex deo: nisi deus. Qm in rebus nu
meralibus repetitio vnitati: n

facit modis omnibus pluralita
tem. Trū igitur p̄dona d̄stitu
ta est vnitatis. Sed qm nulla
relatio ad seipsam referri potest:
idcirco quod ea seipm est scdm
predicatio que relatione caret. S
ffacta quidem est trinitatis vni
tatis in eo quod est predicatio re
lationis: seruata vero vnitatis
in eo q; est indifferencia l̄ substan
cie vel opationis. vel om̄io eius
que scdm se dicatur p̄dicationis.
Ita igitur substantia d̄tinet vni
tatem: atq; ideo sola singillatim
profertur atq; separam que re
lationis sunt. Nam idem pater
qui filius nō est: nec idem vtriusq;
spiritus sanctus. idem tamē de
us est pater et filius et spiritus sanc
tus: idem iustus. idem bonus.
idem magnus. idē om̄ia que h̄m
se potuerit predicari. Hanc sc̄
dum est. nō talem semp esse pre
dicationē: ut semp ad differens
predicetur. ut ē seruus ad dūm.
Differat em. Nam om̄e equale.
equale equale est: et simile si
mili simile ē. et idem ei quod ē
idem: idem est. Et similis rela
tio est in trinitate patris ad fi
liū et vtriusq; ad spiritum scū:
ut id eius qd̄ est idem ad id qd̄
est idem. Quod si id in cunctis
alijs rebus nō potest inueni. fa

at hoc cognata caduas rebas
 alteritas. Nos uero nulla yma
 gnatione didua: sed simpli
 a intellectu erigi. et ut quosq; in
 telligi potest: ita aggredi intel
 lectu etiam oportet. **H**ic ppoli
 ta questione satis dictu est.
 Nunc uolui uocari iudicij ex
 pectat sublimitas questionis?
 que utru recte discussa sit an s
 mune: uelre statuat pnuucia
 tionis auctoritas. **Q**uod si se
 tencie fidei fundamentis spon
 te firmiterne opitulante gra
 diuina. ydruca argumetorum
 aduincuta prestimus: illic
 pfecti operis leticia remcabit:
 unde uenit effectus. **Q**uod si
 ultra se humanitas nequunt
 ascendere: quantum uincallita
 subtrahit. uota supplebunt.

Omnium que rebas
 papiendis suppe
 ditant rationu:
 alie diuines sut
 mune: generu: alie ppre ali
 quoz. Et communes quidem sut:
 ut quicquid uelut aliau. abeo
 dem diuersu esse necesse e. **H**o
 in omni reru genere ueru est.
Quod autem dicitur species
 numq; de suo genere predicari:

diffinitionu genus recipit no
 diuisionu. **N**am sicut in demol
 trationu diffinitua species s
 genere: sic in diuisa genus spe
 cie declaratur. **H**anc autem conu
 omniu diuinitate uel pprea
 tem non uelat. quulquis reru
 diligens inquilitor non tran
 leuiter eas asperit: sed men
 tis acie fixa notatas. et euidem
 iudicio dprehensas. pmu ap: se
 seruandas memorie tradidit:
 deinde ne aliau uel obliuione
 eas proslus pisse. uel intra lile
 cu languere putarent. sepe tu
 aut in seruis sophistarum uariis
 dformationibus causa tu exer
 cicy ludens. aut seruis philoso
 phie officijs inter eius dciotes
 agens. eas exposuit. **N**am uer
 bi gratia. in ciuiliu genere. si
 cut pro sexto colao. aut pro
 marco marcello seruis. orator
 tullius. sic et quintilianus et se
 ueta et menander. oratoru so
 phiste atq; dformatores: pmu
 in causaz. secundus in decla
 mationu. tertius in comedia
 z fictis. de hys tu que poterat
 fieri argumentis. ex rethorica
 principis rationu locuti. eas
 se ppre mente habuisse: et no
 leu affectione. s; quoda diffi
 tile mouendo lacryae habitu
 tenuisse testati sunt. **D**iliter

et alij in facultatibus suis. aut
theoremata mensuraru. aut
axiomata ponderu aut alioz
nominu diuines multoz sui
pprias aliquoz generu ratioes
se firma sciencia tenent et vigi
lauer attendere docuerunt: vel
serio philosophantes. vel inter
sophistas sese confictis simili
tudinibus exercentes. Quali
ter factu est ut nec pprias vlt
suo: generu terminos usurpa
rent: nec communes multoz ad
eoru aliquod coartaret: ac ph
in singulis facultatibus fines
suos officia inueniret. Quisq;
vero hanc ronu differencia vel
oino uelat uel attendere neglig.
sepe preter officiu causa calu
diuitat: ideoq; sine carens offi
ci vel tractatus alicui inqum
uelaus credit: ammiratioe du
buis fluctuat. quod periculosu
est: vel quadam securitate plu
mens: ymmo plumpioe secur.
sentencia fallitatis affirmat. qd
dampnosu est: et omni genere no
as effulo cum imoderatioe gest
et vultus. in grege impitoz no
sine illoz detestatione qui aliter
sentiant. clamat quod impude
tissimu e. Quales fuerunt arti
am et labelliam et alij multi:
qui naturaliu pprias rones the
ologias concauerunt: et vtriusq;

diuines ab iunctem straxerunt.
Est cu ppriu naturaliu qd licet
numero diuersoz pprietates diu
se sunt: ita quoq; substantiae nu
mero diuersae sunt. et quod vna
lingularis substantia no nisi
vnu numero faciat substantie:
vt platonis et aristotels no solu
accidentales pprietates verum
et substantiales quib; ipsi sut vt
vbi gra uel diuersa corpa vel di
uersi homines. diuersae sut: et q
et quocunq; lingularis pprietas
platonis corpus esse vel homine.
eadem nullu aliud idem esse facit
Nam et si generationis ppaga
tio gūato dat esse corpus ab ea
lingulari corporalitate transfusi et
languinis. aqua et gūans sunt
corpus: fit tu deatione discessio:
qua et generans ab illius corpore
quod dealo languine retinet sub
stantia et generatus ab illius qd
dealo languine fomentis tpalib;
additur aliud ab iunctem corpus
fit. Has igitur naturaliu rones
recte sicut videtur intelligentes.
etius. arrius. canoni. itemus no
ctus. labellius. praxcas. homoge
nes et pericallianus. et alij multi:
et eorudem naturaliu pprias esse
minime attendentes. in theologi
ca usurpauerunt et qm vnius pu
cipy ex quo et p que et in quo st
omnia nisi vna eia e. que gra

dicitur vltima. putauerunt quod
 sicut est vnus solus deus. ita
 quoque solus vnus sit deus.
Hunc autem atrius vocat s
 patrem. de quo vera quide rone
 dicit. pater est solus deus: sed
 rone vltimacione dicit etiam
 solus pater est deus. Ex quo in
 fert. quod neqz xps neqz spiritus
 sanctus est veritate essencie deus:
 et dicit xpm ee creaturam. spiritum
 vero sanctum esse creaturam crea
 ture. Quem secutus etiam. et e
 iusdem eay discipulus euuoni?
 asserit dissimulatiu ponit pater fi
 lium et filio spiritum sanctum. Noe
 tus vero atqz discipulus eius t
 labellus. praxtas etiam et hermo
 genes et priscillianus. illum vnu
 quem solu putat atrius esse de
 um ex eiusdem ppru extra gen
 ronis fantasia. solu similitate
 asserunt esse deum: sed in hoc ab
 atriis differunt. qd solu illum vnum
 putant esse et patrem et filium et
 spiritum sanctum: extra illam que
 nullu veru genus exapit rone
 que est diuersaru psonaru diu
 la propria vni. ducunt no posse
Et quidem multa omni genere su
 o diuersa a se. et diuersoru qum
 propria vni ducunt possunt: ut
 longitudo et latitudo. que omni ge
 nere suo diuersa et proprietate di
 uerlis quibus sunt addita: qz

longitudo soli corpori. latitudo
 a vero soli spiritui. vni hoī q
 simul est corpus et spiritus.
 simul ducunt. sed diuersaru
 psonaru propria diuersa vni
 us esse non possunt. quonia
 vnu aliquod et si ex partibz
 diuersoz generu et diuersaz
 proprietatu. no tamen ex diu
 lis psonis integru dicit. **O**is
 em persona recte intelligitur
 per se vna. Et hq quidem omis
 de diuinitatis singularitate recte
 sentientes. iuxta naturaliu co
 ne opinati sunt. no modo quod
 vnus sit solus deus. verum etiam
 quod solus vnus sit deus. Qui
 dam vero alij recte intelligentes
 patrem et filium et spiritum san. diu
 lis proprietatibz diuisas nume
 ro esse personas. nec solu patrem
 ee deum. sed et filium esse deum et spi
 ritum sanctum esse deum. tu illa na
 lu propria rone decepti qua de
 quo sicut numero diuersaru p
 prietates diuersa sunt. ita etiam
 eorundem subsistentie numero st
 diuersa. dixerunt no eundem sz
 similes esse patrem et filium et
 spiritum sanctum esse. **M**acedonius
 autem recte sentiens patrem et fili
 um vnus eundemqz ee substantie
 vel essencie: et ambos ee vnum
 deum. spiritum sanctum dicit no ee
 deum: sed qm spiritus sanctus e

utruisque diuinitate opinat di-
uinitate utruisque esse spiritum
sanctum. et nullam habere sub-
stantiam. Aliqui vero sic deum
asserunt esse triformem. ut unus
diuersis essentiis. tamquam diuersis
partibus assignent: alij quidem
quod pater est. alij vero quod fi-
lius est. alij autem quod spiritus
sanctus est: unus idem ipse et so-
lus? et omnipotentiae dicitur quod ipse
est pater. sapientiae quod ipse est filius:
bonitati quod ipse est spiritus
sanctus: et hoc quoque ex illa na-
tura ratione. quod unus subsistentis
diuersis subsistentiis diuersa ad-
dicta sunt: ut unus hominis corp-
orali color? sensibilitati passi-
o: rationalitati discretio. Sic igitur
rationem extra proprium genus abulio-
nibus in diuersa dogmata. et opin-
iones falsitatis. illi quos exempli
gratia memorauimus? et alij mul-
ti detulsi sunt. et quod peius est contra
catholicam de numero personarum et de ip-
sorum simplicium atque singularium essen-
tia fidem. quodam presumptionis
instinctu. confidenter locuti: errores
suos veritatem esse dixerunt. Quorundam
vero nequaquam a catholica
recedentes. et de numero personarum et
essentiae singularitate. sane crediti:
ex veris antecedentibus rationibus
veritatis. falsa postea deducunt iura-
ta sunt: et quo modo saluus praedictis

rationibus veritatis. sunt unus
simplicis ac singularis essen-
tiae diuersae personae. et diuersarum
personarum una singularis et sim-
plex essentia humiliter quiescit.
Illorum ergo detestabiles errores
boetius volens destruere. et huius-
modi infirmitate iuuare: Si-
macho et quibusdam alijs sapien-
tibus scribit de trium numero personarum
simplicis ac singularis essen-
tiae. et de tribus unius essentiae:
numero diuersis personis. et utrum-
que rationibus ostendit. scilicet secundum
diuersarum generum facultatum diuer-
sitas. Nam primo theologias con-
tra singularitatem atque simplicitatem:
deinde naturalibus numerabi-
lem personarum diuersitatem. Unde
recte intelligi poterit praenotatos
haereticos. ex eo quod naturalium prop-
rias rationes theologias diuinitate
uerunt esse deceptos

Inuestigatam. Praeui-
t prologum. in quo quod
uis illud de quo locutus est oblat-
rum sit. et plurimum ad cognoscen-
dum difficultatis rebus implicatum:
minime tamen verbis aptis se lo-
cuturum praemitit. sicut ab oratori-
bus cum genus cause oblatum est
fieri solet: primo ut rei de qua lo-
quitur dignitate ceteris indignis.
nec tamen plena verborum exercitatio expo-
sitione: et si quid sermo loquens

auditoris intelligentie prodit. in
 mox uncti noue significatione
 obduat. **S**z attenuatione maxie
 mouet tu rei ipsius magnitudi-
 ne: tu verboru qd dicimus breui-
 tate atq; obscuritate. Benivolentiam
 vero compat. et ab ipsius
 rei dignitate et a sua plona: cu
 sine arrogancia dicit se ea in qui-
 bus diu cogitauit scripsisse. et ab
 illoru quibus scribit cu contemptu
 ceteris. sui studij opus dicit se de-
 siderantissime ipsor offere aucto-
 ritati: atq; ab eis sententia vel
 le iudicij. **A** sui ergo negotij lau-
 de incipiens ait. **I**nuestigata
 re hic memorandu est qd ex
 affirmatione et eius contradictori-
 a negatione questio stat. **N**on
 tu omnis contradictio questio est.
 Cu eni altera contradictionis pars
 esse vera. altera vero nulla probi
 habere veritatis argumenta videt-
 ur: ut omnis homo e corporeus. n
 omnis homo est corporeus. itaq; nul-
 lus homo est lapis. quida homo
 est lapis. aut cu neutra pars ve-
 ritatis et falsitatis argumenta pt
 habere: ut altera paria sunt. alt
 paria non sunt. tunc tunc contradic-
 tio no est questio **C**uius vero ut
 q pars argumenta veritatis habe
 videtur: questio est. **H**oc aut trib
 modis attingere potest: videlicet a
 sophistica. vniuocoru. equiuocoru

iuuocoru. ptiu. tpm atq; relationu
 multiplicitate: aut orandi qua-
 litate. aut ronu ex quib sermo
 fit genere. **E**t quidem lex gum. s
 multiplicitates sophistic. arte et
 vlu sophisticaru pluribus note sut
Qualitas autem orandi. vel in re
 tu atq; ditionu sequencia. uel i
 carumde tropis attendit: quoru
 si vnu in affirmatione e. alteru
 in negatione. vtraq; vera potest
 esse: ut dies est letus. vera e. tropo
 tropo metonymic. i. dictione no-
 minis cu qd fit ad id quod facit.
Item dies no est letus. vera e: si qs
 reru istarum naturale inueniam
 ueget. **D**uctio vero gum diua-
 lis ronu vtraq; similita vera e
 ut supradiximus. nulla species de
 suo genere predicat in distinctionu
 genere veru est: utcu omnis species
 de suo genere predicatur in diuisio-
 nu genere veru est. **E**t horu itaq;
 occulta multiplicitate locoru. aut
 arte deductis. aut casu venientib
 argumentis. questio in ambigui-
 tatem adducatur: idcoq; no vili-
 corum qui ad eos pertinent locos.
 diuisione dissoluitur **C**u igitur
 vtraq; pars contradictionis. habere
 veritatis argumenta videt: dili-
 gentissime inuestigandu est. que
 horum vniuocaltas locor. pposi-
 litas multiplicatis ditiones di-
 uocat: ut hoc cogito que p diu

tionē et p̄ quā diuisionē excedit
beat. et partibus questionis ap-
tari: possit cognoscā. **Q**uod ad
hanc de singularitate ac simpli-
citate cōtine patris et filij et spūs
sāis. et de ipsorum secundū diuer-
sas proprietates nūali diuersitate s̄
questionē. cuius utraq; pars veri-
tatis habere argumenta videtur.
hoc tū inuestigasse dubiū esse nō de-
bet. qm̄ quidem ait. **I**nuestigatā.
nō sine studio diligentia qm̄ ait.
diligentissime. **T**ot tū multiplica-
ū locos cito pertransire nō potuit: et
an significatio an modus an qd̄
aliorum hanc fecerit questionē p̄-
pendere. **E**t et tū in alijs excitat in-
telligentiam rei certa proprietates
aut certa vocas positio: ut cū dī
homo albus. certū est albedinē cor-
palitatis ppriā esse. p̄t putari dic-
tū esse secundū aliquā humani
corporis partem: aut tū dicitur.
canis ē sensibilibus. qm̄ certū ē cuius
speciei sit. quocumq; qualitas sig-
nificat hac voce. qm̄ nūis ueliat
audire. ex cuius illarū sensu hoc
dictum sit. lat tū qm̄ nō nisi de eo
qui illarū aliquā habet ī multi-
plicitate: qm̄ diuersorū generū
diuersē faciunt cōnes. que adeo
sunt occulte: ut semp̄ eorum ge-
nera sepe et ipse uero et earū pec-
tus genera taceantur. et longiore
inuestigationis laborem esse dī-

git: ut in hac questionē. nō signi-
ficationibus nō modis nō parti-
bus t̄pibus. nō relationibus. nō
deniq; orandi q̄litatebus īphata
sed diuersorū generū rōnibus diu-
lis. que in utriusq; partib; questio-
nis huius adeo tacenturitas occu-
luerat. ut et propter hanc occulta-
tionē. questionē istam se inuesti-
gasse diuissime recte dixerit. **C**ā
ergo formata rōnibus. it̄ **Q**uestio
informis ē: dū adhuc in incog-
nito loco manēs indigesta simpli-
multiplicitas. formā ueritatis.
ut cuius partis contradictionis sic nel-
ciatur. obduat. **C**um uero loco s̄
exposito. ipsa quoq; de loca uniuersa
salutate educatur. et p̄ diuisionē.
significatio et significatio. modus
et modus excutitur. et hec l̄ cetera
ostendit diuilio partibus questionis
aptantur: ut plene possit cognos-
forma ueritatis excluditur. **A**ccedit
tū ad formam. qm̄ partū diuilio-
nis partibus questionis aptatio
argumentis firmatur. **C**ōuenit
cū ut questio sicut argumentis
adducatur: ita quoq; argumen-
tis certa reddatur. **H**anc igitur q̄l-
tionē sic inuestigatā nō quidē qm̄
inuestigatione quicquid ad eius p̄-
tineret solutionē inueniri. s; tū
q̄ntum lux diuina dignata est
nūc mentis igniculi. i. q̄ntū na-
tuali ingenio meo diuina gracia

Splendore suo dignū duxit ostē-
dere. Hanc inq̄ rōmbus qualiter
dictum ē formatā litterisq̄ man-
datam. i. scriptā vobis offerendam
meūq̄ dūmunicandā curam. **Q**
liter autem r̄ quare dūmunicandā
supponit. Tam vestra cupidus iu-
dici. circūspēcti examinus. q̄ nri
studio sus inuēnti. Quanto cū
studio ad inuēcndū per quid s̄
hanc soluerem quēstionē me ap-
plicauitanta cupiditate vestre
auctoritatis sententiā sup hoc s̄
habere volui. **Q**ua in re. r̄ cētā
Dicūsus inuestigatam r̄ diuittic
r̄ ratiōib⁹ formatā: r̄i magni-
tudine attentionē mouet. Hicbe
inuolentiā sp̄at a sua plona:
de factis r̄ negocijs suis sine arro-
gancia dicens. **Q**uali vobis dūm-
unicandā offero. **Q**ua in re quid a-
nimū. i. quis aīm⁹ mihi sit. salz
quorū fauorē quērā quocūq̄s cō-
mendo shilo. i. quocūq̄s scribo ali-
qua diu excogitata potest intel-
ligi. tum ex ipsa matēre. hoc est
rerū de quibus semp scribo dif-
ficultate: tum ex eo q̄ loquor r̄
is idz vobis tū. tibi saluz **S**yma-
cho. cui fecer omnia scripta mea ex-
aminanda offero. atq̄ alijs pru-
dentibus paucis **N**eq̄ cū excita-
mur ad aliquid optime facien-
dum iactatione famē. r̄ inanis
clamoribus vulgi. hac saluet

8
causa. ut fama nostra ad ceteros
trauscat. r̄ inter uostros sicut solet
facere comicos r̄ ceteros qui delata
re vult potas scemais nos r̄ the-
atralis applausus extollat **D**eu-
sus. Non exteriori fauore: sed cō-
sacitūe secreto delector **E**t si q̄s
est nobis fructus exterior ex alio-
rum iudicio: hic nō potest sperare
aliā sententiā nisi simile mate-
rie: idz nō potest sperari ex aliq̄z
sententiā. nisi ex taliū qualis ē
ipsa rerū de qua agit matēre. l.
quorū auctoritati quēdā dignitatē
inelle cognoscat ex virtutis ex-
cellencia atq̄ singularitate: sicut
matēre quēdam inē dignitas. ex
sui magnitudine r̄ in corpali pp-
etate **H**ic captat ab illorum quib⁹
scripsit plona: quorū auctōrita-
tem volens intelligi singularitē
excellētiā ait. **Q**uocūq̄s q̄. r̄
Quali. **U**t matēre similem pos-
sim sperare sententiā. vobis tū
colloquor: alijs ab igitur simul
nō potest. **N**am quocūq̄s. i. ad
quoscūq̄s alios quos in coram
tractatūm faciam iudices. a uob
nou dico ducati. l. dēci. i. declina-
ui oculos. occurrit mihi p̄tā ig-
na sequiācs. i. hoīcs sequiāc igna-
ui r̄ ignauia sequēs. partim cal-
lidus lior. i. callidi r̄ iudi. adeo
ut deumeliā videant irogare. i.
inferre diuuis tractantibus. q̄cū

q̄ talibus nō dico hominibus sed
hoīm monstris? quos s. corporis
quidem figura exterior homines
cē ostendit. sed interioribus que p̄
dicta sunt vicijs mētis magis sūt
belue: hic nō agnoscenda. i. exami-
nāta potius appolucant. q̄ tamq̄
poras paulcanda. i. despicienda. p̄ce-
rit. **Quisquis** ergo philosophie se-
creta talibus pandit ut ita dicat
ipsam prostrant: et q̄ntū in se est
dignitatē eius min⁹ ammirabilē
facit. **Quod** q̄m multiloq̄is et
sermone truuo dtingere solet.
idcirco stilum breuitate contraho
i. quod de hac sentio questione.
plena explicō expositione nō ex-
plico: sed trauitatis scripturę no-
tis significo. et sumpta ex phie
disciplinis nō dico exterioribus
phylicis vel interioribus mathe-
maticis. sed intus theologiae no-
uorum verborū nouis signifi-
cationibus velo: qualia sunt.
homo nō est id quod est. et ho-
mo magnus non est ipsū ho-
mo nec ipsū magnus. **Hic** mo-
uet attenuatōne. **Hac** autem et
breuitate contraho. et nouitate
velo: ut hec scripta nouitatis et
breuitatis mihi vobisq̄ tam si-
quā ab alijs studijs vris ad ea o-
culos ducitis nō tam nota
q̄ uutu colloquantur. **Cetero**
vero ab hys ita submoueamus

scriptis: ut quicūq̄ simpliciter
et inuoluta significatione com-
mota. nequinerunt ea cape intel-
lectu non eo quē scripta faciūt
sed eo potius ex quo facta sūt:
ad ea non modo iudicanda ve-
rum etiā legenda uideant indig-
ui. **Tria** quippe sunt: res intel-
lectus et sermo. **Res** intellectu cō-
cipitur: sermone significatur.
Sed nec sermone nota quicquid
res est ostendere potest. nec intel-
ligentiae actus in omnia quicūq̄
sunt eiusdē rei ostendere: idcirco nō
omnia deceptus tenet. **Citra** de-
ceptū etiā remanet sermo. **Non** eu-
tantū rei significatione vox pro-
dit: q̄ntū intelligencia deapit.
Similiter et scripturę signifi-
catio ad deceptū auctoris sui se ha-
babet. **Vnde** manifestū est q̄ q̄
audit uel legit. oratoris seu scrip-
toris deceptū ex hys que significa-
tio prodit percipit. **Et** de re nō
nisi eiusdem oratoris seu scrip-
toris recte sensu dterunt. **Idcirco** ab
huius sui tractatus lectione illo
merito arceat? qui scriptoris intel-
lectū ex quo fit sermo uel scrip-
tura dtempnūt: et ad rei signi-
ficationē iudiciū putant uel si-
li quid ad quod certa significa-
tio non dirigit attendunt. nō
tam recte que ueritati q̄m ab-
ferre que significationi iudicat

gestuunt. **S**ed et quoniam ad usque
rei plenitudinem intellectus s
nequit attingere: etiam illo
qui ex auctoris intellectu ver
ba uel scripta diuidunt?
monet ne illum de re perfecte
scripsisse. et quicquid ipsa est
dixisse existant: sed ex his
que concipi possunt scripto
rum seu dictorum perfectione
meantur. Aut ergo. **S**ed et tamen
vel. sed ne tamen. **S**ed. **S**ed. **S**ed. **S**ed.
submouem? ab his scriptis. q
ea capere intellectu nequiuat
Sed et illis qui intellectu capere
poterunt dicimus. Quod tamen
vel. sane tantum et vel. **S**ed
ne. i. tamen et. **E**st enim hoc loco ne
firmatua diuinctio. qualiter
ponit et virgilius dicens. **T**anta
ne te tenuit viuendi uate vo
luptas. **O**t pro me hostili pace
succumbere dextre. **H**ic enim ne.
pro etiam dicitur. **I**n pluribus quoque
locis alijs inuenitur ne firmatua
ua. **D**ic igitur hoc loco firmatua
tua ponitur: ut sit scilicet. **S**ed
ne tamen hoc est. sed etiam tamen a vobis
queri oportet. i. eos qui scripta
ura intellectu ex quo sunt scrip
ta capere poterunt. tantum co
uenit a vobis querere: quantum
intuitus humane rationis valet
descendere ad cella diuinitatis. **Q**ui
Est. **A**d que non omnino aspirat: et

9
Si aliquid de ipsa tanquam per specu
lum videt. **Q**uod scripto imen
dare. est scribendi officium debi
to fine perficere. **H**oc autem ceteris
intelligi potest. **N**am ceteris
quoque artibus idem quasi quidam
finitus est constitutus: cuiusque. **S**ed. ac
tu prosequi. quousque via rationis
potest accedere. **Q**uo actu et si
minime id propter quod sit euenit:
non tamen minus ars finem ha
bet officij. **N**on enim sicut marco
mannus rethor existimat. cuius
libet artis finis putandus est et
rei euentus propter que fit. **R**egis
enim mediana semper egris affert
salutem: propter quam fit. **S**ed si
nulla erit culpa medantis. i. ars
habet debitum finem: si nichil eorum
que fieri oportebat. i. que ars sa
nanda docebat. diuiserit. **I**dem e
in ceteris artibus. **D**icit enim medi
cine officium est apponere ad salu
tem: sic finis officij est non sanare
absolute. sed appositura sanare
Similiter et hic auctoris officium
est: multiplicitate qua questio
nem implicatam intellectus videt
ad dissoluentiam eam diuidere. **F**inis
autem est non simpliciter dico dis
soluere: sed diuisione dissolue
Et in ceteris quidem si que marco
mannus finem putat. non euenit.
auctor faciendo quod conuenit ve
riam promouetur. **A**t quanto hec

questio difficilior est: quia occultarū diuersitate rōnū implicata tanto facilioz debet ēē ad ueniāz vobis tm̄. **Quali** Si in re adeo difficili ars caret euentu: facilis in debetur. Non tū ex me sunt omnia que ad hanc questionē soluendā inducunt. **Vobis** em̄ etiā illud inspiciendū est et attentissime notandum. an semina. i. principia rōnū ueniētia in nos ex scriptis beati Augustini extulerint aliquos fructus. **Quali** Augustino auctore scripti. Nam quecumq; de hac questione dixi. q̄muis ab eis uerbis dicendi differat qualitate. sensu tū conueniūt: et ex intellectu quo se scripsisse significat deducta sunt. Ac de proposita questione sumam̄ iniciū

Xristiane religionis it̄
Religiosi uiris nālis
prima species a pluri
bus ponitur. secundū quā in hu
manis officijs iusticie uirtus ex
hibetur deo. quod ad ipsius singu
larem ptinet dignitatem: sicut ī
eisdem eadē secundū ceteras eīdē
generis species. que sunt pietas.
gracia vindictio. obseruancia.
veritas reddit hōibus. quod ad e
orumdem sub ipō ordinatissimā
ptinet diuersitatem. In quibus
tū omnibus ipsa ip̄a iusticia sc̄z

uis religionis causam refert ad
deum: et hic unus om̄n officioz fi
nis. quālibz uiris partes facit esse
uirtutes. In religione prima est
fides: que quidem generalit̄ est
veritatis cuiuslibz rei cū assensu
one p̄ceptio: sed ad quorūdā max
ime p̄ceptionē inuisibiliū. hoc uo.
p̄ excellētiā uisus traxit. ut. s. si
fides dicatur quā rōnalis mens
uere et cum assensione papit id qd
est om̄nū ēē. et cū a quo ab oibz
honorandus est cultū. et que gr̄e
ipsius p̄mia cultoz unitas spat
Est etiā in religione metus et
caritas diuina. et huiusmodi alia.
in quibus ipsa religio xp̄iana s̄
multū est reuerēda. **Sz** eius re
uerentiā plures usurpant. dicen
tes se xp̄ianā religionē habere?
non modo nō timentes diuinam
sup se bonitatē: uerū etiā de hys
que ad fidem ptinent nō recte cre
dentes. **Sed** ut de ceteris taceam?
ea fides maxime ac solitarie pol
let. i. singulari ac sumā dignita
te est reuerēda que uel gr̄e ca
tholica uel latine uniuersalis uo
catur: et hoc duobus de causis. cū
sc̄z p̄pter p̄cepta uniuersaliū regula
rum. i. p̄pter uniuersas regulas p̄
ceptorū que hoc loco dicunt uniu
sales quia nō unū pp̄lo. sicut lex
filijs israhel. nec unū lexu. sicut
circuncisio masculis. s̄z om̄i pp̄lo.

omni sexu. omni deniqz etati atqz
 idiomu indicunt. **Q**ua em fides
 vnu baptismu. vnus sacrificiu ritus
 vna caritas. vna spes omibz pre
 catur: quibus regulis pceptoz
 eiusdem xpiane religionis intelli
 gatur. i. intelligi potest auctori
 tas. i. principalitas. tu ppter eas
 quod eius fidei cultus quo f. fideles
 illud ee ex quo e venerant p omes
 pene mundi terminos emanauit. i.
 usqz ad fines orbis puenit. **C**ui h
 ic xpianozu fide dmentata: quid
 de patris r filij et ambozu spirituz
 ecnacia r pprietatibus sentiant ip
 si dicat. **E**t pmo singulari ac si
 plicem ee trinu ecnaciaam dicat eos
 sentite: r qz recte sentiant. theolo
 gias r omibus probat. **Q**uali fi
 des vniuersalis maxime pollet.
Cuius fidei sententia. de trinita
 tis. i. de trinu nro diuersaz plona
 r vnitare. i. singularitate scdm
 ecnaciaa hec est que loquit. **I**nqui
 em fideles. **P**ater est deus. filius e
 deus. spiritus sanctus est deus. **A**t
 qz inferit **I**gitur pater r filius et spi
 ritus sanctus sunt vnus singu
 laritate ecnacie deus. no tres di. i.
 sunt omniu vnu esse. no tria.
Et attende qz non scdm naturalium
 sed scdm theologicoz ppriam
 ronea hec inferunt. **N**am scdm
 naturaliu ronea que est nro
 diuersozu diuersa nro esse na

turas. **D**ira cucuit. ut plato e homo.
 cetero est homo. aristoteles e homo.
 g. plato r cetero et aristoteles sunt
 tres homines no vnus singulari
 tate substantiae e homo **C**u em dia
 tur plato est homo cetero e ho. arist e
 homo. no solu de alio s; r singulari
 te sui. aliud dicitur secunda affirma
 tione qz prima. r aliud tertia qz pri
 ma vel secunda **Q**uamvis em scda
 r tertia prime predicatiuu repetat
 nome. tam tu predicata no repetit
 s; qz vnus dformes tu diuersas. pmo
 qz dformes ergo nro diuersas a se
 inuice naturas de nro a se diuersi
 affirmant. r h trinu de tribus predi
 catoz necessaria diffia no pa
 titur hanc adunatione: ut dicat
 plato r cetero r arist. sunt vnus
 singulariter homo. **C**u vero dicit
 pater est deus. filius est deus. spuz
 amboz est deus. qz vnus de nro diuer
 sis. tu non dicunt diuersa. r licet
 nois ita rei ecnacia predicatit repeti
 cio facta est. r hoc vnus de tribz
 pdicati necessaria indiffia pmit
 tit. pmo exigit eadem tria ad huius
 ter predicatit ecnacie singularitatem
 coniungi. ita pater. filius. ambozu
 spiritus sanctus. sunt vnus singu
 lariter deus. **R**ate ergo hanc fide
 lu illatione ex theologicoz ppria
 indiffie rone dmentans ait. **C**ui
 r **Q**uali fideles diuisim dicunt
 pater est deus. ite filius est deus.

item spiritus sc̄us est deus: atq; inde
diuinit̄ inferunt. q̄ pater. filius sp̄s
sanctus sunt vnus deus. vtiq; nō sūt
cōne: quippe nō cōiunctionis rō est
illius q̄ diuersis agendo diuinit̄ de ip̄
s̄is affirmant eēcie vnus indist̄a
Erius aliqui sint. qui diuisis nōi
bus illis. putant. sicut de diuersis.
ita quoq; diuersa dia. qui l. filiū a
spiritū sanctū opinant̄ aut aliū a
patre. aut aliter q̄ patre dia deum.
Eos em̄ proculdubio comitat̄ dist̄a
qui cū aliū alij dixerunt uel augent
aliū dicendo maiore vel minuūt a
liū dicendo minore vbi gr̄a vt ari
am qui trinitatē. i. hos tres. quorū
vnus pater. aliū filius. aliū sp̄s
sanctus vocat̄. variantes quibuscūq;
gradibus meritor̄. atq; dicentes pa
trē filio maiore. et filiū spiritu sancto
distrahunt. i. nō mō p̄sonaliū. p̄ue
tati. verūcūq; n̄arū nōo distinguunt
dicentes solū patre veritate esse deū.
filiū vero creaturā et spiritū sc̄m
creaturā creature. **E**uc nimirū di
uersitas ex meritor̄ gradibus necessa
rio intelligi: qui nisi in diuersis eē
dem ḡnis natura eē non possūt. **R**e
q; em̄ homo hōie maior aut dignior
esset. **C**um igitur ariam patre et
filiū et spiritū sanctū gradibus va
riant meritor̄: eodem uocallatio
n̄arū dist̄a distrahunt. atq; in eā
que secundū formā ḡnis eē plurali
tatem diducūt. **I**llor̄ igitur opinōe

cū pater dicitur deus. et filius dicitur
deus et spiritus sanctus dicitur deus
filius eē intelligendus alius deus
q̄ pater. et spiritus sanctus alius
deus q̄ filius vel pater. necq; hanc
posse fieri diuinit̄ qua dicitur.
pater et filius et spiritus sc̄us sūt
vnus deus. sed intelligendū q̄ ip̄i
sūt plures dy. quāquidē filius est
aliter deus q̄ pater. et spiritus sc̄us
aliter deus q̄ pater et filius. **O**m̄is
em̄ que vero nōie dicitur p̄salitati
principiū est alteritas. que est dua
litas. **P**reter hanc em̄ dualitatis
alteritatē nō eā intelligi potest
quid sit pluralitas. q̄m om̄is p̄sa
litas aut tota est dualitas aut d̄stat
ex dualitate. **B**inariū em̄ nō nisi
ex vno et altero d̄stat: ternariū vō
ex binario et vno. quaternariū autē
ex duobus binariis. et deinceps om̄s
numerus partē h̄z binariū. **T**riū
nāq; r̄e dicit pluralitatē esse ex
alteritate. **N**unc que sit sc̄dm alteri
tas siue pluralitas in naturalibus.
iuxta quor̄ rōnem ariam patre
et filiū et spiritū sc̄m nōo distrahūt
naturar̄: diuisione demonstrat̄.
Quali. **P**luralitas eē ex alteritate.
vix **R**am vel ex ḡnis uel sp̄a vel ex
numeri alteritate. **T**riū nāq; vel
quatuor. vel v. vel quolibet rerū s̄b
sistenciū diuersitas d̄stat. tū que. tū
specie tū nōo. **E**uod ex d̄p̄atioe op
posin probat. ita **Q**uocies eē de idē

totius etiā diversū predicat. Item
 perodiatur tribus predictis modis
 scilicet vel genere vel specie vel numero
Generis ut idem est homo quod equus
 quia hominis et equi idem est genus
 verbi gratia ut animal. Diversis etiam
 substantiæ ex quarum aliis homines et ex
 aliis equi sunt animalia. non unius
 imaginis subali similitudine
 ipsos qui secundum eas subsistunt
 faciunt esse diversos sicut specia
 e idem dicitur. ut id est cato quod e
 cetero. quod scilicet catonis et ceteronis cati
 est specia. verbi gratia ut homo.
Diversis namque substantiæ que v
 na sunt specia. quarum alia cato a
 lia cetero est homo. eorum substan
 tialiter faciunt similes. Numero
 autem idem dicitur. quod quibus mil
 tis appellat nominibus. tamen secundum
 eandem singulariter qualitate
 ut tullius et cetero. quia videlicet
 ex una singulariter qualitate.
 ex qua hec vni indita sunt no
 mina. non dico sunt sed est vno
 vni cui indita sunt **Quare. S**
Quali. Quocirca idem totius
 diversū dicitur idem autem tribus
 modis. Quare diversū etiā e
 idem tribus. scilicet vel genere vel ge
 specie vel numero. Unde mani
 festum est idem atque vnum. ideoque
 diversū et alterū in naturali
 bus multipliciter dicitur **Vnum** et
 vel idem subsistens aliqui dicitur

vni tantum nature singularitate
 ut cetero vni homo et idem quod
 tullius. vni idem qui tullius et
 plato vni rationalis. et idem quod
 suus. vni qui suus spiritus. quoniam
 plato et suus vnde ipse dicit spi
 ritus. sunt rationale diversarum non
 rationalitatum. quarum una pla
 tonis. altera spiritus eius esse
 fingatur diversitate. sed vni
 singularitate eademque **Que**
 vni numerum collectione vni
 tantum rationis. proportione compa
 bilium omnino non recipit. Nam tull
 us et cetero. neque duo neque diversa
 sunt. **Plato** vero et eius spiritus.
 diversa quidem sunt sed non duo.
Diversa vere. quoniam plato est quicquid
 est naturaliter spiritus eius. non
 autem spiritus eius est quicquid est
 ipse. **Et** ratione omnino diversa sunt
 quia plato ex spiritu dicitur. et
 et platonem spiritus suus dicitur
Duo vero procul non sunt. eo quod
 similitudine aliquorum quorum al
 terum de platone. alterum de spiritu
 ipsius dicitur. quid duo sunt al
 ligari non potest **Hic** vero veritas
 non vno vocat. **Si** quis ergo ab
 hoc vno diversū aliquid in na
 turalibus cogitet. rationis proportione
 convenit. ut omni similitudinis et
 dissimilitudinis ratione remota. a
 liud quoque nature singularitas
 vnum illi opponat. ut huic homi

hunc alium hominem vel hunc lapidem. Dicunt etiam multa substantia unum et idem non nature unius singularitate. sed multarum quia ratione similitudinis fit unione. Hac enim plures homines unum vel idem homo. et plura animalia unum vel idem animal esse dicunt. Ab hoc igitur uno diversum quis cogitans oportet ut non modo essentia veritatem dissimilitudine oppositum spectet. et copatione opponat. ut equum hominum et lapidem animali. Et hoc genere vel specie diversa dicunt et altera. sicut illa que diversarum naturarum adiungat. Formitas generis vel specie unum dicuntur. In hac quia facit unius unitate. semper est numerus. non modo substantiam. veritatem substantiam. Sicut enim non nisi numero diversitas non nisi secundum numerum diversitas possunt esse formata. Non enim similiter esset homo cato sicut accers. nisi substantie quibus utrumque aliquid est. essent etiam numero diverse. earumque numeralis diversitas. eos numero facit esse diversos. Hanc autem in naturalibus numeralis non modo substantiam. verum et substantiarum diversitate eorum que assunt substantiarum illis in eadem substantiis accidentium dissimilitudo non quidem facit sed probat. Et tamen quia numeralis diversitatis acciden-

tium aliquorum dissimilitudo semper comes hoc inextinguibile proprietatis. Moras pro eo quod debuit dicere. probat dicit facit. cum secutus adiungit. Et eam que est in uno differentiam dissimilium accidentium varietas facit vere. Nam generum vel specierum dissimilitudo taliter in ipsorum unione diversa non dividit. Verbi gratia. Tres homines non dico substantiarum unius generis vel speciei unius. sed nec genere nec speciei. nulla substantie accidentium dissimilitudine. sed suis accidentibus dissimilitudinis distant. Nam sicut iam dictum est ut aliqua substantiam vel specie diversa dicantur. oportet eorum substantiarum etiam dissimilitudine esse diversas. Cum autem absque dissimilitudine est eorum diversitas. iuxta illarum numerum. primum ex illarum uno est substantiam unum. Etiam quoniam aliqua etiam diversa dissimilitudine accidentium semper continentur. huius Moras sicut dictum est ratione numeralis substantiam differentiam accidentium varietates rectissime facit dicitur. sine quibus in substantiis substantie omnino esse non possunt. Nam ut in ceteris iam posita exempli ratione huius aptius et probabilius et non si quidem re. vel. i. saltem uno ab huius. et tribus hominibus separantur uncta accidentia. fingentes eis nullam omnino aliam inesse. tamen locus non quantitatis quo locale aliquid per se dicitur. sed

collationis localium quorum ipsorum quod
libet collatorum localium recte locatum
appellatur. tuncis etiam dissimilitu
dine. si non generes saltem speciei di
uisus est quod nullo modo possunt
fingere. vel unitate singularitatis
vel unione specialissime similitu
dinis unum. Quo enim corpora non op
tinebunt locum singularitate aut
specie unum sibi inuicem collocatorum
Atque ideo tres quos exempli gratia
a posuimus homines. sunt in forma
cum ipsos subsistentiarum unum plu
res. quoniam si aliquibus etiam dissimili
tudine diuersis actibus plures
sunt. hac accidentium diuersitate. p
pria adunatarum similitudine
subsistentiarum plures esse probantur

Hge igitur. et supra
cum dixisset. pater et filius
filius est deus spiritus sanctus
est deus intulit dicens igitur pater
filius spiritus sanctus sunt unum
deus Et quod hoc secundum theologice
fecerit rationem ostendit cum supponit
Cuius diuisionis ratio est indif
ferentia Arianos autem dixit in eam
que in forma generis imo in forme
genere est pluralitate. patrem et fi
lium et spiritum sanctum distrahente. Et
quod hoc ex naturalium fecerit ratio
ne declarant cum dixit. principi
um alteritatis est. Atque hanc subsis
tentiarum alteritatem ex subsistentia
cum dissimilitum seu similitum diuisiua

te esse docuit. cum eam genere vel spe
vel numero stare subiunxit Ex quibus
theologice vel philice aliquas rationes
manifestum est esse diuersas. ideoque
trium predictorum. id est patris et filii et spi
ritus sancti unam singulariter ac sim
plicem essentiam qua unusquisque il
lorum est quod est. theologice rationibus de
monstraturus. eas a naturalium ratio
nibus per hoc esse diuersas ostendit. quod
alij speculationum naturalium. alia
theologica supponit Quod quoniam
expositis speculationum partibus
melius intelligi potest. quam ipse sunt
rerum sibi subiunctarum proprietates e
nuat. et ad quam propria theologice
et pertinet ratio monstrat. Et si
Catholice fidei secundum theologice. p
prias rationes sententia haec est. quod et
diuisim vere dicitur pater est deus
filius est deus. spiritus sanctus est
deus. et diuinitati pater filius spiritus
sunt unus deus Arianos vero
secundum naturalium rationes senten
tia haec est. quod pater quidem solus
veritate substantiae dicitur deus. si
neque filius neque spiritus sanctus
veritate substantiae vel diuinitatis
vel diuinitati unus cum patre deus
dicuntur. Age igitur ingredi
amur et discipiamus. id est incipia
mus. et diuersis speculandi modis
aspiciamus unumquodque. id est natura
lia et theologica. prout potest in
intelligi atque capi. id est naturalia

lucio mo. et theologica suo et si quod
ad perfectionem sui dicitur specula-
tionum diuisio. quod utique facere
debemus. Nam sicut optime dic-
tum videtur a cicero. credidi est ho-
minis unumquodque ut ipsum est. i. si-
cut rei proprietatem exigit. ita de eo fide
capere temptare. i. ea speculatione
considerare illud cui ipsum quod con-
siderandum proponit certe diffin-
tionis addiatur. Non enim indit-
creti cuiuslibet speculationem quolibet
pertinent. Nam cum tres speculati-
ue sint partes. Scilicet multo-
rum sunt generum. Alie namque sunt
theologice. i. speculatiue. ut ille
quibus intuemur an sint et quod
sint. et qualia sint. et cur sint li-
gula creata. Alie vero sunt prac-
tice. i. actiue. ut ille quibus post
inspectionem scimus operari. ut
medici et magi. et huiusmodi
alii. Ut autem de praktis tace-
amus. speculatiue ex his que per
ipsas inspicimus contrahunt ap-
pellationem. et vocantur alie quidem
philice. i. naturales. alie vero ethi-
ce. i. morales alie autem logice. i.
rationales. Et ut ite morales atque
rationales pretereamus: illarum que
vno nomine naturales dicuntur. que
cum vltimo suauore speculatiue vo-
cantur tres partes sunt. vna que
vniuersali omni nomine speciali-
ter dicitur. naturales. alia que

mathematica. tertia que theo-
logica. Has describit per motum
atque separationem et eorum diana-
binas in singularium notionibus
ponens differentias. Aut igitur Na-
turalis dicitur que est in motu at-
que in abstracta quod grece dicitur
h' est inseparabilis. Ex
qua re in abstracta atque inseparabi-
lis. supponit. Considerat enim corporum
formas cum materia: que forme a
corporibus non possunt separari. non
dico ratione sed actu. Hinc dicendum quod
materia multiplex uocatur est. et for-
ma simpliciter. Origo namque hinc in-
uenitur. quod plato vocat neces-
sitate et fraude et receptaculum.
et nutricula et gremium et matrem
et sinum et locum totius generationis.
audientes vero eius appellant ple-
i. siluam. ipse plato uocat primam
materiam. eo quod in ea formatur quecum-
que recipiuntur ab ea: cum tamen ipsa
nullam ex ea detrahit formam. Qua-
tuor etenim elementa que in illa
mutua habent dictionem ex maiori
atque optinentur cuncta uocabulo
cognominantur materie: et ceteris
deinceps in genere corporum secundum
species suas diuersis: ut es terra. la-
pis et huiusmodi alie dicitur materi-
e. Ad generales quoque et speciales
substantias. que substantias
in quibus sunt et dicitur. eo quod
ut sint aliquid dicitur. Et sic

nois. i. materie alia fit denotati
o. Nam et ipse eorum que sibi alle
r quodammodo post ipsas sequunt
dicunt subiecte materie. eo quod
omne ex huiusmodi esse est aliquid
na ab eodem strahit. ut posterior
que p illud suscipit sit rone ma
teria. Verbi gra. Cum corporalia
que est esse corpus in quo est et quo
ipsi est aliquid naturaliter. i. cor
pus eadem strahunt. ut figuratum
et huiusmodi aliorum que causa corpa
litate et eius addita potestati.
cu eadem se habet sit materia ipsa
quosq; ex eadem materia dicit
Inde est q; distinctiva demonstra
tio primum huiusmodi esse existit
Deinde que illius sunt actio mo
data potestati adiungit. Ut si
querat quid est statua. primum di
citur es vel marmor et huiusmodi
deinde que illud quodlibet esse co
mutant. iuxta quod statua ex
spatione alterius quesita. ppe
tas exigit nunt. forma quosq;
multiplicat dicit. Na essentia
da quo opifite est quicquid est aliqd
et quicquid est esse unum illud est ali
quid et omne quod in eadem est ali
quid. ut ei quod est esse alit. pri
ma forma dicit. Quatuor q;
substantie i. ignis. aer aqua ter
ra. no quidem que in silua mu
tua dactione habere predicte sit
que ex silua et intelligibili spe

ae sunt. e quibus demum hec materie
scibiles ignee aerie aquatiles.
terree. deducte sunt corpora l. que
nutricule omnia stantibus suscip
lino exemplaria eorumque corporum p
ter grece latine vero forme cogno
minate sunt. Illud etiam quosq; sub
sistentiam quolibet esse ex quo unum
quodq; eorum est aliquid et q; eorum
que sibi allunt predictum est esse
materie. eorumque substantiam dicit
forma. ut corporalia omnia cor
porum. Dicitur etiam forma illud
quodam generis qualitatis quod est
corpora figura. et que ita subsiste
tibus insunt. ut eorum potentiam le
quant ex quibus aliquid sunt. Ex
hinc manifestum est q; materiam
alia informis est et ideo simplex ut
ple; alia formata et ideo non simplex
ut corpora. Multiplex enim esse ipsorum
et plurima illi addit in ipsis illa
nequaquam sunt esse simplicia: et hi
tamen utraq; materie appellant. Et
vero sunt esse substantiam. et ma
terie dicunt et forme. Quisum in
eorum s. que sibi allunt materie
et eorum q; ex eis sunt aliquid forme.
Simuliter formatum alia nullius
materie: et ideo simplex. ut opifite
essentia qua ipse vere est. Neq; enim
ipsa ex multis essentis stat. neq;
illi in opifite allunt aliqua. quo
rum opifite vel ipsa esse vel dici pot
sunt aliqua ratione materia. Ille

quoque simpliciter subsistentiae que cor-
porum exemplaria sunt. siue s-
materia sunt et ideo simplices. **N**o-
em sunt id quod esse dicuntur ex mul-
tiplica eentia. nec idem assistunt i-
eis quorum ille vel ipsa possunt esse
materie. **N**am quod sensibilibus inesse
dicuntur non ideo est quod illis insint
atque herent in abstracte. qualiter
corpalitas inest corpori: sed quia
cum abstracte ab eis sunt et eis in-
me dante. tamen quali regione appo-
sita. ut ab illis tamquam exemplaribus
sensibilia tamquam ymagines ab o-
pifice deducantur. deductionis dila-
tio. non modo sensibilibus ipse. sed et
ipsis inesse sensibilia dicuntur. **Q**ue
vero sunt subsistentiam esse sicut
dicitur est non modo forme sed etiam
a materia nuncupantur. **F**igure vero
sensibilibus et cetera que in subsiste-
ntibus eorum esse sequuntur. forme tamen
cognoscuntur et non materie. **H**is
ita diuisis addendum est quod primarie
a materia. id est yle. et primarie forme
id est ysa opificis et sensibilibus pite: eo
quod simplices sunt et abstracte. non autem
illa forme. vel iste materis debent
quod sunt omni motu carere. **Q**ue vero
in abstracta a se inuicem atque corre-
ta sunt. id est sensibilia mouentur. forte
vero sensibilibus quamuis in abstracte. id est
motu habentes. si tamen abstracti autem
dat. hac vero abstractorum unitate
sua motu esse dicuntur. **N**o enim tantum

sicut dicuntur. verum etiam aliter quod sit
res aliqua sepe vix dantur. **E**t
patet quod etiam ipsa sunt speculatio di-
uidit et vel ex his que inspiat. vel
ex modo inspiciendi cognoscitur.
Cum enim natura sicut sunt dicitur
ta et in abstracta dicitur. ex sua quod
de propria potestate qua huma-
no animo datum est ex sensibus atque
ymaginationum presentibus sunt vi-
culis rei sensibilia. id dicitur. sed ex
his que dicitur naturis. id est in ab-
stractis et motu habentibus. natural-
iter in motu et in abstracta cognoscitur.
Et quod ex hac causa sit hoc nuncupatio:
manifeste demonstrat dicitur.
Considerat enim corporum forma
id est figuras. et huiusmodi alia. non modo
in materia tamen insunt. sed et tamen
materia tamen nullas assunt: atque ex
hoc subsistentiam omnino dante dicitur.
Creatio namque subsistentiam inesse
facit ut cum inest ab ea aliquid sit.
Dicitur vero eadem subsistentiae na-
turas posterioris rationis accommodat.
ut cum illa insunt. simplex non sit
Que quoniam esse non possunt. nisi sit
subsistentibus insunt. ut eorum subsi-
stentis assunt in abstracte dicitur
Vnde autem. **Q**ue posterioris rationis
forme a corporibus non possunt separari
non dico disciplinam ratione factu.
id est ut quod sunt dum dante sunt. reti-
nentur separate. **E**x eadem dante
dicitur corporum motus. cum sit dante

tas inassitudo decedentium luce
 decemque inmutat. Que enim de
 ratione non simplicia sunt videlicet
 corpora in motu sunt. ut vbi gra
 in motu qui est secundum locum ap
 parerit cum ponderositas sine pro
 etate et terra deorsum fertur et ig
 nis sursum. habet motum. non que est
 substantiam esse. unde vnuquodque
 eorum aliquid est prima materia. scilicet
 que illi materie in eadem substan
 tias de ratione est forma diuinita.
 Alia vero speculatio que naturalium
 abstractas formas aliter quam sunt
 i. in abstracto. Considerat ex fine quo
 illud facit. grece quidem mathe
 matica. latine disciplinabilis voca
 tur. Recte utique. Cum enim sunt in ab
 stracte. i. cum nisi in concrecione non sit.
 quid tamen ibi sunt oportet intelligi.
 Nam cum rationalis speculatio perfecte
 id quod est esse aliquid capit. vbi dis
 ciplinabilis quoque id vnu illud est quod
 sit firmiter teneat. Vbi gratia.
 Non propeudat ratio quid sit esse corpus
 et esse coloratum. et esse latum. nisi dis
 ciplinabilis quid sit corporalitas. quid
 color quid latitudo cognoscat: quod
 fieri non potest. nisi hic in abstracto
 ta atque decreta. et ab eo in quo sunt
 et a se inuicem abstrahat et discernat.
 Ex hoc ergo quod inseparabilia ad
 sepat. ut natura eorum prospiciat et pro
 prietas valeat apprehendi: mathe
 maticis sine disciplina vocat. In ab

tracta quidem corpora inseparabilia sunt
 que nisi separata non prosunt. Hec cum
 formas corporum sine materia specu
 latur non dico speculat esse sine ma
 teria. sed speculatur sine materia
 sine motu tamen. Hinc deinceps hys que
 sunt deest motum. Dicitur autem se
 paratio hys ex quibus sunt motum tol
 lat. non tamen quod motabilia careant
 motu. sicut in abstracta non possunt
 abstrahi. sed quod sicut dictum est mathe
 maticis ea sine materia speculat. ac per
 hoc speculatur sine motu. Ratione autem
 actus formas speculatur in abstracto
 tas. Unde supponit. Que forme sunt
 cum in materia sunt. i. in corporibus ab
 hys corporibus separari non possunt.
 Ideoque quod mathematica speculatio
 dicitur in abstracta ab ratione actu. quod vobis
 sine motu. a motu speculandi. meto
 nomica denotatio est. Tercia vero spe
 culatio que omnia naturalia transcendit
 in ipso eorum quolibet principio. scilicet vel
 opifice quo auctore sit. ut pytha. a
 qua tanquam exemplari deducta sunt
 vel ple: in qua locata sunt figuræ in
 tutum. per excellenciam intellectuali
 vocatur. Quod cum simplex sine
 motu et semper est. verius proprie
 quoniam vel rationali opinione. immo opi
 nabile ratione. que non semper et in
 motu sunt scilicet. scilicet proprie posse
 vel disciplinabili eorum forme in
 abstracto. ideoque in motu separatum
 atque sine motu possunt attendi

ab ipsius autem rei que papitur
natura theologica et a proprietate
sine motu atque abstracta atque se
sepabilis cognominat. Recte utique
Nam dei substantia. i. deus vel
diuinitas. et materia caret et mo
tu. i. nec deus nec eius eētia
a potest esse materia. Neque enim ea
quod ipse esse eētia. que grece vltia
dicitur potest esse nec simplex. ne
que in eo eadem eētia adesse aliud
aliquid potest quo ipse sit. Non
enim deus simplex esset. si vel eius
eētia distaret ex multis eētiis
vel eadem adessent forme in illo. quod
vel ipse deus esset. vel eius eētia ra
tione diceretur subiecta materia. Et
hoc quidem est ex rebus que papunt
diuersitate speculationum diuersi
tas. Quāuis igitur rerum specula
tionibus substantiarum aliquę sint
rationes diuines: plurimas tamen propria
re necesse est. Ac pro hoc in naturalibus
que sicut sunt papi debent. scilicet dicta
et in abstracta. oportebit plurimum ver
sari rōnaliter ut scilicet posito nomine quo et
id quod est. et id quo est significat ea
in mētis qua dicta rei debet dili
genter attendat. quid sibi vel quod
est vel quo est creationis coloratio exi
gat. et quid ceterarum speculationum
loas dimittet. In mathematico
vero ut in abstracta aliter quod sunt
i. abstractum attendant. oportebit
enim versari disciplinaliter. ut scilicet

ea que nisi subsistentibus uisunt diuino
nichil sunt sepatim ab eis deceptat
lic eorum propria ad disciplinam faciendam
attenda. t. ut communes sibi cum ceteris
speculationibus rationes ad ipsam
nunc detrahat. In naturalibus enim
dicitur homo species generis.
i. animalis vel corporis. in mathema
ticis vero non generis sed in diuinitatibus
tamen dicitur species homo: ideoque uia
lis creationis proprietate dicitur ge
nus de specie predicari. Mathematico
vero abstractiois proprietate non
genus. sed generis genus de ea que
huc non generis sed in diuinitatibus
tamen species est uere et sequentem predi
cari conceditur. In diuinitatibus quoque quod
non modo disciplina uerum etiam re ipsa
abstracta sunt intellectu aliter uer
sari oportebit. i. ex propriis theologico
rum rationibus illa depre. et non ex uia
liter cōceptor aut disciplinaliter
abstractorum proprietatibus iudicari
Quare hoc ita uelut intelligi. a
piti tamen subiungit. Neque oportebit
induci ad aliqua creata. que uere
existentiam sunt ymaginationes
sed potius ipsa ex suis rationibus in
specie singulari ac simplici for
ma. **Q**ue uere. sic huiusmodi spe
culatio lacuat partes. et quibus
que speculari ueniunt ostendit
Nunc op patris et filij et spiritus
amboꝝ una sit singularis et si
plex essentia. qua sola uniusquisque

illorum est id quod est theologica virtus
speculatione demonstrat: ut ph^o
catholica qui dicunt. pater est de^{us}
filius est deus spiritus sanctus est
deus. igitur unus deus non tres di-
sunt. recte secundum prophetam de quibus
loquuntur rationem inferre intelli-
gant. **Quali.** In divinis oportet
tebit ipsam inspicere intellectu-
liter formam. Que vere forma est.
Ac si dicat. multa sunt que vocan-
tur forme. ut corporum figure. et ali-
a que in subsistentibus creatio-
seu creatione fiunt. quibus id au-
visunt aut aliquid est aut aliqd
esse doctrine ordine demonstrat.
sed hec omnia pre se habent sua. ex quibus
aliqua ratione deducunt aut
ad illa spectant principia. ideoque
mutuata alio ab participatione
potius quam rationis veritate. forme no-
minantur. **Essentia** vero que prin-
cipium est omnia creata precedit. illis
omnibus ut esse dicantur imparet.
et a nullo alio ut ipsa sit sumens.
ideoque vero nomine forma. neque yma-
go est. **Etiam** cum de ea loquens dicitur
essentia est sic debet intelligi eum esse
est illa res que est ipsi esse. id est que non
ab alio hanc mutuatur dictionem. et
ex qua est esse. id est que ceteris omnibus
eandem quandam intrinsecam participati-
one dividit. Non enim de quolibet
est esse sue proprietate dicitur. sed
ab eo qui non aliena sed sua essentia

proprie est. ad illud quod creata ab ipso
forma aliquid est. et ad ipsam creatam
formam. et deinde ad omnia que de ipso
vere dicuntur. quoniam ex eo tamquam ex prin-
cipio sunt. dictio ista transiunt
ut de uniuersis diuine forme parti-
cipatione recte dicitur est. **Quod** non
omnino a naturalium ratione diuina sunt
Namque et in naturalibus omne sub-
sistentium esse ex forma est. id est de quo
cumque subsistente. de esse forme
quam in se habet participatione
dicitur. sicut ex his exemplis
potest intelligi. **Statua** enim dicitur
esse statua non secundum ex quod
ex forma que eris est esse eius. id est sta-
tue materia. sed secundum illam formam
qua humanus artificis in eo cre-
auit animalis effigies inscripta est
hoc est ad designandum et qualiter
potest ymaginaria similitudine
demonstrandum verum animal cuius est
ymago efficta est. **Plusque** est de es-
sentiis secundum terram quod id est que terra ex
forma qua terra est. terra est eius
id est eris materia. sed potius secundum
eris figuram. que cum lapis soluitur
calore impleta creatur. **Terra** quo-
que ipsa non dicitur terra. non kata-
ton ylica. id est non secundum siluam. ka-
ta. namque secundum yle vero silua in-
terpretatur. ton autem articulus est
Vel non apoton yle id est non silua.
Nam apoton ypolino. ab. ton videtur
est articulus yle silua. **Hec** est illa

prima materia. q̄ receptaculū pla-
to vocat in qua sicut supra dicit
m̄coramū. formant̄ quicūq̄
reapunt̄ ab ea. cū tū nullā ex ea
ipsa trahat formā. v̄ est oīno ī
formis. De hac igit̄ ait. q̄d non
secundū eam terra dicitur terra
s̄ secundū eas que sunt forme
ipsius terre. Verbi gratia. secū-
dū siccitatem grauitatēq̄ ipsius.
Ex hys igitur manifestū est q̄
nichil oīno secundū materiā q̄
predicatur forme subest. dictione
qua illa forma exponit̄ esse d̄
sed secundū eā ex qua rei p̄p̄o-
ta est appellatio. rei ipsius p̄p̄ia
forma. **¶** De diuina. **¶** De
formā diuinā vocauerat esse oīm
ostendit nō abhorere a naturali-
bus quoz̄ esse oīm ex formā. **S**
Nunc ad id quod cepit̄ redit. v̄
eam vere vnā ex op̄atione ualū
quoz̄ nullū sive nature simplicitate
ē vnū demonstrat. **¶** Quasi.
Quod vnūquodq̄ substantiā
est aliquid. est ex p̄p̄ia forma q̄
est materia. **¶** Quod eoz̄ d̄
quoz̄libz̄ aliorū vnūquodq̄ nō
dico naturali quin etiā mathe-
matica speculatione est aliquid.
sed theologica dico simpliciter ē
ex forma que nō est in materia
qua reuera diuina substantia ē
forma sive materia. Nam uoz̄
pleu tāq̄ sui p̄cipiū v̄ materiā

in qua eā ē necesse sic habere p̄t.
v̄ ipsa p̄cipiū. neq̄ sic uelut p̄cipiū
p̄o. i. d̄o. ut posterioris rōnis nās
aliq̄s vel se d̄ponētes vel sibi ad-
iacentes habeat ī illo ex quibus
ipse sit. v̄ quare ex causa p̄cipiū
ad cuius potestatem p̄tincant:
materia esse possit. Ipsa cū et
p̄cipiū caret. v̄ d̄positioē. uoz̄
est quo sit p̄cipiū. ex quo v̄ p̄
quod v̄ in quo sunt oīm nisi
ipsa. Atq̄ ideo uoz̄ est vnū. v̄ a
simplex in se v̄ sive hys que ad
esse possunt solitariū. ut recte de
hoc vno dicat. quod de ipso p̄cipiū
ap̄o cui v̄ ipsa est dicitur solus
id quod ē. sicut cū nō est quo d̄
sit nisi simplex atq̄ sola cōcia
i. v̄ ipsa. sic nō est vnde v̄ ipsa
sit. nisi qm̄ eā simplex v̄ solus de-
us est. Vnde etiā v̄ solus loquendi ē
ut de deo dicatur. nō modo deus est
verū etiā deus est ipsa cōcia. **¶** **K**
v̄ utiq̄. **¶** Si cū de aliquo qui non
modo sapiens. sed etiā colorat̄ et
magnus. v̄ multa huiusmodi est.
ex sapientie p̄e ceteris oīmibus
habundantia dicit̄ tu q̄ntus q̄-
tus es. totus es sapientia. tāq̄
nichil aliud sit q̄ sibi ē d̄ferat ī
sola sapientia. multo p̄p̄ius deus
cū diuersa nō d̄ferunt ut sit. d̄
ipsa cōcia. v̄ item alijs nōibus.
ut deus est ipsa diuinitas sua. ipsa
sua sapientia. ipsa sua fortitudo.

et huiusmodi alia. Reliqua cu
 ic. Quali. Divina substan
 tia est id quod est. Reliqua cu
 hinc que subsistunt. hinc que eis
 sunt. non sunt id quod sunt. s.
 no simplex est aut solitariu il
 lud unde quodlibz eoru esse aliqd
 de. Cuiuslibz em subsistenti s tota
 forma subest. no simplex est atz
 illorum que toti ipsi. vel lingu
 lis eius partibus assunt acciden
 tu multo numerosior e multitu
 do. que tamen omnia de subsistente
 dicunt. vt de aliquo hoie. tota for
 me subie qua ipse e perfectus ho
 i omne genus omulqz differena
 a ex quibus est ipse dpolita. vt cor
 poralitas r aiano. r huiusmodi
 alie r deniqz omnia que vel toti il
 li forme assunt. vt humanitati
 rilibilitas: vel aliquibz partibz
 eius. vt color qui corporalitati. et
 scia q ronalitati. r huiusmodi alia
 infinita. Ipsor quoqz que de sub
 sistente dicunt ab effiendo natia
 est multiplex. Nam r ea forma
 que tota sube hominis. no mo
 ex eo quod ipsa tota cu in quo e
 facit homine. sed ex eo quod ali
 a parte sui eundem facit animatu.
 alia sensibilem. alia ronale. r
 dicitur aliquid. Et eius quolibz
 pars aut quod parti totum dicit
 tu est accidens quodlibz. r dicitu
 rit cu multis. r dissimulit a multis

a effiendo similiter aut dissim
 liter esse aliquid dicitur. ronalit
 tas aliam r generaliter qualite
 r specialiter ronalitas dicitur
 quonia r cu qualem facit sicut
 r quibus alie qualitates ea in q
 quibus sunt faciunt qualia. r ro
 ualem. sicut r cetera ronalitates
 eos in quibus sunt faciunt rona
 les. Albedo quoqz aliam r quale
 sicut omnes qualitates. r coloratu
 sicut omnes colores. et albu sicut
 omnes alie albedines cu in quo e
 facit: r ideo generaliter cu qualita
 tibus qualitas. cu solis coloribus
 color dicitur. r cum solis albedinibz
 specialiter albedo. Atqz adeo multa
 sunt que de ipsis dicunt. vt cu a se
 pe effiendi rone a coaccidentibz
 ad ea quibus coaccidunt denota
 tua transumptio fiat vt linea
 est longa. albedo est dura. Sic g
 aut non simplex. aut no solita
 riu est illud unde quodlibz eoru
 que sunt aliquid est. Unuquodqz
 eoru r subsistentiar r subsiste
 tu r eis accidentiu habz esse sui
 ex his ex quibus est. Et qualite
 hoc vidit intelligi videtur expla
 nare cum aut ex partibz suis.
 Quod ex quo sensu dicit. dilige
 ter est attendendu. qm sicut pro
 misit cum de huius opis quali
 tate loqueretur stilu qualitate
 dicitur. r intelligentie facit qui

nouitate verborum velauerat di-
cens. reliqua non sunt id quod
sunt. et quam aliquatenus vel
le detegere videtur cum ait. **N**
nunquodque enim esse suum hinc ex
hinc ex quibus est. sequentibus
videtur explanatione qua ca-
puitus expositurus expecta-
batur. ne ipsius dignitas indignis
prostitueretur potius obdu-
cat cum addit. i. ex partibus sui.
Et quidem cum pronomen atque
nominis infiniti vaga signifi-
cacio quorum altero quod vult in-
telligi quasi demonstrat. altero
refert dicens. ex hinc ex quibus. et si
animus lectoris in eo quod est esse
proprietas aut generis certa
nota non figat. non tamen ab eo au-
tit. **E**xplanationis vero supponit
nomen finitum quo dicit. i. ex par-
tibus suis. cum ab eo quod esse
petitus remouet. **N**ihil enim est
eius esse cuius pars est. **E**lle nam-
que et id quod est eo. nullo proeluso con-
ueniunt genere. **P**ars autem et id
cuius est pars multis generibus
et singulariter vni sunt. primo
omne genus partis cuius quod
ex ea dicit esse genus necesse est.
Item quicquid est alicuius esse aut
est tota substantia illius cuius
dicitur esse. aut pars eius quod est
tota substantia. **E**t tota quidem
substantia. species que de eo de-

est. pars vero eius quod est totum
esse genus est aut diffinitio que spe-
ciem ipsam constituit. **N**ulla autem
pars eius cuius est pars. species
aut genus aut diffinitio esse potest
ideoque nulla pars est esse illius cuius
pars est. **C**um ergo dixerit vni-
quodque habet esse suum ex hinc ex quibus
est quod recte potest. intelligi
scilicet ex specie que est totum esse et ex
genere et ex diffinitio. quod et si non
totum. tamen est aliquid esse. cum
tamquam hoc explanans supponit
i. in partibus suis. **S**ed in eadem
sequencia. forsitan per illa meli-
us ex quo hec dicta sunt sensu
patet. **E**t est hoc atque hoc. **Q**ui
quis interpretans ducuntur pos-
set dicere. i. habet esse ex diuersis.
et ex diuersa intelligeret. vel diuer-
sa genera. i. diuersas diffinitio. vel
diuersas species. vel genus et dif-
finitio. vel in ipsa que genus aut
speciem facit vnioue numerale
saltem diuersitate attenderet.
Sed ipse iterum hinc que non sunt esse
in explanatione nominans aut
i. partes sue. **E**unc autem partes
quod dicitur videtur sunt esse illius
quod dicitur ex eis. siue quid aliud.
certum est quod simplex aut solitudo
non est. **Q**uod ipse recte sententias
addidit ducuntur. **E**t quid ex hoc
sensu addat. apertus dicens. **S**ed non
hoc vel hoc singulariter. i. non

quodlibet solū facit. ut id quod
 est aliquid sit. ymmo multa
 sunt quorum unumquodq; h̄
 facit. Et que multa. exemplo a
 pit. In quo simul aduertit potest.
 ex quo sensu cum dixisset unum
 quodq; habet esse suū ex hys ex
 quibus est. supponit. i. partibus
 suis. Et item cum dixisset. ē hoc
 atq; hoc subdidit. i. partes sue.
 Aut enim **U**t homo terrenus dicitur
 ex anima corporeq;. hoc substi
 tens ex subsistentibus ē. idē ho
 mo et corporeus et anima. i. eo qd
 est et corporeus ex quo copositus
 ē. est etiam ipse corpus. et eo qd ē
 esse anime. est ipse quoq; anima.
 Et hoc unum volēbat intelli
 gi cum dicebat. unumquodq; est
 ex partibus suis. et est partes sue.
Qui loquendi usus est sepe. cum
 naturaliter in abstracta pronuntiat
 rōnalis speculatio conapit. Sic
 enim de specie quedam secunda
 substantia predicari. Non enim
 intelligendum est de eo qd specie
 est aliquid predicari. sed de substi
 tente potius in quo ē substi
 tia specialis. nec de eo id quod ē
 secunda substantia. quod. i. solū
 substi tens est. quod omnino im
 possibile est predicari. sed que i
 eo substantia. Et ad hunc plu
 rima dicuntur. ut autē diuersa
 sunt esse. et id quod est. alterius

nomine posito nō illi sed alteri
 dicuntur que dicuntur. **E**x h̄
 itaq; consocias dicit. unumquodq;
 habet esse suum ex partibus su
 is. et est partes sue. quāuis non
 ipsas. sed que ipsarū sunt esse ve
 lit intelligi. i. subsistentias que
 illius etiam quod ex partibus cō
 stat sunt esse. **Q**uiaquid em̄ ē
 esse cuiuslibet partis. eius etiam
 quod ex illa parte constat ē esse.
 et de eo sicut de parte dicit. **Q**uod
 ex eorum propens patenter ostē
 ditur. **C**olor enim qui soli adest
 corporalitati. tam de homine qd
 constat ex corpore. qm de ipso qd
 ipsum corpore constituit. vere p
 dicatur. Et rōnalitas que genus
 spirituum sequitur. et lacrima soli
 rōnaltati accommodata. similiter de
 homine qui constat de spiritu. qd
 de ipso ex quo constat vere dicit.
Non solum enim corpus ex quo
 constat homo coloratum est. sed et
 homo ipse qui constat ex eo colo
 ratus est. Et cum homo et corpus
 ex quo ipse constat diuersa sunt.
 adeo qd corpus ex quo homo con
 stat non est homo. non tamē sūt
 diuersa colorata. aut diuersa cor
 pora. sed unū nō uniuersaliū con
 formitate. ymmo singularitate
 substi tencie corpus. et unū acciden
 tis singularitate coloratum. **S**imi
 liter non solus spiritus ex qd constat

homo. rōnalis aut sciens est. sed
r homo qui ex eo constat. rōnalis
aut sciens. Cumq; homo r spūs
ex quo ipse constat diuisi sunt ad
q; spiritus ex quo homo stat nō
est homo. non tamē sunt diuisi
spiritus aut diuersi rōnales. aut
diuersi sciens. s; vnus nō vnū
saluum dformitate. pmo sublit
teruae singularitate spiritus. r v
vnus potētiac singularitate. vn
rōnalis. r vnus accidentis singu
laritate vnus sciens. Illa autē
dialaticoz maxima propositio
p se nota est qua dicunt. De q
amq; predicatur id quod soli ali
cui adest propriū. de eodē patet
id cuius est. ppiū. Qm igitur co
lor qui illi soli adest vn est corp
quiquid vere dicitur corpus. nō
modo de hominis illa parte que
que est corpus sed etiā de hoīe s
patet necesse ē. vt etiā esse illud
corporis cui soli adest color. i. cor
poralitas. non modo de hominis
illa parte. verū etiā de hoīe predi
catur. Et qm rōnalitas q soli adē
vnde est spiritus. quiquid vere
dicitur spiritus. r sciens que
illi soli adest rōnale vn est. quid
quid vere dicitur rōnale. nō mō
do de hominis illa parte que spi
ritus ē sed etiā de homine p nō
ē vt etiā illa substantia spi
ritus cui soli rōnalitas adē. ipa

si quid cā ita nōiare velit. spūa
litas non modo de hoīs illa parte
s; r de iplo homine predicatur. s
Est igitur homo corpus non ab eo
ex quo ipse constat corpe. sed ab
illius corporis esse. Est et idē ho
mo spiritus non ab eo ex quo co
stat ipse spiritu. sed ab illius cor
poris esse. Itaq; esse hoīs nō sim
plex aut solitariū ē. Est etiā sic
dictū est corpus r ab esse corpis
sui ex quo ipse constat. r etiā ab
esse anime sue. ex qua. i. ipse con
stat non vel tantū corpus vel
anima tantum. Putant quidā
imperiti ex hoc quod aut non l
corpus vel anima. q non etiā
dia horum siue altero alterū li
ceat. i. q non sit vera dictio. si
quis dicat homo est corpus. nō
addens r anima. aut si dicat.
homo est anima nō addens et
corpus. opinantes quod ex quo
diuersa in vnū dponam⁹ diu
ta sunt esse vtriusq; a deo sit ex il
la diuisione confusū. vt sicut
cū albū r nigrū pmissent q ex
illis sit. nec albū nec nigrū dē
sed cuiusdā alterius coloris ex
illa pmissentis. ita q ex diuersi
constat. ne vtriusq; deinceps no
men suscipiat. sed sit aliquid
ex eo quod ex pmissentis. pucant
Est ex hoc sensu dictum esse ho
est corpus r anima. nō q ipse

sit corpus vel aia. sed qd sit ipse
 quiddam quod provenit ex pnu-
 tione. que ex corporeis & anime
 iunctione contingit. **E**t qd no
 semp contingat ex iunctione
 iustionis pnuccio. in colibro
 quem contra hunc errorem curia
 scribit. satis disputabitur. **H**ic
 autem ubi non simplex aut non
 solitariu. unde unumquodq est
 demonstratur. dicens qd sicut de
 homine & iunctum homo est co-
 loratus et sapiens. & disunctum
 homo est coloratus. et item hoc
 sapiens. veru est. Ita et iuncti
 homo est corpus & anima. et dis-
 iunctum homo & corpus. & item
 homo est anima veru est. iuxta
 predictam dialecticor regulam
 de quocunq predicatur pnuum.
 & illud cuius est pnuu. **I**tem in
 eo quod ait. non vel hoc vel hoc
 & specialiter non vel corpus vel a-
 nima. non ex eo sensu intelligen-
 dum est qd una dictio sine alteri
 additione vera non sit. sed qd nec
 illud unde nec alteru ad faciendu
 homine de quo vera solitariu dica-
 tur esse aliquid. solitariu esse no
 possit. Aliud eni est solitariu ee.
 & aliud solitariu dia. Non eni
 solitariu ee necesse est quod soli-
 tariu dicatur. & quod solitariu
 esse impossibile est. non est ipso
 sibile solitariu dia. **E**t quide hy

qui ditione utramq dicunt no
 posse fieri solitariam. in argu-
 mentum sui erroris inde sumit
 predictam albi nigra & iustione
 sibi ceteris qd minus intelligenti-
 bus videntur assumere. **E**t illi
 cum alteram exsufflant cu rea-
 piant alteram. adeo sui erroris sui
 argumento garrunt. ut no modo
 contra veritate. veru etiam de tra-
 seiplos hoc dicant. **C**oncedunt
 namq homo est corpus. abhor-
 uantes. homo est anima vel spūs
Nec tamen cogitant. qua iunc v-
 nus partis esse. cuius quoq quod
 ex ea constat sit esse. & de ea predi-
 cari per se possit. cum esse parti
 alterius neq sit esse constituit
 eiusdem quod similiter constituit
 neq de eo dia possit. preterea
 cum & huius generis quod de eo
 posito patri negant propa-
 potentia. i. conualitatem. & acci-
 dentalium affectionu. i. sciencia.
 de ipso vere affirmari debeat.
Nam qd coz aliqd re gestunt.
 aliam conualitatem qd illam q
 est humani spiritus de homine
 dia. & similiter aliam sciencia
 & aliam corporalitatem. qd que
 humani corporis e. ita contem-
 tuimus vt tacendo quod contra
 hoc dia potest oino preteream.
Contra illud vero quod nobis
 opponit. spiritū hominis re

incorpale. hōm tamen non
esse incorpale. ac p hoc non
ē verum quidquid de parte n̄
affirmatur de eo quoq; quod ex
ea dpositū est affirmari. respon
demus Cum dicunt spūs est in
corporalis negare potius ab eo
quod ad generis eius ptinet po
testatem: qm naturam spiritus
de ipso affirmare. Omnis em pu
uatio. quod debetur naturaliter
remouet Nec nos dicimus a toto
ex necessitate remouendū. quic
quid remouetur a parte. Sed qd
quid de parte naturaliter: itē de
composito affirmandū. In parte
igitur **Quali.** Homo est anima
& corpus. In vna igitur parte.
non est id quod ē in altera. Sed
non saltem est aliud esse partis
vnius a quo cōpositum quoq;
aliquid est. & aliud alterius par
tis esse. a quo similiter ipsum d
positum est & diuinctim siue dis
iunctim dicitur ē aliquid. Nec
modo subsistentiā ex diuersis sub
sistentibus dpositōrū. ut est hō
vel lapis. verum etiā simpliciā.
ut anima hōis que subsistens ex
nullis subsistentib; constat. & si
um subsistentiā. vel affectionū
accidentaliū. & oīm deniq; que sit
luit ex principis ut nō sunt p̄n
cipiū. qualiter predictū est mul
ta sunt ex quibus vniquodq; ē

aliquid. ac per hoc vera rōne nul
lum eorū est id quod est. **Quod**
vero non est ex hoc atq; ex hoc.
non diuersis. sed tantū est ex h̄
sed cuius est vniū solū quo fit.
illud vere est id quod est. nō ali
ud ab eo. ut deus vel eius diuini
tas. Non est cui a diuinitate ali
ud quo deus sit. nec est vniū diu
initas ipsa sit. nisi qd ea deus sit
Et quodlibz hoc ita singularita
te & simplicitate generis singula
riter & simpliciter vniū est. siue
pulcherrimū. propria siue diu
initas specie. fortissimūq; sua in
parabili potestate. Quod recte
de ipso dicitur. quia hoc nullo
cuius egeat amuniculo mittitur
Quo circa. **Quali.** Cūquid
qd tantum hoc vere est id quod
est. quo circa hoc vere ē vniū et
tale vniū. in quo nullus est cō
tariū numerus. quia nullū in eo
aliud esse preter qm id vniū. quo
solo est vere. Neq; eo qd iuxta p̄n
cipalem suā cōtariā habeat in se
subiectum fieri potest. **Quare.**
Est cui forma. Et quod p hoc ca
te probatur. illud nō posse subie
tum esse. per se nota mathemathi
corum p̄pōne: declarat dicens.
Forme vero subiecte esse non posse
& iuxta aliquā quā in se habeat
subsistentiā. nullū accidens in se
suscipuit. Nam si quis opponat

qd cetera forme quas mathematica
 speculatio abstractum attendit. **U**
 recte sunt accidentibus. et hoc etiam
 exemplo demonstrat dicens. ut hu
 manitas. dicimus verum esse qd
 dicit. non tamen ex eo sensu quo
 homo suscipere dicitur. **N**on enim
 humanitas ita suscipere accidenti
 a sicut homo. sed eo qd ipsa humani
 tas ab aliqua substantia quam
 in se habeat. aliquid e iuxta cuius
 principalitate eius in se habeat
 proprietate quadam accommodata
 accidentia. sed eo qd ei l. humanita
 ti subiecta. et per eandem illorum
 nuncupata materia ex ipsa est a
 liquid. ut que illi proprietate dat ad
 esse concretio. cum ipsa possit sus
 cipere. **N**am quicquid vero nomine
 subiectum accidentibus. et eorum
 materia dicitur. oportet ut primum
 si non tempore. saltem tunc sit ex
 aliqua substantia. ut per hoc ei
 dem habeat propria. **Q**uonia
 vero qualiter dictum e substantia
 ca. causa est ut id quod per eam
 est aliquid suis propriis sit sub
 iectum. ipsa quoque per denotatio
 nem eiusdem subiecta dicitur. et
 eorumdem materia. **D**um enim
 materia que subsistit subiecta
 humanitati. i. in se habens hu
 manitatem suscipere in se aliqd
 et accidens. ipsa humanitas qua
 modo videtur. primo ea que fit

ab effectu ad causa denominationem
 hoc suscipere de. **F**orma vero quecum
 que est sine materia. nec etiam me
 conuenit potest esse subiectum. **N**am
 vero in se materia. **N**am et si con
 tingat ut uelle dicatur. ut sepe
 in theologias scripturis dicitur
 patri uelle diuinitas. aut pater
 elementis. non tamen ut materia
Diuinitas enim in patre dicitur
 esse ut etiam in eo qui uere est. et
 pater in elementis. ut exemplaria
 in his que sunt carum ymagines
Nam neque in elementis pater. nec
 uisus in patre create substantie
 sunt quibus in ipsis accidentia
 creata sunt. quorum ex eorum cau
 sis ipsa sunt. ex effectu ille dicitur
 tur materia. **I**ta nec pater aliq
 rum prorsus. nec elementa ex
 deas materiae sunt accidentium. pater
 que nec uisus neque pater cognominat
 tur materia. **E**t quare forma que
 est sine materia non modo non sit
 sed nec denominatione cognoscitur
 materia. ostendit dicens. **N**am
 enim esset uero nomine forma et
 ymago. **R**ecte utique. **E**x his enim
 formis que sunt preter materia
 i. ex sinceris substantiis. sicut
 et aere aqua et terra. non utique in
 his que sunt in ple mutua hnt
 concrecione. sicut que sunt ex silua
 et intelligibili specie. que sunt p
 der sensuum. que iste forme sunt i

materia. et ei quod est et materia
e aduenientes corpus efficiunt
quasdam exempli ab exemplari
suo conformata inductione
veniant. Ac per hoc ille sine
parte. i. exemplares. et vero nomine
forme vocantur. Nam ceteras
que in corporibus sunt vocantur
formas hoc nomine abutimur. S
dum non parte sed partem signifi
cationes sunt. i. ymagines. Sed
utque nomen eis melius ducunt
Assimulant enim non quidem ple
na in tota sui substantia. aut
parte sui substantie simpliciter
subali similitudine. qua ceteris
temporalia nullatenus possunt
ferri. sed quasdam extra substantiam
similitudine. hys formis que
non sunt in materia constitute.
sine parte. s. sicut dictum est sub
stantie et eterne partes. **N**ulla
igitur. etc. In precedentibus cum
dixisset. que non est hoc atque hoc
sed tantum est hoc illud vere est
id quod est. intulit. quo circa hoc
vere unum in quo nullus numerus
et ad hoc iterum probandum dicit
Neque subiectum fieri potest. Hoc
igitur ostendo. iterum infero id
Quasi. Eundem quidem id quod
tam est hoc. neque subiectum est. ne
que est in subiecto. quod in eo nulla
propterea est ex differentia esse di
uersitas. nulla ex hac diuersi

tate pluralitas. nulla etiam ex acci
dentibus multitudine. atque idcirco
nec ille quem diuersorum. nec ille
quem unius diuersum esse vel diu
lum accidens. vel esse et accidens
solet facere numerus. Nam diu
lum saltem numero vel etiam si
multitudine esse. et ei accidens. sp
est diuersorum. ut hominum non disti
multitudine. sed solo numero diu
lum est omne esse. Accidentia vero
quodam numero solo. ut duorum
alborum albedo et albedo. quodam
etiam distimilitudine. ut albi
et nigri albedo et nigredo. diuersa
sunt. Hominum vero atque et
et plurimum esse et ei accidens. non
solo numero. sed etiam distimilitu
dine diuersum est. Unus quoque
ut cuiuslibet hominis et esse plu
rum est et accidentia plurima. in
modo numero sub uno genere. ut
cum etiam distimilitudine aliq
et generum suorum. seu omnium inter se
diuersa. ut animatio. sensibilitas.
rationalitas. colores. lince. et huius
modi. Deus vero a deo. i. filius
vel spiritus sanctus a patre. vel
spiritus sanctus a filio. nullo horum
differt. quod ideo dico. ut deus et
deus distent. i. distare intelliga
tur aliquibus positus in deo tam
in subo. s. ut intelligantur dista
re differentis alicuius ratione
habet vel accidentalibus et subali

20
bus. quas quia sicut et accidentia
aliam certi generis potestatem
proprietatis addit. in eodem in quo
ipsa generis est tamquam in subiecto
esse dicuntur. quiauis et ipse id
quod est totum constituitur. in
subiecto recte esse negatur. Nam
quod in parte nec plures essentiae. nec
plura accidentia. nec accidentis in
essentia sunt nullus ignorat.
qui quia ratione pater id quod est
esse dicitur non uelat. Idem si
de filio eius et de utroque spiritu
intelligi ducunt. Obicuntque uo-
luntate in uno sunt in multis nul-
la uel essentiae uel accidentis. uel acciden-
tis et accidentis uel essentiae uel acci-
dentis differentia nulla est omnino
uoluntate uel illud unum uel illa multa
intelligant esse pluralitas. Et
re nec aliquis eorum que uel illi
unum uel illis multis esse quod sunt
dicat numerus. Igitur tam in mul-
torum quam unitas unum et essentiae. i. una
essentia tantum. quia uel pater uel
eius filius uel ambo spiritus et
est et est unum. et id quod est. quia
essentiam simul et equaliter ipsi et se-
et sunt unum. et sunt id quod
sunt. Essentia namque illorum que ge-
re uel haec dicitur. et essentia est et sin-
gularis est et simplex est. Ideoque
et horum quilibet parte. et omnes simul
dicuntur et esse et esse unum. et esse
id quod sunt. Nec moueat quod

quod quod sicut cum tres sint plures aut
totales et actus. et iuxta illorum num-
trina sit nominis nuncupatio.
quia et plures est homo et aut. et ho-
mo et actus est homo. et haec tria
nuncupatio in quibus sub eodem
nominis numero dponatur. sed in quod
recte plures aut. a. tres homines esse
dicuntur. non tamen simul quod
uis tres sunt pater. filius spiritus
sanctus. et iuxta horum numerum
actu dicendi tria sit dei nunci-
pato. quia et pater deus est et fili-
us est deus et spiritus sanctus est deus.
non inquam tria haec nuncupa-
tio dponi potest sub nomine in a-
liqua numerum. ut si recte dicitur
pater filius spiritus sanctus
sunt tres dei. Nam quod his tres dei
homo propter formam que de il-
lis uno tamen nomine dicuntur di-
uitate singularis quod parte sunt
appellationes aggregant in unum
ut quia unumquisque a sua que non
est altera? substantia dicitur homo
ipsi simul dicuntur esse tres homines
Et quia ratione significationis illius
qua nomine quodlibet appellatum
quale aliquid significare dicitur
repetitio eiusdem nominis fiat rerum tam
eodem nomine est predicata nu-
meralis diuersitas. Quod uero
nominis repetitur hoc nomine quod est
deus. cum et pater nuncupatur
deus. et filius nuncupatur deus et

Spiritus sanctus nuncupatur
deus. sic uois rōne significandi
licet et re illius ex qua horum qd
qd dicitur deus. rōne positi repe
ticio fit. **I**demq; iste que ex repetio
ne videntur tres unitates. non
faciunt pluralitatem numeri. i.
naturalem pluralitatem. in eo ip
so sunt sicut videntur esse tres. **E**d
numeri ex cōpatione intelligere pos
sumus. si scilicet aduertamus ad tres nu
merabiles. i. ad ea ex quoz diuersi
tate solet esse numerus. ac uō ad
uertamus ad ipsū numerationis qua
te ipsa unitatis multitudo expo
nitur nūm. **I**llic enī. i. nūmationis
expositione. sepe quidē diuersitas
rerū multarū. quandoq; vero vni
us tantū repetitio quēdam quali
diuersam unitatū numerū facit
In eo autem q̄ non unitatiōe dia
tur numero. sed rerū vera ex p̄prie
tibus diuersitate in rebus ipsis
ex illa diuersitate numeralib; cō
stat. illam que vere est nūolam
diuersitatem rerū vere numerabili
ū minime facit. vnius repetitio
que fit tamq̄ multarū unitatū
numeratio. atq; tamq̄ ex rerū di
litate pluralitas. **Q**uali. **S**ed po
tius rerū diuersa p̄prietas. nūo
lam facit diuersitatem rerū. **E**x hys
igitur apparet q̄ cum numerando
dicimus. vnius. vnius vnus. vel ho
mo homo homo. l̄ huiusmodi aut

ex intellectu diuersarū p̄prietatū
quarū semp̄ comes est diuersitas
unitatū. hoc dicimus aut vnius
repetitione que nūm unitatur.
Numerus enim duplex est. i. loqu
di vlti dupliciter dicitur. **V**nius
quidem numeratio. quō. scilicet nūa
vnus. aliter vero rō. **D**icendo v
nius et aliter non vult intelligere
ū quo numeram; ab eo qui in
rebus nūalibus constat. rō p̄prie
tate semp̄ esse diuersū. **E**o nūq;
nūamur. qui in rebus nūalibus
constat. **E**t ideo dicit vnus et alit
quonia alia rō est nūm rebus in
esse alia ipsas res nūo nūat. **S**
Numerationis quoq; diuersi sūt mo
di. fit enim numeratio quādoq; dis
tributione: quādoq; collectione.
Nam et qui diuidit. nūat. **V**nde
vnus dicitur unitatū quorūlibet
diuersorū ex diuersis inter p̄prie
tibus multitudo. **E**t qui colligit
numerat. **V**nde numerus dicitur
quantitatis accretio. atq; unitatū
collectio. **D**istributione numerati
mus. cum dicimus. vnus vnus.
et hoc duobus modis. scilicet vel unita
te ipsius vel eius quod ab ipsa v
nium est significacione. unitatis ip
sius significacione. cū ipso eius no
mine plus q̄ semel dicimus. vnus
vnus. l̄ unitas unitas. **E**ius vero
significacione q̄ ab ipsa unitate
vnum ē. l̄ diuersa penitus vnum

quodq; tantū semel dicimus l' que
significandi rōne sunt eadē. dici-
mus plusq; semel. Et penitus qd
diuersa numeramur. l' cum dicamur
homo berillus in quibus tam ea
que sunt q; ex quibus sunt. distri-
butione numerata intelligunt
vel cum dicimus homo albus. v-
bi non est homo vel albus. s; ipsa q
est homo singularis humanitas.
i singularis albedo qua idem ē al-
bus. numerata sunt. Que vero
significandi rōne eadem sunt. pl'
q; semel dicendo nūam distributi-
one. vel ea que vere est sic d; distri-
butione ut cum de platone i cetero
ueloquentes dicimus homo hō.
numerantes tam illos qui sunt.
q; diuersas humanitates. ab alte-
ra quarū alter i alter ab altera di-
citur homo. vel ea que nō vere ē.
sed quādā imitatione dicitur dis-
tributio. Et cum vniū solū quod
est. i vniū solū vnde illud est. ver-
bi gratia. accronē i eius singula-
rem aliquā. p;riatē intelligunt
dicimus vno noīe homo hō. vel
diuersis marcus tullius accro
i talis muco gladius. aut diu-
sa que sunt vniū tñ vniū sunt
intelligendo. ut cum dicimus al-
bū album. loquendo de corpore ex
quo constat homo. i de hoīe ip-
so qui constat ex eo. Item rōna-
le rōnale. loquendo de spiritu hoī.

21
i de hoīe qui constat ex eo. Hec autē
que non vere est s; imitatioe dicitur
distributio. vero noīe iteratio seu
repetitio. Collectione vero nūam
cum vno noīe simul i semel dicamur
vel plures vnitates. ut duo vel plu-
ra vna ut hoīes. qua semp i ea
que sunt i ea ex quibus sunt s;
vno illoz noīe l' naturaliter d-
numi vel multiplici nūantur
Et hec quidem que collectione
fit nūatio ex distributionis parti-
bus constat. sed ex cuius dilige-
ter est attendendū. Nam partes
illius distributionis qua nūan-
tur tam noīibus q; p;riatibus
diuersa. i ea que sunt i ea ex qui-
bus sunt. ut homo berillus. vel q
non id quod est. sed ex ea ex quib;
est. ut homo albus vel partes illi
que vnitatiue dicitur distributio.
nulla cuiuslib; propositi noīs pla-
litate collectio nūat. In illis em d-
duabus diuersitas absq; vniōne.
in hac tercia vnitatis absq; diuersi-
tate collectionis numerationem
fieri non p;mittit. Itaq; relinquitur
collectioni partes illius distri-
butionis qua illa que significā-
di rōne eadem sunt. plus q; semel
dicendo ut de diuersis homo hō
tam ea que sunt q; ea ex quibus
sunt numeramur. Que igitur d-
duabus p;ioribus re i noīe diu-
sa distribuunt. vniū l. i aliud vniū

non facit collectio duo aliquid. et
quod tertia repetitur bis unum. non
est nisi unum. Sed quod sub eodem
quarta distribuunt. vere propter
rerum que sunt et ex quibus sunt
proprietas diuersam. unum et a
liud unum et propter eundem u
nominis significatione eandem
bis unum. duo aliquid sunt. ut
homo homo. homines sunt. Sic
igitur numerus unus. et eundem
est. et qui in rebus est et quo uiam
vel distribuendo vel colligendo. et
per nomis distributione vel repe
tione. Sed quomodo sicut predictum
est alia ratio est in rebus ipsis nume
rum consistendi. alia res ipsas eodem
numerandi. recte diuidens ait.
Unus quidem est quo uiam
mus: alter uero est qui rebus nu
meralibus constat. uere diuersus
ab his in quibus est. Et cum quod est
unum. res est unitati subiecta. cui
si. uel ipsa unitas uest. ut albo
re uel ad. ut albedini. Unitas uero
est qua ipsum cui uiam. et ipsum cui
i adest diamus unum. ut albu unum
albedo una. Rursus ea que dia
mus esse duo. in rebus sunt. i. re
sunt dualitati similiter subiecte
qua due sunt. ut homines duo
vel lapides duo. Dualitas uero
nichil. i. non est aliquid cui assit
uel insit dualitas. quia nichil
ei aut adesse aut inesse potest. s. tm

est dualitas. qua duo homines
uel duo lapides duo sunt. Sic
eum qualitate. non ipsa sed sub
iectum cuius ipsa quale est. ita qua
titate non ipsa quod ei subiectum
est quantum est. ideoque non
unitas ipsa sed quod ei subiectum
est unum est. nec dualitas ipsa
sed quod ei subiectum est. recte dicitur
duo: quous tropo quo nome effinis
ad causam transsumit. una ipsa
unitas et dualitas ipsa. i. unitas
et unitas. duo dicitur. Et eodem
modo est in ceteris numeris. i. t
uario. quaternario et deinceps.
Nam uero omnis numerus. no
numeri ipsius. sed rerum ipsi sup
positarum est numerus. Quasi
aut sepe iam diximus et collectio
ne que sepe uere pluralitas est. et
eorum que sunt et eorum ex quibus
sunt uiam. uel distributione. si
non semp. Ergo in uisio quod dicitur
numeratio. quo s. uiam. sepe
sicut predictum est repetitio unum
quasi multarum unitatum ea que
sola unitatione dicitur plurali
tatem facit. In rerum uero numero
quod uere est ex ipsarum rerum proprietate
diuersa. non repetitio unius que
quasi sit unitatum multarum plurali
tatem facit. ut si de eodem in uoc
materia non in rerum significatio
ne diuersis uocibus dicam. gla
dius unus. mucro unus culicis

vnius. Et recte premi. si de eodem
 dicam. **Q**uoniam uon hoc quodlibet
 nomen naturaliter et diuine
 multoz et que sunt et ex quibz
 fut. possunt qd ex intellectu diu
 lozu ha eade aut diuersa pferri.
 tu ex intellectu vniis dia. co q potest
 vnius singularis gladius. et vna
 ab singulari. na tot vocu diuer
 sitate vocabulis appellatis agnos
 a. **H**ec em que forte diuersam v
 nitatu putari pt nuatio. non
 est numeratio multaz si potius
 e vnius tantu utrano. Et repe
 tit idem exempli dicens. Velut
 si ex intellectu vni tantu et quod
 est et quo est ita dicam voce diu
 lis nomenibus culis nuato gladi
 repetitio est quada culis. no nuat
 tio diuersoz. **E**t alio exemplo q
 tam vox q significatio eadem
 est id ostendit dicens. Velut si co
 mune appellacione naturaliter
 vlu ad vnu contrahens. ex illius
 tantu intellectu dicam sol. sol. sol. u
 eoz que sunt et eoz ex quibus st
 plialitate tres soles nuatioe esse
 arum sed tantu de vno quod est.
 et tantu vnu quo est repetitione
 tocans. i. ter predicaueri. **Q**uoniam
 igitur etc. **A**b exemplis inferz.
Quali. Dicendo. diuersis. non
 significacione sed voce vobis.
 culis nuato gladius. et vno ta
 voce q significacione. noie. sol. sol.

sol. no facit num predicano repe
 tione tria. **S**imiliter ergo si ac
 de patre ac de filio et de amboz spu
 sancto. tercio predicetur deus. non
 idcirco tria hec predicano predi
 catorum num facit. **H**oc em. i. hoc
 uno utrum hoc noie quod e deus
 predicator. tria predicatio. illi
 solis ut predictu est inuener. i. ee
 videtur qui inter eos. i. patre et fili
 u et spiritum sanctu sua opione
 faciunt quandam distanciam me
 ritorum. quibus patre filio. et
 filium spiritu sancto maiore esse
 dicunt. **C**atholicis vero videt
 statu eibus hac diffra meritoz
 i. non conuenientibus ex hac que
 ab alijs figitur diuersitate meri
 torum pdicatorum hoc noie qd
 est deus diuersitatem ipsamq pre
 dicatam formam ponentibus esse
 ut ipsa est. i. vna singulariter ee
 neq ee aliud q e. ipsum quod e
 i. omnino simplicem esse vltam
 opinantibus. recte videtur esse de
 eodem predicato facta repetitio
 potius q diuersi. predicti nuat
 tio. cum dicatur pater est deus. fili
 us est deus. spiritus sanctus est deus
Non em diuise essencie hys tribz
 pposicionibus predicare sunt. **A**tz
 hec trinitas est. i. hy tres quibus
 dam pparatibus a se inuice diu
 si. sunt singulariter et simpliciter
 vnius deus: velut atq inuice. vna

Singulari predicata nomine qualitate. unus singulariter gladius. ut velut sol. sol. sol. una singulari forma unus sol.

Sed hoc interam r̄q̄. **S**icut usque simplicem ac singulari cōtinentiam patris et filii et spiritus amborum quod unus est illorum et est et deus est. et tres sunt unus deus theologias rōnibus ostendit nūc diversis proprietatibus esse divinos eosque. quorum nisi in singulari ac simplex est essentia. et naturalium rōnibus multi demonstrat. Que illorum in hac unitate diversitas. ut aliquatenus possit intelligi. genera naturalium predicamentorum omnia commemorat. et que et qualiter de creaturis et de deo dicantur premitit. Attendendum vero quod artificialiter transit ad eorum de ostendentia diversitate. quorum unitatem ostenderat. occasione videlicet exemplorum que ad intelligendam unitatem induxerat. **D**ixerat enim. Cum dicitur deus pater. deus filius. deus spiritus sanctus repetitio de eodem magis. quod enūtiatio diversi videtur. Et ne quis dubitaret. multivoca atque univocacione firmaverat dicens. **V**elut. cuius. univocatus gladius sol. sol. sol. **S**ed in his tamen eius quod est quoniam eius quod est. repetitio facta est. **C**um vero dicitur. deus deus.

deus. primum de patre. secundum de filio. tertium de spiritu sancto. quod et ipse apertus dicens. deus pater. deus filius. deus spiritus sanctus. eorum quidem quod sunt deus unitatio facta est. eius vero quo sunt deus repetitio. sed hoc divisione melius intelligetur. In naturalibus enim aliud est quod est. aliud quo est. Item aliud nūtiatio. aliud iteratio. **H**os igitur sibi univocacione iunctis. quatuor partium divisione nascitur. Nam vocum dictione. et utraque. scilicet et que sunt et quibus nūtiatur. aut utraque repetunt. aut repetunt que sunt. et nūtiatur quibus sunt. aut nūtiatur que sunt. aut repetunt quibus sunt. **U**traque nūtiatur sepe diversis nominibus. ut homo lapis. sepe eodem. ut de platone et cicero. homo homo vel homines. **U**traque repetunt sepe diversis nominibus propriis. ut in eis tullius cicero. vel appellativum ut enim. univocatus gladius. sepe eodem proprio ut cicero. cicero. vel appellativum ut sol. sol. sol. **R**epeatunt vero que sunt. sed nūtiatur quibus sunt ut si quis de uno homine. verbi gratia. de platone dicat. animal rationale. **Q**uantum autem que sunt. sed repetunt quibus sunt. ut si quis de diversis. ubi gratia. de anima hominis. et de homine qui constat ex ea dicat. rationale. rationale. **H**is ut

diuersis. si quis horum aliquod ex
 aliorum compatione volens intel
 dicat. aial ronale. nuatio est. sic
 homo. lapis recte dicit. Na et lita
 ea que sunt. qd ea quibus sunt s
 nuantur. vt cum dicitur homo
 lapis. cum vero dicitur aial ronale. n
 quidem id quod e. sed ea quibus e
 numerant non minus tu simili
 tudo compationis i hys ppter q
 fit spatio manet. Hec etiam hys
 duobus noibus quib dicit aial
 ronale. ea quibus vnu aliquod e
 nuata sunt. s illis duobus quib
 dicitur homo lapis. r ea que sunt
 r ea quibus sunt. nuata sunt. It
 recte qui ait. Sicut numerans e
 cum de platone r aaxone dicitur
 homo homo. vel de solo platone
 aial ronale. ita nuatio est cu dicitur
 ronalis aia ronalis homo.
 Nam r si non id quo sunt. ronalit
 tas. tu ea que sunt sunt. i. anima
 r homo nuata sunt. que admodu
 cum dicitur de diuersis. homo ho
 mo. tam ea que sunt. qd ea ex q
 bus sunt. Et cum de vno dicitur
 aial ronale. sola ea quibus illud
 est nuantur. Similiter si quis
 repetitionis compatione. repe
 titione velut intelligi. recte quod
 libz tuu predictoru generu repe
 titione compat. siue cuius siue al
 terius generis repetitione. i. si ei qd
 tantu repetit id quod e vt ronalis

anima. ronalis homo. dicit vt id
 quod cuius ronis aliquid repetit
 s. id quod e. vt longu corpus
 hominis. longus homo. vel id
 quod diuersis ronis. i. id quod est.
 vt aial ronale. r vel cuius r di
 uerse. i. vtrumqz. tam id quod e
 qd id quo est. vt cetero cetero. Ex
 eant tamen aliqui in compatione
 immo ex compationibz. cum a
 si quid in eis e dissimile. illas o
 no abiciendas existimat. aut in
 hys propter que illam no fit in
 ductio. casto vlypanc. vt label
 ham. qui cum audiunt vnius
 sube tres esse plonas. r ppter ea
 que ex illaz proprietatibz est di
 uersitatem aut equalitatem aut
 compatione aut coeternitate a
 processione ostendanda induc
 tas similitudines legunt. s. vel vni
 us anime mentis. notia. amo
 rem vel vnius mentis memoria
 intelligencia voluntate. vel vni
 us radi splendoris r calore. vel s
 huiusmodi alias. putant qd vni
 us solus est radius. de quo dicitur
 calor r splendor. aut vna so
 la est mens de qua r memoria
 r intelligencia r voluntas. a
 vna sola anima de qua r mens
 r notia r amor. ita quoqz vnius
 solus subsistens sit qui cu sit uia
 deus. idem ipse plonalibz pprta
 tibus sit r pater r filius r spulcs

Quos hic error ostendit patenter
omnino nescire huius nominis quod est
substantia multipliciter in naturalibus
usum. videlicet non modo id quod est
verum etiam id quod est hoc nomine in
cipiam. et proinde ignorare. quia s
tunc dicatur personalis quatenus
sic appellatur alicuius proprietatis
et quod eadem alia ratione singularis.
alia individua. alia personalis vo
catur. Que suo loco distinguenda
postea secumamus. Nunc tamen
interim de compatitionum inductio
nibus qualiter sunt accipienda. et
de Sabellianorum qui ex compatiti
onibus et huius nominis quod est substantia
multiplicitate contingere possunt
errore ducimur. ut quis eos
secutus ex multis quod est cuius
unus. gladius. aut unum quod
est sol. sol. sol. compatitionibus quibus
et quod est et quo est. i. et substantien
tibus et substantiis. iterata signifi
catione repetitur in eo quod de p
patre et filio et amborum spiritu de
deus. deus. deus. substantientis unum
putet esse factam repetitionem. sed tamen
modo substantientie que de diversis
i. patre et filio et ipsorum spiritu. v
na et individua. patre. cuius tamen
repetitionem ex compatitionibus volu
isse intelligi. et hac de causa comp
ationes induxisse. aut ipse apud
dicens. Et hoc quod inducamus. en. unum.
gladius. et sol. sol. sol. interim cum t. unum

quibus proprietatibus diversi. sed quod
unum sunt pater et filius et amborum
spiritus vestigam. dictum sit. i. deum
esse accipiat ad eam significatio
nem demonstrationem. i. ad demon
strationem in significatione. quia in
modo verbis significat. sed eadem
proportionem compatitionum ostendit
non omnem que significationem sit
unitatem repetitionem rerum ipsarum
diversitatem numerum pluralitatem
quod. i. vere unum pluralitatem p
ficiat. Non vero ita dicitur aliquod
unum et ab aliquo uno pater ac fili
us ac spiritus sanctus quasi quod
tam multum. primo ex diversis
locis et ex diversis sunt nomina. Nam
unus et ens et gladius. idem est
substantientie singularitatem. et ipse
proprietate. Pater vero ac filius
ac spiritus sanctus idem sunt. Ita v
bo plurali quod est sunt. de patre
et filio et spiritu sancto. qui unus
plures sunt. debet eam qua ipsi
sunt quod sunt etiam predicari
re. quoniam non quod dicitur. sed
de quo dicitur. iuxta grammatice
ram regulam est verbi persona. i.
deus cum de uno dictio est verbo
singulari sive unum sive multi
dicuntur. ut plato est homo. ut
plato est homo albus. cum vero
multorum enumerationem dictio scri
bitur. verbo plurali de illis tam
unum quam plura enunciant. ut pla.

et tunc sunt rationales. et plato et
 eius spiritus sunt unum rationale
Sic ergo quoniam enunciatio h
 pater ac filius ac spiritus sanctus
 dictione precesserat. sequi debuit.
 idem sunt. Quia tamen una si
 gularis et individua est essentia
 qua illi plures. sunt idem. verbi
 numerum non suppositorum plura
 licati. sed illius que de ipsius de
 essentia refertur unitati. non tam
 verbi ex essentia. quam essentia ex o
 bo singularitas intelligitur.
 aut pater ac filius et spiritus sanctus
 idem equum est vltim. i. centum. que de
 ipsis vere dicuntur singulariter non
 vero est ipse. s. non est hys subiecta
 ta nominibus. **P**ostalis una. i.
 subsistens unus et solus et soluta
 ra. proprietate. qui et pater et filius
 et spiritus sanctus sic diversa co
 ue. Non enim pater et filius et spi
 ritus sanctus sunt omniopostale
 on. sed omniouion. videlicet non vni
 us subsistens vel entis. sed vni
 us subsistentie vel entis. Quod
 autem dico non vnius subsisten
 tis vel entis. non ideo dico quod veli
 intelligi illos tres unum subsisten
 tem vel entem non esse. Nam s
 vere sunt unum subsistens vel entis
 una qua sunt vltima. sed quod unum
 quod de aliquo illorum que de alio potest
 dicatur personalis proprietate. Unde
 supponit. In qua re. i. an de uno lo

lohet diuersa dicantur. paulisper
 ex catholicorum auctoritate consi
 derandum est. Aliquibus cum requir
 tibus a catholicis. an ipse sit pater
 qui est filius inquit catholica.
Nunc est ipse pater qui est filius
Ruelus aliquibus requirentibus
 ab eisdem catholicis. an aliter il
 loz sit idem non dico entis singu
 laritate quod aliter sed subsisten
 tis vnius proprietate quod aliter ne
 gatur ab eis. Ex hoc igitur ma
 nifestum est. quod non in omni re e
 inter eos differentia. Quamuis enim
 in eo quo sunt. i. in entia que de
 illis patet sit eorum in differentia. est
 tamen ipsorum per quodam que de uno
 dici non possunt. ideoque de diuer
 sis dici necesse est differentia. Qua
 re s. secundum eorum diuersitatem
 intrat eorum de quibus illa dicuntur
 numerus. ut qui vnius entis
 singularitate que de ipsis dicitur sunt
 unum. diuersis quas de uno dici
 non conuenit proprietatibus plures
 numero sunt. Quam numerum
 conuenit. i. probari ex subiectorum sine
 subsistentium diuersis sine subsistentiarum
 inter se subalter conformium. illa
 quod dissimilitudo accidentium facit
 diuersitate. superius cum de natura
 huius numerali ageremus pluralita
 te explanatum est. De qua re. i. de
 illorum numero qui una simpliciter
 et singulariter et ab omnibus illis que

potestate priora posteriora co-
mutantur solitaria cōtia sūt
singulariter ac simpliciter unū
et tantūmodo deus. breuiter cō-
siderabimus. si prius q̄ h̄ dicit
tenus preuulerimus illud. q̄
admodū unū quodq̄ qd̄ de deo
dicatur de ipso predicatur

Decem l. c. Hic cōmē-
randū est q̄ cum facul-
tates secundū genera rectū de q̄b̄
in ipsis agitur diuerse si ut. i. na-
turalis. mathematica. theologica.
civilis rōnalis. vna tā est. s.
naturalis que in humane locu-
tionis vlu promptior ē. et in trā-
ferendorū sermonū portionibus
prior. Nam verbi gracia. quā-
ta et quale in naturalib̄ recte dicitur.
vt quantus et qualis homo
vel lapis. hec eadem ab ipsis natur-
alibus portionis aliamus habi-
ta rōne ad cetera transferunt. vt
dicatur et in mathematicis. quā-
ta et qualis linea et in theologias
quantus et qualis deus. et in ciu-
libus. quāta et qualis prepositus.
et in rōnalib̄. quāta et qualis
honestas. Similiter etiā que sūt
a rōnibus naturalū. vt cōtrari-
ū dicitur primū et pprie in natura
bus album nigro. deinde in mathe-
maticis albo nigro. et in the-
ologias aut ciuilib̄ vt malū bo-
no. et i rōnalibus vt fallū vero

Et ad hunc modū plurima natura
lū pprie sumpta ex ipsis pprio-
nis aliqua rōne ad alia transferunt
Hunc igitur verborū vlu phylo-
sophus iste nō modo ex cotidiana
omniū hominū locutione. vcl
etiā ex scripturaz que a dilige-
tissimis atq̄ probatissimis viris
edite sunt auctoritate accipiens.
cum ostendisset q̄ pater et filius
eius et amboz spiritus sunt unū
et dicitur esse secundū que ipsi
qui sunt numero sunt vnus. plu-
res etiā nō sunt. qm̄ et id secun-
dū quod vnū sūt. et ea secundū que
sunt plures de ipsis predicantur
recte omniū genera naturalū
predicamentoz enuat. et que ex
quo sensu vel de substantiabus vt
deoducant. diuisione declarat. At
q̄ Traduntur a plis maxime
ab aristarco et aristotele predica-
menta numero suoz generū dicit
omnīo. p̄ter que s. nulla faculta-
te aliquid predicatur. et que ter-
tus omnibus vniuersaliter. i. nul-
lo de aliquid quo aliquid dicit cō-
ueniat excepto. vel pprie vel transf-
sumptione aliqua predicatur
quia que illa sunt supponit s̄
suba. vcl hoc nō ē quod est s̄
sustentia. non a genere vcl s̄
a cōmuni rōne omniū que sunt
esse substantiā. inditū est non
solū illis que sunt ē. i. substantiis

sed etiam illis quorum ille sunt esse
in omnibus subsistentibus. Quia ta-
men omnium. i. corporaliū et incor-
poraliū subsistentiū. quod ab illorum
subsistentia. omnium generalitati
non esset nomen non habetur. Se-
pe latini hoc pro eo ponunt. Vnde
de et in ylagogis porphyrus ubi
ait. Subsistentia est quiddam suppo-
situm et ipsa est genus. Quae iste locutus
pro omnium subsistentiū genera-
lissimo ait. Subsistentia. Qua-
litas vero in mathematicis omnium
qualitatiū generalissimo est et
quantitatiū omnium quantitas. Et sic
quod dicuntur non a causis quae
in ipsis intelligant. sed ab effectibus
in quibus sunt subsistentia
ille quidem qualitas. iste vero qua-
ntitas. Et attendendum quod si dixisset quae
et quantitas non minus ducitur
possuisset exempla. Qualitas est
et qualitas et si diuersa sunt non tan-
diuersa genera. Similiter et quan-
titas et quantitas. Vnde et reliqua ge-
nera non mathematice abstrac-
tionis. sed naturalis participationis
nomibus exemplat. Non enim ait.
Relatio. sed ad aliquid quod de re-
latione dici non potest. Nulla nam
est relatio. sed id tantum de quo ipsa
predicatur ea ad aliquid est. sicut
nulla qualitas qualitas est. sed ea
id tantum de quo dicitur ipsa. ipsa in
quod non eius genus. De quibus et

25.
aliquid predicatur. impossibile
est genus eiusdem predicari. idcirco
qualitas est qualitas generis cui-
libet qualitatis. quale vero est quae
le qualitatis cuiuslibet generis. Ac
per hoc nullum quale qualitas. et
nulla qualitas quale. Similiter
nullum quod est ad aliquid est re-
latio. et nulla relatio est ad aliquid.
sed sicut dictum est id de quo ipsa di-
citur est aliquid. i. relatum. ipsa vero
non est relatio non relatum. et tamen
id genus relatio et relatum. Vbi quo-
et quanto et habere et situm esse et
facere et pati nomina sunt generalissima
non eorum que predicantur. sed eorum
de quibus predicantur. idcirco a p-
dicamentis generum. non a generi-
bus predicamentorum. Non enim in
loco locus est. nec in tempore tempus
nec habere habitus. nec sistunt situs
nec facit actus nec patitur passio
sed que subiecta sunt eis dicuntur
ex ipsis et in loco et in tempore esse
et habere et sisti et facere et pati.
Hec igitur vnde **P**redicamento-
rum decem genera posuit. nunc
eadem non dico genera. sed predica-
menta omnia in duobus locis
naturalium colligit. que sunt sub-
sistentia et accidentia. Quicquid enim
est subsistentia esse. et eorumdem sub-
dicatur. quod utique omnium subsisten-
tiarum sunt speciales subsistentiae. et
omnes ex quibus haec compositae sunt.

l. eorūdem substantiā. p̄ quas
ipsas sibi conformia sunt quā
les. ⁊ omnes per quas ipsa disti
milia sunt differentiales. Hec
vero que a logicis dicuntur sube
sive substantiæ. si quis querat
quid sint apud mathematicos
genere. respondemus. simplices
quidem alicui generū nouē sup
poni. vt aīatio supponitur hā
bitu. rōnalitas qualitati. Dpoli
tas vero vt est humanitas. ⁊ ce
tere speciales quas ex generalib⁹
atq; differentialibus distat nul
lus ignorat. dicimus esse eorū
generū. quoz simplices ille sūt
que ipsas componūt. vt huma
nitas genere est quod aīatio. ⁊
item quod rōnalitas. ⁊ similit̄
secundū ceteras sui partes est ea
dem quicquid sunt ipse. Et sic
quidem aliqua predicamentoz
que abstractio mathematica sui
is supponit generibus. logica s̄
sistentias sive substantias ap
pellant. Cetera vero omnia quo
rumlibz generū accidentia nōi
nant. Sed quoniā hec ex logica
rōne predicamentoz nomina sūt.
attendendū quoz sube sunt illa
predicamenta que dicuntur sube.
⁊ quoz sunt accidentia illa que
vocantur accidentia. Et dicim⁹
quod substantiæ ⁊ et ⁊ eoz que
sunt esse. dicunt substantiæ. vt

corpalitas vt omnium corpū est
suba. s. est eoz illud esse quo vni
quodq; ipsoz est aliquid. ⁊ eoz que
cum non sunt aliquoz esse tanm
id quod est esse sequunt. vt eadē
corpalitas color suba ē non s. co
quod ipsa sit illud esse colorū. q̄
quilibz eoz sit aliquid. sed q̄ nisi
p̄ eam nullus color de corpe dici
possit. Accidentia vero de illis qui
dem substantiis. que ex se sunt
aliquid dicunt sive in eis acci
ta sive extrinsecus affixa sūt. s.
eis tantū que esse sūt accidunt.
quia illis recte nō in se sed ad se
dicuntur. Vnde hys duobus om
predicamentoz naturalū locas
i. sube ⁊ accidenti ipsa predicame
ta auctor ipse supponēs ait. Hec
igitur predicamenta talia sūt
relationibus logicis familiaris. q̄
lia illa subiecta de quib⁹ ea conue
nit dici. p̄miserunt. Nam pars co
⁊ predicamentoz est loco rōnis ubi
non modo in substantiū suppo
sitione. qua quoz sit esse manifest
tatur. vt plato est corpus. verū et
in reliquaz rerū predicatiōe. qua
quid alit̄ ei quod est ē dplexiōis
dsequentiā declaratur. vt corpus ē
coloratū. Pars vero predicamento
⁊ loco rōnis est in nōis accidentiū
s. cū de substantiis dicat. tū eoz
substantias comitant. Et siquid
in nāliū genere predicantur nāliū

26
ppus rōnibus sube vel accidentia
uoiantur. At cum quis dixerit
hec predicamenta in diuinā pre
dicacionē. tū s. deo de predicari di
cunt. siue sube siue qualitates rā
cuncta que predicari possunt mutā
tar. i. quous de deo p. noicitur suba
vel qualitas vel qutitas. vl' aliquo
naturalū noie appellatur. nō tū
est quod dicitur. s. aliqua rōnis pro
poracione ita uoiatur. Adaliquid o
i. relatio nō omū. i. nequaquā sicut
id quo deus ē pō de iplo predicari. S
nam suba. Quali. Vere que de deo
predicant. non sunt quod uoiant
nam que uocatur eius suba. in illo
quod de quo predicat est. sed uoiū
eo vere est substantia. i. nō in ea rō
nis uocitate qua dicitur suba quod
libz illud esse quo subsistens ē aliqd
est suba quod in eo est. s. aliqua rō
nis pporacione uocatur suba. Verbi
gracia. Corpus est aliquid. i. corp
est r coloratū r lineatū. Et quo sit
corpus. quo coloratū quo lineatū
diuidendū est. Et est quidem corpali
tate corpus. colore coloratū. linea
lineatū. Et adhuc diuidendū est.
quibus hec rōnū locis dincantur
Et dicimus q nō corpalitas colore
aut linea. sed color r linea corpalia
te sequunt. Non em h corplicitat
sed hoz corpalitas causa est. Qua
rōne illa corporis ē esse h vero in
eodem corpore illi assunt. Ideo pri

mū illa. deinde q ea corpus est
vera rōne est horū suba. hoc uero
primū corpalitas. r p eam cor
pis accidentia. Hys em vere sub
stat. et corpalitas cui assunt r s
corpus cui insunt. Id uero quod
deus est. quod est non modo in se
simplex est. sed etiā ab hys que ad
eē subsistentis solent ita soluta
rium ē. ut preter id omū ppetate
te singulare. dissimilitudine in
diuiduū. quo est aliud aliqd q
esse intelligatur p se sū nō ha
beat. Ideoq nec ipsum. nec qui
eo deus est. subiectionis rōne ali
quibus substat. Quia ppter neq
q rōnis ppetate uocatur suba.
s. quoniam eo deus ppet ē. rōne
nomiat essentia. Quia tamen
non est tanta dictionū copia. ut
quetz suis possint noibus delig
nari. sicut predixim⁹ humane
locutionis usus ab alijs. r maxi
me a naturalib⁹ ad alias facul
tates. ex aliqua rōnis pporcioe
uoiā transferunt. ut qm sicut
dicimus corpus albū. magnū
corpus. suba. albū quantitate.
magnū quantitate. ita quoqz de
us uultus maximus. quasi dic
tum sit deus suba uultus qualita
te maximus quantitate. dicim⁹
uoiatū suba trisqualitate uul
tū. quantitate maximū. cū tū ni
hil horū rōnis aut generis ppetate

sed tamen per adualem transsup-
tione dicamus Quod igitur
in illo subam uocamus. non ex
subiectionis ratione quod dicitur
sed ultra omnes que accidentibus
est subiecta subam. est etiam
ab omibus que possunt ac-
cidere omnis solitaria. Ita quasi
et cetera que uocantur quocumque ut
quantitas non sunt in deo quod
uocantur. Quare omnium ut si-
at amplior intellectus exempla
substantia sunt. que sunt huius-
modi. Nam cum siue de patre. siue de
filio. siue de amborum spiritu loqu-
tes dicimus deus. uidemur etiam
qua horum trium quilibet est. signi-
ficare subam. et significamus
quidem. sed non eam que illius
sunt rationis cuius sunt que in natu-
ralium genere appellantur hoc
nomen. immo eam que sit prin-
cipalis et eterna essentia. ultra om-
nem naturalem que ex tempore
uicium habet subam. Cum uero
de quolibet eorum dicimus uultus quod
litate significare uidemus. Et quod
litate quidem uocamus id quo
uultus dicitur. sed tamen non ratione ma-
thematicorum accidentem. sed potius
eam que sit suba. non quidem
subiectionis ratione. sed sicut predic-
tum est ultra eam que a subiec-
tione sic uocatur substantiam.
Neque enim quasi. Vere non qua-

litate. sed quo dictum est suba de illo
quibus dicimus. uultus Neque enim a-
liud est quod ipse est. aliud est quod
uultus est. uidelicet non est aliud
quo uultus est. et ab eo quo ipse est
sed potius ideo est deo quod uultus
est. eodem quo est uultus est. Neque enim
magnus uel maximus. per hoc
quod magnitudo quantitatis prop-
ria est. quantitate significare ui-
demur. Et significamus quidem. sed
non accidentem. immo eam que
sit suba ipsa. suba utique talis quod
lem esse dicimus. scilicet ultra subam.
Vere utique. Item enim est esse deo
quod magnus. id quilibet illorum est
in eodem quo est. magnus est.
De forma enim ut Quasi Quod
in eo qualitas siue quantitas uo-
cat. non est quod dicitur. sed illa quod
dicimus singularis et simplex et
solitaria ab omnibus que accidentem
solent esse. Et sic rectissime
uocatur quicquid in eo quasi per
substantiam tamquam forma diuer-
sa ab eadem substantia predic-
ta Superius enim hoc idem demon-
stratum est de forma eius. quoniam scilicet
is id est deus sit uera forma et eius sit
singularis uel uere. et ideo si-
plex in se. et ab his qui solent esse
ad esse solitarii. quod nec ex parti-
bus eius. nec ex accidentibus est
eius qui propter hoc est id quod est.
ulla pluralitas sed hoc. ut

Substantiae. qualitates. quan-
titates dicuntur que predicantur
seu de substantiis huius seu de deo
Sed diligenter attendendum est. quod
alio sensu quam ceterorum generum predica-
menta de ipsis dicuntur. Nam hec
predicamenta talia sunt ut huius
de quibus predicantur insunt. et
ut etiam illud ipsum in quo sunt
faciant esse quod dicitur. In ce-
teris quidem que non sunt deus
diuisi. i. ut predicatio multa qui-
bus est is de quo loquimur ita paa-
atur. ut unum predicando. alia plu-
rimum que de ipso predicari pos-
sunt relinquat. In deo vero diuinc-
te atque copulata. hoc est ut quilibet
predicatio siue qua substantiam siue
qua qualitate. siue qua quan-
tatem dicimus predicata. nichil
quo is de quo loquimur predica-
dum dimittat. hoc modo. Nam si
cum dicimus aliquid est substantia. ut a-
liquid est homo vel deus hoc ita
dicitur quasi illud ipsum de quo hoc
vel ipsa predicat substantia. sit substantia
i. cum de quo dicitur faciat ut il-
lud sit substantia. hoc est sit homo vel
deus. Quod utique faciat. Sed quod
uis dicendi modus idem sit. cum
de aliquo dicitur. est homo. et de a-
lio dicitur. est deus. sensu tamen ex-
quo dicitur alterum dictorum ab al-
tero distat. quoniam scilicet is qui pre-
dicat esse homo quous sit homo

27

non tamen est integre hoc ipsum
quod predicatur homo. i. non to-
to quo est predicatur esse quod
est in eo quod dicitur esse homo. sed quod
hoc de aliquo dicitur. plurimum quod
bus idem ipse est de ipso adhuc
dicenda. i. qualitates. quibus est
qualis. et quantitates quibus est
quantus reliquit. Ac per hoc in
in eo quod dicitur esse substantia ple-
ne predicatur totum quo est.
Quod enim est. Cum enim quis
est homo alius debet que non sit
homo. i. que nequaquam predicat quod
dicitur est homo Ille vero de quo di-
citur est deus. est perfecte hoc ipsum
quod dicitur esse. scilicet deus. i. nichil pre-
terius quo ipse sit de ipso adhuc
dicendum relinquat. Ipse enim scilicet
nichil est aliud preterius. nisi id so-
lum singulare et simplex quod
ipse est. Nichil scilicet. quo ipse sit habet.
nisi singularem simpliciterque di-
scernam. Ea namque est et deus
est. Ac per hoc. quia videlicet qui
de illo dicitur est deus. vel quo ipse
sit dimittit. recte potest dici quod
ille est hoc ipsum solum quod pre-
dicatur esse. cum de ipso dicitur est
deus. Et quidem sensu predicame-
nti quod nominatur substantia. siue de
deo. siue de ceteris predicat. Rur-
sus cum aliquis dicitur multus.
eo quod in mathematicis est gene-
re qualitas. ita i. hoc sensu dicitur

quali ipse de quo hic qualitas pre-
dicatur sic vera esse dicitur hoc
quod esse dicitur. Id est verbi gra-
tia si dicam? homo est iustus. vel
deus est iustus. pponim? ipsi hoies
vel deū non extrinseca rei minime
inherentis ipsi de quo ea predicam?
participatione. sed vere esse iusto
quāuis in hoc seculo rei vera eēdi-
cone. et de homine et de deo predicare
pposito utraq? ducatur. differt tū
vna ab alia. in eo q? altera nulla
altera plurima quibus illud de q?
loquim? vere esse predicari potest
dimittit. Cum em? dicitur homo
est iustus. nō dicitur esse iust? to-
to quo ipse ē. s? diuise iusticia sola
dicitur esse iustus. a qua nō mō-
sui proprietate. verum etiā spaci-
atq? genere multa diuersa sunt.
quibus idē eadem rōne ē. vt forma
ipsa qua homo est. Nam vere vt
nouus loquar verbis. alter homo
alter est iustus. i. et aliud id quo ē
homo. aliud id quo est iustus. S
Cum vero dicitur deus est iustus to-
to eo quo ipse est dicit esse iustus
nec aliquid proterius quo ipse sit
dictio hoc dimittit. Nam deus idē
ipsum ē. quod est iustū. i. eodem
quo est deus. est iustus. Dicitur
etiā esse magnus. i. homo vel de-
us atq? ita. i. hoc seculo dicit vter-
q? esse magnus. quasi ipse homo
sit vera rōne eēdi magnus. vel

quali ipse deus vera rōne eēdi-
lit magnus. Et sicut de qualita-
te atq? suba dictū est differt hec
dictio ab ea. in hoc quod eoz q?
bus homo ē. diuisio sic cum dicitur
homo est magnus. hac em? pposi-
tione non toto quo ipse ē dicit
esse magnus. sed multis alijs
diuisis quibus similiter ē. ppo-
nitur homo tantū esse magnus.
Illa vero qua pponit. deus est mag-
nus. nichil quo sit deus dimittit.
quonia deus ipsū magnus existit
i. eodem magnus. quo deus. Et h?
quidem. i. substantie. qualitates
quantitates. sunt talia quibus
vere sunt quocunq? hys esse ppo-
nunt. ideoq? recte de ipsis predica-
ri dicunt. Reliqua vero septem
generū accidentia. nec de deo nec
de ceteris vera eēdi rōne predica-
tur. Nam vbi. i. locus. p? quidem
predicari vel de homine vel de deo
De homine. vt cum dicim? hoc
in foro. de deo vt cum dicimus. de-
us est vbiq?. Et ita dicitur vel ho-
mo est in foro. vel deus est vbiq?.
vt ipius in predicando ea. dicitur
est. non tū ita dicitur. quasi ipsa
res de qua dicitur sit id. i. habeat eē-
eo q? predicatur. Nam est quidē
quicquid in loco ē. sed tamen illud
esse in loco. non est eē. quomodo
quod est quale vel quantū. ē et eē
quale vel quantū ē esse. vt homo

qui est albus vel longus est.
 et cum esse album vel longum
 est. sed esse in foro. non est esse. quod
 uis qui in foro est. uere sit. Nota
 ita. i. eo uere essendi sensu de
 homo est in foro quodmodum. i. quod
 uere esse sensu dicitur idem esse
 albus vel longus. Nam cum de
 esse in foro. intelligitur quidem cir-
 cumfusum et determinatum. ut tamen h
 esse. quali ex proprietate aliqua quod
 possit secundum se designari. i. si
 occurrat et ad aliud facta extra
 sui collatione monstrari. sicut
 abis sui altera ad operatione. p
 se designatur forma humana
 esse homo. quantitate corporis alb
 quantitate cuiusdam corporis que vo-
 catur linea longus. Contra quod
 dicitur circumfusum et determina-
 tus in eo quod dicitur esse in foro. non
 se dicitur. sed collatione sui ad
 illa quibus extra se circumfusum
 continet. et ostendens in ea suis
 finibus intervalloz determinatur.
 Quod tamen. i. esse in foro
 extrinsecus. i. circumfusum et deter-
 minatum minime predicatur
 si non suis prius esset per se propria-
 tibus informat. Sit igitur per
 hoc quod dicitur homo esse in fo-
 ro. ut quod homini inherens qua
 ipse uere sit propria. grammatico
 et dialecticoz propria significatio
 notat. sed hanc predicationem h

tantum quod per naturam oportet pri-
 us esse ex consuetudine consequens ol-
 tenditur. i. quod illud quod circum-
 fusum et determinatum per se in foro
 dicitur. rebus alijs quod sunt circum-
 fusum et determinatum. uere sit in
 formatum. Et hoc quidem sensu lo-
 cus de homine predicatur. de deo uero
 non ita. i. non hoc sensu. Nam
 quod deus ubique est dicitur ita
 i. hoc sensu dicitur. non sicut quod
 sit in omni loco. i. quo circumfusum
 dicitur. aut ostendens in alijs
 exteriora. intervalloz eius parte
 suo terminet. Omnis enim ex hoc
 circumfusum atque determinatum
 sensu. in loco esse non potest. Sed
 hoc sensu dicitur esse ubique quod omnis
 quocumque locus ei assit ad eum intus se
 sine termino capiendum. cum ipsi
 tamen non tamquam circumfusum a
 exterioribus terminatus. suscipiat
 in aliquo extra positum loco.
 Atque ideo quia sicut nec circumfusum
 alijs extra se positus. nec suorum quod
 spatioz finibus determinatus est
 cuiusque ut in loco dicitur esse. qui
 reuera ubique totus est sicut deum
 est non ut in loco. Quando uero
 eo. i. illud quod non quantitatum
 generat. sed ex temporum que qua-
 titates sunt collatione de tempore
 predicatur eodem modo quo et ille
 qui non genere quantitatum. sed
 eorum que sunt quantitates sibi

in eam facta collatione dicitur
locus: ut de hoīe dī heri venit
de eodē dicitur semp est. Nam
hic quoq; sicut et in predicatōe
loca. illud ipsū de quo dicit heri
terius aduentus non hac dic-
tione dicitur vera etēdi rōne
quali esse aliquid q̄muis illud
est heterius aduentus. multis q̄
de illo p se dicitur sit aliquid.
Et potius hac dicitōe predicat
quid aliud ei facta quada extra
secus secundū tempus. et tempus
sūū. l. secundū aduentū. et illius
secundū aliquid. quod tunc vē
de eo poterat dici. accesserit. ut sit
seculus. verbi gratia. heri dicitur
sol ascendebat venit homo. vlt
huiusmodi aliud. Atq; ad hūc
modum. aliam aliud secundū
tempus et tempus idē vel in-
uersū confertur. Quod vero de
deo dicitur semp est. vlt quidem
quo de naturalibus h' phi predi-
cant. significat vni tantum
Nam de quocunq; naturalū
dicitur. semp est. ita intelligit
quali dicitur. quod omni p̄ceto
fuerit. omni etiā p̄ceto est. q̄q
l. modo illud quodlibz p̄cens
sit. omniq; simuliter futuro erit
l. dum fuerint queq; tēta. et
dū quelibz sunt. et dum que-
libz erunt. et fuit et est et erit.
Ex hys potest intelligi cum

naturalibus et in mathema-
ticas et in multis etiā alijs dicitur
erit fuit vel hodie est vel
cras erit vel semp est. neq; ab-
solutam. neq; simplicem esse
intelligentiam. Intelligitur
diuersosq; tempoz collatio atq;
collectio. Nam qui dicit de ali-
quo. heri fuit albi. tempus quod
illud heri fuisse albi predicatur
nullis quidem instantibz nullis
futuris. nec omnibus p̄ceteris
sz hys tantū tempibus confert
quibus vel idē secundū alia
vel quocunq; cetera secundū q̄
libz intra eundē dia fuit atq; in-
uicem sive simul sive succē-
do alijs alia fuerint heteria.
Qui vō dicit de aliquo. hodie
albi. tempus quo id hodie
albere proponit nullis quibz
teritis nullis futuris opat. sed
solis tantū omibz hys tempibus
quibus vel idē secundū alia. l.
quocunq; alia secundū quibus
sunt hodierna. Similiter qui
quolibz cras erit albi. omni-
alioz et eundē secundū cetera q̄
bus erit crastina colligens tem-
pora. confert eis tempus quod
dicendo cras erit albi significat
In hys ergo collationibus nō dicitur
ū sed multoz tpa colligunt. q̄
bus aliquod aliud tempus con-
fert. Nichil em in quolibz tpa

generare libypli potest confari.
 Unde si dicatur plato dū sedet. se-
 det. ridiculū est. Qui autem
 bus exceptas que phi ponunt pū
 apys. i. vlysa ydea. ple. de aliquo
 dicit semp est. vniuersoz que fu-
 erūt et sunt et futura sunt. vniū
 la tempa colligit. Et illa omnia
 quibus vel fuit vel est vel erit.
 quod semp esse proponit. et ali-
 or omnia omnia. quibus quocū-
 qz modo vel fuerunt. vel sunt. et
 futura sūt. et hys illa confect. di-
 cendo. semp est. Cum etiā sine p-
 teritoz in se vel cū ceteris sine
 presētū sine futuroz simili-
 facta collatio multa colligendo.
 plura relinquat. vt cum dicit
 heri hodie cras. p hodie p hodie
 orno ante post vntc olim mo-
 do et si quod aliud est quod pro-
 pre vt presens v preteritū vel
 futurū. vel cōmuniter hoz qd
 libz significatur h collatio qua
 dicitur vniūqz vt semp est. sicut
 dictum ē nullū orno relinquēs.
 omniū omnia tempa colligit. s
 Unde recte ait. quodamqz dicitur
 aliquid semp esse significatur.
 Quod. i. semp esse ex hoc colla-
 tionis atqz collectionis sensu.
 potest secundū philosophos di-
 ci. et de celo et de ceteris corpibz p-
 petuitate sui motus imortali

bus. Cumlibz em illorū id q
 est aliquid nequaquē est soluta-
 rium. pūmo sunt in quolibz
 illoz diuersa. nō modo prop-
 etatibus viciā generibus
 quorum aliquibus decedunt
 alia succedunt. ac p hoc tēpū
 diuersitate et esse et moueri s
 dicunt. Nam iuxta numerū
 rerū que durant tēpibus. ipoz
 quoz quibus durant est tēpū
 numerus. quoz tū aliqua de-
 cedentū et succedentū dūm-
 atione. vel simul essendi. Hoc
 aio vniunt. ac p hoc multa tēpū.
 vniū tempus. i. vnus annus. vnus
 mensis. vnus dies. vna hora.
 vniū momētū dicunt. At de deo
 non ita dicitur. semp est. Intel-
 ligitur quidem collatio atqz col-
 lectio. sed differt. Nam in cete-
 ris que dicuntur semp esse. tem-
 pa tēpibus dēstunt. in hoc vico
 eternitas tēpibus. Deus em est
 quod est non morā tēpū hēre-
 ritatis. Cetera vero que quoli-
 bz modo sibi inuicē adunantur
 s. vel cōmunitē cōtentionis. l' ex-
 traneo cumlibz appositionis
 habitu. moris tēpū quas diu-
 sorum diuersis habitibz. diuer-
 sas ipse horum omniū auctor ac
 cōmodat. durant. Excedit em
 omnia tempa hęc eternitatis
 dei ad illa facta collatio. De cō

deus semp esse. non modo quia
fuit omni preterito. est omni prete-
ti. erit omni futuro. verūcūq̄ ante
et post omnia tempora. vel et actu et
natura. vel saltem natura tem-
poraliū. Nam omne quod fuit vel
erit vel est. essendi iucū vel ha-
buit. l. habet vel habebit finē vō
quantū actum quidē non omnia
sed quantū ad naturā. et ad illi-
us quo auctore sit potestātē. o-
mnia habet. Equē etenim vniuersa
sua. eius sunt subiecta potestati.
vt scilicet sicut quecumq̄ nō fuerūt
possunt fuisse. et quecumq̄ non
sunt vel non erūt. possunt esse.
ita etiā quecumq̄ fuerunt. posse
non fuisse. et quecumq̄ sunt vel
erunt. possunt non esse. Natu-
raliter enim nullū interuallū v-
nus simpliciter terminat finis.
Vnde et interuallū vocat quod
l. diuersis interuallis terminus
eorū pluralitate valletur. Sic et
et grame. h. est linea diuersis p-
punctis. et epipeda h. est superfi-
es diuersis granis. et stercon h.
est diuersis epipedis solidū. et in-
teriacens valletur. et vallaui int-
iacet. Similiter q̄ qm̄ eterna le-
ge nature sanctitū est. vt con-
stat genitū nichil. temporū q̄q̄
interualla. nō vno sed diuersis
terminat. cendi videlicet uali-
tatione atq̄ inchoatione. Et

quid enim mora tpsis nō dico actu-
aliter. s. ualiter durat. ualiter
et inchoat. et est et desinit. **Ad**
vero mora eternitatis durat.
sicut non actu. ita nec natura
incipit vel desinit esse. ideoq̄ nec
interuallū potest vocari. et sunt
aliquorū decedentū et succedentū
ū motu. et omni tpsali interuallo
presentior. Cum ergo semp esse di-
citur deus. esse quidē vō s. semp
vero eternitate intelligitur eter-
nitatis cum tpsibus hoc sensu.
facta collatio. vt hac dictione q̄
est semp. dictum accipiatur cu
fuisse. non modo dū fuerunt que
fuisse dicuntur. vtrū etiā sine a-
liqua vel actuali vel naturali in-
choatione anteq̄ fuerit. et esse dū
queq̄ sunt presentia l. actu vel t
saltem natura. et futurū esse. non
modo dum erūt que futura sūt. s.
etiā sine actuali vel naturali ter-
mino. postq̄ sine actu sine saltem
natura non erunt. Et sic quidem
precedit tempora eternitatis ad ipa-
dictione qua de deo dicitur semp
facta collatio. Collectio vero oīa
quibus vel fuerunt vel sūt vō fu-
tura sunt vel actu vel natura v-
niuersorū tempora colligit. q̄ ad
ipsa conlocas collationis resp-
ciens sit. deus semp. Et qm̄ a-
sunt multa vel simul vel deced-
tū vel succedentū et diuinatione

quibus deus sit. nulla est etiā
 multatudo morarū quibus illud
 esse quod significamus cū dica-
 mus deus ē. dicitur. **I**tem qui
 ait deus semp est. quāuis corū
 quibus confert temporalū s.
 morarū infinitā multitudine
 colligat. multitudine tamen
 illarum quibus dicitur illud
 quod confert. quia nulla ē. ul-
 laterius colligere potest. **D**eus
 cū semp est. quoniam semp quā
 temporalibus temporalia confert
 utrorūq; collatorū tempora colli-
 git. hic ubi eternus temporalib;
 confert. in eis q̄dem quibus co-
 ferunt diuersitas preteritorū et
 presentū et futurorū omnium col-
 lecta intelligit. **I**n eo autē qui
 confert. quia ipse fuisse et futu-
 rus esse dicitur. quia tamē ea-
 dem singulari et simplicia mora
 intelligitur eternitatis fuisse et
 futurus esse. quia hoc instanti
 esse absq; cuiuslib; diuersitatis
 collectione p̄tis est ip̄s. **U**tq;
 ap̄tus ex comparatione intelliga-
 tur quod dicitur int̄ n̄rū. i. tem-
 palū corū ac diuinū presens
 quod utrumq; est nūc. i. signifi-
 catur hac dicitōe qua dicit. nūc.
 tantū inter est. quod nostrū nūc
 et quorūlib; temporalū instans.
 facit corū n̄ali saltē dicitōe. l.
 dicitōe. ul' eorū que actu non

mouentur cum illis que actu
 mouentur conformis. quali cur-
 rens tempus. et collectione diu-
 sarū inter se morarū sempiter-
 nitatem. **D**iuinū vero nūc. i.
 instans quod significat cum
 dicitur deus est nūc. vere per-
 manens. necq; oīla rei qua intel-
 ligitur deus esse actuali ul' na-
 turali dicitōe et successione
 mouens sese. atq; ita consistēs
 quod et cum dicitur. deus fuit.
 deus erit eadem singulari mo-
 ra. fuisse et futurus esse. ponit
 que cū dicitur deus ē. cogitatur
 eternitatem facit. **N**on enim cū
 quo fuisse dicitur abscellu vel
 futurus esse. ponitur accessu. s.
 eius quo dicitur ē permanens
 sicut esse. ita et fuisse et futurus
 esse pronuntiat. **A**d hoc sicut
 est una singularis et indiuidua
 et simplex. et solitaria essentia.
 quia eternus ipse fuit. est. erit de-
 us. ita est una singularis et indi-
 uidua et simplex et solitaria mo-
 ra. que vocatur eternitas. quia
 deus ipse fuit. est et erit eternus
Ipse namq; est et deus est et eter-
 nus est. **E**t est. et deus ē et eorū
Est vero eternus. mora. **E**t sic q̄-
 dem hoc noīe quod est nūc. cum
 dicitur deus nūc est. una t̄m sin-
 gularis intelligitur mora. que
 vocat eternitas. quia etiā sine s

principio fuisse. & sine fine fu-
turus predicatur. Cum vero
de tpali proponit. ut homo nūc
est. vel celū nūc est. quoniam
non hoc nō vno tantum. sed
pluribus vel simul vel deinde
cū et succedentū naturali
saltem sunt motu. nō est vna
tantum. sed plures more qua
sepe aut diuerse simul. aut quā
q̄ vna. quandoq̄ alia ē. quibus
vel qua illud quodlibz nūc ē
pronuntiat. nec eadem sepe. s̄
alia fuisse. alia futuru esse. **C**
Ui nōi s̄. nūc quod hoc quo
dictum est eternitas vnius de
deo. tempu multoz de tempali
bus sensu dicit. si loquendo de tē
poralibus adiuas. semp facies
hac p̄positione eius quod est.
nūc moram illaz quas sub
hoc noie locutionū multitudine
dimutat om̄i decedentū & suc-
cedentū motu quasi curru. quā
dam vigem sine intermissione
indefectūq̄ sine terminatioe.
ac p̄ hoc perpetuū quādā mor
eternitatis imitatione. quod
i. que curru p̄petuitas colla-
tione moram quibus fit mo-
tus. est vero noie sempiternitas
Differt tamen a p̄petuita-
te. quoniam hoc nominat quod
est p̄petuitas. intelligitur sine
collatione collectio. hoc vero q̄

est sempiternitas cū collectio-
ne collectio. **E**ternitatis autē
noie. neutru. i. neq̄ collatio ne-
q̄ collectio. **S**icut enim predic-
tum est. vna singulari & indivi-
dua & simplicia & solitaria mora
que vocatur eternitas. deus p̄pe
predicatur eternus. **H**ec & sine
& principio & deatione et conti-
nuatione idē carere dicitur. q̄
a deus ea que fuit & est et cre-
entia simplicia. nec actu nec
natura delinet esse vel caput. **S**
Deo hac tamē p̄petuitas et se-
mpiternitas. quoniam vtrazq̄ sui
curru interminabilitate tam
que sine motu ē interminabile
eternitatis instantia. imitatur
sepe ponitur cum. deus semp-
ternus aut p̄petuus vocatur.
Rursum r̄. **Q**uod nulla res
sit aliquid. vel loco quo homo.
& huiusmodi alia esse aliam. &
deus esse vbiq̄ dicitur. vel tempo-
quo homo. & huiusmodi quod
libz esse aliquid. & deus semp esse
pronuntiat huiusq̄ dicit. nūc
de habitu & actione idē dicit
ta. **R**ursum habet & facere. i. habi-
tus & actio eodem modo quo tem-
pus & locus de deo predicatur et a-
lius. **D**erbi gratia cū de hoie di-
cimus predicando habitu vestit
predicando actionē. currit. **D**e
deo autē predicando habitu. cū

31
ta possidens. et predicando acci-
ouem. regit. Ecce quod hys verbi-
tursus. quasi prout de loco et te-
pore dicimus. nichil de vtriusque
i. neque de homine neque de deo dic-
tum est. ita quod dictio intelligen-
da sit de eo quod est esse. i. ex hoc se-
cu quod vestitum esse vel currere
hominem sit ipsum aliquid esse.
et quod deum cuncta possidere vel regere
sit cum aliquid esse. quibus qui
vestitus est vel currit sit aliquid.
et qui cuncta possidet vel regit.
aliquid sit. Et omnis haec ha-
bitum atque actionum predicatio.
exterioribus datur. Utque hoc a-
liis verbis dicatur. huius omnia
i. habitus et actiones de quibus
nunc loquimur. et loca et tempora
de quibus praediximus. quodam-
modo referuntur ad aliud. i. a-
liis quibus quodlibet
subsistens est aliquid. puta s-
mens rationalis aliquid sublit-
tatum vel esse alicui. vel esse a-
liquando vel facere aliquid.
et deum vel ubique et semper esse. et pos-
sidere vel regere que possidet et
regit. Nam et si quis natura-
lem habitum cogitet. quem mul-
ti philosophi dicebant esse substantiam. et
eius in accellu generatione vel
ab accellu corruptione contingere
et huiusmodi. non eo etiam cum ad ali-

ud deorsu vocatur habitus esse ali-
quid intelligitur. Nam si esse homines
quod est esse aliquid conferat vel au-
fert partem animatum. partem capita-
tum. partem manuum. minime tamen vel
corpus cui coniungit anima. vel truncum
humani corporis. cui coniungit
caput. vel lacertus cui coniungit
manus. et quorum deorsu in homine.
quodlibet praedictorum dicitur habitum
hac iunctura est aliquid. Quod
autem ex alterius ad alterum deorsu
in eo qui dicitur ex eis ipse qui
constat huius habere dicatur. et animatum
ab habendo iuncta corpori animatum
et capitatus ab habendo iunctum
truncum humani corporis caput. et
manus ab habendo iunctam
lacertum manum. ex hys patet quod
toto aliquo ita sunt aliquid. ut
non sit eorum aliqua pars. ad quam
solum dicitur illorum quodlibet eo toto
esse aliquid cogitat intuitu me-
tis aspicit. ut si quis animam esse
spiritum cogitet. nequaquam hoc co-
gitando hoc eam esse secundum ali-
quam euldem partem existimat. S-
Unde manifestum est quod ipsa non
ab habendo in spe spiritum spiri-
tus est. Similiter et homo non
habendo in se hominem homo est.
Sicut ergo predicatio alia est
qua vere inherens inheret predi-
catur. alia que quibus forma in-
herentium fiat. tamen ita exterior

bus datur ut ea nichil inhere in
telligatur cuius predicationis dif
ferentiam. qd. alia sit inheren
tia alia non inherenti. sit l. co
ductis in unum utriusque iam positi
exemplis. facilius inter nos sciamus
Nam in oppositis et maxime illi
que ut ad aliquid. at ut habet
et privatio. aut ut affirmatio et
negatio opponunt. quoniam un
us ratio quodammodo pendet ex al
tero. ex maiestudine nunc hoc ut
illud attendendi. facilius distinguit
utriusque cognitio et manifestius
patet differentiam si utriusque in se
ad se comparatione positis ab
uno eorum aliquid remouet. ut alte
ri conferatur. aut unum conferat
ut ab altero remoueat. ut in his
qui homo est ut plato vel acco
vel tapho. vel qui est deus. ut pe
l filius vel spiritus sanctus. qd
dicitur illorum quilibet esse homo.
et istorum quilibet esse deus. refert
ad substantiam. non que est. sed qua est
i. non ad substantiam. sed ad sub
stantiam. Non enim substantia tam
tum sed etiam substantia appella
tur substantia. eo qd utraque accidentibus
diuersis. tam rationibus substantant. **S**
Substantia igitur est substantia
non qua aliqua res est aliquid
nichil enim substantia est aliquid
sed est illa substantia que est aliquid
Substantia uero est substantia non cui

quid nitatur quo ipsa aliquid sed que
solum substantia est aliquid. i. est
homo l. est deus. ut quilibet illorum
prenominator. **S**imiliter qui in
tus est hoc quod dicitur esse uultus
refertur ad qualitatem. i. intelligi
tur esse uultus qualitate. non que
aliquo sibi nitente sit aliquid. sed
qua l. substantia cui ipsa nitatur
est aliquid. i. vera essendi ratione est
uultus. **E**odem modo qui est mag
hoc qd dicitur esse magnus refertur
ad quantitatem. non que alio
quolibet aliquid sit. sed qua sub
stantia cui nititur ipsa est aliquid
i. vera essendi ratione est magnus.
Quod secundum quantitates spa
cium. i. linearum. superficies. solidi
tatum intelligitur esse. **N**ichil enim
vel puncto vel unitate vel uno vel
loco vel tempore magnus est. **H**oc a
go sunt. i. substantia vel qualita
tes vel quantitates spaciales. quibus
solum substantia aliquid esse predi
catur. **N**am in ceteris. i. ceterorum p
dicationibus nichil tale est. i. nul
lo aliorum hoc est neque quantitati
bus illis quibus nichil est mag
num. neque aliorum generum predica
tionis substantia est aliquid.
Etiam uerbi gratia qui dicit ali
que in foro esse ut hominem. vel esse co
namentum quod est. ubi. i. loco qui
ex collatione solet accipi accipit

hoc esse intelligit. sed non quo
 loco aliquis ille. i. vel homo q̄
 esse in foro. vel deus que ubiq̄
 diat esse vera cendi rōne est a
 liquid. velut vere est iustus ius
 ticia. Item cum dico currit ho
 mo vel regit deus vel homo
 nūc est vel deus semp est. ref
 tur quidem vel ad facere. ut cur
 rit et regit. vel ad tempus ut
 nūc et semp. sed tamen illud
 diuinū tempus. eternitā s li
 plex interim dum l. quod cogi
 tamus proprie significatiōis
 verbis explauare non possum
 et aliqua proportionis rōne o
 ba transferim. et potest dia san
 p. quod verbum nō modo ex col
 lationis. sed et ex collectionis di
 ctur sensu. Et non. Quali.
 Referunt quidem currit et reg
 ad facere. nūc et semp ad tem
 pus. quoniam currit vel regit. te
 pore nūc vel semp est. sed nō q̄
 aliquo istorum. i. cursu homo
 vel regimine deus. vel tempore
 homo vel deus ē aliquid. velut
 uterq̄ ipsorū est magnitudine
 aliquid. i. viginti. Similiter
 habitus uulli cor̄ quoz occur
 su dicitur habitus ē aliquid et
 feret. de quo non recapitula. ubi
 exempli gratia cetera de quibus
 magis videbatur rememorat.
 De relatione idem inferius laa

us dicticius est. Situs quoq̄
 et passio illis de quibus predi
 cantur non conferunt aliqd
 esse. quoniam ipsis et maxime
 deo non insunt. Nam sicut pas
 sionesq̄ requiri in deo non op
 tet. Neq̄ em̄ in deo sunt. sicut
 nec in ceteris subsistentibus
 Jam ne r̄t. Hucusq̄ predi
 cationū differentia exemplis
 predicamentoz diuersis gene
 ris demonstrant. Unde gualiter
 concludit predicationes dif
 ferre alijs verbis eandem diffe
 rentia replicans. Ait ergo. Jam
 ne patet hys que posita sunt ex
 emplis que sic omnium predica
 tionū differentia. Quali. Pa
 tet hoc utiq̄ q̄ lz alie quidem
 earum quali monstrant rem. i.
 esse quidlibz eo quo est. alie vero
 non rem. i. nō esse quicq̄ eo quo
 est. s. quali circumstantis rei. Loca
 tempora. actiones. passionis. ha
 bitus. situs. recte vocat circumsta
 ntias. qm̄ quāuis esse in loco vel
 in tempe. nō sit esse aliquid. tamē
 nichil est in loco vel in tempe ip
 sum sit aliquid. Similiter qui
 agere vel pati. vel habere vel sit
 ti nō sit aliquid esse. tamē quic
 qd agit vel patit i. habet vel si
 tum ē aliquid est. Qm̄ ergo nich
 il est loco u. tempe nec actioe u
 passione nec habitu. nec situ. S

tamen ea de quibus h̄ predicant
sunt substantiis et qualitati-
bus. aliqua vero eam inter-
uallorem suorum quantitatis
patet quod hec tres predicaciones
rem. ille vero circumstantias rem
monstrant. quodque illa tria pre-
dicantur ut rem substantiis e-
is esse aliquid ostendat. Illa vero
alia predicant quidem. sed non
ita ut rem substantiis eis ali-
quid esse ostendant. sed potius extrin-
secus. id est ex aliorum collationibus
et diversis rationibus. Quibus accom-
datum aliquid quodammodo affi-
gant. Non igitur hec secundum
rem. sed recte extrinsecus com-
paraciones dicunt. Illa vero
que id de quo dicuntur. id est sub-
stantis designant. non aliis e regione
sed de ipsis predicans esse aliquid
secundum rem vocant predicaciones.
Que secundum rem predi-
caciones cum dicunt de rebus
causa substantiarum suarum qui-
bus in illis assunt sibi substantis.
vocantur quidem accidentia. eo
quod rerum illarum substantiis
assunt. sed tamen secundum rem.
eo quod ipsis substantiis ipsa que
in sunt. et eadem esse aliquid fa-
ciunt. Cum vero dicunt de deo. quod
quonia simplex est non est acci-
dens substantis nuncupat predi-
caciones. non modo secundum rem vni-

etiam secundum substantiam illius de qua
de qua dicitur rei
Hec nunc. et cetera. Huius
que predicaciones secundum
duas diversitas predicandi rationes di-
vinit. nunc secundum quam hanc
rationum relationes predicant ostendit
dicitur. Sic ergo. Age nunc speculandi
de rebus. id est videmus quomodo
ne predicant relationes. de his que
referuntur per eas. Ipse namque se-
pro quibus. id est ut qualiter ipse pre-
dicantur intelligatur omne quod
dictum est de predicaciones
atque predicandi diversitate. super
sumus ad disputationem. Et dicimus
relationes de his que per eas
referuntur relationis nominibus
sic predicant. qualiter loca
et tempora. et cetera que predi-
caciones rei circumstantias et extrin-
secus affigi. Et his de quibus pre-
dicantur minime differre ut ali-
quid sunt. quibus quidquam eis refer-
tur. non esse aliquid non possit.
Maxime cum hec. id est rebus non
videntur facere secundum se predi-
caciones. id est nullo eorum sic predi-
catur rebus. ut id de quo predi-
catur ea esse aliquid intelligat quod
per que perspicue ex alieno consti-
tuitur et constare. Recte autem. et ex ali-
finitione. non secundum se sed po-
tius aliorum. nec modo dicuntur. sed et

33
sunt quecumque ad aliquid sunt
Age cum quomā dñs ac seru⁹
relatiua nomina sunt quibus
de hys que ad aliquid sunt re-
lationes predicant. videam⁹ v-
trū predicaciones eorū ita sit. ut
secundū se sit. an nūme scdm
se. s; ex alio abuentu. Atq; hoc
ex comparacōe alio⁹ secundū
se predicatoz. ⁊ aliam⁹ ex ali-
o aduentu extra secus affixo
cum intelligi poterit. Si enī
intelleualio auferas esse ser-
uum nō dico auferes. s; eodem
intellectu iam abstuleris aliū
quoz esse dñm eo q; seruus dñs.
seru⁹ dñs ita dicitur q; non mo-
qui dñs ē habet seruū. s; et
esse dñm. est habere seruū
At opponit quis dicens. cum al-
bum albedine albi sit. nōne
similiter etiā si auferas albe-
dine in eodem abstuleris quo-
q; album. Respondemus. ut
q; sublata albedine album q;
in eodem ē sublatum. sicut sub-
lato seruo. dominus quoq; in e-
odem sublatus est. S; quis se-
se similiter consequatur. tū i-
ter est. ⁊ consequendo rō ex conue-
oz inter se diuersa rōne differt
quod s; ipsa albedo albi accidit
ipsi albo. Non enim aliquid a-
liud ab albedine intelligitur.
quod cum acciderit albo. eius

gracia dicatur albedo esse albi
sed ideo dicitur albedo albi qm
ipsa albedine albi est. quia sub-
lata. i. cum ipsius non alterius
rei abesse perit nimirum album
At in dño non est ita. sicut ē i al-
bo. Si enī auferas sicut dicitur
aliquē esse seruū. pot quidem
vocabulum quo alter aliquis
vocabatur dominus. i. alter ali-
quis desinit esse dominus. sed
seruus non accidit dño. i. non
ideo cum aliquis desinit ē ser-
uus. alter desinit esse dominus
q; seruus ita accidit dño sicut
albedo accidit albo. S; rōne q;
in eumlibus consideratur dñs
accidit quedam potestas qua
seruus ne ultra q; debet preluat
coheret. Que potestas domino
accidens qm depit. i. a dño rece-
dit sublato seruo. i. sublata ser-
uitute ab altero. constat eā po-
testatem nō dico non accidere. s;
non p se accidere dño. sicut albe-
do albo. s; p accessū quodamō. i.
alia rōne q; accessus locoz vel
tempoz vel habitū vel quo-
cumlib; alioz contingat. extra
secus comparatum. Non igit. Et
si. Quāquidem extrinsecus acces-
su comparato relatio predicatur.
igit non potest dici predicatio-
nem relatiua. i. relationē predi-
catam vel addere secundū se q;

q̄ rei de qua dicitur vel inuenire
secundū se. vel mutare secū-
dum se. **Quæ** relatiua predica-
tio tota consistit licet predictū ē
non ī eo quod est r̄. quoniā uul-
li confert aliquid esse. s̄ potius
consistit in eo tū quod est habe-
re ad aliud in comparatione alte-
rius ad alterū. **Hæc** quolibz. s̄
aliquo modo se habendi. i. non
quomodo locorū vel temporum
quod iam predictū est. vel alio-
rum extrinsecus affixorū compa-
rationibus ea de quibus hæc præ-
dicantur se habent. sed quo sese
habent ad se que hoc ipsū qd̄
sunt aliorū vere dicunt̄ et sunt
habentq̄ sepe in altitudine qua
si commutationis cuiusdā illa q̄
relatiouū accessu se habent ad se.
sepe vero non hūc. **Dater** enī aut̄
libz. eiusdem filius esse non po-
t̄. et aliam duplū nō potest
eiusdē esse diuidiū. et huiusmo-
di multa referunt. que oīa iō
ad aliud hoc loco se habere di-
cunt̄. quoniā eandē relatio-
nū in mutatione vice sibi op̄an-
onis talibus relationibz colla-
ta non reddunt. **Hæc** tamē ita
semp absq̄ vice in mutationis
relata se habent ad aliud. sed
aliquo t̄iens facta relatiōe
in mutatione se habent ad idē
Quod hic exemplo pot̄ videri.

Age enī dicit quisq̄. **Surgitur** ac-
cedam constanti dexter. erit ille ad
opatus sinister. **Erit** quidē dico
non ex hoc sensu tū. q̄ ille ipse
vera erūdi rōne. i. aliqua re sibi
inherente sic quod dicitur. i. si
uulter. s̄ ideo q̄ ego illi iam ex-
vere inherens p̄fente sublit-
tenti extrinsecus accesserū dext̄
Kursus eandē. i. me ipsi et ipsū
uichi inuitatis relatiouibus
opato. ut quā ille ad me se habet
at. ea nunc ad eundē me habet
et quā ego ad illū me habet. ea
nunc ad me idē se habeat. **Nā**
ego accedo ad eum sinister. **Erit**
tem ille ad me se habz. s̄ relatio-
ne illi opposita quā se ad me pri-
us habebat. **Modo** enī fit ad me.
et predicatur esse dexter. nō qui-
dem ex hoc intellectu q̄ p̄ se. i. ve-
ra erūdi rōne et se sibi inherente
ita fit quod dicitur. s̄ dexter. ut
licet qualitate sibi inherente est al-
bus. ac quantitate sibi inheren-
te est longus. s̄ ideo q̄ me extra-
secus accedente ad eum qui ita
ex sibi ve inherens sublittebat
ipse sit dexter. atq̄ id quod est dex-
ter a me. et si magis placet dici
ex me ē. i. ex hoc meī ad ipsū ac-
cessu. quo ego quoq̄ s̄o in agis
q̄ sum. n̄ ut sim sinister. **Quoniam**
vero est dexter ex se. i. aliquo qd̄
vel sit aliquid vel esse possit. iōq̄

dextrā aut sinistrā neq; addit
 aliqd ei de quo dicitur. nec mi-
 nuit illud. nec mutat aliquo
 modo. Quare certum ē q; ea q;
 nō faciunt predicationē. i. que
 non predicantur secundū ppi-
 etatem. que ita sit rei alicuius
 quod de illa dicatur in eo quod
 ipsa est. i. qua predicata id de q;
 predicatur sit aliquid. nichil pe-
 lus queunt alternare. vel quili-
 bet veri nōis inquisitis mutati-
 one mutare. nullāq; oīno essen-
 tiam variare. Nam de quocū-
 q; dicuntur hec nūme dferunt
 ut id de quo dicuntur sit eistem
 aliud q; erat. anteq; de illo dice-
 rentur

Quo circa rā. De eo lo-
 co ubi dicit. decem oī-
 no predicamenta traduntur
 hinculūq; omnia predicamen-
 ta tum secundū genera ipsoꝝ
 tum secundum rōnes predi-
 candi illa siue de creatis hys
 substantiabus. siue de deo dr-
 uisit. Nunc ad id propter qd
 de predicamentoz & predicandi
 differentia intersecuit. redit
 & dicit. qualiter pater ac fili-
 us & filius & spiritus sanctus
 qui siue numero unū sunt.
 sunt etiam numero plures.
 Quali. Nūquidē nulla il-
 loꝝum que nō predicant de

re in eo quod ipsa sit. id de quo p-
 dicantur alternare possunt. §
Quo circa si pater & filius dicitur
 ad aliquid. ut utiq; vere dicitur.
 nichilq; aliud. i. nullo nam-
 re predicamento ut dictū est dif-
 ferunt nisi sola relatione. quaz
 ad filium pater & ad patē filius
 dicitur. relatio vero non predica-
 tur ad id de quo predicat. quali-
 id ipsa relatione sit. & de re de q;
 dicitur nequāq; predicatur ca-
 predicatione que vocatur pōna-
 tio secundū rem. quia id de quo
 predicatur vel esse vel aliqūde
 a esse non potest. manifestū ē
 q; relatio non faciet illam alte-
 ritatē que dicitur rerū. i. illam
 quā ea faciunt que secundū rē
 predicari dicuntur. & quoz quod-
 libz id de quo predicat aliquid ē.
 sz potius si dia potest faciet al-
 teritatē que dicitur psonaz. N-
 hanc interpretationē aliquis tā-
 q; verbum pphanc nouitatis ex-
 sufflet. qūquidē id ē. hanc patē
 & filij alteritatē qua pater & ē
 & dicitur alter a filio. Et filius al-
 ter a patre. nullius naturalis
 predicamenti ū relationis tān-
 tum diuersitate. eo mō nūc in-
 terpretatus sum. dicitis hanc al-
 teritatē esse psonaz. quomodo
 ab alijs plurib; ante me itēp-
 tatū est. Quod tū vix itelligi

potuit. et ideo ego hoc expressius
et dicitur persona per se libi
a potest. Attende quod recte ait. si di
a potest. et item quod vix intelli
gi potuit nec ait dia non potest. sed
si dia potest. nec item ait. non in
telligi potuit sed vix intelligi potuit.
Quibus verbis ostendit neque
dictionem hanc a vere locutionis
usu omnino abhorere. neque rem omnino
ab humana intelligentia sensu re
motam. sed ex aliqua portione
verborum transumptum sermonem rem
ipsam sicut est minime posse expli
re. et preter verborum plenitudinem.
sensus mentis in eo quod non nisi
ex parte capi potest laborare.
Et ergo non tam ex verborum pleni
tudine quam ex eius aliqua sicut
est portione intelligatur huius
nominis quod est persona. a naturali
bus et theologica facta transump
tio. dicendum videtur que sublit
tencium qua ratione vocantur persone
Quod facilius ut possit intelli
gi. illa que superius hinc loco dis
tinguenda seruauimus. distingua
mus. scilicet quod aliter proprietates alia
ratione. singularis. alia indiuidua
a. alia personalis vocatur. Quia
uis enim quicquid est indiuiduum
est indiuiduum est singularis et
quicquid est persona est singularis
et indiuiduum. non tamen singularis
omne est indiuiduum. nec omne

singularis vel indiuiduum est per
sona. In naturalibus enim quicquid
quid est alio quam ipsum sic aliquid
est. Et quoniam id quo est aliquid
singularis est. id quoque quod est
aliquid singularis est. Nam per
plura numero sicut uno singu
lari non sunt aliquid. ita vni
aliquid sicut numero esse non possunt
Itaque singularitate eius quod est
singularis etiam est id quod est a
liquid est. Sepe autem diuersa nu
mero singularia. secundum aliquid
eorum quibus sunt forma sunt.
ideoque non modo illa que sunt
veritatem illa quibus forma
sunt vni indiuiduum sunt. Ac per
veritatem illorum quibus forma sunt
illa que sunt indiuiduum sunt.
Et enim indiuiduum facit similitudo
sequens est ut indiuiduum facit dis
similitudo. Attendendum vero quod ea
quibus id quod est. est aliquid. a si
plicia sunt ut rationalitas. aut co
posita ut humanitas. Simpli
cia omnia in actu vel natura for
ma sunt. ideoque nulla ratione vera
dissimilitudinis ratione sunt indi
uidua. Composita vero alia ex
aliquibus tantum. alia ex omnibus
Que non ex omnibus similitudo. sicut
et simplicia vel actu vel natura
conformia sunt. Atque per hoc ul
la eorum sunt indiuidua. Restat
igitur ut illa tamen sint indiuidua

que ex omnibus composita nulli
 alijs in toto possunt esse dformi
 a. ut ex omnibus que & actu et na
 tura fuerunt vel sunt l' futura st.
 platonis collecta platonitas. His
 ita se habentibus addendum est qd
 omne subsistens multorum quib⁹
 est. i. generis & differentie & acci
 dentis concrecione subsistit. Ac p
 hoc aliquo aliocq est aliquid. Sic
 qd ut esse est rem illam que si ali
 quid e. ideo aliam e. quonia no ta
 tum aliquo aliquid. s. etia aliud
 alio. ut e alio aliud. aliquid est.
 ut aia platonis. no mo genere spi
 ritus est. quod e eam e aliquid
 utrum etia alio i. ronalitate ali
 ud est. i. ronalis. Atq multas a
 lys aliud et aliud e. non tu idcir
 co alia est. Nam alys atq alys
 aliud e atq aliud ipsa. Et con
 uerso qualiter dia potest qd quatu
 p res subsistens alij collata. ab e
 a est aliter numero alia nullo
 illorum est aliquid. quoz quoli
 bz illa a quo est alia aliquid e
 Nam et si utroz subsistunt aliq
 bus a se inuice eadem similitudi
 ne. nunq tame eadem eadem lin
 gularitate. Res em a te nunq
 datur altera. utrius numero. a
 lia nisi omnibus quib⁹ est sit ab
 ea diuersa. Sic igit vnaq res a
 qualibz alia quolibz eoz quib⁹
 est p se ab ea aq alia e. aliquid e

Et quonia quidquid aliqd est
 eius quoq est singularitate vni
 licur res ab aliquo alia p se aliqd
 est. ita quoq p se vna est. Hac
 itaq rone. & hec qualitas ab alia
 qualitate p se vna e. & hie qua
 lis ab alio quali p se vnus e. No
 tame hec co sufficit. ut res quel
 bz sic p se vna noiet persona
 & vultu em sic p se vna i. vno
 sunt ut in homine vno corpus
 & anima. & oia quibus illa sit
 Quamvis igitur aia hois nul
 illoru aliquid sit. quib⁹ cis ali
 quid est corpus. ideoq alia a cor
 pore & p se vna sit. quia tame
 illis omnibus quibus aia. & il
 lis omnibus quib⁹ & corpus a
 liquid est. vnus qui ex hys con
 stat homo e aliquid. neutru il
 loz i. nec corpus hominis nec
 eius anima nominat psona. qz
 non oino p se sunt. que & si o
 bus quibus sunt alys alia a se
 sunt. in vno tame sunt hoie. qui
 est quicquid sunt corpus & anima
 & aliud qd sunt corpus et anima
 Corpus vo & aia no sunt. qd quid
 est ipse homo. Plato vero a acco
 ne ita z alius. qd & nullo illoru al
 teri quibus alter e. & oino nichil
 est quod sunt omnib⁹ hys quib⁹
 utroz est. Ideo a accrone plato &
 & a platone accro & quilibz eoz
 ab vniuersis a quib⁹ similiter

differt. vere p se vnus. vera rō
ne psona est. Et quecumq; cete
ra a se inuicem eodem modo sūt
alia. i. quodlibz animal. r que
libz arbor. r huiusmodi infinita
Quāuis ad rōnales subas hō
hoc uome quod est psona. phy
losophoz vltus contraxerit. si
cut in libro contra nestorū r
entia dicitur. Et in nālibz
quidem sic est psona. quecumq;
res psona vocatur. vt l. r cui
libz illoz quibus est singulari
te vna sit. dissimilitudine illi
quo nulli a se alij potest vni
induidua. r nullo illoz quibz
quibus ipsa est aliquid. siml
r singulariter illa sit. que i na
turaliū genere est ab eadem a
alia Simul dicimus quoniam
ab aliquo generatus. aliquo si
gulariter et eodem ē quo r ge
nitor eius. s; non in eodem tēp
Ea namq; paterni sanguinis
corpali tate genitus aliquid ē.
q; singulariter genitor r. nō
dico adhuc est. s; aliquid fuit. S
Singulariter vero dicim⁹ quoniam
am multoz quibus ē confōmi
tate. idem sunt ea que ab eadem
sunt re alia. In naturaliū at
genere dicimus. quoniam in ma
thematicis r alijs generibz plu
ra. r a se inuicē r a naturalibus
ita sunt alia. q; r ppositiōibus

diuersis diuersa vna sunt et
dissimilitudine diuersa indui
dua. Et quocūq; vni illoz ē
nullo alioz est. r tamē psona
non sunt. vt cum illibz psona ex
omnibus collecta ppositas. In
theologias vero certū est. q; et
r pater alius est a filio r a spū
sancto. r filius alius a patre
r spiritu sancto. r spiritus scs
a patre r filio alius. r quod v
nq; horum tū est illa sin
gulari r simplici r induidua
et sola vna. i. eēcia h; quod est
qua alius est vnus r simplex
r induiduus. r absq; diuersi
eēcie consōcio dicitur ita quod
ipli tres simul sunt vnus eēcia
e ppositate. simplex sine illi
ppositiōe. induiduus ipsius
dissimilitudine r eadem ab ali
is eēcis solitudine ipsū tēis.
Ex his ergo manifestū est hoc
uome quod est psona. theologi
as minime cōuenire secūdu ple
titudinē eius a qua uome est
rōnis s; ex ppositiōe que in eūte
rōnis parte dicitur. a nālibz ad
esse transumptū. Quod eū de
naturalibus dictū est psona ali
quā ita esse p se vna. vt nulloz
lozum quibz est ipsa. sit alia. nō
dicitur theologias psonis. immo
in eodem quo ē vna. est alia. Et
tū quedā que sicut i nālibz ita r

theologias vni conuenire non
 possunt. immo sicut ipsa sunt a
 se inuicem alia. ita de alijs a se in
 uicem dicunt. ut generatio. nati
 uitas atq; dicitur. hoc cum de v
 no eodem dia non possunt. No
 enim genitor natus est. nec nati
 genitor genitor dicitur. nec na
 tus est genitor. nec nati genito
 remq; conuenit. et qui ab utroq; p
 cedens eorumq; conuenio e. neuter
 horu est. i. nec natus nec genitor
 sed alius est qui est genitor. alius
 est qui est natus. alius est genito
 ris natusq; conuenio. Sic igitur
 theologica cum naturalib; in pte
 rationis illius. i. pluralitatis a
 cuius plenitudine naturalib;
 hoc nome inditu est ducere in
 telligitur. et in parte differre. In
 quo maxie illud est attendendu
 q; naturales plone hys quib;
 unaqueq; aliquid est. prius a se
 inuicem sunt alie. ut de hys p her
 a se alie. deinde humiliori extri
 secus affixa predicamenta dica
 tur. quoz oppositioe et si non s
 sunt alia. recte tu eoz quib; sunt
 oppositioe probant esse alia.
 Theologice vero plone qm cuius
 quo sunt singularite sunt vni
 et simplicitate id quod sunt eam
 aaz oppositioe a se inuicem ali
 e esse non possunt. Et haru q
 dicte sunt extralocus affixaz rez

oppositioe a se inuicem alie et p
 bant et sunt. idoz et nome et
 numeru plonarum in theologi
 as et tam ineffabile verbis quam
 incomprehensibili vone secretu
 auctoz ammirans. alteritate il
 lam q; pater et filius et spiritus
 sanctus a se inuicem alie sunt
 appellatum plonaru recte pre
 misit. si dia potest. et q; vix in
 telligi potuit. Omnia cum ita
 Et alteritas hoc qua pater et
 filius et spiritus sanctus a se
 inuicem alie esse predicat. non e
 rerum. i. non sit secundum res
 illas quibus aliquid sunt ea
 de quibus ipse dicunt. sed pot
 us secundum relationes sit. ad
 huc demonstrat. Nam quocumq;
 sine corporalia sine incorpalia
 distant. hys quibus sunt. sui
 substantialib; sine accidentali
 distant. Et corporalia quide eia
 locis hys qui ex spatioe intelli
 guntur. i. quibus corpus ali
 quod extra corpus aliud. vel
 ultra vel extra. l' h' mo esse de
 distant. Incorporealia vo un
 q; locis. sed solis hys quibus dic
 tum est differre. No eia
 magna veritas regula. i. magne
 veritatis regula est in rebus
 incorpali; non locis sed differ
 ens quib; eis subsistunt. effia
 vel unales vel individuales vel

personales distancias Taliū em
distancia arū diuersa pparietas.
plures numero. ⁊ dissimilitudo i
diuiduas. ⁊ inconuenientia quia
vni conuenire non possunt. plo
nas esse facit. Cuiusmodi distre
tiarum pluralitas. in patre ⁊ fi
lio ⁊ spiritu sancto. qui nō nisi v
vna cōcia sint esse non potest.
Certum ē em q non substantia
libus pluribus. neq; vero acciden
libus. Non em potest vere dici de
o aliquid secundū tempus acces
sisse. ut fieret p. vere. Non em p
cepit vnq; alicuius accessu esse
pater. sicut nunq; alicuius acces
su cepit esse. Hoc autē dico eo q
subalis ē ei. i. patri productio filij
i. id in quo ex se filium generati
one produxit. non nisi substantia
a ē. Sane aliter q in naturalib;
lit generatione productis. Nō
namq; filium suū generatione.
non modo in hominē substantia
is. verū etiam in coloratū ⁊ lon
gum. ⁊ huiusmodi accidentib; affec
tum produxit. ideoq; naturalis
generationis. pductio. p. suba
lis. partim accidentalis est maxi
me quia ipsa cum gnatione ali
quibus qbus ante non erat acci
dentibus generans siue gnatus
esse incipiat. In theologias vō
ea que est gnatione productio.
non n̄ subalis est. Pater em filium

non nisi in id quod ipse pater
substantia cōcia semp erat. i. in
deum semp gnatione. pduxit. n̄
vtrq; productione uenter esse ali
quid cepit. Nam ⁊ filius semp
est. quod a patre ueritate ac
cepit. Et hoc quidem sensu in
dictum intelligitur subalis ē pa
tri. pductio filij. ⁊ p hoc recte mol
tratu q alteritas personarū theo
logicarum non est verum. i. nō
secundū aliqua quib; ipsi sint
Ceterū hoc nōmē quod ē pductio
nō est diuine cōcie nōmē
quoniam solus pater dicit ex se
gnatione filium produxisse. Cō
cia igitur qua filium esse deū ge
neratione dedit. subalis ē. non
mō ei qui genuit. s; etiam filio
⁊ spū qui ab vtrq; procedit. Re
latiua vero ē pductio patris
qua talis dicitur pater solus ille
qui genuit

Ali meminum. ⁊ rū
Que lupus de pa
tris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti h;
cōciam unitate. ⁊ corūde tō
relationes nūali diuersitate.
difficilius et quibusdā alijs ho
rum tamē causa interpolatis
dixerat. hic breuiter recapitu
lat. Quali. Pater ⁊ filius ⁊
spiritus sanctus non nisi rela
tionibus differunt. Ac si mem
inum oīm que in pōrib; huius

l. operis partibus de deo dicte sunt
 sententiarum. ita sicut nec breuiter
 dicimus. cogitamus. ex deo qui
 deum patre filium deum. pcellisse.
 et ex utroque spiritu sanctu pcellit
 se deum. Cogitamus videlicet hos
 minime locis distare. Que utique in
 ta est cogitatio. qui incorpales se
 Quomodo vero. l. qd pater est deus et fi
 lius est deus et spiritus sanctus est
 deus supple cogitamus. Deus vero
 nullas omno neque similitudinem neque di
 similitudinem ceterarum habet differen
 tias quibus differat a deo l. vel de
 us pater a deo filio. l. idem deus pater
 a deo spiritu sancto. vel deus filius
 a deo spiritu sancto. **Sensus.** Cogite
 mus quod quilibet terminus a nullo eorum
 quo ipsi sunt differt. Vbi cumque
 vero absunt huiusmodi differentie
 abest illa que secundum eorum diu
 sitatem solet esse pluralitas. Vbi
 autem abest hec pluralitas. adest
 unitas. Quia ceterarum unita
 te. vniuersis eorum qui eorum. et eorum
 omnes simul sunt vnus. Ideoque et
 pater est vnus deus. et filius est vnus
 deus. et spiritus sanctus est vnus deus
 et pater et filius et spiritus sanctus
 simul non nisi vnus deus. **Nihil
 autem. Quasi.** Vbi abest plurali
 tas: adest unitas. In autem
 de quibus nunc loquimur. non est omno
 alia unitas. nisi que est ex singula
 ritate diuinitatis. Nam ex deo

nichil aliud gigni potuit. nisi
 deus qui tamen a patre nec est ali
 us. nec ipse. Nec ab utroque proce
 dere potuit nisi deus. qui tamen
 nec alius ab eis deus est. nec ipse.
Dicitur autem deus deus deus. Dis
 tributio quidem illorum qui sunt de
 us. quia primum de patre. secundum de
 filio. tertium de spiritu sancto dicitur. cuius
 vero quo sunt deus. non distributio
 ne sed distributionis unitate que
 prius dicitur repetitio unitatum.
 quod distributio. Que repetitio
 in rebus inuisibilibus non facit modum
 omnibus. i. nullo modo facit pluralita
 tem eorum que repetuntur. Terminus igitur
 Quasi. Quomodo deus deus
 deus. illorum quidem qui sunt deus.
 distributio est. cuius vero quo sunt repe
 titio. igitur terminus. i. pater et filius et
 spiritus sanctus distributio. idonee
 constituta est unitate unitas. **Et**
 quomodo nulla relatio ad se ipsam potest
 referri. i. quomodo nulla relatione
 aliquid ad se potest referri. sed semper
 ad aliud. idcirco utique quod ea predi
 catio que caret relatione. i. qua
 non refertur aliquid se ipsam. fac
 ta quidem est illa que dicitur tri
 unitatis. hoc est terminus inuisitas in
 eo l. secundum id quod est predicatio
 relationis. secus vero est eorum
 unitas in eo l. secundum id quod est
 indifferencia. l. vel sube omni que
 de tribus illis dicitur. vel operationis

VI

viuus qua equaliter ipsi operan-
tur. vel om̄s indifferentia eius
predicationis quecumq; dicitur.
secundū se. i. quasi vlt̄a ipsa pre-
dicat ut deus. vel secundū vlt̄am
quodlib; extrinsecus affixor. ut
semp̄ esse. vel vbiq; vel opari. Sic
em̄ hoc loco intelligenda ē secun-
dum se predicatio dicitur. qua s. sic
dictum ē vel ipsa cōtia. vel secun-
dum eā aliquid predicat siue h̄
p̄ se siue aliud dicitur. Per seq̄
dem sicut eā que posuimus. s.
semp̄ esse. vel vbiq; vel opari. ad
aliud vero. ut auctoritas et prin-
cipalitates. que sicut ipsa cōtia
a indifferentiter et ideo singulari-
ter de tribus dicuntur. Nam et
vniūquib; illorū triū et om̄s si-
mil sunt om̄i creaturaz auctor
et vniū principū Quā auctori-
tatis et principalitatis indiffe-
rentiam. ex vlt̄e ipsorum secun-
dum quā de illis predicant indif-
ferentia esse putamus. Unde et
secundū pluralitatis rōne que p̄-
prietatum secuta indifferentiam
de vniūquib; illorū nō relatione
s; p̄ se predicatur. nūme illa ē
indifferentia. ut et vniūquib; p̄
se et tres simul sicut vna p̄sona.
Pater namq; quoniam deus ē cre-
aturarū om̄i auctor et principū
est. simuliter et filius et spūctus
Quia non idem p̄ proprietate qua

dicitur pater. qualiter in p̄ced-
entibus diximus. alius a filio
et spiritu sancto est. p̄sona est
simuliter et filius et spiritus sanctus
Idcirco pater et filius et spiritus
sanctus om̄i nō tres auctores s;
vniū solus auctor sunt nec pri-
cipia tria s; vniū solum principi-
ū. non vero om̄s simul vna p̄so-
na s; tres p̄sonae. Ex his quide
rōnibus intelligimus de patre
et filio et amborū spiritu. aucto-
ritatem et principalitatem nō plura
s; singulariter predicari. s; p̄pter
cōtia secundū quā de illis dicitur
singularitatem. pluralitatem
vero econtra. i. nō singulariter
de illis collectis. s; pluraliter dicitur.
propter proprietatem. s. quib; a se in-
uicem alii sunt diuersitatem. Quā
recte infatus ait. Ita igit. i. p̄
manifestū est. q̄ suba que vlt̄a
grece dicitur et nō vniū. i. fa-
cit ut pater et filius et spiritus
sanctus. sint ipsa cōtia et eius sin-
gularitate deus vniū. magnū
vniū. bonus vniū. et humilis
vniū. atq; his que secundū es-
sentiam predicant. dūs vniū
auctor vniū. principū vniū
Relatio vero multiplicat tri-
unitatem. i. eos qui cōtia sin-
gularitate sunt vniū. relati-
onū q̄ de eodē dicitur nō possunt
diuersitate facit esse multos

et specialiter tunc. Atque ideo quoni-
 am si relationes quas de diuer-
 sis dicitur necesse est faciunt mul-
 tos. sola illa predicamenta que
 diuersas relationis sunt pre-
 feruntur singulari atque sep-
 arati. i. de quo dicitur vniu. no
 dicitur aliud. Nam non est idem
 pater qui filius. i. ille qui est pater
 non est filius. et ille qui est filius
 non est pater. Nec utique idem
 spiritus sanctus. i. nec ille
 qui est pater. est ille qui utro-
 que. i. pater et filius dicitur spi-
 ritus sanctus. nec ille qui est
 filius est ille ipse qui dicitur e-
 spiritus sanctus. nisi ille ab eo-
 spiritus sanctus est aliquis illo-
 a quibus procedit. i. non est pater
 nec filius. Tamen pater et filius
 et spiritus sanctus sunt idem de-
 idem iustus. idem bonus. idem
 magnus. idemque idem omnia
 ille que secundum se potest
 predicari. Ita plurali verbo
 debuit dicere sunt qui ille
 de quibus una essentia totus
 nomibus. i. deus magnus bo-
 nus predicabat. relationum
 diuersitate plures sunt. Sicut
 dixit tamen est verbi sin-
 gularitatem iuxta vltimam me-
 acus quam predicabat vniu-
 u. qui loquendi vltus sepe i
 humana pagina inuenitur

ut ut amantur. redi ad gra-
 tio amoris est. Non aut sunt
 pluraliter quod tamen debet.
 quonia nomine quod verbi plo-
 nam simul et numerum iuxta
 grammaticorum regulam dicitur
 bat pluraliter premisserat dicitur
 ut. sed aut singulariter est redi-
 tegratio. singularitatem. quod
 tamen non propter verbi plo-
 nam et numerum. sed propter qualita-
 tem qua fit demonstracione po-
 situm intelligitur. Similiter dic-
 tum est. celar omnia erat. et multa
 huiusmodi. Hanc rationem dicitur quod
 pater et filius et spiritus sanctus.
 secundum id quod sunt. id quod sunt
 omnia idem sunt. qualia in sub-
 stantiam generis ad se referri non
 possunt. Quicquid enim sub-
 stantiam ad se inuicem referunt huius-
 quibus sunt differunt. Et tamen
 quali potest similitudine hoc
 quod est ineffabile vult pater.
 et filium et spiritum sanctum. quod
 quo sunt idem sunt diuersis re-
 lationibus ad se referri. aut. Sa-
 ne ratio. Quali. Pater cum quo
 filius idem est. predicat relative
 ad filium pater. Quod utique
 uenire potest. Nam sancta-
 erudum est cum in rebus creatis
 predicacione relativa qua se
 aliquid referri ostendit non se-
 semp tale esse. ut semp ad ali-

quod tam nomine quod differens
predicatur. scilicet ut scribitur ad dominum
Hec enim nomina et res illis significata
scilicet. servitus et dominium. et illa
de quibus ipse dicitur differere
Sed sicut dictum est non semper
ad ea differens sit predicatio re
lativa Nam omne equale est
simile est. et simile simili si
militate est. que videlicet eundem no
minis sunt relationes. Ipse
quoque quantitates et qualitates
secundum quas ea que in quibus
sunt equalia sunt atque similia
et si illa proprietate qua subiecto
cum suo altera quibus huius
altera vero illius proprie sunt. di
versimode intelligantur. non tamen ad
diverse sunt. sicut dupli et di
midij et ceterorum unequalium qua
ntitates. aut sicut albi et nigri.
vel trianguli et quadrati et cetero
rum. et ceterorum siue disparatorum
qualitates Et ut a proposito exem
plo non recedamus quantitates et
qualitates secundum quas eq
ualia et similia dicuntur. non ad
diverse sunt sicut potestas et vi
litas. secundum quas ille dominus. il
le vero servus dicuntur. Sed quodam
modo unum sunt. non quidem ea que
ex singularitate est unitate. sed
ea que ex proportionem comparatur
unionem. Sed et ubi non unum col
lationis. sed unitas proprietatis est. fit

quoque predicatio relativa ut dicitur
ei quod est idem. idem est. non modo
identitate unionis. ut homo
idem quod homo est Nam plato
et cetero unionem speciei sunt idem
homo veritatem identitatis veritatis
et que ex proprietate est unitatis. ut
rationale idem quod rationale est. vel unum
anima hominis et ipse homo non
unionem speciei. sed unitatis proprie
tas sunt unum rationale. cum tamen pro
prietatis et totalitatis relationibus
se ad se invicem habeant. Nam
cum pars hominis est. et homo totum autem
quod homo sit quicquid sit anima. Sed
Nam et si anima non omnino est idem quod
homo. homo tamen idem est quod
anima. Et ut veniamus ad id
propter quod de taliter indiffe
rentiam relationibus diximus. in hi
maxime de qua agimus trinitate.
in his tribus patre scilicet filio et
spiritu sancto similis est relati
o. videlicet patri ad filium. et utrum
utrumque ad spiritum sanctum. Cum
his inquit. ut eius quod est idem ad
id quod est idem. quoniam scilicet sic
in his que dicta sunt non auferat
relationem illa qualiscumque ratio
identitatis. ita patris ad filium. et
utrumque ad spiritum sanctum rela
tionem. non auferat hanc qua tres sin
gulariter unus deus sunt corum
identitas. id. aut scilicet refertur aliq
inter se. que omnibus quibus se invicem

idem sunt. vel que referunt inuicem. idem esse omnibus quibus sunt non potest inueniri in cunctis aliis rebus. i. nulle alie res sunt in quibus hoc possit inueniri. Ad si hoc est. ut utique est quia nullus alius hoc inueniri possit. reuera facit hoc alteritas. que est cognatione caduans rebus. Non enim sicut illorum quibus sunt alteritate diuersa sunt a se que libet subsistentia nec nisi hac alteritate possunt diuersa ad se inuicem referri. Cuius vero hac alteritate omnia que in his caduans ad se referunt a se sunt altera. nos qui ex horum proportionem theologica cogitamus. uel la ymaginatioe ab his que theologorum sunt. propria debemus deducere. ut scilicet quoniam naturalium uerba ad theologica transferentes dicimus patrem ad filium. et filium ad patrem. et spiritum sanctum ad omnesque. et utrumque ad spiritum sanctum referri. putemus eos aliquibus illorum quibus sunt ad se inuicem alteros. sed potius a proprietate naturalium recedentes. oportet nos erigi intellectu simplicia. ut scilicet hominum ternum quoniam ad se relatum et relationum proprietatibus diuerso et intelligamus unam solam simplicemque qua unusquisque est et omnes simul sunt unus et simplex cetera a deus et nullatenus alterius

alteram. et alterius alteras. Et denique quidamque sicut theologorum cum sicut naturale sicut quilibet aliud prout potest intelligi. ita etiam etiam aggredi intellectu oportet. ne quem in proportionum partibus extra illa propter que proportionem inducuntur aliqua fantastalia ymaginatioe decipiat. Et de posita questione. qua ex principis naturalium rationum que licum est. an sit una cetera eorum que proprietatibus inuicem a se alii sunt. et an proprietatum diuersitas faciat a se inuicem alios. quorum non est diuersa cetera. et theologicas rationibus monstratum. quod que a se inuicem alii sunt. non nisi una singulari et indiuidua et in uno simpliciter essentia sunt id est quod sunt. naturalibus uero quod qui una cetera sunt id quod sunt proprietatum diuersitatibus absque ulla que uero nomine alteritas uocatur a se inuicem alii sunt. satis dictum est.

Nunc o Symache et qui cumque alii sapientes quibus haec questionis inuestigacionem. uestra iudicij cupidus offerendam curam. subtilitas formate rationibus questionis expectat uocem et regulam uestra iudicij. cuius quilibet quaedam appositione habet que de questione deum sunt uerax et ordinem rationum o cetera dicta monstrat. Quod et ipse

supponit dicens. **Q**ue videlicet
questionis subtilitas vtrū recte
an minime. ordine et perfectione
rōnum dearsa sit. i. vltq; ad tū
nū explanationis deducta. statu
et sola vestre p̄nunciatiois aucto
ritas. **Q**uod si diuina gr̄a animi
culante. argumētōrū idonea ad
inmēta p̄stitū catholicorū sc̄
tente sponte. i. sine rōnū argu
mentis firmissime fundamētis
fidei. i. quoniā in fide fundat. le
ticia p̄fecti nostri opis illuc reue
abit vnde venit effectus. i. in co
lectabim deo sc̄. trinitate. quo auct
ore p̄taminus. **Q**uod si humani
tas. i. humanē nature iustitias
nequunt ascendere vltale. vt sc̄.
ineffabilia ex rōnum loas oltē
deret quantum intelligencie imbe
cillitas p̄fectioni opis subtrahit
tantū incomprehensibilib; sc̄
per habentis voluntatis vō a
suppleb **D** **H** **T.**

Ite Liber euclidē ad Johem dya
conē ecclie romane. vtrū pat̄
et filius et spūs sc̄s de tri
nitate substantialit̄ p̄dicetur.

Dico an pater et
filius et spiritus sc̄
sc̄s de diuinitate
substantialit̄ p̄
dicatur. an alio quolib; modo
viamq; indaginis hinc arbitro
esse luminata. vnde vtrū oim ma
ifestū coustat exordiu. i. ab ip
lis catholice fidei fundamētis
Si igitur interrogam. an qui
dicatur p̄ substantia sit. respon
detur esse substantia. **Q**uod si
queram an filius sit suba id dicit
spiritū quoq; sanctū esse nec
subam dubitauerit. **H**z cū cur
sus colligo pat̄ filiu et spiritū
sanctum non plures. s; vna oc
currit esse substantia. **Q**uia igitur
substantia trū. nō separi vltō
modo aut dilinigi potest. nec
velut partibus in vni diuit
ta ē. sed ē vna simplicitas **Q**ue
cūq; igitur de diuina suba p̄
predicant ea tribus oportet esse
cōmūna. **I**deq; ligni erat. q̄ sit
de diuinitatis substantia p̄dic
entur. quod quocūq; hoc mō
dicuntur de singulis in vni col
lectis. de tribus singulant̄ p̄dicant̄
t̄ hoc modo. **S**i dicimus pat̄ de
us ē. filius deus ē. spiritus sc̄s de
us est. pat̄ filius ac spiritus sc̄s
vni deus. **S**i igitur eorū vna di
uitas. vna suba est. licet in nomē
de diuinitate subaliter p̄dicant̄. s.

Itaq; pater veritas est. filius ve-
 ritas est. Spiritus sanctus veritas
 est. pater filius Spiritus sanctus
 non tres veritates. s; una e veri-
 tas. Si igitur una in his sub-
 stancia. una e veritas. necesse e
 veritate substantialiter pdicari
 de bonitate. de incommutabilita-
 te. de iustitia. de omnipotentia. ac
 de ceteris omnibus que tam sin-
 gulis qm de omnibus singularib;
 predicamus. manifestum e sub-
 stancialiter dici. Dnde apparet.
 ea que cum in singulis dici due-
 rit separatim. nec tamen in omnib;
 dici queunt. nec substantialiter
 predicari. s; alio modo. Qui vo-
 iste sit. postea queram. Nam
 qui pater est hoc vocabulu non
 transmittit ad filium neq; spm
 sanctum. Quo fit. ut non sit s
 substantialiter nome hoc inditum
 Nam si substantialiter est. ut deus
 ut veritas. ut iustitia. ut ipsa quo-
 q; substantia de ceteris dicitur.
 Item filius solus hoc recipit no-
 neq; cum aliis iungit. sic
 in deo. sicut in veritate. sicut i ce-
 teris que supius dixi. Spus quo-
 q; sanctus non est item qui pat-
 er filius. Ex his igitur intelli-
 mus patrem filium r spm sac-
 tu non de ipsa divinitate substā-
 tialiter dici. s; alio quoda modo.
 Si em substantialiter pdicaretur

de singulis r de omnibus predicare-
 tur. Hec vero dici ad aliquid ma-
 nifestum e. Nam r pater alicui
 est pater. et filius alicuius est fi-
 lius. r Spiritus sanctus alicuius
 est spiritus. Quo fit. ut nec tri-
 unitas quidem de deo substantiali-
 ter predicetur. Non em pater e
 trinitas. Qui em pater e. filius
 r Spiritus sanctus no est. Nec tri-
 unitas filius. nec trinitas Spiritus
 sanctus. secundu eundem modu. S
 Et trinitas quidem i plonarum plu-
 ralitate consistit. unitas vero i sub-
 stantie simplicitate. Quod si per-
 sone diuise sunt. substantia indi-
 uisa. necesse est quod vocabulum
 ex personis origine capit. id ad sub-
 stantiam non ptinet. At tri-
 unitatem plonarum diuersitas fa-
 cit. Trinitas igitur no ptinet s
 ad substantiam. Quo fit. ut ne-
 q; pater neq; filius neq; Spiritus
 sanctus. neq; trinitas de deo sub-
 stancialiter predicentur. s; ut dic-
 tum est ad aliquid. Deus vero ve-
 ritas. iustitia. bonitas. omipoten-
 tia substantia. immutabilitas. virtus
 sapientia. r quicqd humiliori ex-
 cogitari potest. substantialiter de
 diuinitate dicuntur. Hec si recte le-
 r ex fide habent. ut me iustias pe-
 to. Aut si aliqua te forte diuersi-
 tes diligentius intueri que dicta
 sunt. et fidem si poteris ratione

qz coniunge.

A illius de qua Symacho Boetius scripsit quæstionibus in ueligionem satis manifestum erat prædicamenta naturalium quibus tribusque diuersa. quarum proportionibus rationum ad theologica tractari. et de deo quoque quod ad modum et de substantiis aliis quidam secundum se. alia uero ex collatione alterius ad alium. et eorum que secundum se alia que uerum. alia quali rei circumstantia demonstrantia. qualia etiam sunt quæcumque dicuntur ex collatione prædicari. Quia tamen aliqui sensu paruuli audientes quod deus est simplex. ipsum et quæcumque de eo nominantur dicunt diuersitate. ut unus deus. eternus. persona propria. auctor. pater. filius. Inexorsus et huiusmodi alia eiusdem nature eundemque rationis esse ita accipiunt. ut et essentia que dicitur esse deus sit et ueritas qua unus est et eternitas qua eternus est. et similiter cetera. et conuerso ipse etiam pater sit paternitas. et unus ueritas. et eternus eternitas. et uerum et eodem modo in aliis omnibus que de ipso quæcumque ratione prædicantur. Scribit item Boetius Johanni Romano diacono de illis specialiter que nominibus huius

pater filius spiritus sanctus prædicantur. Ostendit autem illa et de diuersis prædicari et esse diuersa. non modo a se inuenit. uerum etiam ab essentia que diuersis nominibus una de eisdem dicitur de quibus et illa diuersa. salua dei simplicitate dicitur. Quamuis autem hic diuersitas aut non posse patitur. aut uix posse monstrari uideatur. tamen quia naturalium leges theologica speculatione non omnino admittit. tamen quia licet dictum est in simplicibus deo nomine cuiuslibet diuersitatis error paruulus abhorret. non tamen ea licet uere propter difficultatem oblatam et propter oblatam difficultatem fieri solet. nullus uel probata scripturarum testimonio persuadet. uel necessitate uentionum diuersionibus probat. uel eorum que mandantur. et quasi a latere disputationis emerge possunt amplificatione explanat. Et quia non inuoluitur uel tardus est siuis cuiuslibet audire. sola proprie ueritas quædam prædicandi ratione demonstrat. Illius enim proprietatis prædicacionis qua de quo uerum horum prædicari. aliud prædicari non potest satis patenter ostendit. non modo ueritate. uerum etiam ab omnibus illis que de illorum subiectis inueniuntur dicitur et ab eo maxime quod omniumque

de tribus uultis nobis substan
 saliter predicatur. h. esse diuersa
 Est autem hec diuersitas non
 modo numero quo. s. h. est unu.
 quodlibz uero illud est aliud omni
 ueritatem natura generis et lo
 co ronis. Et de naturali atqz ea q
 secundum genus est diuisione s
 modo ronis. ea que secundum rone
 est prius ueligit. circa fine illa
 que secundum genus e q naturalis
 ex necessitate sequitur diuisione
 turus. Agitur tamqz in sophista
 rum sacra uere dubis indubius
 ipse se conformans aut

Quero an pater et filius
 et spiritus sanctus.
 horum uominu illa
 significata que diuersis ronis
 gramatica qualitates dialectica
 thegorias. i. predicamenta uocant. pducit
 tur substantialit. i. an iuxta ppar
 aonem eoru que in naturalibus uocant
 tur esse substantiu. predicantur
 de diuinitate. i. de illis qui qm lo
 la diuinitate sunt id quod sunt. u
 modo deus. ueru etiam diuinita
 appellatur. an no substantialit
 predicatur de ea s. alio modo. Ad
 dit quodlibz. quonia in naturalibus
 bus a quibz ad theologica huius
 modi uerboru. et ex aliam rone
 pparacione translatus est usus. no
 unus solus predicandoru est mo
 dus. Nam illoru etia que no sunt

aliquoru esse quedam secundum se
 i. non ex aliqua collatione intel
 ligunt. ut albu nullius dpanot
 dicitur albu. alia uero sic predica
 tur qz eoru pdicatioe ea de quibz
 predicantur alijs dferuntur. ut lo
 cus quo aliquid di esse ultra. et te
 pus quo dicitur hodiernu. et habitus
 quo dicitur galeatum. et relatio
 qua dicitur tale uel tantu. Hys
 enim omnibus quedam alia subin
 telliguntur. Item horu alia scdm
 rem. ut idem album. alia affixa
 extrinsecus. ut idem locus. et que
 modo dicta sunt. et alioru generu
 alia. Hys et alijs qui secundum di
 uisiones alias possunt ostendi s
 modis. de substantiis multa
 dicunt. idozqz hic cum ad theolo
 gica transferunt. ibi quoqz ea pre
 dicandi modus e multiplex. Dicit
 qz r. Quali. Tamqz sophista q
 ro an substantialiter an alio mo
 et quo alio h. predicata de deo. i. de
 his que sunt unus deus. pmo una
 diuinitas predicantur. tamqz uo
 lueris demonstrator qd horz de hy
 uerum sit. indagare magnope s
 turo. uiamqz indaginis arbitror ee
 sumenda hinc. unde omni uerū ma
 nifestum. hoc e manifeste firmu d
 stat exordiu. i. ab ipsis catholicis fide
 i fundamentis. In ceteris facultati
 bus in quibus semp fluctidum re
 gule generalitas atqz necessitas ac

comodata. nō cō fidem s; fides sequit
rōnem. Et quoniam in temporalib;
nichil est quod mutabilitati non
sit obnoxium. tota illorū accommoda
ta fluctuum necessitas mutat. **S**
Nam in eis quicquid predicatur
necessarium vel eē vel nō esse. quodā
modo nūc esse nec nō eē necesse ē.
Non em̄ absolute necessarium ē au
nomē necessitatis sola fluctu
accomodat. In theologiis autem
vera nōis atq; absoluta necessitas
nō ratio fidem. sed fides praecurrit
rōnem. In hys em̄ nō cognoscētes
credimus. sed credentes cognosca
mus. Nam absq; rōnū principi
is concipit. non modo illa quib;
intelligendis humane rōnes sup
pedicare non possunt verū etiā
illa quibus ipse possunt esse pri
cipia. Spiritus em̄ qui ex deo ē
dat hanc ipsi fidei pte rōnū dig
nitatem. ut in theologiis et etiā
in hys que infra theologica sūt.
naturalibus. s; et huiusmodi alijs
quorum rōnibus phorū fidem s;
spiritus supponit huius mundi.
Nam et in naturalibus et in ali
is omnē rōnem spūaliū fides an
uenit. ut fide magis priusq; rōne
omnīa iudicant. ac p hoc non the
ologiarū modo. s; etiā intelligē
tariū om̄ rerū. catholica fides cre
ditur esse exordium. siue nulla in
certitudine mutans. sed etiā de re

bus mutabilibus certissimū atq;
firmissimū fundamentū. Ab hoc
ergo exordio seu fundamento. pre
dicte indagamus viam inchoanē
aut. Si igitur interroge rē. Que
sunt au pater et filius et spiritus
sanctus de eis de quibus dicuntur
substantialiter predicant. an quo
alio modo. Que quoniam non est
simplex s; ex diuersis questōib;
iuncta. Hys em̄ verbis de tribus
illis diuersa quesisse intelligitur
Primum. an substantialiter an nō
substantialiter predicant. sed alio
modo q; substantialiter deinde quo
alio. **S**z videtur primo querē te
buille an predicentur an nō. Qd;
recte quesisse possit. quoniam om̄
rerū alie predicant. alie nō predi
cantur. Quod si non predicant
constaret. nichil querendū relin
queretur. Si vero predicant. illa
ret. quomodo predicantur recte
quereret. s; an substantialiter. an
alio modo. Et si non substantialiter.
s; potius alio modo. restaret querē
dum quo alio. **I**pte vero p̄termissa
prima questione. eo quod om̄
bus certum ē illa a quibus tria
horum nominū appellatio. ē p
dicari. secunda ac tertiā in om̄a
iungit. **S**z in indagatione qua
vtrūq; deunt dubitatione. eas
diuidit. et primum quid de illa q;
queritur an substantialiter an nō

12
Substantialiter predicatur. Sena
videtur sic apertè ea conuatiōe quā
necesse simplicem conuatiōe ap
pellat. que est huiusmodi. Sic
quid de deo substantialiter p̄dica
tur. id eam de patre et filio et spi
ritu sancto. et diuulsum de quo
lib. et siml. de omnibus dicitur
Nullū autem horū a quibus
res ille sunt appellationes. I
pater. filius. spiritus sanctus
predicatur de omnibus. I de sin
gulari vel simul. Nullū igitur
horum substantialiter p̄di
catur. Huius autem conuati
ōnis primā partem. qua dia
lectica p̄positione vel sumptum
vethores exponem nominat
catholice fidei auctoritate p̄fir
mat. Ab hac igitur inquit vi
am indagamus summus. si int
rogerim an ille qui dicitur pater
sit secundū v̄spani gr̄is sui
substantia. i. eētis siue substi
tus. respondetur catholice fi
dei auctoritate q̄ vere ē suba
diatur filius si substantia. et
idem catholice fidei auctoritate
idem dicitur. videlicet est suba.
spiritū quoq̄ sanctū nemo
catholice fidei dubitauerit. i. du
bitare poterit esse subam. Sic
igitur de singulis p̄ se atq̄ di
uulsum predicatur substantia.

Nec modo diuulsum de singulis. s̄
et collectum de tribus eadem predi
catur substantia. Cum tunc a
colligo simul supponēs patre et
filium et spiritū sanctū. eadē
fide non plures numero eētias
cum. s̄ eētias vnius singulari
tate. et s̄mo siue nūo vna occi
rit qua ipsi dicitur ē suba. iō
q̄ ē vere vna substantia. Ma
nifestum ē igitur q̄ horū triū
est tantū vna substantia. que
grate quidem v̄sya dicitur. lati
ne vero sicut dictū ē substantia
a vel substancia. vel ut expres
sius dicitur eētias. que nec se
separi ullo modo aut disting
ui potest. nec velut p̄hibus i
vnum diuicta ē. Quod em̄ et
senaa dicitur vna. singulari
tate seu p̄rietate rei que de ipsis
predicatur intelligendū ē nō
diuersoz vniōne. que sepe vni
uulta vniū dia stringit. vel cō
formitate aliqua. qualiter pl
plures homines dicunt vnius
homo. quoniam s̄ qui suis sb
sistentis que a mathemati
cis nominari possunt hūa
nitates. sunt homines. et carū
nūali diuersitate plures. eaz
dem d̄formitate similes. et si
multitudine sunt d̄formes vel
integritate. qualiter cōpūs et
aia dicuntur vniū aial nō q̄dē

quod hec ex quibus constat animal
sunt aut esse possunt animal.
nunquam enim alicuius sunt a tota
forma totius. sed quod ipsum animal
quod ex eis constat est animal
a forma. que ex quibus illius
animae et illius corporis subsiste
ntis constat. que etiam singula
rum partium singule de eo quod sine
alterius vel utriusque divisione
constat ex parte predicantur.
de quo in expositione libri qui
contra euticum scriptus est plene
dicitur. Sunt et alie rerum exclu
sivis proprietatibus inter se diversa
rum. secundum alia ipsarum diversio
rum uniones. has quas ut vide
tur intra quorundam errores a di
vine essentiae unitate auctor te
mouet. ut huius operis qualita
ti explanatione responderet.
tacetis ceteris que huius loco nos
faciunt diversam curam. Qui
dam enim heretici quorum error ip
sius erroris auctore tacite dicit
morat epiphanius dicitur fili
um simile esse sicut cuius et
pater est. In quo partem dicitur
arrianus. partem dissentit ab
eis. ideoque semiarrianum vocant.
Nam arrianum quibus unionem
consentit tam unionem diversam
et essentialium. quod unius essentiae singu
laritate negant patrem et filium et
spiritum sanctum unius esse substantiae.

Quia namque creatura suo prin
cipio nec similis esse potest filium
quod illorum dogma creaturam esse to
tam sui naturam affirmat patrem om
ni non simile putant. Huiusmodi se
miliarum filium et patrem unius
esse substantiae. secundum unum qui
dem esse singularem negant
sed diversarum essentialium diversita
tem affirmant. Sic ergo substantiam
hoc essentialium patris et filii. que si
ngularitate intelligit unam quodam
modo distinguunt et separant. qui
unius similitudinis unam putant.
Sicut enim ipsa que sunt similia
sic et illa secundum que sunt simi
lia. necesse est esse diversa. Alii au
tem heretici. quos similiter ta
ctore philaster commemorat. sic
formam afferunt deum. ut quedam
pars eius sit pater. quedam filius
quedam spiritus sanctus. huiusmodi
unius dei partes sunt. que istam
faciunt trinitatem. velut ex his
bus partibus operatur deus. ut
sit perfectus in seipso pater vel fili
us spiritus sanctus. Iuxta quem
errorem quidam legentes in pre
fatu esse hoc interpretant tamquam
in maiore vase vas minus. Dicit
et philaster in euangelio huiusmodi
hos vocat. Nam augustinus graecum
vas dicitur latine. Aeternum
autem utroque unius vasis in
alterum. Huiusmodi substantiam huiusmodi est

tenas de sua opione velut p
 tibus in vnu diungit. Si ei
 deus ex partibus diunctus est
 etnaa quoqz qua ipse est ex il
 lis etnaa quibus da pres sunt
 diuncta est. Quocirca cu sub
 sistens ex subsistentibus diunctu
 est. necesse est eius totu esse. i. il
 lam qua ipse pfatu est subli
 stentiam ex oim partiu suaru
 quibus subsistens ee diuncta
 Non tamen e dverlo dicitur q
 quocirca alicuius ee constat ex
 multis. ipse quoqz quod ee est.
 constat similiter ex multis. Con
 tigit em subsistens ee simplex
 i. ex subsistentibus nunc ee con
 iunctu. cum tamen eius esse sit
 multiplex. vt anima simplex e
 multis tamen subsistentibus ali
 quid est. Qualiter et aliqui de
 um multiforme opinantis. po
 tenas. sapientia. bonitate taqz
 dveritas vni simplici deo attri
 buunt. et ipsum vnu eundem
 deum. secundu potentia ee prem
 secundu sapiam esse filiu. scdm
 bonitatem ee spiritum san. quibz
 possunt vitris tamen non tam ar
 gumetas q arguunt asserunt.
 Hos itaqz oim destruit cum ait.
 Nec separi ullo modo a diuigi
 pt illa vna truu q sunt etnaa. n
 velut ex partibus in vnu diuncta e
 h potius e vna simplici. q illece

sunt vnu et simplex. v oino id quod
 sit. Non em est aliud quo sint nisi
 illa indiuidua et simplex etnaa. Il
 la autem diuinit de tribus et diu
 sim et collectum sicut dictu est pdi
 catur. Igitur qd de diua substantia
 i. de deo substantia alit predicat. i. de o
 bus. i. patre et filio et spiritu sancto
 oportet esse diuine. Ita singula
 ter debuit dice et quod predicat et
 id et diuine. quonia sicut dictu
 e non nisi vnu est quod de his si
 stantialiter dicitur. Quia tamen
 id quarita vnu pportioibus se
 pe diuersis significandi modis
 ostenditur. i. vel ad quu vel ad q
 licatum vnitati. cum dicimus.
 deus bonus magnus et humilis
 di alus nominibus significatur
 pluraliter dicit. quocirca et pdi
 cantur et ea et diuina. Nec min
 si in theologia vbi cognatos rebz
 de quibus loquimur non possumus
 habere sermones. sz et ad illa sig
 nificanda illos qui sunt ceteraz
 facultatum ex aliqua vni ppor
 tione transsumimur multis noi
 bus et diuersis modis ite signi
 ficamus. cu in vialibus vbi non
 tanta e inopia noinu ite sepe fa
 ciamus. vt corpus. corpale. corpo
 reu. idem sz diuerso mo significat
 Item aial. aiale. et homo huius
 et huiusmodi plurima d qz signi
 Quali. Quocirca de diuina b

Substantia predicantur tribus di-
uinitis sunt. Idcirco signum. id est hoc sig-
num erit. per hoc scilicet probabiliter
intelligi poterit. que sit illa que
de diuinitatis substantia. id est de de-
o substantialiter predicantur. quod quod
cumque ratio. Quod autem signum. a
rethoribus sumit. Cicero namque
inter illa probabilia inuenta que
fieri fieri solet. signum ponit quo
quidem id cuius dicitur signum quod
modo significari dicit. sed maioris
testimonij et grauioris confirmati-
onis indiget. Qualiter hoc lo-
co predicationis de tribus simul
et diuisim et de singulis singu-
lariter facte diuinitatis substan-
tialitatis eiusdem predicationi dicitur
signum. Sicut enim arbor. tu-
ga. pallos puluis et hys similia.
quorundam factorum signum qui-
dem sunt que in contractibus cum
negocijs vel in gestionibus negotio-
rum fieri solent. tamen infirma
quonia et preter negocia quibus
attribuuntur distingunt. licet
ita predicantur et de tribus diui-
sim et diuinitas diuinitas. Sub-
stantialitatis predicantur signum
quidem est. quonia multis hinc
ducunt diuinitate predicatis.
infirmitate tamen. quonia aliqua sunt
que et de singulis diuisim et co-
iunctim de tribus tam ratio quod no-
minis singularitate diuinitate

predicantur que illorum substantie
esse non possunt. quia non secundum
rem. sed extrinsecus affixa predi-
camenta sunt. ut principalitas et
actio. Nam et per se verum est pater
est principium. item per se filius est
principium. et item per se spiritus sanctus
est principium. et etiam simul pater
et filius et spiritus sanctus sunt
vnum principium. sic et per se pater
est factor. et item filius est fac-
tor. et item spiritus sanctus est
factor. et etiam pater et filius et
spiritus sanctus simul sunt
vni factor. Idcirco tamen principalitas
neque actio est. eorum que sunt id
quod sunt etiam. sed qui etiam sunt
sunt id quod sunt relatione que
vocatur principalitas. referuntur
ad creaturas. et dicuntur cum
principium. actione vero ipsa fa-
cere dicuntur. Et attendendum quod
non ceperunt esse principium. facti
vero ceperunt. Ex quibus apparet
que esse que eternaliter. alia que
secundum tempus tribus illis diui-
nitate ducuntur. nec tamen de ipsis
predicantur substantialiter. idcirco
diuinitas predicatorum infirmitate
signum est substantialitatis eorum. Ad
monstrandum ergo que de deo pre-
dicantur substantialiter que sunt. valet
quidem diuinitas predicationis
quonia omni substantialiter pre-
dicatio. tribus est etiam diuinitate

si indiget ipsa substantialitas
 testimonio alterius rationis. et lo
 co grauius ad confirmationem in
 uenti. quoniam non omnia que co
 muni de his dicuntur necesse e
 de ipsis substantialiter dici. Unde et
 autor iste cum dixisset. id est. hoc
 est predicatiois diuinitas signu
 erit que sunt que de diuinitatis sub
 stantia predicantur. non ait. quod
 tunc de tribus in unum collectis
 singulariter predicantur dicuntur
 de singulis hoc modo. i. substantia
 liter. quod falsum esset. sed potius
 ait. quecumque de singulis. i. ple
 dicantur hoc modo. i. substantialiter.
 de tribus etiam in unum collectis
 i. simul suppositis. singulariter
 predicantur. Sed exemplorum
 quoque testimonio confirmat hoc
 modo. Si scilicet dicimus diuinitatem pat
 est deus. item filius est deus. item
 spiritus sanctus est deus. collecti
 quoque pater filius et spiritus sc
 sanctus sunt unus deus. Hoc
 enim exemplo patet deitatem que
 singulis diuinitatibus predicatur. de
 eadem simul collectis predicari
 igitur una deitas eorum. i. patris
 et filii et spiritus sancti sicut et
 unaque est una. eorum illa substantia que
 que quidem ipsa dicitur. latine
 uero essentia. manifestum est quod de
 et nomine. i. deitatem hoc uerbo quod
 est deus licet predicari substantialiter de

diuinitate. i. deo patre uidelicet et fili
 o et de spiritu sancto. Ita. i. sicut deita
 tem que substantialiter predica
 tur dicimus et diuinitatem de singu
 lis et collectam de tribus predicari.
 Similiter dicimus ueritatem que e
 orundem eorum est. nec alia quam diu
 itas de illis et diuinitatem et collectam
 predicari. Nam et diuinitatem pater
 ueritas. i. uerus est. item ueritas fi
 lius. i. uerus est. item spiritus sanctus
 ueritas. i. uerus est. et collectam pater
 filius spiritus sanctus non sunt
 tres ueritates. sed sunt una singu
 lariter et simpliciter ueritas. i. unus
 uerus. Ita pluralitatem personarum
 uerbi pluralitatem uidere debuit et
 dicere. sunt. tamen propter predi
 catione ueritatis singularitatem sin
 gulariter dixit est. Ecce hoc ita ex
 emplo patet ueritatem que de
 singulis diuinitatibus predicatur de ead
 dem simul collectis predicari. Igi
 tur una ueritas horum si est ut u
 tius est. in his una substantia.
 hoc est eorum. necesse est eandem ue
 ritatem de ipsis substantialiter
 predicari. de bonitate quoque et
 incommutabilitate et de iusticia et
 de omnipotentia ac de ceteris omni
 bus que tam de singulis diuini
 tate simul de omnibus singulariter
 predicamus. supple. Item dica
 mus quod de deitate et ueritate dic
 tum est quod uidelicet si sunt utique et

una horum trium substantia mai-
festum est ea primo sub multo
cum diversitate nominum id est
ipsis substantia liter dicitur. **D**um
hucusque catholice fidei auc-
toritate firmavit illam huc
consonantiam partem qua dicitur
quicquid de deo substantia liter
predicatur. id est de patre et de fi-
lio et de spiritu sancto. et diuisi-
m et simul suppositis singulariter
dicitur. **N**unc assumpturus
quod nullum eorum a quibus tres ille
sunt appellationes. id est pater. filius
spiritus sanctus. neque diuisim ne-
que simul de omnibus dicitur. et con-
cludens. nullum igitur horum
substantia liter predicatur. et hoc
per singula demonstraturus. per
tacitas istas uoces. id est pater. filius
spiritus sanctus generaliter autem ea. et que
in quorum generalitate hinc specialia con-
tinentur. **T**amquam igitur assumpti-
onis et conclusionis locum breuiter
huc consonantiam interpretans a-
it. **V**nde apparet ea. **Q**uali. **D**e
itas. ueritas. bonitas. et quecumque
cetera de tribus substantia liter
predicantur. de illis omnibus et diuisi-
m et coniunctum suppositis dicitur
Vnde apparet ea generaliter quicquid
quod sunt. quecumque in singulis separati-
m dicitur ducunt. nec tamen eodem singulari
uocem in omnibus dicitur quod. non
substantia liter predicantur. sed potius a homo.

qui uero ille modus sit. poste-
rius queram. **N**am qui dicitur. **E**t
si **H**ere quecumque de quolibet isto
cum tamen separati dicitur non de
omnibus eodem singulari uocem di-
cunt. non substantia liter predicantur
de ipsis. **N**am ista scilicet pater filius
spiritus sanctus. que sic predicantur
de singulis quod non de omnibus
substantia liter predicantur. **Q**uod
sine ambiguitate certum est. **N**ec
etiam qui est pater hoc uocabulum
quo ipse uocatur per se non transiit
ad filium neque ad spiritum sanctum.
ut scilicet uel qui filius est. uel qui spiritus
sanctus est. eodem uocabulo uocetur
pater. **Q**uo fit. ut hoc uocem
quod est pater ei qui solus dicitur
pater non sit uocabulum subale. id est
que hoc uocem predicatur. non est a
de quo predicatur subale. **V**erum
si esset subale hoc uocem. id est res
que eo predicatur. ut deus. id est dicitur
ut ueritas. ut iusticia. ut ipsa que
subale. id est uel ipsa. que hoc uocem quod
est substantia liter predicantur de ceteris
quodque. id est filio et spiritu sancto dicitur
tur. **I**tem filius solus recipit hoc
uocem quod est filius. **N**ec enim
cum aliis. id est patre et spiritu sancto uocem
git. id est hoc uocem neque ille qui pater
est. neque qui spiritus sanctus est dicitur fili-
us sicut in deo. id est nichil uocem quod
est deus. sicut in uocem. id est in hoc
uocem quod est ueritas. sicut in ceteris

uōibus que supius diximus. q̄
 bus una v̄sa que significatur
 illis. de tribus quorū est ec̄na
 diuinitas et collectum predicatur
 Ille quoq; qui et si cum patre
 et filio. non modo ab v̄sa sp̄s.
 s̄ etiam ab v̄sa inuenis qui ex
 tribus equaliter ē. vel ab ec̄ni
 tate qua semp̄ lūt quod v̄sa lu
 a sanctus vocatur tamē horum
 nominū appellacionib; ad p̄rie
 tatem qua ab eodem et filio intel
 ligitur alius tractus uōiat sp̄s
 sanctus. nō est idem qui pater est
 ac qui filius est. Deinde sua cō
 ditionem concludit et ait. **E**xhi
 gitur. i. quinquidē quicq; deo s̄
 stantialiter predicatur. id et de pa
 tre et filio et de spiritu sc̄o. et diui
 sim et simul suppositis singula
 riter dicitur. **N**ec̄ v̄ro pater nec̄
 filius. nec̄ spiritus sanctus de e
 isdem omnibus l̄ diuinitas vel simul
 suppositis dicitur. **R**ecte intelli
 gimus p̄m et filiū et spiritū sc̄m
 i. ea a quibus tres iste sunt appel
 lationes. non substantialiter di
 ca de ipsa diuinitate. i. de illis qui qm̄
 sola diuinitate sunt. nō mō deus. ve
 rumenā diuinitas appellauit.
Sz potius alio quodam qui iam
 exponatur mō. intelligimus dia
 di can. et **C**ruati. **R**ecte intelli
 gimus hec nō substantialiter di
 ca ex eo q; nō de omnibus v̄l diui

sim vel simul suppositis p̄e et fi
 lio et spiritu sancto dicunt. **S**iā
 quodlib; horū substantialiter p̄
 dicantur. certum ē q; et de singu
 lis diuinitas et de omnibus simul
 suppositis singulariter dicitur. **S**
 quoniā omnia illa que lūt s̄ba.
 est tūmō vna. **H**ec v̄ro v̄c̄ **D**icat
 hec nō substantialiter dia. s̄ alio modo.
 nūc quis iste modus sit. apit di
 cens. **M**anifestum v̄o est hec di
 ca ad aliquid. i. secundum ea que
 hys nominib; predicant. illos
 de quibus dicunt hoc ipsū q; h̄
 predicans sunt aliorū esse. **D**icit
Nam et pater aliorū. i. filij est
 pater. et dixerim quoq; filius
 aliorū. i. patris est filius. spi
 ritus etiā aliorū. i. patris aut
 filij. p̄mō et filij est spiritus. i.
 cōnexio. **Q**uo fit. v̄c̄. **H**ic cōme
 morandū videt q; v̄ritas v̄m̄ a
 se dixerit in quolib; facultatū
 genere predicamētōz cōmō ē.
Nam de quocūq; aliquid pre
 dicat. id predicato quidē ē hoc
 quod nō ē ab eodem sibi indito.
 et v̄bi substantiū d̄positiōne.
 cuius s̄m̄mulo p̄dicatur esse
 significat. s̄ v̄ritate ipsi cōac
 cidit est v̄m̄. vt albu albedi
 ne quidam albu est. s̄ v̄ritate
 cōaccident albedini v̄m̄ et si
 mul albedine et v̄m̄ cōm̄te v̄
 ritate ē albu v̄m̄. **Q**uapropt̄

cum multa predicant de uno. q̄
dammodo illud unū est multa. q̄
uā. l. est multus. Quāuis em̄
non sit uis eius qd̄ multis ē ē
tamē uis r̄ eoz quozū unoq̄q̄
ē. r̄ unitatū illis accidentiū. q̄z
uoaq̄ est. Cū uo unū de multa
predicatur. multa sūt unū. Et
cum multa de multis. multa sūt
multa. Nam iuxta nūm eoz
que predicant unozū. est etiā e
arum que de illis accidunt per
quandam d̄formationē uis u
uitatū. Et caret unitas uis. cū
illius unius predicti au coac
adit nullus est numerus. Cū
ergo paternitas r̄ filiatio r̄ iux
io diuersa sūt. operat unita
tes quoq̄ que illis allunt. a lei
uam esse diuersas. Et quia q̄
uis sube substantia alia aut ac
cidents allit. ut corporalitati aū
tio et color. accidenti tamē nō p̄t
adesse substantia. unitates equē
allunt paternitati filiationi r̄
iuxioni. quibus sūt tā non
modo hec predicata. uerū etiā
illa de quibus ipsa predicant. i.
pater r̄ filius r̄ spiritus sanctus.
nequaq̄ poterūt esse substantia
e. Unde r̄ auctor hic recte iurat
dicens. Quis sit. ut nec triu
tas quide de deo substantialiter predi
catur. Quod et ex eo manifest
um ē. q̄ nō unoquoq̄ illoz. i.

pater r̄ filio r̄ spiritui sc̄o diu
sim dicitur Pater em̄ nō est
trinitas. i. pater nō est tris illi
Dere. Ille em̄ qui est p̄. pater
est quidem s̄ non ē filius ac
spiritus sanctus. Que app
batio om̄ino necessaria est. s̄
Cū em̄ unitates hys solis q̄
predicant allunt. nec n̄ sc̄dm
predicata de substantis aliquib̄
dia possunt impossibile est e
as illis quibus adde debent ab
sentibus predicari. Non ergo
p̄t unus filius qui nō est filius
nec unus spiritus sc̄s qui nō
est spiritus sc̄s. Secundū em̄
dem modū nec filius ē trinitas
i non est tris illi. qm̄ qui sp̄s
sanctus ē. i. conuexo. hoc p̄rium
habet uome. alia uero duo nō
reapit. i. nō est pater neq̄ filius.
Quonia uero una sola diu
tas triū est. nec r̄ ut qui illa s̄
deus unitate que secundum eā
est sint unus. r̄ simul diuinita
te r̄ illa que secundū ipsam est
unitate. sint deus unus. Sunt
igitur p̄ r̄ filius r̄ spiritus sc̄s
r̄ tres r̄ unus. Et sicut dictū ē
trinitas quidem d̄sistit in plu
ralitate personarū. i. unitatū nu
merus de illis dicit s̄. nūm p̄
eratiū. que r̄ a se inuice diuersi
sunt. r̄ ita de diuersis p̄dicant
q̄ unūq̄ de aliquo plenitudinē

pprietatis que colligatur ex hi
i ex aliis predicamentis omnib
vno dicuntur. Dicit quilibet eoz
ab alio sua proprietate p se vni
i alia psona e. Dicitur vero co
runtidem dicitur in sube. i. vlt
que de ipsis predicat simplici
te videlicet unitas de illis predi
catur secundum singulare i si
plicem qua sunt id quod sua st
efficaciam. Quod si r q. Adh
idem dicit qd hec que tribus
no sunt diuina. i. pater filius
spiritus i trinitas. nuncie st
stantialiter predicant. que vo
sunt substantialiter diuinitate de
ipsis dicuntur. Quasi Trini
in psonaz diuersitate. unita
in substantie simplicitate con
sistit. Et si pater i filius i spūs
sanctus sunt diuine psonae vt va
q sunt proprietatibz que de vno di
ca non possunt. suba vera. i. vlt
a qua sunt id quod sunt indi
uisa sic. nec e iduocabulu qd
capit originem ex psonis. i. qd ex
psonali proprietate vel vna vt
p vel duabus vt procedens. qd
non de patre s de filio i spiritu sac
to dicatur. i. emittens qd no de s
pitu sancto. s de patre i filio p
dicatur. i. omnibz vt tres. quod
de nullo diuini. s de omnibus col
tam enunciat ad substantiam. i. trini
a qua sunt non pntur. i. nuncie

46
substantialiter predicant. Ad trinita
tem. i. unitates quibus collectum
dicuntur te tres. facit diuersa il
la proprietate ex quibus e diuini
tas que dicitur psonaz. Cum g
ille proprietates no sunt sube qd
ex eo certu e maxie. qd no singu
lariter dicunt de omnibz diuini
i collectum suppositis. multo ma
gis non pntur ad substantiam. i. non
est substantialis trinitas. videlicet uni
tates quibus ille proprietates. i. illi
quoz ipse sunt nunciat que nec p
dicant sunt omibz diuini de sin
gulis. De ite an itaqz dicat
illa e certissima regula qua di
no e substantia. quicqd e tribz
diuini i sunt suppositis no p
dicatur. Quod sit. vt nec pater
nec filius. nec spūs sanctus. i. quibz
illaz proprietate a quibz hec st indi
ta nomina. nec trinitas q sedm
cas pater et filius i spiritus sac
tus tres. de deo t. patre i filio et
spitu sac substantialiter pdic
sz potius sicut supdctm e ad ali
quid. qm contra patre i filius
paternitate i filiatione inter se et
feruntur. et spūs sanctus ad eode
le habz generatione. Trinitas vo
qua ipsi dicunt. ipsa qd no e
relatio. omnis em nunc est p se. s
relationu quibz ipsi referunt
comet e. ideoqz ipsaz. Iternodi
ad aliquid predicant. De vo. i. di

uitas que hoc nomine intelligit
et veritas et iusticia et bonitas
et omnipotentia et substantia et
inimitabilitas. et virtus et sapientia
et quicquid huiusmodi. idem uero et
cognationem potest de diuinitate. id est
patre et filio et spiritu sancto suba-
liter dicunt. cum una uel paucis
uocibus uel simul. deus uerus
iustus. bonus omnipotens. sublimis
inimitabilis. fortis. sapiens. et hu-
iusmodi alijs ab eadem uel paucis uo-
bis id quod sunt predicantur.

H Et si. x. Quali. Quia
pater et filius et spiritus
sanctus non de diuinitate suba-
liter predicant. nichil uideo pre-
dictis uocibus uel paucis que et ex
catholica fide hunc uerum demon-
strat. tunc tamen o. Johannes su-
per his iudicium expecto. Et si hoc
se hunc recte secundum hoc locum co-
muni theologias inueniunt. et si
etiam rationes sunt ex fide. id est iuxta
catholicam fidem. peto ut tue stel-
lationis auctoritate iustus me.
id est in rebus que dicta sunt intellige-
ria confirmes. Ac si forte diuinitas
es a me. aliter sentiendo de aliquo
id est aliquo predictorum. peto ne com-
plicitam fidem. id est fidei profabucata
uocem prudens. sed diligenter. id est
ualde diligenter inuenire que dicta sunt
id est catholice fidei. uel ex his que et

uer. Et si utamur potens fide
uocibus diuinitate. ut si primum ex fide
auctoritas rationum. deum ex ratione assen-
sio fidei operetur. Incipit euuere
ad eundem quomodo substantia in co-
quod sunt. bone sunt cum non sunt sub-
stantia bona.

D Oblitas ut ex
heptadecim uocibus
tris eius que et
nis obscuritate
qui dicitur modum quod sube in eos
quod sunt. bone sunt. cum non sunt
substantia bona dicitur. et pau-
lo cui dicitur modum. id est idem di-
cas et facendum. quod non sit omnibus
notum uel huiusmodi de scripti-
onum. Tuus uero testis ipse sui. quod
hec uocem facis ante te pro
Ebdomas uero ego ipse primum
dimento potens ad memoria
mea speculata. Scis quia cum
pticipo. quoz lalama ac penula
cia. nichil uero talis patitur et
diuinitate. Prohinc tu ne sis ob-
scuritate breuitatis aueris
que cum sunt archam fidei aut
todia. tunc id hunc diuinitate quod cum
solus qui digni sunt colloquuntur
Et igitur in mathematicas fidei
lolet. ceteris que etiam disciplinis. p-
polu timos regulas que quibus
cuncta que sequuntur efficit. Et
munus aut deceptio est cum uocem
o quoniam quisque probat audita. Hanc

duplex modus est. Nam ita v
na dicitur est. ut dicitur sic homin
veluti hanc. pponas. Si duobus
equilibus equalia auferas. que i
linguuntur equalia et nullus
id intelligens negat. Alia vero e
doctoz tantu. que tu ex talibus
mimis cu deceptioib' venit. ut
e. que corporalia sunt. in loco no
e. et terra que no vulgus. sed
docti d'probant. ¶ Dicitur e
re id quod e. iplum vero esse
nondu est. Ac vero quod e. accep
ta esse di forma e atq; consistit
¶ Quod e. participari alia
potest. s; iplum esse nullo modo
aliquo participat. Sic cu participa
tio cum iam aliquid e. Est aut
aliquid cu e susceptu. ¶ Ad
quod e. habet aliquid pter quu
iplu esse potest. iplum vero et
nichil aliud pter se habet am
mixtu. ¶ Dicitur est tm a
liquid esse. et esse aliquid in co qd
est. Illic em accidens. hic substantia
significat. ¶ Quic quod p
tiapat co qd e esse ut sic. Alio vo
participat ut aliquid sit. Ac p h
id quod est participat co quod est.
re ut. est vero ut participet alio q
libz. ¶ Omne simplex esse sim
et id quod est vnu lz. ¶ Omnis
dicitur. dicitur. ¶ Omni d
posito aliud e esse. aliud ipm e
¶ Similitudo vo appetenda

est. et quod aliud appetit. tale ipm
e naturalit' ostendit quale est
illud hoc ipm quod appetit. Sicut
fiant igitur que premittuntur? A p
prudenter autem ronis ut apte. luis
vnuquodq; aptat argumētis. S
¶ Quic vero hui' mori e. ¶ Ga
q' luit. bona luit. Tenet cu cois
sententia doctoz omne quod e ad
bonu tendit. Omne at tendit ad
simile. Que igitur ad bonu ten
dunt bona ipsa sunt. Et q' ad vno
du bona sunt iquirendu e vtru
ne participatioe an substantia. Si
participatioe. ple ipsa nullo modo
bona sunt. Nam quod participa
tioe album e. ple in eo q' ipm
est album non est. et de ceteris q
lucetib' eode modo. Si igitur p
ticipatioe luit bona ipsa ple ut
lo modo bona sunt. non igitur
ad bonum tendunt. Et conucl
sum e. Non igitur participatioe
luit bona s; substantia. Quoz vero s
stantia bona e id qd sunt. bona
sunt. Id quod sunt autem. hnt ex
eo quod esse. Esse igitur vnu bonu
est. Omni igitur vnu esse ipm
bonu est. Et si e bonu e. ea que
sunt in eo quod sunt. bona sunt
idemq; illis est esse. qd bonu est
¶ Substantia igitur bona luit. quu u
participat bonitate. Et si ipm
e in eis bonu est. non est dubiu
qu substantia alia tu luit bona.

primo sunt bono similia. ac per
hoc ipsū bonū sunt. Nichil enī il
li preter se ipsū simile ē ex quo fit
ut omnia que sunt. deus sunt qd
dictū nefas est. Non sunt igitur
substantia alia bona. Ac per hoc nō
in his ē esse bonū. Non sunt ig
t̄ eo quod sūt bona. s; nec p̄cipā
tur bonitate. Nullo enī modo ad
bonū tenderent. Nullis igit̄ mō
bona sūt. Huic igitur quæstioni
talīs poterat adhiberi solutio.

Quia sunt. que cum sepa
ri actu nō possunt. aīo t̄ cogi
tatione sepantur. ut cū triangulū
et cetera a subiecta materia nullis
actu sepat. mente t̄ segregans
ipsū triangulū. p̄cipat̄q; eius
preter materia speculatur. Amo
am̄ igitur primi boni p̄sentia
paulisp̄ ex aīo. quod ēē quidē dicit̄
idq; ex omnium doctorū indoc̄torūq;
sententia barbararū gentium reli
gionib; cognoscī potest. Hoc igit̄
paulisp̄ amoto. ponamus omnia
esse que bona sunt. Acq; ea d̄ide
ramus q̄admodū bona esse p̄nt
si a primo bono nūme defluxisset
Huic it̄t̄ in eis aliud esse quod
bona sūt. aliud quod sunt. Do
natur enī vna eademq; substantia
a bona esse. alba. grauis. rotunda.
Tunc aliud esset illa ipsa substantia.
aliud enī rotunditas. aliud color.
aliud bonitas. Nam si hec lingu

la idem essent quod ipsa substantia. ut
ēē grauitas quod color. quod bo
nū et bonū quod grauitas. quod
nō sunt natura. **Q**uid igitur t̄
in eis esset et aliud aliquod esse
Ac t̄c bona quidem essent. esse
t̄ ipsū nūme h̄et bonū. Ergo
si vllomō esset. nō a bono ac bo
na essent. ac nō idem ēēnt qd bo
na. s; eis aliud ēē esse. aliud bona
ēē. Quod si nichil om̄s aliud ēēnt
nisi bona neq; grauia neq; colom
ta. neq; sp̄m̄ diuisione d̄icta
nec vlla in eis qualitas ēē. n̄ t̄
bona ēēnt. tunc nō res. s; r̄tū or
derent̄ ēē p̄cipū. nec pot̄nt
viderantur s; viderentur. Dm̄ enī
solūm̄q; est humilimōi. qd t̄m̄ bo
nū. aliudq; nichil ē. Que qm̄ n̄
sunt simplicia. nec ēē om̄s pot̄
rant. n̄ ea id quod solū bonū esse
voluisset. idcirco qm̄ esse eorū a bo
ni voluntate deflucit bona esse di
cunt. Primum enī bonū qm̄ ē. in
eo quod ē bonū est. Secundū vō
bonū qm̄ ex eo fluxit. cui ipsū
esse bonū est. ipsū quoq; bonū
ē. Et ipsū ēē om̄m rerū ex eo s
fluxit quod ē primū bonū. et qd
bonū tale ē. ut r̄ē dicit̄ in eo qd
est esse bonū. Ipsū igitur eorū ē
bonū est. Tunc enī in eo quod ēēnt
non essent bona. si a bono primo
nō defluxisset. Qua in re quæstio
soluta ē. Idcirco enī h̄et i eo qd sūt

bona sunt. nō sunt tū similia p
 mo bono. qm nō qm nō sunt res.
 ipsū esse eaz bonū est. S; qm nō
 potest eē ipsū esse eaz. nō a primo
 esse defluerit idz bono. idcirco ip
 sum esse bonū ē. nec ē simile ei
 a quo est. Illud cū qm nō sit. bo
 nū est in quod est. Non cū ali
 udē. pta qm bonū est. Hoc autē
 nisi ab illo cēt bonū fortalle esse
 posset. S; bonū in eo quod ē esse
 non posset. Tunc enim pta pa
 ret fortitan bono. Ipsum vero cē
 quod non haberent a bono. bo
 num habere non posset. Igit
 sublato ab hys primo bono mē
 te r cogitatione ista licet essent
 bona. tamē in eo quod essent bo
 na esse nō possent. Et quoniam
 actu non potuerit exister. nihil
 lud eo quod sunt vere bonū est
 pfluxisset. idcirco etiā esse eozū
 bonū est. r non ē simile subali
 bono. id quod ab eo fluxit. Et
 nisi ab eo fluxissent. licet essent
 bona. tamen in eo quod sunt
 bona esse non possent. quoniam
 r preter bonū et non ex bono es
 sent. cum illud ipsū bonū primū
 est. et ipsum esse sit. et ipsum
 bonū. et ipsum esse bonū. Ac nō
 etiam alba in eo quod sunt alba
 esse oportebit ea que alba sunt.
 Quā ex voluntate dei fluxerūt
 ut essent alba. Nunc. Aliud cē

esse. alba esse aliud. Hoc ideo est
 quoniam qui ea ut essent essent. S;
 bonus quidem ē. mīme vero albus
 Voluntate igitur boni comitatu
 est. voluntas ut essent bona in eo
 quod sunt. Voluntate vero nō al
 bi est comitata. talis eius quod est
 proprietatis ut esset albu in eo qd
 est. Neq; enim ex albi voluntate
 defluerunt. Itaq; quia ea voluit
 eē alba. qui erat non albus. sunt
 alba tamen. Quia vero ea voluit
 esse bona qui erat bonus sunt bo
 na in eo quod sunt. Secundū igit
 tur rōnem cuncta oportet esse ius
 ta. quoniam ipse iustus est. quia ea
 esse voluit. Ne hoc quidem. Nā
 bonū esse ad essentiam iusti vero
 esse ad actum respicit. Idem autē
 est. in eo esse quod agere. Idem est
 igitur bonum esse quod iustum
 Nobis vero non est idem esse quod
 agere. Non enim simplices sum?
 Bona igitur omnia sunt. non ea
 iam iusta. Non est nobis igitur
 idem bonus esse quod iustus. sed no
 bis idem est eē omnibus in eo quod
 sumus. Amplius. Bonum qui
 dem generale est. iustum vero s
 speciale. Nec species descendit in
 omnia. Idcirco alia iusta quidē
 ac alia aliud. Omnia igitur bo
 na.

Quod grece philoso-
phia. latine amor
sapientie dicitur.
Quis quidem totam
speciem philolophis. i. amatoribus
sapientie. sed non cuius totam
ostendit. Attendunt enim in ipso
quod sunt. i. hominum que plurimos.
qui tamquam bruta animalia sese
totos sensibus atque imaginationibus
dedunt. multos vero qui pri-
mo quasi rationis motu. ad ea que
preter sensus et imaginationes.
Capi debent contendunt. Illos igitur
tunc philolophi omnes contempnunt.
hos autem quibusdam elementis et
quali numeris exteriorum significati-
onum erudunt. Et hi quidem hac
disciplina que grece dicitur scola.
significationibus acceptis fatigantur.
Sed quoniam id preter dicendi rationem
atque attemptant. sepe in errores labuntur
sepe autem incongrua aut imperfecta.
aut superhabundante ratione balbutiunt.
Quorum vel negligentie aliquis
torpor. vel ingenii hebetudo. in his
quibus fluctuant exteriorum signifi-
cationum elementis detinentur.
Alios vero ad ipsam veram veritatem
quam ultra mentis significati-
onem naturaliter sentit. cuiusdem
veritatis cupiditas trahit. hosque
quoque philosophi propriis invenientibus
beneficiis destinant. Nam illos he-
betes. inculto et ut ita dicitur &

vulsticus sermone. quo sensus ma-
gis quam involuatur involuit. Len-
te laborare permittunt. Spectabile
vero sapientie formam illis utique
expositione prestant. Alios vero
ad ipsam quandam que vocatur
rationum viam dirigunt. non tamen ad ea
equae omnes admittunt. Plures
enim divinis et que omnibus notis
rationibus tamquam publica via ante-
tes ad imaginem eius que in na-
turalibus demonstrationibus quodammodo
adumbratur. adducunt. Multos
vero his naturalium speculis allucit
ad ea que a demonstrationibus aliorum disci-
plina que grece mathematicis dicitur abstrahit
vocat. ut ibi veram naturam et
etatem. ac per hoc sapientie speciem
que in humilioribus magis resultat.
purius apprehendant. Paucos vero
quos intensiore studio vident at-
tentos et mentis acie perspicacitate
nec tam laudis proprie levitate sub-
uehi. quam veritatis ipsius speciem tra-
hi. vere dignos quibus sapientie
dignitas exoratur. in quodam qua-
li diversorum extra publicam rationem
hunc viam. et theorematum sine acco-
mata. hoc est speculationes sine
dignitates disciplinarum dicitur.
Obi quodam quasi lumen secreti.
sapientie ipsius quanta prece-
tans dignitate illis ostendunt.
Hanc igitur illi pauci ea in me-
tis que intellectus vocatur dicitur

multatq; in omni rerū gūe. vidē
lis et in naturalibus et in mathe
maticis. et maxime in theologi
as intricatas. miratur eius rō
nes ab aliorū rōnibus esse diuer
sas. nec quibus explicari posse
cognatos et sermones. et si quā
to. pōtione rōnis alicuius ad e
am ab alijs contingat. immo
necesse sit verba transsumi. i. ex
tricabiles admodū questiones
prestare. Hec igitur sunt sapiē
tiae in qualib; facultate. h. maxime
in theologia pauca nota scarta.
quorū quia gloria dignitatis sum
morum etiam philosophorū trahit a
mirationē ab ipsis paradoxa vocā
tur. et quia prestat questiones quā
translatis dictionib; pponuntur
emblemata vel argumata. hoc ē.
pōsitiones dicuntur. Cū vero
hec aliorū intelligentia patit. p
excellenciam. ebdomadas. hoc ē cō
ceptiones uolūtas utiq; longe diu
te ab illis deceptionibus que amine
mata appellantur. Est enim quod
dam argumentationis genus quo
ante conclusionē logos cū logo. i.
sermo cum sermone. alluptio cū
pōsitione coniungit. idēq; tota
illa orō. sillogismus. i. colloca
ō dicitur. Est vero aliud argumē
tationis genus. quo ante conclu
sionē aliquid quidem dicitur. h.
aliud quod similiter dictionē expo

19
nendū erat. in aīa absq; dictionē
tenetur. ut est homo. igitur est a
nimal. Hic autē ex eo quod dicitur
est homo. et ex eo quod absq; dicit
ur cogitatur homo naturaliter ē
animal. Id est aīa. Id est aīa. Id est
tota orō ab illa pte antecedens. que
sine expositionē tenet in aīa. ruti
mentia vocatur. Sūt et alia ruti
mentia. que a iuxta qualitatē
summarū oratoriarū aliquid mentis re
linquūt. ut nūc diligit. aut in cō
clusionē aliquo subinterrogatio
ne posito dicitur intelligi volūt
ut quod las prodest. et quod uel
tas non obest. In nulla talibus d
ceptionibus inest. Non autē a rō
ne et consuetudine vulgarī sermo
ne discedunt. eorū magis illas in
mente tenet orator quod supflum
apud se iudicat eas omnib; nota
ōne pponi. Que vero ebdomadas
appellant. a sententiā simplicī pro
cul sunt. Et qui in plurib; stu
duerunt. et sophistis etiā extra
tationibus paruerūt. pbati. eorū
miraculo inducuntur. sicut predic
tū est ad ipsarū dēmonstrationē nō
non nisi paucos. eosq; valde pbā
tos admittit. Huicmodi multa
prie mente Boetius sapiē amato
habebat. et Johannem Romano dia
cono diu puillanti dignosq; an ali
quando aperitur. qualiter poterat
in naturalibusq; cōposito fabricari

toque sermone aliquas exarbat.
Inter quas una erat qua dicebat
ea que sunt esse bona in eo quod
sunt. cum tamen non sunt substa-
ntialia bona. Quam admiratione
venerabatur quidem Johannes.
Et a veritate sensus illius quarenda
rationum qui videbatur in ea. Ad hunc
eiusdem intelligentiam excluderat
Hunc ergo conflictum rogatus
ab eo vocatus primum illi proposuit.
et ea que sunt non non modo in eo
quod sunt. verum etiam nullo modo esse
bona quarenda tam fatalis rationum
conclulit. deinde totam huius argu-
mentis nubem divisione dissolvit.
et sic ad eodem modo hoc est conceptus
novus dignitatem intelligentiam
eius admulit.

Postulas ut ex ebdomada
quid Johannes dico
tuis petat. etiam quid se facturum
sup hoc boctus spondeat. tamquam
breui prologo quo attentione eius
que informando soluentis amble-
mate magis erat necessaria moue-
at primum et sic. Postulas. Qua-
si. Nam a nobis tui amicitie debita
ut una ex ebdomadibus tuis. videli-
cet obscuritate questionis eius que
statet modum. quo scilicet substa-
ntialia. i. que in naturalibus res sublima-
tes dicuntur. bene sunt in eo quod
sunt. cum non sunt substantialia bona
na. hoc est cum bonitas ipsa non sit

eorum de quibus predicatur sub-
stantialium esse. digerenda quod est. et pau-
lo cautiore. hoc est aliquatenus
evidenter monstrum. videlicet quibus
argumentis affirmatio qui-
bus negatio probari posse videtur.
et quo multiplicatis loco diuisio.
per se scientie error cedat exponat.
Dicitur id esse faciendum. i. questio-
nis huius obscuritatem ut esse di-
gerendam. id est quod non omnibus no-
tum sit uter huiusmodi septimum
i. non multa sunt qui de huiusmodi
scribere consueverunt. aut etiam
scribendi nouerunt ratione. Nam
si hos quos graues locos vocabatur
suis quandoque omnibus illecebrat
ut socrates et cario et alii multa. in-
mune tamen hys tractandis operan-
tabant. Quod vero hoc descripti-
onum uter pauca notum sit. et te ve-
rum attendisse. et etiam ne vlti diuisio
in si. i. a pluribus huiusmodi tracta-
rentur. viderentur. tibi valde placu-
isse ex epistola tua ad me ut de hac
scriberem questione. directam operam
Nam ex hys que in ea legi ego ip-
se sum testis tuis. qua veritate an-
hac fueris complexus. i. tibi placu-
erunt. hec. i. pauca sunt dicta
notum esse uter huiusmodi descrip-
tionum Et tu quidem de predicta eb-
domada digerenda sic postulas.
Ego vero ipse et hanc et alias eb-
domades commentor quidem. i. inuit

frequentiter diuulcor sed h' nu
 hi tantu quod est specularis
 consens ad memoriam meam
 ponis qm partapo. i diuul
 co auq' illorum quoru lasciuia
 interior atq' exterior petulan
 cia. nihil paratur esse diuul
 tum. i. pfectum in se et in alijs
 congruum. quod gra dicitur
 armonium. Quod utiq' pue
 nit non ab ai rone. s' a uoculal
 auit. aliq' petulancie sue. Ta
 les namq' sua tantu inuentu
 solent laudare. ceteroz vero in
 upare. et tamq' nullius sint de
 uide. Hys ergo sapie scara q'
 nam propter eos qui digni vi
 uideantur oino tacere non possu
 mus. aliqua de locis multiplica
 tatis conformata spece uer. a
 saltim aliqua uerboru tracta
 one obducim'. Pro hinc te mo
 ues ne sis aduersus oblatita
 tibus breuitatis. i. que ex breui
 tate contingere possunt. que
 cum sint contra obliquos obit
 tatorum morsus archani fida
 custodia. quod mediocriter uale
 est. tum id eia comodi. i. hoc co
 modu uaturaliter habent quod
 colloquunt' cum hys solis qui
 quatenus possunt diuincunt
 uinum uiam uestigant. et uide
 ficentiu studioru impendio co
 pant archana daptionu. q' uer

digni sunt introducti ad ea. Ut
 igitur. r' Quali. Postulas ut
 digram. et euidentius mouere
 oblatitatem queltionis. r'. Ut i
 gatur tue latiffiam postulau
 om. fca sic ut fieri solet in ma
 thematicis maxime disciplinis
 i. arithmetica. geometria. multi
 ca. astronomica. et i ceteris etia
 pluribus disciplinis. ut in pre
 dicamentis et analiticas. in q'
 bus quedam sententis tractati
 uecessaria proponunt. uidelicet
 propositi terminos regularitq'
 eodem quos uocat terminos
 uocat etiam regulas. S' regu
 las quidem quonia locali simi
 litudine multa ducunt. Termi
 nos uero quonia ex eoz princi
 p'is demonstratis. ppositu de
 duatur. r' eoz dem postremis i
 ductionibus tamq' finib' termi
 natur. Nos igitur siue terminos
 siue regulas propositi. quibus
 efficaciam cuncta que sequunt'. i. q'
 bus r' propositam ebdomadem
 abduci in dubitatione ostenda
 ex multiplicatis loco diuisio ip
 sam confirmet.

Quoniam. r'. Prua
 qua ponit regula
 omniu que sequuntur. primo
 omniu cuiuscunq' facultatis
 sunt generaliu sententiaz. q's
 eia h' loco daptiois uocat. e' loc'

Et cum de politis grammaticis fal
situdinis regulis taceamus. certū
est. quot et qui vocantur diuines
loca rethorum. et maxime politu
nes dialecticorum. et theoreticorum
geometricorum. et axiomata mathe
maticorum. et generales sententiae e
thicorum. seu philosophorum
stuentur vniuersalitate regu
huius qua dicitur Communis
animi conceptio enunciatio e
quam quisque probat audita.
Non vniuersaliter tantū. sed diuina
sunt. i. vniuersum animū vocat
eam de qua nunc loquitur con
ceptione. quoniam. l. que infini
tarum singularium concessarum
seu dubiarum localis est. s.
plurimum vel natura vel opi
tate logica ad se notam se due
rit. ut cum ad aliquid dicitur
mandum adducatur. testimo
nio probationis non egrat.
vnde et alibi videri monstrabi
lis et p se nota dicitur. et hinc e
nunciatio quam quisque probat
audita. Itro namque aut ce
teris inuentis sepe inter se
aut orationibus tam pfectis
atque terminatis exponitur. quā
naturaliter ut ex logica discipli
na. illis cum quibus sermo co
latur e omni indubia. Necte
moueat. quod conceptio dicitur e
nunciatio. si si eam e dicitur e

unniatio dicitur conceptio quā
et quod conapim? enunciatio.
et quod enunciatio? dicitur? Ha
rum autē que ita diuines animi
dicitur dictionum duplex est
modus. Nam vna ita diuines
sunt est ut omnium hominum sit. i. ut
omnes homines hanc natu
raliter nouerint. veluti si hanc
conceptionem geometricam. pro
uas qua dicitur si duobus equi
bus equalia auferas. que relin
quuntur equalia esse nullus in
telligens. i. nullus sane uentis
homo id negat. Omnes enim et p
logiam disciplinam. id vni
esse naturaliter agnoscunt. al
lia vero ita diuines animi est
est quod non omnium hominum. sed
doctorum tantum modo e. Que
tamen venit ex talibus dictioni
bus que quater dictum diuines
sunt animi. ut est hoc. que incorpa
lia sunt in loco non esse. Hec enim
non quidem eius que dicitur lo
gica rationis vniuersalitate localis
est. sed ex logica loco vniuersalis
lis. Est namque dialecticorum om
nino nota tota generalis. Quod soli
alia proprium est. id sine eo esse non
potest. ut color quia soli corpi
accidit. non nisi in corpe est. Et
huius igitur loca vniuersalita
te. omnibus rationibus hominibus natura
liter cognita venit hanc conceptionem. si

enunciatio naturalis qua dicitur
 Que incorpalia sunt. in loco n
 esse. Locus enim et quo locale. et
 quo locatum aliquid vere intel
 ligitur solis corpibus accidit. S
 Sola namque intervalli arcum
 scriptio. que in genere quantita
 tum locus vocatur. in solis cor
 pibus est. Itaque et ille locus qui
 ex quadam intervalli adle
 muce ordinabili collatione
 collocatio nominatur. tantum
 porum. Secundum qua genera
 quidem locata. Specialiter vero
 intra. extra. ultra. et circa. sub
 et supra. et huiusmodi. corpora ip
 sa sola recte dicuntur. Et hec q
 dem collatio universis inuicem
 ne machine partibus. Invenit. ipa
 vero secundum se totam utique loca
 lis e. quoniam eius intervallians. pte
 suo suis quibusdam terminis ven
 uetur quod est arcum scribit
 Quia tamen preter ipsam non
 est aliud corpus nec extra nec
 intra nec ultra. nec circa. nec sub
 ter nec supra. nec iuxta nec cir
 ca aliquid esse. nec huiusmodi
 aliqua predicamenta recipere. i
 deoque nec secundum se totam lo
 cata esse potest. atque in hoc cum
 corporibus convenit. Que qui
 a non sunt localia. neque locata
 intelligi possunt. Et sicut deum est
 spiritus illa maxima ipsius

topicis generalis ex qua natural
 hec venit. et inque cum infinitis ali
 continetur. omnibus etiam natu
 raliter nota sit. hec tamen que inde
 venit terminis doctorum dicitur esse.
 Recte utique. Ceteri namque usu
 vobis. qui sepe ex aliqua causa
 extenditur ultra naturam decepti
 ex eodem sensu dictum accipiunt.
 anima est intra corpus animalis. et
 extra corpus lapidis. et lucra sua
 in corpore etiam extra animam e et hui
 modi. ex quo sensu corpus aliqd
 intra vel extra aliud corpus est
 audiunt. Docti vero quos una fa
 cies diversam non decepti dicitio
 num. sensus ipsos qui sub eadem
 dicendi qualitate diversi sunt di
 vidunt. idcirco quod aliis minime
 videtur cognoscunt. Hec e igitur
 divinis animi illa conceptio si
 ue enunciatio. que doctorum terminis
 e cetera huiusmodi. que non vul
 gus comprehendit. sed multo usu divi
 tarum disciplinarum et tam regulis doc
 qua exemplis docti.

Secunda regula. Diver
 sum e esse. et cetera. Hec com
 memorandum videtur quod diversorum
 phorum in diversis facultatibus
 usu diverso esse. et esse aliquid mul
 tipliciter dicuntur. Nam in theo
 logica divina certum qua dicitur p
 dicamus cum dicimus deus e. o
 mium creaturarum deus e. Cum a dia

mus. corpus est. vel homo est. vel
huiusmodi. theologici hoc esse
dictum intelligunt quodam ex
trinseca denominatione ab essen-
tia sui principij. Non enim dicunt
corporeitate corpus esse. sed esse a-
liquod. nec humanitate hominem
esse aliquid sed esse. et similiter vo-
numquodque subsistens etiam sui
in principij predicant. non esse a-
liquod. sed esse. illa vero que in ip-
so arata est subsistentia. non est.
sed esse aliquid. Et ad eundem mo-
dum quicquid operante sumo prin-
cipio est. eadem principali et inar-
ata etiam dicunt esse suo quoli-
bet genere. aliquid esse. Illorum vero
philosophorum quibus huc facultas
genera sunt sola illa que ex prin-
cipio esse ceperunt. alij quidem quibus
illa oronum suarum themata. i. ma-
terias de quibus loquuntur eodem quo
dicunt esse etiam esse aliquid. unde et
hoc verbum est. dicunt de omnibus e-
quinocce predicari. alij vero dividit
et ea que subsistunt dicunt esse sub-
sistentis. et esse aliquid hys que
subsistentias comitantur. interual-
laribus. i. mensuris et qualitatibus.
Ceteris vero septem generum predi-
camentis eadem subsistentia. nec
esse. nec esse aliquid concedunt.
Similiter et in illis eorum que ab-
tracta mathematica ab hys de quibus
predicant dividit. i. esse aliquid

esse consequuntur. Ergo cum de
diversum est esse et id quod est
secundum theologicos quidem in-
telligitur esse id quod est prin-
cipium. illud quod est vero. illud quod
est ex principio. Sed secundum
alios philosophos. esse subsistentium solum
illorum que predicantur subsiste-
re. Que vero sunt ea tamen que
illas in se habendo subsistunt.
Sic ergo et secundum theologicos
et secundum alios philosophos recte potest
dici. diversum est esse et id quod est.
Sed et hanc regulam et ceteras que
sequuntur per septimam. tam vult
theologicos quam aliorum philosophorum hanc locum
accipi debere. sequentia nos docent
Nos tamen omnes per illam septimam ut
significamus demonstrantes. in usuali-
bus exemplabimur. Aut ergo. Diversum
est esse. i. subsistentia que est
in subsistente. et id quod est. i. subsis-
tens in quo est subsistentia. ut corpore-
tas et corpus. humanitas et homo.
et vere. Ipsi enim quod per abstractionem
quodammodo ab illo in quo est. intel-
lectus separatus esse nodum est. Non autem
nō est sed nodum est. Quia cum ipsam
illam simplicem puramque formam. ut in-
tercepta est intuemur. quod est ea a-
liter quam sic attendere. quodammodo nō
est. eo quod qualiter attenditur nō est. Et
si enim abstractum attenditur. est tamen
abstracta. A vero id quod est. ac-
cepta in se forma videtur. i. ea qua

abstractum intellectus dicitur
 substantia. que accepto dicitur
 generatio. est atq; materie que
 grece dicitur ple. formaq; huius
 que grece vliolis dicitur dicitur.
 opifice illa forma que uocatur
 vliya iuxta exemplar illius que
 dicitur vda pton. hoc est illius ex
 emplaris exempli et ymago co
 liscit. ut corpus. eo qd ut ee corp
 alitatem habet est corpus. eo ho
 mo eo quod humanitatem.

Tercia regula. Quid
 est participare aliquo
 potest. ut. Scilicet. Id quod est
 hoc est substantia quod ea qua in se
 habet substantia est. participare
 pt aliquo. i. cum ipsa substan
 tia aliquid aliud. quod ad pote
 nam substantie illius ptine
 at. in potest habere. ut corpus quod
 corporalitate qua in se habet e. cu
 cum ea colorem etiam et lucem. et
 diversoz generu quantitates et qua
 titates. alias ad corporalitatis po
 tentiam ptinentes. quib; ipsi ip
 quale et quantum est. in se habet.
 Si ipsum esse. i. substantia que
 inest substanti. nullo modo parti
 cipat aliquo. quippe quod in se no
 habet esse quo sit. nullo modo cu ee
 pt. habere in se quo quale. quicunq;
 sit esse namq; substantia e. n
 luba. Itaq; cum ee no possit i se

haberet quo sit. nec participatione
 aliud aliquid in se haberet. Dicitur.
 Cum cum aliquid. i. substantia ia
 est aliquid substantia tunc fit alte
 rius nature ad illius substantie
 potentiam potentiam participantis part
 ipatio qua substantia ipm quale
 vel quantum sit. Est enim in hys q
 predicantur quetam ordo non te
 poris s; ronis. quo naturaliter idq;
 est ee precedit. et quod posterioris
 amissa rone additum est illi. sequi
 tur. Ac p hoc cum iam aliquid e.
 deinde quo cum ee suo participat q
 ritur. Est autem illud aliquid. cu
 licet in secunda regula dictum est
 ee. hoc e. eandem forma suscepit.

Quarta regula. Id quod
 est. habere aliquid. ut
 Hec regula quomodo precedentis
 sententiam explanat. Ideo namq; id
 quod est participare aliquo dictum est
 quoniam id ipsum quod est. potest
 habere aliquid preter qm illud sit.
 quod ipsum quod est esse. i. preter
 qua sit esse quo ipsu est. ut corp
 preter corporalitatem. cum ipsa
 qua est corporalitate habet colo
 rem. Si ipsum vero esse. idcirco nul
 lo modo aliquo participat. quo
 niam nichil aliud preter se habet
 cum eo quod fingatur esse in se
 se amixtum.

Quinta regula. Qui
lū est tantū. r̄c. sicut
prediximus ea que subsistunt q̄
dam phōz dicunt esse solis sub
sistentis r̄ esse aliquid quibz dā
que alia sūt a subsistentis. vide
licz a solis accidentibus. Sedm hūc
plūm hoc loco solū subsistens so
lis accidentibus esse aliquid d̄.
Dicimus etiā quomā id quod ē
aliquid. quandoqz dicit aliquid
in eo quod est. r̄ hoc duobus mo
dis. quando vero itā simpliciter
ē aliquid. quod nullo mō in
eo quod est. Verbi grā. Aliquod
opus r̄ creū dicitur r̄ humanū
et triangulū. Et creū atqz hūa
nū. in eo quod ē. diversa tamen
rōne. triangulū vero nulla rō
ne in eo quod est. s̄ tantū trian
gulū. Et creū quidem dicitur
ē in eo quod est. quomā eo ipō
quo ē. suo salis gene dicitur cre
um. humanū vero dicitur esse
in eo quod est. nō quidem qm̄
humanū sit genere. quo ipm̄ ē
s̄ quomā hoc quod ipsum op̄
esse creū predicatur. ideo huma
nū est. quomā auctor eius uac
in eo quod ē. i. genere. p̄rio hūa
nis est. Si quidem ministro.
at p̄ hoc quodam mō auctore ho
mine accellit lapidi color quo
soluitur ē. r̄ ita el factus ē. Tri
gulū vero idem utiqz opus d̄.

Si nulla rōne in eo quod est. Nam
cū quod est triangulū. eo iplo
quo est. i. suo genere est triangu
lū. Neqz vero ideo quod ē illi
id. s. quo opus ipm̄ dicit triangu
lū. eo quod auctor eius. i. homo
lit triangulū. ideoqz sola acci
te figura. que s̄ nec opis n̄ auc
toris est esse. triangulū dicitur.
Vnde manifestum ē qd dicitur
esse aliquid tantū. i. cū cū pre
dicatur esse aliquid. nō potest ad
di in eo quod est. r̄ esse aliquid
i eo quod. i. cū cū dicit ē aliqd
potest addi in eo quod est. Dat.
Illic cū. i. cū de quolibz dicit ē
aliquid. ita qz nō p̄t addi in e
o quod est. significatur ē acci
dens id quo ita esse aliquid dia
tur ut quod opus dicit esse trian
gulū. hic vero. i. cū de quolibz d̄
est aliquid. ita qz potest addi in
eo quod significat esse subā h̄
est subsistentia id quo ita esse a
liquid d̄. s̄ vel ipsius esse sub
sistentia quod pponitur esse aliqd
ut opus est creū vel illius esse
subsistentia. quo auctore est et
illius quod aliquid esse pponitur
p̄ quod tā ē illius qm̄ illud ip
lū eadem auctoris subsistentia
ē aliqd affirmat. ut op̄ ē hūanū

Sexta regula. Omne qd
est. p̄cipat. r̄c. Supra

i regula tertia qua dictū est. quoc.
 participare aliquo potest. ptiapa
 tionem dicebat id quod est. cum
 suo esse aliud quiddā habet. Dū
 in quarta apte dicebat. Id quod
 ē habet aliquid pter q̄ quod ipm
 est potest. In quocnā r in eo quod
 in tertia clausula ponebat dicit
 est autē esse aliquid cum ēe subte
 pit. r in fine secunde subiungens
 quod est accepta eūdi forma est.
 patenter ostendit. qm̄ habet ipm
 esse ptiapatio ē. Vtrūq; igitur
 habitū videlicet r quo habet ipm
 esse. r quo aliud aliquid cū iplo
 ab vno solo. i. ab eo quod est. in h̄
 sexta regula manifeste appellat
 ptiapationē r ait. Omne qdē
 s. omne subsistens ptiapat eo qdē
 ē eius ēe. non q̄dem in eo ut sit a
 liquid. sed hoc tantū ut eo sit. Cū
 eodem vero idē subsistens quo
 tam alio ptiapat. ut eo sit aliqd
 illa ptiapatio qua eo quod
 est ē ptiapat. nā prius ē. altera
 vero posterior. Dū infert. Ac p
 hoc. Quali. Quia videlicet nō
 p̄ ēe aliquid. nisi prius natura
 litē sit id quod ē licet dictū est
 ptiapat eo quod est ēe ut sit. Est
 vero naturalit̄ prius ut dē p
 aapat alio quolibet quo aliqd ē.

Septima regula. Dē
 simplex esse. rē hoc

solis theologias exemplari potest
 Nam omnia naturalia nō modo
 creata. s. etiā dēta sūt. Mathē
 tica vero r si nec r nec p̄portione
 dicuntur habere i se quo sūt vel ali
 quid sūt. aliqua tū eoz ex lucio
 nibus dstant. ut illa que ex oī
 bus tā unans q̄ extmleas at
 fixis colligitur primaz subaru
 plena. p̄ricas r ea subsistētia
 specialis que ex gūali r eius pote
 cas constat. Non quocq; r oīm
 aliorū que qm̄ humiliori partes
 nō habent simplicia vocant. et
 factus multiplex est. Deus vō oīs
 est simplex. Nam r si quoniam nō
 habemus illi cognatos quib; de
 iplo loquamur sermones. anāli
 bus ad ipsū verba trāsumim; di
 centes. in deo est eēcia q̄ ipse est.
 r potēcia q̄ potens est. r sapiē
 cia qua sapiens est r humilior.
 non tū cogitam; ab eēcia qua
 illū ēe predicam; potēcia a sa
 piēcia eius. quibus quasi ēe a
 liquid cum dicim;. de quo oīs nō
 scimus. nec scire possum; quid
 sit. vlla rōne esse diuersā. Et tan
 ta in illo ē sub hōrū nommū har
 diuersitate. non dico rē vna. s.
 rē singularis r simplicis r indi
 uidue vnitatis. ut de eo vere dica
 tur non modo deus est. deus ē po
 tens. deus est sapiens. verū etiā
 deus est ipsa eēcia. deus ē ipsa

lapiencia. deus est ipsa potentia
et huiusmodi. Ipse enim solus quicquid
est iuxta huiusmodi nomen ex uno
muneris est quod est spiritus sanctus vlti-
mum nostrum vere est in eo quod est
et ipsum quod est. Quicquid vero pre-
dicti muneris vlti vel potens vel
lapiens est huiusmodi equidem hoc
qualitatemque in eo quod est. Et nul-
lo modo est ipsum quod est. Pluribus
est. et pluribus aliquid est. Ipse vero
eodem quod est aliquid est. et est vere in
eo quod est et vere id quod est. idcirco
et dictum videtur omne simplex esse
unum. et id quod est unum habet. et si quis
de eo quod vere est simplex dicat
est. et item dicat est aliquid. nullus
intelligere debet quod secunda ratione pre-
dicantur de ipso aliquid. propterea
et aliqua diuersum ab eo quod pre-
dicantur in prima. ut si vel de patre
de filio eius. vel de vtroque spiritum
dicat qui scilicet. ita pater est filius est
vtriusque spiritus est. et postea inferret.
de eodem patre. et de eodem filio. et
de eodem amborum spiritu dicat est
aliquid. ita pater est potens. filius
est potens. spiritus amborum est po-
tens. nulla ratione intelligi debet al-
liud esse quo est. aliud esse quo est
potens. quoniam et pater et filius et
amborum spiritum idem est omnia et esse
et potentiam esse. Similiter illorum tri-
um cuiuslibet idem est esse et sapientia.
Ita cuiuslibet illorum idem est esse et bonum

esse et huiusmodi. Quod unum
simpliciter quod sunt omnia que
creata sunt. minime verum est. Dum

Octava regula. Omne
positum aliud est esse a
liud ipsum. Duobus modis po-
sitione accipitur. Unus est quo sub-
sistens aliquid ex subsistentibus
inter se diuersis. et a quibus po-
sitionem ipsum aliud est dicit esse
compositum. ut homo qui ex car-
nibus atque ossibus. et ex spiritu
et corpore positus est. de quo po-
sitione non dubium est plurima pre-
dicari. Nam et omne quo quid
libet componens est et quo aliquid
est et esse quod ex omni positione
et aliis quibuslibet componit. quod
ipsum positum subsistens est. et
omne quo idem iuxta positionem
aliquid est de ipso homine predi-
catur. ut homo est carnes et ossa.
est corpus et spiritus. est coloratus
et intelligere potens. est homo et
aptus ad videndum. et huiusmodi
plurima. Alius vero positionis
est modus. quo non quidem sub-
sistens ex subsistentibus. Nam quoniam
tunc ad hoc simplex est sed et multi-
tis quorum unusquisque est. et multis
quorum unusquisque aliquid est cuius
constat. propterea. ut hominis scilicet
spiritus qui unus est et simplex quoniam
tunc ad hoc quo ex diuersis sub-

lstantibus constat. et multis
 subsistentibus est. multis eam ac
 astantibus aliquid est utroque compo-
 situs nec ipsum quod est. Non enim
 in eo compositione attenditur quia
 aliud est quod est. et aliud quod est. Nam
 si quocumque modo quod est unum tamen est
 ita quoque unum simpliciter tamen esset
 quoque esset. et aliquid esset nulla
 ratione compositum esset. Itaque quod
 unum alio est. alio aliquid est. etiam si
 non ex diversis subsistentibus con-
 stet. subsistens ipsum concretum atque
 compositum est. Quia ergo omne sub-
 sistens tale est. generaliter aut. Omne
 compositum. et omne subsistens. aliud est
 est esse quod est. ipsum vero est aliud
 alio quodam quoque est aliquid est.

Nona regula. Omnis divi-
 sitas diversitas. et cetera. Diversitas
 et identitatis contraria est. similitudo
 vero repugnans. Idcirco quantum quibus
 diversitas rationibus idem dicitur. hinc
 diversum quoque dicitur tamen hoc loco
 in ea ratione in qua similitudo intel-
 ligitur. diversitate intelligenda
 docuit. cum promisso quod omnis divi-
 sitas diversitas. non subvertit identi-
 tatis vero. sed potius similitudo ve-
 ro et cetera. Similitudo dicitur quidem
 ex oppositione contrariorum aut parium
 aut sub eadem ratione cadentium. De
 qua nichil ad presentem locum.
 Et etiam alia ad hunc locum pertinent.

que et proprius dicitur similitudo.
 que est quidam unus diversitas.
 Unus dicitur non unitas. et quidam
 non quilibet. Illa vero que verum
 nunc dicitur unitate. sola nature
 singularis. proprietate facit que na-
 tura quibus unum semper tamen est. ut
 quilibet illa qua supercelestis spiritus
 aliquis unum aliquid est. quodque
 in multis. que et si non alterutrum
 saltem alterum unum constat esse
 diversa. ut quilibet humani corpori
 natura. que non modo in corpore
 hominis. verum etiam in ipso qui ex cor-
 pore constat videlicet in homine esse
 dicitur. et de ipso homine predicatur.
 Cum tamen corpus hominis atque
 homo. non et corporis et hominis.
 sed tamen hominis unum differant.
 Non enim corpus hominis est nature
 sue proprietate aliquid unum quod homo.
 sed homo multam naturam suam
 proprietate est aliquid unum quod hominis
 corpus. Unde homo. et corpus
 ex quo ipse constat non sibi unita
 sed vere unum atque idem dicunt. non
 tamen quod corpus illud omnino sit
 idem quod homo. sed quod homo idem
 non quod corpus illud est. Unus vero
 semper illorum est que diversa sunt
 utrumque numero. Et hoc est mo-
 dus ex diversitate rationum diversitas.
 Aliter namque sibi unita dicunt ma-
 teria atque forma ut quodam rationa-
 bili habitu unum subsistens sit. aliter

pars et pars. ut quod constat ex
eis naturali aut rationali habitu
habitu unum totum sit. aut aliorum
rationum. ut in oculis. a
lingue. aut ritus. aut legis aut
loci. aut effectus. unius. ut
dicantur multi una genus unius
populus. unus ducatus. unum cor
et huiusmodi. de quibus omnibus
nichil ad presentem locum. Et
est alterutrum numero diversio
rum unio quam conformitatis
ratio facit. que ad presentem locum
pertinet. Hec unio similitudo vo
catur et est vel secundum naturam
secundum quendam extrinsecam. Et
secundum naturam vero dupliciter. A
cum secundum proprie nature ple
tudinem. et dicitur substantialis
similitudo. qualiter albus albus si
mile est. et homo homini. aut h.
proprie nature partes aliquas. et
vocatur ymaginaria similitudo
qualiter humana pictura vero
hominum dicitur similis. Illa vero
vero que est secundum extrinsecam
dicitur unitatis. qualiter artifex
aliquis alii artificia. l. homo deo.
iuxta voluntatem eius aliquid fa
ciendo dicitur similis. Itaque conti
nentur que est similitudinis unio
ne. dissimilitudinis diversitate
volens intelligi aut. Omnis diver
sitas dissimilitudinis est diversa
Et se etiam quodammodo abhorrent

figuntur. **C**ontraria. Dicitur
in mundana sphaera ignis qui
acutus est subtilis et mobilis est
supremus. terra vero est extrin
que est obtusa corpulenta et im
mobilis. Similitudo vero appe
tenda est. unio et appetit. Dicitur
et in eadem mundana sphaera aer et
aqua ita sunt media. quia ignis aer
quam aqua similior. quoniam simili
subtilis et mobilis illi propinquior est.
Sic et terre aqua loco quam aer est vi
amior. quam ipsa quoque similitudine
est illi quam aer diuinctior. Unde est quod
si quis supra ignem terra laboret
propria alterutrum ponderositate et
ignem sursum leuitas subuehit. et
terram deorsum grauitas sedit. Si
militer et de sursum aqua l. terra sunt
to incam sua ponderositate aer
exploditur. et ad ignem usque coten
dens sub ipso retinetur. et aqua
sup ignem et aerem posita. propria
similiter ponderositate usque ver
sus usque ad terram liquit. ibique re
tenta sup ipsam locat. Fugit autem
unum quodque quicquid in genere
suo dissimilitudine a se diuersum
est. accidit vero ad id quod qua
licumque similitudine sibi conformis
est. et e conuerso. qualitercumque difforme
est quod accidit. Dicitur subdit. Et
quod appetit aliud. ex ipso quod ap
petit ostendit ipsum naturaliter et
tale. aliquid superius diuersum simili

25.
tudini specie quale est hoc ipm
videlicet illud aliud quod appe
Sufficiunt q̄ r̄c. **T**it
Regulas siue terminos
quibus ea que sequunt̄ efficiat
huiusq̄ p̄solunt. Quibus qm̄
p̄positam ebdemodē in dubi
tationem adducit. r̄ quod de illa
sentit se posse confirmare non
dubitāt. aut. Sufficiunt igit̄
ad ea que sequunt̄ efficienda.
hec que p̄simul? Que tū qui
bus secuturē demonstratiōis
siue iuentis. siue d̄clusionibus
possunt aptari. ego p̄pter illos q̄
tū petulantia nihil parit esse
conuictū. studens obsecrati
bus breuitatis. m̄ime notam
ut dicerem hoc l̄ illud ex huius
vel illius regule r̄one constare.
A prudente vero interprete r̄onis.
qui l̄. ex ipsis iuentis r̄ forma
r̄onatiōis. locos ipsos r̄ona
les a quibus sunt hec deducta
prudenter aiaduat. vniūq̄q̄
predictorū sius aptabitur argu
mentis. i. ad quā eorum que p̄
dicte s̄t regulaz illud l̄ illud
p̄tinet assignabit
Questio vero. r̄c. De
demonstratiōis quod
ea que sunt in eo quod bona
sunt cum nō sūt substantiali
a bona. prius querit. ea q̄ sunt
an bona sūt an nō. **Q**uestio q̄

ut nō d̄ictio noie r̄ sola p̄ter r̄o
nis veritatē forma. qualiter a
sophistis fieri solet forma. n̄m
pari questio videtur ex utriusq̄
ptis siue prout videtur firmamē
tis eā indubitanonē adducit.
r̄ primū probat illam p̄tem q̄
dicatur. ea que s̄t bona sūt. de
inde illam qua dicatur. ea q̄ sūt
bona non sunt. r̄ sic occasione
soluendē questionis istius. occul
te. p̄solit ebdemodis sensū qua
liter a sapiente percipi possit.
exponit. Ostendit em̄ nō modo
esse bona que sunt. ea. verūcū
qualiter bona s̄t. in quo nō esse
quidem substantiaalia bona. r̄ in
in eo quod sunt esse bona. disti
nit. Aut ergo. **Q**uestio vero eb
demodis huiusmodi est. i. p̄ h̄c
questionē aliā. ex his que nūc
dicuntur argumētis in ambi
guitatem adducatur. **D**ico q̄ ea
que sūt. i. que subsistunt. quod
sic intelligendū ex sequentibus
patet bona sunt. **C**ertū ē em̄. r̄
hoc tenet diuina sententia. nō
quidem omnium hominum. s̄ om̄
doctoz. videlicet om̄e quod est. ad
primū sūmūq̄ bonū tendere.
Quāuis em̄ aliter r̄ aliter. alio
r̄ r̄ alioz tamē om̄ ad id quod
est sūmū p̄fectūq̄ bonū festinat
intentiō. Nam ir̄onalis crea
tura. ut bruta aia. imo insensata

ut arbores & herbe. & etiā inanimata
ut lapides. naturaliter ad lūmū
bonū quod vere & pprie est & v
nū est. tendūt. cū utiq; suoz q
sibi a lūmo opificatū est modo
& ut sūt. & vni sūt cupiūt. & ne
hoc oīno amittant resistunt. Rō
nalis vero creatūa. nō mō sicut
cetera naturalit. verum etiā offi
cio facit. cum nō tantū esse. vel
vnum se cupit. s; etiā lūmū pma
pium vite moribus colit. & men
tis intelligentia recolat. et toto ca
ritatis usu ut ipsum sibi detur
premiū petat. Ideoz hanc docto
rum sententiā. qua dicitur omne
quod est ad bonū tendere multas
atq; firmissimas rōnibus iuxta
nullum prolixius contrariū dicitur
immo quicquid forte. sicut id qd
dicitur malū. ab ea dissentire vi
detur si quis diligens atq; ali
attendant. oīno dicitur. Addit. Qd
autem tendit ad sibi simile. Si
multitudo sicut pducimus aut pro
porationis comparatione. aut nū
ducentorum quidam vno ē. Hanc
igitur que dicitur vniōnis. hoc lo
co volens intelligi ait Omne qd
est. i. omne subsistens tendit ad
id quod sibi quādam vniōne simi
le est. Que etiā omnium doctoz
vniūnis est sententiā. Hec cum
philoz omniumq; ethicoz est regi
la dceptioq; vniūnis. Ex qua et

ex pmissa que tū est ethicoz. hac
l. omne quod est tendit ad bonū p
inferre. omne quod est bono simile
est. S; quoniam hoc illis pmissis
satis manifestū erat. dimisit.
Ne tamen biptita remaneret rō
natio. iuxta accōis pceptū h
consequēs inferret & ait. Quicūq;
g sūt. ipsa bona sūt. S; hoc i
terendo. primam in eodem ipso
repetit. ppositionē dicens. Que
ad bonum tendunt. Notandū
est huius rōnatiois necessita
tem ex prima atq; vna regula
esse. Quod em̄ ait. tenet omnium
regula doctorū. tamq; modus sup
positus est illi pma regule qua
dictum ē. Vniūnis ai conceptio ē
enunciatio. quā quisq; probat au
ditam. Assumptio vero qua dicit.
omne autem tendit ad simile. ad
illam ptem vone regule spectat q
dictum est. Similitudo vero appe
tenda ē. S; quemadmodū v
Questiois ptem illam quē
ea que sūt. bona sūt. huiusq;
probant. Nunc ingreditur par
tem illam demonstrare que est.
ea que sūt. bona non sūt. Q
li. Ea que tendunt ad bonū. bo
na sūt. S; inquirendū est q
admodū sūt bona. videlicet vni
ne pceptione an substantia.
Hic substantiā vult intelligi
non id quod est s; ipsum esse. n

Subsistens. sed ipsam subsiste
 nam. qua subsistens in se ha
 habendo quod est. etiam parti
 cipando subsistit. Nam et in 6.
 regula apte dicitur. omne quod
 e participat eo quod est esse.
 Quod tamen subsistens no ea
 participet videtur sentiri cu aut
 utriusque participatioe aut suba
 quasi. que non habetur parti
 patione. Ad quod dicimus. q
 participatioe sicut in hys que
 premitte sunt regulis significat
 tum est pluribus dicitur modis
 Cum enim subsistens aliquid in
 se ut naturam qua sit vel ali
 quid sit habet. dicitur quod
 ipsum ea natura participat. Na
 tura vero que quomodo inest sub
 sistenti dicitur ab eo participari.
 alia ita propria est. ut nulla parte
 qua sequat nisi primordialem
 habeat causam. ut ea que omni
 subsistenti inest generalissima
 subsistentia. alia huius prime
 quomodo comes est. et post se
 causam primordiale. illam q
 ipse ita causam habet. ut ad potest
 nam cuius ipsa participat. et proprie
 tate qua sine ea esse no possit ad
 herere. Tales sunt omnes diffe
 rentie ille quicunque hunc genera
 lissimos proxime. cu ipso quetam
 distractionis similitudinis distan
 ut genera. q a logias subnali que

ab ipsis e subsistentiam appellan
 one. subalterna vocantur. l' sub
 alternae similiter adherentis. q
 libz sub ipsis subsistentia spacia
 lem componunt. Hec omis no mo
 habitu illo q inherere subsisten
 ti. verumetiam illo q quibus eius
 predicta potestate atq proprietate
 adherent dicitur haberi. ac p h
 duplici ratione participant. Quom
 am tamen harum accessione sub
 sistens i quo huc fieri quatur. et
 decessione corrumpitur. non tam
 participatioe qm substantia. sicut
 genera ipsa quibus assunt. l' spe
 cies de quibus sunt subsistenti i
 re dicuntur. Et preter has. alia
 quedam esse disciplinalis sci
 tia mathematicorum attendit. q
 logia grece latine ac
 cidencia vocant. que sicut dif
 ferentiae no modo quomodo sicut dif
 ferentia et species potestatem pro
 addicta sunt. et nec species sub
 sistenti. nec specierum partes
 possunt. ideoque nullo modo sub
 sistenti esse sunt. Et ab ipsis ita
 omni genere qm participat. et ab ipso
 cum omni esse. sepe omni genere.
 semper tota proprietate diversaliter
 Que proprie secundum participatio
 nem et nullo modo secundum se
 et tamen esse de illis dicuntur.
 Unde et recte ait. ea que sunt li
 participatioe et bona. nullo mo

p se. i. sua qua sunt substantia
bona sunt. Quod exemplo mani
festum esse potest. Nam quod p
cipatione est album. quod utiq
e omne albu. albedo em de subst
stante ut accidens eadem subst
tante p dicitur p se videlicet in eo
quod ipsum est. h e sua qua ip
sum est substantia album no
e. Albedo em nequaquam albi sub
stantia est. Et de ceteris que
illi quod e esse accidunt quali
tibus accidunt eodem modo
intelligendum est. Similiter g ea
que si ea qua modo intelligi vo
luntis hoc est accidentali p
cipatione sunt bona ipsa p se. i.
ea que ipsorum substantia in
telligatur nullo modo bona sunt
Et si hoc est. ut utiq est quode
a que sunt no p se bona sunt. n
g ad illud sumu quod ve p se bo
bonu est tendit. Hic quoq no
tandum e r tertie r quartie r sex
te regule quibusda pibus tanq
ex rationibus locis deducta esse. r
divisione qua dicit. an p
cipatione an substantia. ea que sunt
bona sunt. r consequentia que est.
si p
cipatione. p se ipsa nullo modo
bona sunt. Quod au aliud sit
ex p
cipatione esse. aliud vero
substantia. manifeste docent i
tertia regula dicitur. fit p
cipa
tio cu aliquid ia est. cu i s ubi aut.

Id quod est habere aliquid p
qm quod ipsum est potest. Et
in fine loquitur. cum de omni quod
est loquens dicit. est vero ut p
tipet alio quolibz. Sz quod ex
sequenti prioris consequentie in
secunda intulit. non igitur ad
bonu tendit spectat ad nove
regule prima partem que est.
omnis diversitas discors. Sz
cellum r. Dicit q ea que sunt
si p
cipatione bona sunt. p se
ipsa bona no sunt. r si p se ipsa
bona no sunt. non tendit ad bo
nu. Nunc assumit oppositu vlti
mi consequentis. r ait. Sz tendit
ad bonu. Hic hoc probatione
egit. quia iam inquit doctor
quorum hoc est sententia dicit
ms. irrefragabili auctoritate
cellum est. ubi ad p
bandu q
a que sunt bona sunt inductu
e. Nunc igitur r. Hic argum
tatione opposito prioris antec
edens concludit. Quasi. Ea q
sunt si p
cipatione bona sunt. p se
ipsa bona no sunt. r si p se ipsa
bona no sunt. non tendunt ad
bonu. Sz tendunt ad bonu. No
igitur p
cipatione bona sunt.
sz potius substantia. hoc est
substantia. qm nichil e mediu
inter has duas eoz que de quo
libz substantie naturalit dicit
tur rationes. Quicquid em natura

litte de iplo dicitur aut ut eius
esse predicat de illo. aut ea que
dicitur est participatione. id est
si non participatione necesse est
predicatur ut quorum vero suba
bona est. i. quorum bonitas est sub
stantia. id quod sunt bona sunt
i. bonitas est id quod sunt. Id quod
sunt autem. i. recte de eis dicitur
est. habent ex eo quod illorum
esse. iuxta sexte regule partem
illam que est omne quod est par
ticipat eo quod est esse ut sit. Ex hi
igitur dicitur infortitur quod bonum
i. bonitas ipsa qua dicitur bona
est esse ipsorum manifestum est igitur
quod bonum esse est ipsum omnium re
i. quod bonitas omnium de quibus pre
dicatur est esse. Et si bonum. i. boni
tas qua ea que sunt bona dicitur
tur est eorum esse. tunc ea que sunt
ita bona sunt. ut dicatur non sim
pliciter tamen bona sunt. veritatem cum
aditione. Ita bona sunt in eo
quod sunt. quod vero aliud quam
si ita dicerentur bona ut non possent
addi. in eo quod sunt. secundum
quinta regula que est Diversum
est tantum esse aliquid. et esse
aliquid in eo quod est quibus quod
dicatur in eo quod est diversis mo
dis intelligatur. Videlicet quod
sit quidem esse. sed quod vel sit esse
ipsius de quo predicatur. ut cum opus
dicatur eorum in eo quod est. id quod sit esse

57
illius quo auctore et esse ipsius
est quod aliquid est. et ipsum
quod est aliquid. ut cum opus dicitur
humanum in eo quod est. In quo
illud est diligenter attendendum
quod cum id quod predicatur ipsius est
de quo predicatur. ut in eo quod
dicatur opus est eorum. dicitur per opus
est eorum in eo quod est. sed etiam opus idem
est esse quod eorum est. Nec dico opus
idem est eorum esse quod esse. sed idem
esse quod eorum esse quoniam id quod
est eorum non est totum esse. et si
totum sit esse. Semper enim totum genus
est illius cuius genus est esse. sed non
quod est totum esse quam eundem genus
plures diuise potentur. imo omnes
que cum iplo genere. Ipse pro
nunt autem cuius et ipsius genus. sed
est. Itaque si bonitas est esse ipsorum
que bona sunt. ut de ipsis dicitur
sunt bona in eo quod sunt. id est ut
quod illis ita est esse quod bonitas
est. i. quod bona est. Sic enim in
telligendum est quibus casum sanata
similitudine de bonis dixerit.
sicut illis secundum illud Medicis
eorum poetis non du. non homines.
non cessare colupne. Quamuis
sensus sit non cessare potius me
dicos esse tamen casum casum reddis
dixit medicis sicut dixit po
etas. Substantia igitur. Quasi
Quidquid ea que sunt. ita bona
sunt. quod non modo in eo quod sunt

bona sunt. sed etiā idem ē eis
esse. quod bonus esse. igitur sūt
substantialia bona. i. bonitas
de illis substantialit̄ p̄duat.
quoniam sicut d̄m ē que nō t̄m
bona sunt. s̄ i eo etiā quod sūt
bona sunt. r̄ h̄ quoq; ita ut idē
sit eis ē quod bonus ē non p̄
apant bonitate ea qua dictū
ē p̄cipatione. s̄ sicut opus ar
ū sua triangulatione. Quod si
iplum bonū. i. bonitas ipsa q̄
bona sunt ē in eis eoz esse. tunc
reuera nō est dubiū quia s̄z q̄
cum sūt r̄c. Vel quia cū sūt
bona sūt similia primo subali
bono cuius s̄z bonitas vere est
eius essentia. Sic etiā bonitas
sit eorum que bona sūt sicut p̄
mi bonū est essentia. manifestū ē
q̄ similiter sūt bona sicut p̄mū
bonū est bonū. Ac p̄ hoc. i. s̄
hanc r̄onem extra p̄mū ipsū.
Et unde hoc. Supponit. Illiā
primo bonū nichil substantiali
li similitudine simile ē preter
seipsum. Quod addit preter se
iplum nō idē addit quia velut i
telligi ipsū p̄mū bonū sibi a
liqua r̄one simile ē. In nullo ei
r̄ru generi aliquid sibi simile
dicitur. Omne namq; simile.
aly a se simile est. Per unde di
uersa sunt que sūt similia. sed
etiā s̄dm que sūt similia. s̄z h̄

est usus q̄dam loquendi ut dicitur
m̄ summo bono simile ē nichil
preter ipsum volentes intelligi
nichil oīno simile est sibi. Velut
si absente d̄no dom̄ dicitur quis.
non ē hic intus d̄ns preter me.
Qui etiā hoc dicit nō vult in
telligi se d̄m esse. s̄z t̄mno cū
qui domū est ab e. Sic igit̄
etiā ipse dicens nichil est simi
le primo bono p̄ter seipsum. nō
vult intelligi quod ipse sibi simi
lis sit. s̄z illi similitudine subali
nichil possit confere. potiusq;
si quid illi forte subaliter simile
videtur. sit c̄nate p̄cipitate quod
iplum est. quā r̄ conformitate
diuerse c̄nate competat. Et quo
sit ut omnia que sūt deus sūt. s̄
Non etiā dubiū est quia si sūt il
lud p̄mū bonū sūt vniū simplex.
In septima vero regula apte dic
tum est q̄ omne simplex esse sū
r̄ id quod est vniū habz. Unde cer
tum est quoniam ei quod est p̄mū
bonū quod simplex esse ab omibz
conceditur. idem est esse quod bo
nū esse r̄ ita idē d̄m ē quod bo
Quod de quolibz composito cu
i secundū octauā regulā aliud ē
esse aliud ipsum ē. dictū etiā
necesse est. Secundū hoc igitur
patet quod nō substantialia bona. i. q̄
nūme ea que substantialiter bo
na dicuntur. Ac p̄ hoc bonū. i.

bonitas. que esse bona predicat
 non est in eis ut esse. Videtur igitur
 quod non sunt bona in eo quod sunt
 Et et illud in precedentibus proba-
 tum videtur quod non participat bo-
 nitate. id est quod non accidentali partici-
 patione bona sunt. Nullo enim modo
 sicut predictum est et videtur ad bo-
 num tendunt. Si igitur nec sub-
 stantia nec participatio bona sunt
 nullo modo sunt bona. Hic con-
 clusa altera est pars questionis
 qua questum est. ea que sunt an
 bona sunt. an non sunt. qua deinceps
 ipsa ita soluit quod eius causa de
 qua Johannes querebat eodem modo
 occultum sensum prudenter intel-
 ligentibus atque aperit. id est ea que sunt
 non modo esse bona verum etiam in eo
 quod sunt esse bona cum tamen
 non sunt substantia bona ol-
 tendit. **Aut ERGO.**

Hic questionem in qua
 est ea que an sunt bona. an non
 sunt bona hys que diximus ar-
 gumentis in dubitatione addu-
 ci posse videtur. Et hinc questio
 in poterit adhiberi solutio talis
 qualis saltem sequitur. Et a qua
 in mathematicorum conceptione in-
 aprens aut Multa immo omnia
 que sunt motu abstracta dicitur
 sunt sunt. que cum ab eis in qui-
 bus sunt actu separari non possunt.

vel saltem sunt illis sunt. animo
 tu et cogitatione. id est animi cogita-
 sepantur. ut et eorum que ita separan-
 tur. et eorum a quibus separantur
 natura atque proprietates comprehen-
 dantur. Et triangulum hoc est qua-
 litatem qua eo accidente superha-
 et subiecta utriusque materia trian-
 gula est. De cetera que cumlibet
 generis corpore sunt actu quia sub-
 iecta sibi materia nullus separat.
 quoniam secundum hoc in abstracta
 sunt. mente tamen. id est cogitatione
 segregans ipsam a subiecta ma-
 teria speculatur disaplumaz pre-
 ter materiam. Non dico esse pre-
 materiam sed diuisum a materia
 ipsum qui preter materiam esse non
 potest triangulum. id est qualitatem qua
 corpus triangulum est proprietatemque
 eius. Et sic sensus. Triangulum
 proprietatemque eius. triangulum pro-
 prietatem vel ex proprietate triangu-
 lum quod idem est speculatur. Igitur
 nos quoque ethica eos in nostra facul-
 tate imitatione secuti primum bo-
 num ab hys que ab ipso ducuntur
 bonis paulisper. id est donec ad finem
 suum non perducatur animi cogita-
 tione amoveamur. id est non bonum esse
 illud a quo stantur quadam posi-
 tione. quod per rem naturam nullo
 modo fieri potest Et hic quidem
 est sensus. Et pro eo quod debu-
 it dicitur primum bonum ab eis quoniam

animo et presentet. i. donec sic
dictum e suu finē habeat rō.
hec amoto fit. aut. primi boni
presentia amoueam⁹ ab aīo.
Quod primū bonū esse quidē
hoc est verē eē constat. Idēq; scz
illud verē eē potest cognoscī. tū
ex sententia oīm hominū. i. doc
torum idōtorūq; qm hoc e verē
iuxta prime regule primū mo
dum ita cōmūnis animi cōcep
tio. vt etiā sit indōtor scz dū esse
tū quoz ex religiōibus. i. ex mem
y ceteronius barbararū gentiū.
Hoc igitur **Quali** Primū bonū
sic amoueam⁹ ab eis q sunt bona
hoc igitur primo bono sic ab eis
paulisp amoto. utru aliud ponā
mus. i. omnia que sūt. i. vē subsistūt
ponamus eē bona. Atq; hys duo
bus positis ea ipsa que bona dia
mus iudicemus queadmodū hē
qualiter possent eē bona si vt eēt
minime refluxissent a primo bo
no hoc e si illoz esse eēt quidē. y b
sistētia co essent. nō tamē aucto
re vel opifice primo bono. hinc. i.
ex hoc ipso quod dicim⁹ omnia q
sunt ponamus eē bona. utru
in eis aliud eē q sunt bona aliud
vero quod sunt. i. alior. alio esse
bona. Si enī eodem essent quod
bona sunt. nequaquā ab eo quod
verē sentimus. i. quod posuit id
i sentimus diuidentur. **Et** vniq;

quod fatimus dicentes. ea que sūt
i. que recte intelligimus esse ponā
mus amoto primo bono et bona
Quali. Quod quidem nō sūt s;
positurē quodāmodo. **Ne** dubitā
dū est illa alio eē. alio bona esse.
De enī hoc et alijs quoq; clarū sit
substantia. i. res vere subsistens. v
nā eademq; substantiaē luc ppriet
tate ponatur a vobis q modo oīa
que sunt amoto pmo bono ponē
bantur. videlicet eē bona ponat⁹
etiā q cetera nō ponebant scz
esse alba et grauis y rotunda. **S**
Tunc aliud rē **Quali**. Illo quod
dicimus amoto. h ponere debui
mus. Nam si ita poneremus tūc
manifeste appareret tam de boni
tate q de ceteris quod aliud eē ipsa
illa substantia. i. quod aliud esset
id quo subsistens e. aliud cuius rotū
ditas qua rotundū e. aliud gra
uitas qua graue e. aliud color q
album e. aliud bonitas. qua bonū
est. **Verē**. Nam hec singula nō
generalī vniōne. s; ea que ex fide
pprietate vī singularis e vniū
te. **Item** omnino essent quod ipsa
substantia. i. q subsistens e itē
similiter ex pprietate vniūte eēt
grauitas quod color y quod rotū
ditas. y quod bonum. i. bonitas
y bonum itē quod grauitas et
similiter i ceteris quod fieri. i. h
esse natura non sinit pprietate.

que nō modo p̄prietatibus sicut sic
 ri solet sub eodem genere verum
 nam diversitate generū ista dīu
 sit. Aliud igitur r̄t. Quali. Si
 ta ponamus. h̄ eēt diversa ab eo
 quo subsistens ē. Tunc igitur ab
 oīm subsistentiū esse bonitas q̄
 ea que sūt bona sūt simili rōne
 essent diversa. Et ita iuxta sextā
 regulam que ē. Omne quod est.
 participat eo quod ē eē ut sit. alio
 vero papat ut aliquid r̄ iuxta oc
 tauam regulam que ē. Omī com
 posito aliud ē esse aliū ipsum est
 tertissime diceretur quod in cas ali
 ud eēt ea eē aliud aliquid ē. Idem
 esse quidem esse subsistentis aliq̄d
 vero eē bonitate. At tunc essent q̄
 dem bona bonitate qua sicut dic
 tum est aliquid eēt mīme tamē
 ipsum bonū. i. ipsam bonitatē ha
 berent ut esse quo essent. Igitur si
 amoto qualiter dictum est primo
 bono nullo modo eēt secundū
 ponem qua hoc paulit̄p consenti
 mus non a bono quidem eēt bo
 na ac tamē essent bona ac non
 idem essent quod bona. i. nō idem
 esset eorum quod eē eorumdem bo
 nitas. Et iuxta predictas regulā
 i. sextam r̄ octavam aliud esset al
 esse aliud vero bonis eē. i. aliud
 esset ea esse. aliud ea ea eē bona.
 Quod si nichil oīm aliud ea et
 sent nisi bona. i. neq̄ essent pōte

rositate graua neq̄ qualitate co
 lorata. neq̄ aliqua spac̄. i. longi
 tudinis vel latitudinis. l' altitu
 dinis diuisione distenta. nec ulla
 oīmō i eis qualitas supple. nec q̄n
 titatis esset nisi tantum bonitas
 qua eēt bona adeo ut iuxta sep
 timā regulā q̄ est omne simplex
 eē suum r̄ id quod ē unū habz.
 idem eēt ea eē et bona esse. tunc
 non secundum illoz p̄prietates
 diversas quibus solent esse diuer
 sa subsistentias uiderent esse diu
 se numero res. Et uidentur prin
 apū omniū rerū. Nec potius di
 aridum ē pluraliter uiderentur. s̄
 singulariter uiderentur. Hanc utiq̄
 Quū eū solūm̄q̄ est huiusmodi bo
 num quod tantum sit bonū. nich
 ilq̄ aliud sit. quū v̄ simplex est.
 ideoq̄ secundū septimā predictā
 regulam idem ē illi esse quod bo
 num eē. Subsistentia vero talia
 sunt q̄ unūquodq̄ illorū et plu
 bus ē r̄ pluribus aliquid ē. Ideoq̄
 non simplex s̄ compositū ē. cu
 secundum octavam regulam a
 liud est eē aliud ipsum ē. Neq̄ vō
 in vno tanta est multitudo r̄ illoz
 quibus sit r̄ illozū quibus ali
 quid sit eē posset. nisi unū prin
 cipium h̄ in illo unūq̄. Sicut a
 genuino natūū. ab eterno tpale.
 ab vno alterū sic a simplice auct
 tore q̄dlibz d̄positū esse oportet.

Quicquid igitur substantia
a. quia sicut dictum est tam multa
in se habendo non simplicia sunt
dico quod modo non esse composita
sed ne esse omnino poterant nisi vo-
luerit ea esse et quod sunt et id
quod ita bonum est. quod est solum
bonum et nichil aliud quam bonum.
Et ideo nullum quod quodlibet
eorum est. id est non modo id quod est etiam
aliquid est. itaque id quo est vel quod
aliquid est. veritas illud et esse et al-
iquid esse a boni voluntate de-
fluxit denominatione bona et di-
cuntur. Sicut opus quod creatum est
suo genere quo est et triangulum su-
a qualitate qua aliquid est. et etiam
denominatur humanum. ab esse et
luis quo secundum aliquam rationem au-
toze et ut etiam et triangulum est. Di-
citur autem duobus modis dicitur humanum
primum scilicet generis proprietate ut animal hu-
manum. et secundum denominationem. quia
ex eo fluxit cuius humanum est esse.
aut opus humanum. ita duobus mo-
dis dicitur bonum. primum scilicet bonum
quod vere est bonum. quoniam est bo-
num in eo quod est scilicet sue creature veri-
tate. Secundum vero bonum ipsum
quod bonum est. non quidem sue cre-
ature veritate sed quatenus denominatione
que generosissima vocatur. Unde
manifestum est iuxta naturalium re-
gulam cum supra dimisisset cum ait.
Et que sunt bona quod autem p[er]na

ratione. an substantia bona sunt
Quicquid enim naturaliter de se
sistente dicitur aut eius substantia
aut eius actus esse intelligitur.
Dicitur hoc tamen de ipso extra naturam
facultatem plurima dicitur. Quare
que illa etiam sunt que de eodem de
nominantur p[er] se. Cuius quod dicitur
modo etiam omne creatum bonum
essentiale denominatione videlicet
id est sit. quoniam id quod ita dicitur
et ut esset et ut aliquid est fluxit ex
eo vere auctore. et tamen cuius ipsum est
bonum est. id est cuius ipsa bonitas crea-
ta est. Sed non modo id quod est
et aliquid est. veritas illud ipsum
est omnium rerum. quod significatur cum
de aliquo dicitur est. vel aliquid est
ex eo vi nominis auctore et operis fluxit
quod est primum bonum. et quod vere
tale bonum est ut illud dicitur ita est
bonum quod non potest addi in eo quod
est. quoniam non aliter sed sue substan-
cie bonitate bonum est. Hoc igitur quod
habet a sua substantia non ad ea que
ex ipso fluxerunt denominatione transl-
umptum est ut dicitur. quod non s-
modo que sunt et aliquid sunt. ut
ea quibus sunt vel aliquid sed etiam
ipsum verum esse. quod significatur cum
dicitur sunt. et aliquid sunt bonum est. Unde
autem a primum boni creature ad esse
illozum que sunt et aliquid sunt transl-
umptoria denominatione seu denominatione transl-
umptio facit ut non modo sunt bona

Et in eo quod sunt bona sunt que
 cumq; hac denominatione sunt bona.
 Tunc enim quavis bonitas eorum
 que sic bona dicunt non sit eorum
 a se tamen addit in eo. ut dicat in
 eo quod sunt bona sunt. quatoq; tē
 h ad illa denominatione translata bo
 nitas. ē auctoris eorum. i. primi boni
 eorum

Qua in re et supius
 re probasset quod ea q
 sunt bona sunt volens vitari alit
 ere posse quod ea que sunt bona n
 sunt. a divisione incipit et querunt
 utrum ne participatione an substa
 ntiana bona essent. Deinde divisi
 onis huius utramq; partem formam
 diciturū rationem improbant
 cum ipsis quadam solutione ante
 dentibus. primum ex una certe tenet
 ex alia p quendam multiplicia unie
 ta ex artis sophistice locis deducta
 impossibilia intulit. In prima qm
 q non tendunt ad bonum. in secun
 da vero quod deus sunt. Que qm
 et non possunt. primum intulit p
 um divisionis p dicit straria. De
 inde utraq; rationem in eo quod vo
 lebat videlicet conclusit. videlicet qd
 nullo modo sunt bona. Quoniam
 ergo rationationū partes p se vere.
 artis sophistice multiplicia unie
 atq; unita multiplicitate utq; sit
 utq; nō videntur sibi regulariter
 duere. ut duccionis figurā pret

ri veritate esse ostenderet multi
 plicia iuventa p modos suam s
 significationū diuisit. At em bo
 num duob; modis accipi. ac p hoc
 id quoq; qd hinc addit nōi cū p
 ponitur ē bonū in eo qd est mul
 tipliater dicit. Est em primum bonū
 inquit. est et secundū. Primum. quod
 est solum bonū et aliud nichil. S
 Secundum vero. quod ut est. qd
 quid est a primi boni voluntate
 defluit. De utroq; tū dicitur qd
 ei idem ē et quod bonū est. et quod
 est bonū in eo quod ē. Et hoc qd
 modo diuiso. Nam primum dicit esse
 bonū in eo qd est. quoniam boni
 tas ē eius essentia. Secundū vero
 dicitur esse bonum in eo quod est.
 nō quidē quoniam bonitas sit eius
 essentia. Et quoniam qui tenet ut id
 esset quidquid ē est bonus cōtra.
 cui substantia alit simile esse illud
 secundum non potest. Quibus utq;
 questio et ea qua querebatur an
 ea que sunt bona sunt. et ea ppter
 quam heriebat scz an ea que sunt
 bona sunt in eo quod sunt cū nō
 sunt substantia bona. divisione hui
 hominis quod est bonū et huius
 quod dicitur in eo quod est. soluta
 est. Nam cū duobus cū duob;
 modis bonū dicit scz vel ita ut ei
 quod dicitur bonū ipsa bonitas
 sit cōtra l' denominatione ideo scz qd
 omēs illi esse fluxit ab eo cui est

essentia bonitas. manifestum est
quoniam ea que sunt. et si non in eo
modo quo primum bonum est bonum
i. substantia. nec eadem participatione
tamen alio modo ac per hoc bona sunt
et ideo non recte illum superius intui-
lisse cum dicit. Si neque substantia
a neque participatione. nullo igitur
modo sunt bona. Similiter etiam
quoniam non eo modo quo primum in
eo quod sunt tamen alio modo ac
per hoc ipsa quoque in eo quod sunt
Atque ideo illum supra non recte dix-
isse. Si in eo quod sunt bona sunt
substantia alia igitur bona sunt. et
primo bono similia. Neque enim id
erunt substantia aliter similia primo
bono quoniam in eo quod sunt bo-
na sunt. Que tamen in secunda ratione
sophistice formabatur dux
io. Sic enim quod sunt in eo bona
sunt. tamen idcirco erunt quod non
sunt similia primo bono. quoniam
non quoquomodo res sunt. verum etiam
quod ipsum esse eorum bonum est.
Qualiter verum quidem est quod ipsum
esse eorum bonum est. sed non quolibet modo
verum est. Non enim idcirco verum
est. quod bonitas sit eorum substantia
qua naturaliter sunt. sed idcirco po-
tius vere dicitur quod ipsum eorum
esse bonum est. quoniam non potest esse
ipsum eorum quodlibet esse nisi desine-
ret a primo id primo bono. Nec est
substantia aliter simile a primo bono

a quo est. Illud cum primo esse quoquomodo
sit quicquid predicatur esse bonum est in
quod in eo quod est posset addere et i-
ta quod idem est ei esse quod bonum esse.
Recte utique. quoniam sequitur. Non enim aliud
est ipsum preterquam bonum. videlicet
non est ab eius bonitate alia que de
ipso predicatur veritas. Simplex enim est
quod iuxta septimam regulam esse sunt
et id quod est unum habet. Hoc autem
verum quodlibet esse nisi esse ab illo
bono primo. i. si amoto quod illud
primum a quo est non esse bonum for-
tasse posset esse bonum. qualiter id quod
est. est album. et grave et rotundum. Sed
non posset esse bonum in eo quod est
vere. Tunc enim nisi videlicet esse
ab illo id quod quoquomodo esse predica-
tur fortitan participaret bono. i. p-
ticipatione esset bonum. sicut album
et humilior. bonum vero quod habent
non posset habere tamquam habent
ipsum esse. i. in ea ratione qua sunt quod
libet esse habet. sed in eo quod est. quoniam
quidem non habent a bono. i. quoniam
a non esse bonum id a quo habent.
Manifestum est igitur quod primo bo-
no mente et cogitatione. hoc est in-
tellectus cogitatione ab his ita sublato.
ut non esse bonum cogitatione po-
natur id a quo sunt quicquid sunt.
ista que sunt ab eo licet esse bona in
non possent esse bona in eo quod
essent. Et ideo contrarium patet. quod
quoniam non potest actu existere nisi

illud quod vere bonum est ea per
 duxisset. i. nisi esset vere bonum
 quod ea produxit. idcirco et bonum
 ipsum est eorum esse. i. ita de eis de
 licet esse. i. in eo quod sunt bona
 esse. ac per hoc illi primo bono ad
 quod tendunt quoque modo similia
 et tamen id quod ab eo fluxit bonum
 non est substantialiter simile pri
 mo substantiali bono. i. bonum qui
 dem est et in eo quod est bonum e
 sed hoc denominatur non substantia
 aliter. Et nisi ab eo primo bono
 huiusmodi quocumque bona fluxissent
 licet sicut predictum est eorum bona
 tamen nec possent esse bona in eo
 quod sunt. Et quare supponit. Quia
 et preter bonum non ex bono esset
 bona. Cum tamen illud ipsum primum
 bonum vere est. et hoc ita. ut et ipsum
 esse sit et ipsum bonum. Et contra bo
 num sit ipsum esse

A non etiam ut Super
 cum bonum in primum et se
 cundum dividit dicit. quod secundum
 bonum est bonum quia ex eo fluxit cum
 ipsum esse bonum est. Et idcirco quoque
 de ipso quoque secundo quod de primo
 dicitur sed quod de ipso etiam in eo quod
 est bonum est. Tertium est autem quia
 sunt quicquid sunt ex eadem causa
 sunt scilicet quoniam ex eodem principi
 o ut essent fluxerunt. Ac per hoc id
 quod sunt quicquid sit illud in eo
 quod sunt essent videntur. Unde

certe querit dicens. At etiam cum di
 cimus alba. nonne ea que alba sunt
 eadem ratione alba sunt. oportet
 esse alba in eo quod sunt. quoniam
 sed ut essent alba ex voluntate aut
 dem principii hoc est de fluxerunt. S
 et nunc. Et quare nunc. aut ita ad
 hunc enim eis esse. Aliud alba esse.
 Nunc calum nominatum sicut sup
 uis dictum est et sensus et verbum
 exigit demonstrationis. sed consequen
 tiam calus ad calum hinc quoque ser
 hias aut. Aliud eis est esse. hoc autem
 quod videlicet aliud est esse eis ali
 ud albis esse cum hys que dicta sunt
 idem sit esse quod bonis est. Ratio
 est quoniam qui ea que bona dicuntur
 et alba efficiat ut essent quicquid sunt
 bonum quidem est. nunc vero est albi
 hinc igitur sed ut essent bona ea que se
 comitantur est voluntatem boni. ac per
 hoc dicunt esse boni in eo quod sunt
 voluntate vero non albi est quod
 comitata talis proprietatis talis eius
 quod est videlicet esset albi. sed non
 ut hoc esset in eo quod est. Et quare
 supponit. Neque enim ut essent alba
 defluxerunt ex voluntate albi. Unde
 recte infert dicit. Itaque quia scilicet vo
 luit ea esse alba qui non erat albus
 hoc est quia erat non albus qui ea
 voluit esse alba sunt alba tamen. et
 et non in eo quod sunt. Quia vero
 voluit ea esse bona qui erat bonum
 hoc est quia erat bonum qui ea voluit

esse bona sunt bona. ita quod potest
addi in eo quod sunt. Est enim deno-
minatio quod dicuntur esse bona
sicut quod dicuntur esse. quia quidem ille
a quo sunt et bona sunt. sic veritas et
subalter bonum est. Quod vero sunt
alba. proprietates non denotantur est. quoniam
ille a quo sunt alba. non sunt substantia
albi est. sicut substantia est.

Secundum hanc igitur. et
Supra cum dixisset ea
que sunt bona esse et adiecit in e-
o quod sunt. huiusmodi adiectionis
causam reddidit. quoniam a primo
bono fluxerunt que sunt aut etiam
dicuntur esse alba non addit in eo
quod sunt quia quidem ut essent al-
ba ex eadem causa fluxerunt et
respondet quoniam ille a quo sunt bona
et alba bonus est sed non albus. Ne-
vero quia ex eo quod dixerat super
secundum bonum ideo bonum est quoniam
ex eo fluxit cuius est bonum est. postquam
putari omnia similiter esse iusta quod
nisi ab illo fluxerunt qui vere ius-
tus est quare et aut. Igitur si talis
ea que bona sunt. sunt eo quod bonus est
ille qui ea esse voluit. quare aut
secundum eandem rationem. id est secundum
eandem rationem. proportionem. cuncta
que sunt oportet esse iusta. quoniam
videtur ipse iustus est qui ea volu-
it esse. Et respondet non huiusmodi quidem
oportet sicut sed nec illud oportet
predictum est. quod videlicet ea que sunt

alba sunt alba in eo quod sunt. quoniam
ut erant alba ex voluntate dei fluxerunt.
Nam bonum esse et. Hic di-
cendum videtur quod bonum duobus
modis dicitur. Duo quidem secun-
dum se. altero vero secundum usum qui
ex eo quod secundum se bonum dicitur
et alii puenit. ideo illud absolute. sic
et quoniam de esse. hoc vero non absolute.
sed quatenus ad alium. cui ex illo bo-
no aliquis usus puenit. et patet
Nam de iustis ita dicitur inuenit
hoc illi bonum est. De hoc ad hoc bonum
est. Nec modo de creaturis videtur
de deo. qui cum per se bonum sit etiam non
his bonus. Sicut ergo ab eo qui
vere est denominatur de quolibet huiusmodi
ethicos aut theologicos per se predicatur
est quod secundum eandem de quolibet
per se predicatur bonum. Sed si ali-
ud alii bonum esse affirmet hoc li-
cui dicitur est non per se sed ex alterius ad
alterum collatione et ideo magis ut
minus et que bonum aliud alio modo
et etiam scripto nunc magis quam prius
etiam deus omnibus melior immo
omnium melior intelligitur. Iustum
vero nequaquam secundum se de his que
sunt nequaquam predicatur sed simpliciter
ex agendi virtute. aut ex actu
tatis hoc nomen accipitur. Ex agendi
quidem virtutis cum huiusmodi constituit
mentis habitu quis iustus vocatur.
Cum vero talis habitus of-
ficio et officii proprio sine quibus facit.

virtutis actu iustus appellatur.
Nec tñ ipse qui facit sc̄ etiā id
quod fit. quādam denominacione
iustū dicitur. **S**z r̄ cum impius
remittit de iustus hoc quoq; fit
actu iustificantis. Cui tñ idem ē
esse quod iustū ē. r̄ secundū ali
quā rōnē idē esse qd̄ age. Ex hys
manifestum ē. hoc nōmē nec so
lus nec omnibus creaturis iditum
esse. Quāquidē r̄ deus iustus vo
catur. r̄ non nisi rōnales creatur
r̄ eam aliqua opa r̄ hoc qualiter
dicitur ē vel agendi virtute vel
actu virtutis. vl̄ p̄ter hoc etiā gr̄a
iustificantis. l̄ nōmīnis huius r̄ tñ
sumptua denominacione iusta
dicuntur. Itaq; longe aliter dicitur
aliquid iustum ēē q̄ bonū.
Non bonū esse secundū illū mōm
quo secundū se sive de deo. sive de
quolib; alio denominatur dicitur
bonum etiā quā deus id quod
est bonus respicit quā auctor om
niū eo q̄ ab ipso fluxerūt sicut v̄
ē quod de eo predicat̄ cum dicitur
deus etiā omnib; d̄municat. ita vt
nō mō bona s̄ etiā in eo quod s̄
r̄ vt eisdem sit ēē quod bonus esse.
bona dicuntur. Iustum vero esse
nullo mō r̄nāam. s̄ actu mō mō
l̄ iustificantis vel agendi virtutem
habentis. l̄ officio r̄ sine agentis r̄
p̄t̄ atq; idē que iusta dicuntur
nec in eo quod s̄ iusta s̄. nec l̄ i

62
dem est ēē quod iustus esse. In eo at
secundū quādam rōnē idem ē
esse quod agere. Quāvis ipse qui
om̄i principū est. nūq; quidem ēē
q̄nq; facere v̄ eo cepit. quā tñ in e
o virtus faciendi nūq; esse cepit. de
quod in eo idem ēē quod age. Cate
igitur de rōne idem ēē illi bonū qd̄
iustum ē. Nobis v̄o qui nō tam
ab eūte virtute q̄ ab eius actu.
ymmo ab effectu qui ip̄o nos ius
tificante l̄ mentē nostram ad age
dam officio etiā sine officio b̄i con
stituent. l̄ ipsam mentem ad sic
agendū monēte p̄cū dicitur iusti
nō ē idem quod ēē age. Et quare
supponit. Non em̄ sumus simpli
ces. Quali sicut illi. **S**z cōpositi
vt videlicet ille iuxta septimā argu
lam esse sūm rōnam id quod ē v̄te
intelligatur v̄m̄ habē. nos v̄o
iuxta octavā. aliud ēē aliud aliqd̄
ēē nobis igitur h̄. eandē d̄. regula
non idem ēē ēē bonus quod iustus.
Sz quoniam cū dicitur ēē ab eo q̄ v̄
ē. denominatur hoc dicitur actū est
ex supradictis qd̄ nobis omnib; q̄
cumq; s̄ sumus idē ēē in eo qd̄
sumus. Quoniam igitur nobis q̄
secundū quādam rōnē sicut illi
secundū aliam idem ēē esse quod
bona esse manifestū est quoniam
om̄ia que v̄tq; sumus in eo quod
sumus. sumus bona. nō v̄o etiā ut
ta om̄ia. s̄ aliqua qm̄ nō qd̄ tu

mus l' bona sum? sumus etiam
iusta. Amplius rē. Ostendit n̄
om̄ia esse iusta ex quo sine dubio
intelligi potest p̄p̄rationē iōnis in
p̄dicatione nō recte collatā. quā dicit̄
dū videbatur. quō sicut om̄ia bo
na sūt qm̄ ipse bonus ē qui ea ēē
voluit. ita om̄ia erūt iusta. qm̄
ipse est iustus q̄ ea esse voluit. Itē
propter idē ut talz illa p̄p̄oratio
minime recte comparata videbatur
probat. quod cum om̄ia bona sūt
nō tamē sūt om̄ia iusta r̄ aut.
Amplius q̄ nō om̄ia iusta sūt cū tū
om̄ia bona sūt ostendimus ex hoc
quoq̄ q̄ bonū quidē apud ethicos
generale ē eo q̄ omnino conformē de
denotatione ducunt quib̄us. iustū
vero quom̄ā iustum esse idē h̄
aliquid est quod bonū ēē cū nō idē
sūt bonū esse qd̄ iustū speciale est
Nec vero species que secundū regu
lam dialentoz r̄ rethorū genus di
uidit descendit in om̄ia ut s̄ de oī
bus que supponūt gener. p̄dicat̄
Idcirco om̄iū que sūt secundū eorū
regulas. alia quidam sūt iusta h̄
vnā specē boni. alia sūt aliud h̄
eiusdē generis alia. om̄ia vero h̄
harum speciez genus sūt bonū.

**Inapit eiusdē ad eūdem aduersus
nestorū et euticea pro p̄sona
et natura dñi.**

Nunc te quidem
duos sustinui ut
de ea que i ducen
tu mota ē questi
one loquerer. Sed
qm̄ r̄ tu quoq̄ unū venires occupan
one distat̄ es. r̄ ego i crastinū isti
tatis negotijs implicabar. mando l̄as
que corā loquerē seruauerā. Memi
nisti cū cum i dilio legeret ep̄la.
retatū. euticianos ex duabus nat
uris xp̄m consistat consistit. in du
abus autem ēē negare. catholicos ut
eo utriq̄ dicto fidem prebē. Nam ex
duabus naturis eū distat. r̄ in du
abus apud vere fidei scitatos credi
Cuius diti nouitate paulus. ha
duinationū que ex duabus naturis
distat vel in duab̄. differētiis
inquirebam multū referre ratus.
Nec puto inerti negligentia prece
undum quod ep̄s scriptor ep̄le. tam
q̄ valde uacillatū preterire uoluit.
Hy omnes aptam esse differētiā
nec quicq̄ in ea ēē caliginis utriq̄
dictū prebere fidem. Nam inconditū
confutūq̄ strepar. nec ullus i tanto
strepitu qui beuiter attingit quest
tionē uedū qui expedit inueniendū
est. Aliteram ego ab eo que maxie
intueri cupieba longius. atq̄ ito si
litum salernū recordans auersus. plu
rib̄q̄ oppositis ne si egerit quidē in
pen vultū nūcūq̄ eius aspice potē
rā ex quo in aliqua eius dicitur sig

na iudicij. At qui ego quide nichil
 ceteris amplius afferere. Imo ve
 ro aliquid etiam minus. Nam de
 re. pposita eque nichil ceteris lau
 rebam. inu^o vero q^o ceteri ipse
 afferere. felle scz sententia p^o sup
 tione. tui egerunt factor. Com
 pressusq^o indoctor grege dicitur.
 metuens ne uir uideret uisamus
 sz lanus inter furiosos haberi d^o
 dicitur. Meditabar g^o hunc ocs
 animo questiones. nec degluere
 bam quod acciperem. sz frequenti
 consiliy iteratione ruminaaba. Ca
 tem igitur patuerit pullanti aio
 fores y uentis iuenta q^o ranti. omis
 nebulas cuticiam uelut erroris
 Quid mihi maxie lubyt amurau
 du que nam her udoctoz hominu
 est audacia. qui ilacine uiau. p
 sumptionis atq^o ipudentie nube
 conuarent obducere. cu no mo sepe
 id quod pponat ignoret. uia i hui
 modi questionib^o ac id quide qd
 ipsi loquuntur intelligant. quali
 non detentio fiat uisitante causa
 dum cogitur. Sz ab illis ad terran
 leo. cu hoc q^o uoluntate e. examina
 du prius pcedendu qz transmitto.
 Quod si uere se habere pronuicia
 uens peto ut ma nomnis hoc qz
 uiscras tactis. In uo vel minus
 du aliquid. l' addendu. ol aliqua
 rone l' mutatione variandu. id qz
 postulo renutti meis exemplarib^o

ita ut a te reuertatur trausticbe
 dum. Que ad caltem ubi ducta
 consistunt. tunc demu eius au
 soles iudicio cauleuda transmitta
 Sz qui semel res a collocantione
 tranfertur ad stili. prius extiam
 libiqz contray uestroz atqz cuticij
 submoueant errores. prius uox
 adiuuante deo xpiant fidei medie
 tatem tempabo.

Quoniam uero intota
 questione dicitur li
 bunc de plo
 nis dubitatur atqz uariis. her p
 tritus diffinienda sunt y prius s
 differentis segreganda. Natura
 igitur aut de solis corpibus
 dia potest. aut de solis predicat
 substantiis. i. corpis y incorpas.
 aut de omnib^o rebus que q^o uicqz in
 ce dicunt. Cu igit^o tibus modis na
 tura dia possit. tribus modis li
 dubio diffinienda e. Nam si de oib^o
 uariis dia placet talis diffinitio
 dabitur que res omis que sunt pol
 sit iccludere. Ego erit huiusmodi.
Natura e caru caru. que cu
 sit q^o quomodo intellectu capi possit
 In hac igitur diffinitioe. y accide
 tia y substantie diffiniunt. Nec a
 omnia intellectu capi possunt.
 Additi uero est quoq^o modo. Qui
 deus y materia integro pfectoz
 itellu intelligi u possunt. sz aliq
 tu uis. ceteraz uari p^o uatione

capuntur. Idcirco vero aduix
um. que cum sunt. quoniam etiam ip
sum nichil significat aliquid.
Sed non naturam. Nec enim quod
sit aliquid. Sed potius non esse sig
nificat. Omnis enim natura est
Et si de omnibus quidem rebus na
tura dicitur placet. hoc sit natura dif
finitio. quod lupi? proloquium? Sive
rode solis subis natura dicitur. quoniam
omnes subie aut corpore sunt ad i
corpore dabitur diffinitione na
ture substantias significamus. h
modi. Natura est quod facere vel
possit pati. Nam quidem ac facere
vel omnia corpore atque incorpore sub
a. vel anima. Hec enim a corpore et in
corpore et facit et patitur. Facere vo
tantum vel deus. ceteraque diuina. Ha
bes igitur diffinitione eius quod
significationis nature. quod tamen subis
applicatur. Quia in re subie quoque
est reddita diffinitio. Nam si no
men nature subam monstrat.
cum nam descriptum. subie quoque
est reddita descriptio. Quod si na
ture nomine relictis incorpore subis
ad corporeales velis strahitur. vel cor
pore tantum subie naturam habere
videant. sicut aristoteles ceteraque
et eiusmodi. et multimode philo
sophic scitatores putant diffine
mus eam vel hinc etiam diffineant
qui naturam non in corpore polu
erunt. Est autem eius diffinitio h

modi. Natura est principium motus
secundum se non per accidens. Quod
motus dicitur principium. hoc est quoniam
omne corpus habet proprium motum ut
ignis suum. terra deorsum. Ita quod
per se principium motus natura est
proloquium. et non per accidens tale est. quoniam
lectum quoque lignum deorsum terra
necesse est sed non deorsum fertur per
accidens Idcirco enim quia lignum
est quod est terra. pondere et gra
uitate deuat. Non enim quia lectus
est deorsum cadit. sed quia terra est. i.
quia terra contingit ut lectus est.
Unde fit ut lignum esse naturali
ter dicamus. lectum vero artificiali
ter. Est etiam alia significatio
o nature. per quam diuersa dicimus
esse naturam argenti et aurum. in hoc
proprietate rerum monstrare cupientes
que significatio nature diffinitur
hoc modo. Natura est. vnacumque re re
formans specifica differentia. Cum
igitur tot modis vel dicat vel dif
finitur nam. tam catholica quam uestigia
us secundum ultimam diffinitionem
duas nam in christo distinguunt et ne
que enim eandem in deum et hominem
differentias ducunt. Sed de pro
na maxime dubitare potest. quod
nam et diffinitio possit aptari.
Et cum omnis habet natura pro
na. indissolubilis modus est quod
nam iter naturam pro namque pol
lic esse descriptio. Aut si non equa

64.
tur nature plona. s; infra ter
minu spaciūq; nature plona
substitit difficile dictu est ad q̄s
usq; naturas duciat habere
plona. quas a plone vocabulo
segregari. Nam illud quidē ma
nifestū ē plonā subiecta esse na
ture. nec preter naturā plonā
posse predicari. Investigandū
ē enim hec inquirantibus hoc
modo. quomā preter naturā
nō potest esse plona. q̄s nature ali
e dicuntur sube. alie accidentes.
Vidimus plonā in accidentib;
posse constare. Cuius enim dicat
vllam albedinis l' nigredinis
esse plonā? Relinquitur ergo ut p
lonam in subijs dia duciat.
S; subaz alie sunt corpore alie
incorpore. Corporearū sunt alie s
vuentes alie minime. Quicūq;
he sunt sensibiles alie minime
Sensibiliū alie sūt rōnales. ali
e irōnales. Item corporearū ali
e sunt rōnales. alie minime. ut pe
cudū vite. Rōnaliū vero alie ē
immutabilis atq; impassibilis p na
turā ut deus. alia p creationē mu
tabilis atq; passibilis. nisi un
passibilis sube grā ad impassibili
tatis firmitudinē pmutent. ut ā
gelorum. atq; rōnales sūt. Ex qui
bus omnibus neq; in omnib; vne
tib; neq; in nō vuentib; corpib;
plonā posse dici manifestū est. s

Nullus enim lapidis dicit plonā
vllam. neq; vultus eoz vuenti
ū que sensu carent. Neq; ei vlla
est plona arboris. neq; vero eius
que intellectu ac rōne desunt. N
la enim est plona equi v' bouis
ceterozq; aiāliū que vnta sine
rōne vitā solis sensibus degūt.
At hoīs dicim; esse plonā. dicim;
dei. dicim; angeli. Rursus sub
arū alie sunt vniuersales. alie
particulares. Vniuersales sunt. q̄
de singulis predicant. ut homo
aiāli. lapis. lignū. ceterazq; hui;
mōi. que vel genera vel species sūt.
Nam homo de singulis hoīb;
r' aiāli de singulis aiālib; r' la
pis de singulis lapidibus r' lignū
de singulis lignis dicūt. Particu
laria vero sūt que de alijs minime
predicant. ut acco plato. lapis
hic vā hec achillis statua facta
est. lignū hoc vnde hec mensa
facta est. S; in his omnibus
nūq; in vniuersalib; plonā
dici potest. s; in singularibus
tantū atq; in indiuiduis. Ergo
aiālis vel hoīs gūalis nulla per
sona ē. s; vel platonis l' accoīs
l' singulorū indiuiduoz plone
singule nuncupantur. Quo ar
ca si plona in solis subijs ē. at
q; in his rōnabilib; subaz
omnis natura ē neq; i vniuer
salibus s; in indiuiduis constat

reperita est ergo nature distinctio
personae est igitur nature rationis
indivisa substantia. Et ut
hac distinctione eam quam greci
dicunt terminantur

Romane enim personae aliunde videtur
traductum. ex his scilicet que in comediis
tragediisque eos quorum inter
est homines representabant. Personae
vero dicta est. a per se sona
id est circumflexa penultima. Et
si acciatur ante penultima. a
ptissime a sonando dicta videbitur.
Idcirco autem a sono. quia con-
sonantia ipsa maior necesse est
voluat sonus. Graeci quoque haec
personas vocant. ab eo
quod ponantur in facie atque ante
oculos obtegant vultum

Et quam personis inductis histrio-
nes individuos homines. quorum sexus
vel forma inter est in tragedi-
a vel in comedia ut dictum est repre-
sentabant. id est cubam l' medea. vel
lymonem l' armetem. idcirco homines
ceteros quoque quorum certa pro sui
forma esset agnitio. et latini perso-
na et greci nuncupantur
erunt. Longe vero illi signatio na-
ture rationalis individua substantia
noie vocaverunt.

Nos vero propter inopiam significan-
tium vocum translative retinimus
nuncupationem. eam quam illi

dicunt. personam vocantes
Et prius greca sermonum
vocat individua subtil-
issima. Atque uti greca utitur ratione
rebus que a grecis agitata lati-
na interpretatione translate sunt

essentiae quidem in universalibus
esse possunt. in solis vero indivi-
et particularibus substantiis. Intel-
lectus enim universalium cum ratione ex
particularibus sumptus est. Quo-
circa cum ipse subest in universalibus
sunt. in particularibus autem ca-
piantur substantiam: ut substantias
particulariter substantes

appellaverunt. Neque enim
pensius subtiliusque intuenti. id
videbitur esse substantiam quod substantia
est. Nam quod greca
dicunt id nos substantiam
vel substantiam appellamus. Quod
vero illi
id nos substantiam l' substantiam interpretamur.
Substantia est quod propter se
accidentibus ut possit esse non indiget.
Substantia autem id quod aliis accide-
ntibus subiectum quoddam ut esse valeat
aut substantiam. Sub illis enim substantiam
dum subiectum est accidentibus. Itaque
genera a speciebus substantiantur tamen.
Neque enim generibus accidentia speciebus

contingunt. Individua vero non
 modo subsistunt. verum etiam subsistunt
 Nam neque ipsa indigent acci-
 dentibus ut sunt. Informata etiam
 iam propriis et specificis differentiis et
 accidentibus ut esse possunt mut-
 trant. dum sunt scilicet. **Quocir-**
 ca atque esse atque
 subsistere vero subsistere
 intelligitur. Neque enim in opus
 bonorum gratia est ut marcus tullius
 alludit. scilicet etiam subsistentiam
 substantiam personam totidem nominibus
 reddit. **Essentiam** quidem
 substantiam vero substantiam
 personam
 appellans. **Ideo** autem
 greci individuas substantias vocaverunt
 quoniam ceteris subsistunt. et quibusdam quibus
 si accidentibus suppositis subiecte
 sunt. Atque idcirco nos quoque sub-
 stantias eas nuncupamus. quasi
 suppositas. quas vocant ipsi
Cumque etiam
 nuncupent eandem substantias. possu-
 nos quoque nuncupare personas.
Idem est igitur esse quod est
 substantiam. idem quod subsistere
 substantiam. idem quod substantias. idem
 quod personam. **Quare**
 autem de rationabilibus animalibus
 grecus non dicat. sic
 nos de eisdem nomine substantias personam
 hec ratio est. quoniam nomen hoc meliori-
 bus applicatum est. ut aliquid id quod est

excellentiis tam et si non desip-
 tionem naturam. et secundum id quod
 atque subsistere est aut
 arte l' sube vocabu-
 lis discernere. Est igitur et ho-
 minis quidem etiam. i. et
 substantiam. i. et
 idem substantias. i. p.
 sona quidem atque essen-
 tia. quoniam est vero atque
 substantiam. quoniam non indiget ac-
 cidentibus ut sit. vero
 atque substantias. quoniam in illo subiecto est.
 et quoniam sube ceteris que subsisten-
 tiam non sunt. i.
 atque personam. quoniam est rationali
 diuiduum. **Deus** vero et
 et etiam est enim et maxime. **Ipe** est a
 quo omnium esse probatur. Est
 i. substantiam. **Sub-**
 sistit enim ullo indiget. Est
Substat enim. **Dunde** etiam dicimus
 unam esse i. enim
 etiam l' substantiam diuinitatis. **Et**
 tres i. tres substantias. **Et** quod
 dem secundum hunc modum dixerit
 trinitatis etiam una. tres substantias.
 tresque personas. **Nisi** enim tres in deo
 substantias ecclesiasticum loquendi usus
 excluderet. videretur idcirco de deo
 dici substantias. non quod ipse ceteris rebus
 quali subiectum supponeret. sed quod
 idem omnibus uti posset. ut ceteris
 quali principium subeet rebus. dum
 vis omnibus l' subsistere

libuultrat. **H**ec omnia idē
co sunt dicta. differentia ut na
ture atq; plone. i. atq;
monstratur. **Q**uo
vāo nōie vniūquodq; oportet
appellari. calcathat sit locutionis
arbitriū. Hoc itē conuolat. qd
iter natura plonāq; differre dic
im. qm natura ē auulub; sube
spectata p̄uata. plona vāo rō
nalis nature indiuidua luba.
Hanc in xpo nestorius duplicē
cē constituit. eo l. traductus erro
re. qd putauit in omib; natīs
dia posse plona. Hoc em̄ p̄clup
to. qm in xpo duplicē naturā cē
conlebat. duplicem quoq; plonā
cē confellus est. Quāi re cū fal
lum cū cē diffinitio lupius dicta
cōiunat: tū her argumentano
euidenter eius declarabit errorem.
Si em̄ nō est xps vna plona du
asq; naturas cē manifestū ē. ho
mīs l. atq; da. nec tamē tā inli
piens erit quisq;. vt vtrālib; eaz
a rōne leungat. sequitur vt due
vidantur cē plone. Est em̄ plona
vt dictū est nature rōnabilis idi
uidua substantia. Que ē igitur
facta da hominisq; cōiunctio: Pa
ita quali cū duo coepora libinet
apponit. vt cū loas iūcta sit. et
nich i alterū ex altius q̄itate pue
niat. Que iunctiois ḡra mo
du vocant **H**ec si

ita humanitas diuinitati iuncta
est. nichil horz ex vtrāq; defectū ē.
atq; p hoc nichil est xp̄us. Nonne
quippe ipsum. vniū quiddā sigula
ritate vocabuli significat. At si du
abus plonis manētibus her con
iunctio qualē lupius dixim⁹ facta
et naturaz. vniū ex duob; nichil
effici potuit. Quis em̄ ex duab;
plonis nichil vniū fieri potest. **S.**
Nichil igitur vniū secundū nestori
ū xp̄us ē. ac p hoc omis nichil.
Quod em̄ nō est vniū. n̄ esse omi
no p̄t. Esse em̄ atq; vniū dicitur.
Quodcuq; ē vniū ē. Et quodcu
q; vniū est. illud est. Enā ea que ex
complurib; iungūt. vt accius
chorus. tū vniū sunt. **E**t esse xp̄m
manifeste ac veraciter dicitur.
Vniū igitur cē dicim⁹ xp̄m. **Q**d
si ita est. vna quoq; plonā xp̄i li
ne dubitatioē nō esse ē. Nam si
due plone essent. vnus esse nō pos
set. **D**uos vero esse dice xp̄os. nichil
est aliud nisi precipitate mentis i
sania. **C**ur enim non duos audē
at xp̄os vocat. vniū hominē alterū
dicim⁹. **N**el cur cū qui deus est xp̄m
vocat. si cū quoq; qui homo ē xp̄s
cū est appellaturus. cū nichil simi
le. nichil habeant ex copulatione
iunctū. **C**ur simili nōie diuisi
lunis abutat naturis. **C**ū si xp̄s
diffinit cogit. vtrāq; vt ipse dicit
xp̄is. xp̄us nō possit diffinitiois

unā adhibere lubam. Si em̄ dei
 atq; hominis diuersa luba ē unū
 q; in utroq; nomē xpi. nec diuer
 sari iunctio lubarū unā credit
 fuisse plonā. equocū nomē est
 xpi. et nulla potest diffinitione
 concludi. Quibus autē unū sep
 tuis nomē xpi gēnat. Quidū
 uoni p̄ aduentū saluatoris effm̄
 est. Nam catholus et fidei ueritas
 et caritas miraculi constat. Qm̄
 em̄ magnū ē q̄q; nouū qm̄ qd̄ se
 mel. nec ullo seculo alio possit eue
 nire. ut eius qui solus ē deus nā.
 cū humana que ab eo erat diuer
 sissima iūcēt. atq; ita ex distan
 tiabus naturis unā fieret copulan
 tione plona. Secundū uero ueteru
 sententiā quid contigit noui. S
 decant inq; ppriās humanitas
 diuitalq; plonas. Quādo ē nō
 fuit diuitalq; ppria humani
 tatis plona. Quando uero nō
 erit. Vel quid amplius in ihu
 generatione dicitur. q̄ in uulsi
 bz alius si dicitur utroq; plo
 nis. dicitur em̄ fuisse nature?
 Ita em̄ plonis inuentibus illic
 natura nulla potuit esse con
 iunctio. ut in quolibz homine.
 cuius cū ppria plona subsistat.
 nulla est ei excellentissime lubē
 cō iuncta diuinitas. S; fortasse
 ielū. i. plonā hominis idcirco
 xpm̄ uocat. Qm̄ iura quēdā per

eū sit opata diuinitas Esto. Deū
 uero ipsum xpi appellatione tur
 uocat. Cur etiā nō ipsa elementa
 simili audiat appellare uocabulo.
 p̄ que deus iura quēdā cotidianis
 motibus opatur. An quia uiroua
 biles nō lubē possunt habere plo
 nā. que xpi uocabulū exape pos
 sint. Nonne i las hoibus ac pi
 etate d̄spiciunt. apertus diuinitas
 actus agnoscat. Nichil em̄ mirant
 cur non sanctos quoq; uiros eadē
 appellatione dignetur. si in assup
 tione humanitatis nō est unā ex
 duarū nāz iunctioe plona. S; di
 cat fortitan. illos quoq; xpos uo
 cari. Factoz. s; ad ymaginē uerū
 xpi. Quod si nulla ex hoie atq;
 deo unā plona cōiuncta ē. om̄s i
 tā ueros xpos arbitram. ut hunc
 qui ex uirgine genitus creditur.
 Nulla quippe ex hoc aduina ē
 plona ex dei atq; hominis copu
 latione. licet nec in eis qui de spi
 ritu uenturū xpm̄ uenturū predi
 cabant. propter quod ipsi quoq;
 appellati sunt xpi. Nam uero seq̄
 tur. ut plonis quoq; inuentib; ul
 lo modo a diuinitate humanitas cre
 datur allūpta. Om̄ino em̄ dicit
 tā sunt que eque plonis naturis
 q; sepantur. Proxius em̄ inq̄m
 diuinita sunt quā diuinitas i xpo
 humanitalq; discreta. si manserit
 plone. Homines quippe ac bonē

vna aīalis cōmunitate iungūt
Est em̄ illis secundū genus zinu
tus suba. eademq; in vniūsalita
tis collectione uatura. Deo vero
atq; homini quid nō erit diuer
sa rōne distinctū. si sub diuersita
te nature psonarū quoq; credit
mansisse discreto: Non igit̄ est
saluatū genus humanū. nulla
in nos salus xpi gūatione pot
lit. Tot pphetarū scripture. p̄lin
illulere credentem Om̄is veteri
testamenti spernatur auctoritas
p quā salus mūdo xpi gūatione
promittit̄. Non em̄ puenisse ma
nifestū est: si eadem que in psonis
que in natura est diuersitas. Ea
dem quippe saluauit. quā credit
assumpsisse. Nulla ergo intelligi
potest assumptio. si manet eque
nature psonas discreto. Igit̄
qui assumi psona manere nō po
iure non videbunt p xpi gūatione
potuisse saluari. Non igit̄ ē p
generatione xpi saluata hominū
natura quod credi nefas est. Et
q̄m̄q; p multa sunt que sensū hē
impugnare valcant atq; p̄tra
gere. argumentoz tamē copia h
interim liballe iusticiat. Et ante
iudū quippe est ad euitem Qui
cū a veterū orbitis esset euagat̄
in contrariū cucurrit errore. alle
tū abet. ut in xpo gemina cre
datur psona. ut ue natura q̄di

co duplicē oporteat confitari Ita
quippe assumptū hominē. ut ca
lit adunatio facta cum deo ut na
tura humana non manserit. S
Hic error ex eodem quo r̄ uestro
fonte plabitur. Nam sicut uestro
eius arbitrat̄ non posse esse du
plicem naturā. quā psona facit
duplex. atq; ideo cū in xpo dupli
cem naturā dicitur. duplicē ce
didit eē personā. ita quoq; eui
ces nō putauit nām duplicē esse
posse sine duplicatioe psonae. et cū
non dicitur duplicē esse psonā.
arbitrat̄ est d̄sequens. ut vna vi
deretur esse natura. Itaq; uestro
vite duplicē in xpo confitens nō
esse. sacre lege confitit̄ duas eē pa
sonas: euites vero recte credens v
nā eē psonā. im̄pie quoq; credidit
esse vnā nām. Qui cōuictus au
ditus rerū. quiquidem manifestū
ē aliam naturā eē hōis. aliā de
i. aut duas se confitari in xpo natur
as. ante adunationē. vnā vero p
adunationē. Que sententia nō
apte quod vult eloquit̄. Ut in a
dementia p̄scutemur. adunatio
habet aut tempore gūationis facta
est. aut tempe resurrectionis. Et
si tempe generationis facta ē vi
dere putare r̄ autē gūationē hu
manā fuisse carue nō a maria
lumptā. Et aliquo mō p̄patam.
Mariā vero virginē appositā.

ex qua caro nasceret que ab ea
sumpta non esset. illa vero carnes
que ante fuerit esse diuisa. atque ad
diuinitatis substantiam separataz
cum ex uirgine natus est adunata
esse deo. una facta ut uideret esse na-
tam. Del si hec eius sententia non est.
illa esse poterit dicitur esse duas
ante uoluntationem. una post adu-
nationem. Sed adunatio in generatione
perfecta est. ut quidem corpus
a maria sumptum. sed antequam
lumeret. diuersa diuinitatis huma-
nitatisque fuisse naturam. sumpta
vero unam factam. atque in diuini-
tatis esse substantiam. Quod si
hanc adunationem non putat genera-
tionem sed resurrectionem factam. rursum
id duobus arbitror fieri modis.
Aut cum genito christo non assumere ab
e maria corpus. sed assumere ab
eadem carne. utque dum resurgere
quidem duas fuisse naturas. post
resurrectionem unam factam. De qui-
bus illud disunctum nascatur. quod
interrogabimus hoc modo. Natus de
maria christus. aut ab ea carne huma-
na traxit. sed non dicitur
ex ea traxisse. dicitur quo hominem
indutus aduenit. utrumque eo qui
deditur peccatione peccati.
aut alio. Si non eo. de cuius semine
ductus est homo. Quo uelut
diuinitas. Nam si ex semine abra-
he atque dauid. et postremo mari-

87
e non fuit illa caro que nata est
ostendat ex cuius hominis sit. Sed
carne diuinitatis. quoniam post primum
hominem caro omnis humana ex
humana carne deducatur. Sed si quod
dixerit hominem a quo generatus super-
ta sit saluatoris propter uirginem
quoniam ipse errore confunditur. et al-
locabere ueritatem nota sunt diuini-
tati illius ipse uidebitur. quoniam quod
abrahe atque dauid. permittit in
diuinationibus. ut ex eorum semine
toto mundo salus oriat ipse distri-
buit. cum perfectam humanam carnem que super-
ta est. non ab alio sumi poterit
nisi uel etiam precebat. Si igitur
a maria non est sumptum corpus
humanum. sed a quolibet alio. pro maria
tamen peccatum quod fuerat peccati
ratione corruptum. superius dicto re-
pellitur argumentis. Quod si
non eodem homine christus induit est que
pro peccati pena sustinuerat mor-
tem. illud eueniet ex nulli hominis
semine talem potuisse nasci. qui
fuerit sine originali pena peccati
Ex nullo igitur tali sumpta est ca-
ro. uel fat. ut nouiter uiraret esse
formata. Sed hec ita hominum uisa
est oculis ut humanum putaret
corpus que uerita non esset huma-
num. quippe quod originali sub-
iaceret pena. aut noua quodam uer-
ra. nec pena subiactus originali.
ad tempus hominis natura formata

est. Si verū hoīs corpus nō fuit
expe arguitur inventa diuitas.
que ostenderet homībus corpus.
quod cum verū nō esset. tunc fal-
lerent hī qui verū ex arbitrarunt.
Et si noua veras nō ex hoīe sup-
ta caro formata ē. quō tanta tra-
gedia gnationis. Obi ambitu
passionis. Ergo quippe ne in ho-
mine quidem non stulte fieri pu-
to. quod vtiliter factū ē. Ad quā
vero vtilitate facta probat tan-
ta humilitas diuitatis. si homo
qui perit. gnatione ac passione
xpi saluatus nō est. qm negatur
assumptus. Rursus igitur sicut
ab eodem nestory fonte euitas ex-
ror principū sumptis. ita ad eūde
finē relabitur. ut secundū euiten
quosq nō sit saluatiū gen^o huma-
nū. quoniam nō is qui eger esset. et
saluatiōe curasq egeret assumptus
ē. Traxit autem videtur hanc
sententiā si tū huius erroris fuit
ut ardet corpus xpi nō fuisse vē
ex hoīe. Et extra. atqz ideo vlt^o i celo
formatū. qm cū eo in celū credit
ascendisse. Quod exemplū cōtinu-
tale. non ascendit in celū. nisi qui
descendit de celo. Et satis de ea pte
te dictū videtur. si corpus quod s
xps excepit ex maria virgine non
credatur assumptū. Si vero assup-
tū est ex maria. neqz pmanlit huā-
na diuinaqz natura. id tribus effia

potuit moīs. Aut cū diuinitas i
humanitate translata est. a huā-
nitas in diuinitate. aut vtrūq i
ta tempore atqz diuinitate sunt. et
neutra substantia. ppriā formā re-
net. Et si diuinitas in humanitate
translata ē. finē est quod credunt
fas ē. ut i humanitate immutabili
substantia pmanet diuinitas ver-
teritur. et quod passibile atqz mu-
tabile naturaliter existat. id immu-
tabile pmanet. Quod vero immu-
tabile atqz impassibile naturaliter cre-
ditur. i rem mutabile id vtit. Hoc
igitur fieri nullā rōne dtingit. Et
huāna forsitan natura i deitate in-
deatur esse cōuersa. Hoc vero quō
fieri potest. Si diuinitas in gnā-
tione xpi et humanā aiām suscep-
tū corpus. Non cū omnis res i re
omne veri ac trāsmutari potest.
Nam cū subar. alie sunt corpe. a
lic incorpe. neqz corpea i incorpe
am. neqz incorpea in eā que corpe
est mutari potest. Nec vero incor-
pea in se iunctū formas pprias
mutant. Sole cū mutari trāsfor-
maris in pollunt. q hnt vniū
materie diuine subiectū. Nec h
omīa. Et ea que in se facere et pati
pollunt. Id vero probat hoc mō
Nec cū potest ē in lapidem per-
mutari. nec vero item es in herbā
nec quodlibz aliud corpus in quō-
libz aliud trāstfigurari potest. u

et eadem sit materia rerum in se trans-
 utum. et a se facere et pati possunt. ut
 cum vinum atque aqua miscentur. utra-
 que sunt talia que actu sibi passionem
 immittunt. Potest enim aqua qualitate
 a vini qualitate aliquid pati. Potest
 ut vinum qualitas ab aque qualitate a
 liquidum pati. Atque idcirco si multum
 quidem fuerit aque. vinum vero pau-
 lulum. non dicitur iuncta. sed alterum
 alterius qualitate corrumpit. Si quis
 vinum enim fundat in mare. non mixtum
 est vinum mari. sed in mari corruptum
 idcirco quoniam qualitas aque multi-
 tudine sui corporis nichil passa est
 a qualitate vini. sed potius in seip-
 sam vini qualitatem propria multa
 immittit. Si vero sunt mediocriter
 sibi equalis. vel paulo unequalis
 nature que a se necesse facere et pati
 possunt. ille miscentur. et mediocriter
 inter se qualitatibus temperant. Atque
 hoc quidem in corporibus. necque his
 omnibus sed tantum que a se ut dictum
 est et facere et pati possunt. Inimiciter
 eadem materia subiecta. Omne enim
 corpus quod in generatione et corrup-
 tione subsistit. Inimiciter videtur habere
 materiam sed non omne ab omni in omni
 se facere vel pati possunt. Corpora
 vero in incorporea nulla ratione pote-
 runt immittantur. quoniam nulla immittit
 materia subiecta participat. que
 susceptis qualitatibus in alterum
 immittitur. Omnis enim natura incor-

pore substantie. nullo materie immi-
 tur fundamento. Nullum vero corpus
 est. cui non sit materia subiecta. Quia
 cum ita sit. cumque ut ea quidem que
 immittit materiam naturaliter habent in
 se transcant. nisi illis aliter potest
 testas in se et a se facendi ac pa-
 tiendi. multo magis in in se non
 immittantur. quibus non modo com-
 munitus materia non est. sed cum ali-
 a res materie fundamento immittit
 ut corpus. alia omnis materie sub-
 iecto non egeat ut incorporeum. Nul-
 lo igitur modo fieri potest. ut corpus in
 incorporeum speciem immittatur. Nec
 vero fieri potest ut incorporea in
 se immixtione aliqua immittantur
 Quorum enim immittit nulla materia
 a est. nec in se verti ac immittari po-
 sunt. Nulla autem est in incorporeis
 materia res. Non poterunt igitur
 immittari. Sed anima et deus. in
 corpore substantie certe creduntur.
 Non est igitur humana anima in di-
 vitate a qua sumpta est immittata.
 Quod si necesse corpus necesse anima in
 divinitate potuit verti. nullo modo
 fieri potuit. ut humanitas diceret
 teretur in deum. Multo minus vero
 credi potest ut utraque in se confu-
 derentur: quoniam necesse incorporeitas
 transire ad corpus potest necesse cur-
 sus reconvertito corpus ad incorporei-
 tatem. quoniam quidem nulla his mate-
 ria subiecta immittit est que aliter

tris substantiarum qualitatibus p
mutetur. **A**t hinc ita sunt ex dua
bus quidem naturis xpm consistit
in duabus vero unum. hoc scilicet in
tendentes. quoniam ex duabus consistit.
ita unum fieri potest. ut ex illa ex qua
quibus de consistere non maneat. velu
ti cum mel aquae infunditur neu
trum manet. sed alterum alterius copu
latione corruptum. quibusdam tamen fa
cit. Illud quidem quod ex melle at
que aqua tamen fit. consistere ex utri
que dicitur. in utriusque vero negatur
Homo cum poterit in utriusque con
sistere quoniam utriusque natura non per
manet. Ex utriusque enim consistere potest
licet ea ex quibus coniungit alteru
tra qualitate corrupta sunt. In utri
que vero huiusmodi consistere non po
terit. quoniam ea in se que transmissa
sunt non manent. **A**t non sunt utriusque
in quibus consistere videtur. cum ex utri
que consistet in se invicem qualitatibus muta
tione transmissis. **C**atholica vero u
triusque rationabiliter consistit. Nam
ex utriusque naturis xpm et in utri
que consistere. **E**t id quae ratione dicitur
paulo postea explicabo. **N**unc
illud est manifestum coniuncta esse sententia
nam cunctas eo modo. vel quod cum tri
bus modis fieri possit. ut ex dua
bus naturis una subsistat. ut aut
divinitas in humanitate translata
sit. aut humanitas in divinitate
tem. aut utraque permixta sunt. nul

lum horum motorum fieri posse superius
dicta argumentatione declaratur
Restat ut quomodo catholi
ca fides dicat. et in utriusque xpm et
ex utriusque naturis consistere doc
eamus. **D**uplex quidem modus est
qui unum ex duobus consistere signifi
catur. et ex utriusque naturis aliquid
consistere significat dicitur. **U**nus qui
dam cum ita dicitur. aliquid ex du
abus naturis coniungi. sicut ex mel
le et aqua. **I**d autem est ut ex quolibet
modo consisteret. vel si una veritatur in
altera. vel si utraque in se invicem nul
terant. nullo modo tamen utraque perman
ent. **S**ecundum hunc modum existit
aut. ex utriusque naturis deum consistit
Alter vero modus ex utriusque consistit
di. quod ita ex duabus unum est
ut illa tamen ex quibus unum esse
dicitur manent. nec in alteram
vertantur. ut cum dicitur corona ex
auro gemmisque composita. hic
neque aurum in gemmas translatum est
neque in aurum gemma ducta. sed ut
que manent. nec propria forma derel
inquunt. **T**alia ergo ex qua con
sistat. et in his consistere dicitur
ex quibus consistere predictum
Tunc cum possumus dicere corona
gemmis auroque consistere. **S**unt enim
gemme atque aurum quibus corona
constat. **N**am in priore modo
non est mel atque aqua in quibus
illud quod ex utriusque coniungit con

89
bet. Cum igitur utralisq; pmaue
naturas in xpo fides confitetur.
pfectasq; eadem consilite. nec al
teram in altera transmutari. in
re dicitur et in utrisq; naturis xps
et ex utrisq; consistat. In utrisq;
quidem. quia utraq; manent.
Ex utrisq; vero. quia utraq; ad
unione manentiu. una psona
xpi fit. Non autem secundu eam
significatione utralis naturis xps
iunctu esse fides catholica tenet
secundu quod eutices pnuat.
Nam ille talem significatione
iunctiois ex utraq; natura sumit
ut no confitatur in utrisq; colit
te. nec cu credit utralis manent
Catholicus vero cu significatio
ne ex utrisq; sumit consistendi. q
illi sit prima eaq; consuet. que
in utrisq; consistat confitetur.
Equiuocu igitur e ex utrisq; con
sistere. ac potius amphibolu et ge
mia significatione diuersa signi
ficans. Quia quide significatione
no manent subas. ex quib; illud qd
copulatu e. dicitur esse conuictu.
alio mo significas ita ex utrisq; d
iunctu ut utraq; pmaueat. Hoc
igitur expedito equiuocationis atq;
atq; ambiguitatis uoto. nichil
est vltra quod possit opponi qn
id sit quod firma veras fides ca
tholica continet. eundem xpm ho
mine esse pfectu. eundem deu cu

demq; qui homo sit pfectus et
deus. vnu esse deu ac dei filiu. u
quaterunitate trinitati asseru.
du homo additur supra psona
deu. s; vna eandemq; psona vnu
trinitatis explat. Et cu humani
tas passa sit deus tu passus esse
dicat. non quo ipa ditas huma
tas facta sit. s; quo a ditate assup
ta fuerit. Item qui homo est filius
dei appellat. non suba dicitis s;
humanitatis. q tu diuinitati na
li in unitate conuicta e. Et cu hec
ita itelligentia discernat pnuat
aut q; tamē vnus idemq; et ho
sit pfectus et deus. Deus quidem
quod sit ex patris suba genit;
homo vero. quod ex matris sit
virgine procreatus. It qui ho
deus eo quod fuerit homo a deo
assumptus. et qui deus homo. qm
hominē veltatus e. Cuius in vna
eandemq; psona aliud sit diuini
tas que suscepit. aliud humani
tas qua suscepit. idē tamē tu de
atq; homo est. Nam si hominē
intelligas idē homo e tu atq; de
qm homo ex natura. deus assup
Et vero deu intelligas idem de
e atq; homo. qm deus natura e.
homo assumptione. fit in eo geni
na natura geminacq; substantia
a. qm homo est deus. et vna pso
na. qm idem homo atq; deus.
Mediasq; hec via e inter duas

hereses. sicut virtutes quoque
mediū tenent. Omnis enim vir-
tus in medio rerū deore locata
consistit. Si quid autē ultra vel
infra quā oportuerit fiat. au-
tute discedit. Medietate igitur
virtus tenet. Quocirca si quā-
tuor hec neque ultra esse possunt
neque infra. ut in christo aut due natu-
re sint duce personae ut nestorius
aut aut una persona unaque natura
ut eutices aut. a due nature sed una
persona ut catholica fides credit.
aut una persona natura duce per-
sonae quod nullus adhuc hereticus
attingit. Cumque duas quidem naturas
duasque personas in ea que contra
nestorium dicta est responsione co-
mittimus. unam vero personam unaque
naturam esse non posse. eutice pro-
ponente monstravimus. Neque tamē
tamē quisquam huicque extant. ut
unam arderet in eo naturam. sed gra-
uas esse personas. Restat ut reve-
ra vera sit ratio quā catholica fides
pronunciat geminam substantiam
sed unam esse personam. Quia vero
paulo ante diximus eutice con-
fiteri duas quidem in christo ante ad-
unationem naturas. unam vero post
adunationem. cuius hunc errorem.
duplicem interpretamur celestis
sententiam. ut hec adunatio aut
generatio fieret. cum ex maria vir-
gine corpus hominis sumeret. a sumptum

quidem ex maria per resurrectionem
fieret adunatio. de utraque quidem
partibus videtur ut arbitror dis-
putatum est. Nunc querendum est. quo
fieri potuit. ut due nature in una
substantia miscerentur. Nec nota
alia quedam nascatur questio. que
ab his inferri potest qui corpus
humanum ex maria sumptum esse
non credunt. sed alias fuisse sequit-
ratum preparatumque. quod in ad-
unatione ex matre utroque gigni ac
proferri videret. Aduert enim. Si ex
homine sumptum est corpus christi. homo
ex prima peccatione non solum pe-
ccato et morte tenebat. utriusque af-
fectibus peccatorum erat implicatus.
eiusque pena illi fuit. ut cum morte tene-
tur obstructus tunc esset reus eius
voluntate peccandi. cur in christo neque
peccatum fuit neque ulla voluntas
peccandi. Et omnino his aduertenda
dubitatione talis questio. En-
nim ex carne humana christi cor-
pus sumptum est dubitari potest. quod
nam caro hec que assumpta sit esse
videatur. Cum quippe saluauit que
eam assumpsit. Eum vero talem
hominem assumpsit. qualis adam
fuit ante peccatum. integram quidem
videtur assumpsisse naturam. sed que
medicina peccati non egebat. Quo-
modo aut fieri potest. ut talem assump-
sit ut hominem. qualis adam fuit. cum
in adam potuerit esse peccandi volu-

tas atq; affectio. Unde factū ē or
 ctam p̄gressis diuinis precep
 tis. inobediencie delictis adam te
 neret abstractus. in xpo vero nec
 voluntas quidē credit fuisse pec
 candi. cū presertim si tale corpus ho
 mīs assumpsit. quale ad ante p
 p̄am fuerit. nō debuerit esse mor
 talis. qm̄ adam si non peccasset.
 mortē nulla rōne sentisset. Cū igitur
 xps non peccauerit querendū
 est cur xps scelerit mortē si ad
 corpus anteq̄ peccaret assumpsit.
 Quod si talen statū suscepit ho
 mīs. q̄lis adē p̄ p̄am fuit. videt
 etiā in xpo non defuisse necessitā
 ut delictis subiectus. ⁊ passionib⁹
 confunderet. obductiq; iudicij re
 gulis bonū a malo nō sincerā in
 tegritate discernet. qm̄ has om̄s
 penas adā delicti p̄uincatione su
 cepit. Contra quos respondendū
 ē. tres intelligi homin status. Unū
 quidē ante delictū adē. i quo tā ⁊ si
 ab eo mors aberat. nec adhuc vllō
 se delicto polluerat. poterat tū in
 eo voluntas eē peccandi. alter vō
 in quo nō mutari potuisset. si fir
 miter in dei mane voluisset. Tūc
 etiā id addendū foret. ut non mō
 nō peccaret aut peccare veller. s; nō
 ne poss; quidem aut peccare aut
 delinquere velle. Tertius status
 est post delictū. in quo mors illū
 necessario subsecuta ē ⁊ p̄am ipm̄

voluntateq; peccandi. Quoz sū
 mutati atq; d̄tracoz hec loca
 sunt. Is status qui p̄amū eēt
 si in mandatis dei adam manere
 voluisset. ⁊ is qui p̄am fuit qm̄
 manere voluit. In illo etiā nec
 mors esset nec p̄am. nec voluntā
 vlla peccandi. in hoc etiā et mors
 ⁊ peccatū. et delinquendi om̄is af
 fectio. om̄isq; in p̄uincā p̄na. nec
 in se quicq; opis habencia. ut p̄
 lapsum possit assurgere. Ille vō
 medius status. in quo quidem p̄
 sentia mortis l' peccandi aberat.
 potestas vō vtriusq; constabat. In
 ter vtriusq; statū collocat⁹ est xps
 nec totū simpliciter ab illis. s; quid
 dā ab vtriusq;. Ex his igitur trib⁹
 statibus sui corporis xps nature si
 gulas quodāmodo vididit causa.
 Nam quod mortale corpus assump
 sit. ut mortē a ḡie humanis fuga
 ret. in eo statū ponendū ē. quod pe
 inflicti est. Quod vero non fuit
 in eo vlla voluntas peccandi. ex
 eo sūp̄m statū. qui esse potuisset nō
 voluntate insidiantis fraudib⁹ ap
 plicat⁹. Restat igit⁹ tertius stat⁹
 i. medius ille. s. qui eo tpe fuit. cū
 nec mors aderat. ⁊ adē poterat
 delinquendi voluntas. In hoc igitur
 adam talis fuit ut manducaret
 ac biberet ⁊ accepta digerere. ut
 laboraret i somnū. ⁊ alia que ei
 non defuerūt hūana q̄dem s; delecta

et que nulla pena mortis inferrent. que omnia habuisse et christum non dubium est. Nam manducavit et bibit et humani corpori officio functus est. Nec enim indigentia in adam fuisse credenda est. ut nisi manducasset vivere non potuisset. sed si ex omni ligno quidem esca sumeret. semper vivere potuisset. hysque non mori. idcirco paradisi fructibus indigentia explebat. Quam indigentiam fuisse in christo nullus ignoret. sed potestate non necessitate. et ipsa indigentia ante resurrectionem in eo fuit. Post resurrectionem verotalis exiit. ut ita illud corpus humanum mutaret. sicut ade preterpravationis unum mutari potuisset. Quodque nos ipse dominus iesus christus votis docuit optare. ut fiat voluntas eius sicut celo et in celo et in terra. et ut adveniat et regnum tuum. ut nos liberet a malo. Hec enim omnia bona illa beatissima humana quis fideliter credentium immutatio deprecatur fieri. Hec sunt que ad te de me fidei credulitate digessi. Quam rem si quid propera dictum est non ita sum amator mei. ut ea que semel effuderam meliori sententia auferret. Item. Si enim nichil est ex nobis bonum. nichil est quod in meis sententiis amare debeam. Quod si ex illo cuncta sibi bo-

na qui solus est bonus. illud potius bonum credendum est. quod illa incommutabilis bonitas atque omnium bonorum causa prescribit. *Comentarius*

Non sum uctus. orator ut ingruis acutos. arte pitos. et inter sophistas diu multum exercitatos in suis hinc tumulthemat. quia causas diligenter attendere. et pro re dignitate et indignitate. obscuriora qui plurimum sine inductionibus sui rationibus ostendere. minus autem obscura paucorum et exemplorum vel cutematum decoratione transire. in huius vero que manifesta sunt omne argumentorum genus et silento contempere. et tempore silere. Quod et nobile philosophi in facultatibus suis fecisse notantur. In hys tamen in quibus intelligentiam multam qui videt rationis fluctus obducit. pluribus demonstrationibus questionum prope fallaciam improbant. veras confirmant. In illis vero in quibus questionis prope altera paucas hylas infirmis ut a rationibus nutat. ad ipsius fallaciam et alterius veritatem demonstranda non multum laborant. Si autem contradictionis prope altera nullas omnino veritatis rationes habere. idcirco altera nullis ege videt. breuiterque vobis ea que debent intelligi. sicut aliqua suppositione rationis exponunt et si quis de huiusmodi ab eis exigat

vel ipse afferat rationes. Silendo autem
 tunc. Quia tamen quidam impudenter
 se magis se aliquid esse iactantes
 quo nihil sunt. contra manifesti-
 ma garunt veritate et tamquam excel-
 lentes hebdomades. et admiratione
 digna paradoxa. ea que preter ali-
 quod rationis similitudinem apte falsa sunt
 detentolis clamoribus afferunt gestunt.
 cogunt philosophi se conformare sophis-
 tis. et quoad rationibus plurimum
 tamquam dubia que omnino sunt indu-
 bia demonstrare. Nec dicenda sunt
 eorum de huiusmodi argumenta nugato-
 ria atque superflua. quoniam sicut sapientia-
 ribus pro ea quibus utitur contra-
 dictionis pars probari potest videtur
 argumenta. affirmatio et eius ne-
 gatio in dubitatione adducit. sic
 insipientibus pro eorum presumptione que
 sibi apud illos auctoritate impuden-
 tia vendunt. non dico quod in dubita-
 tione veniat propositio. quoniam vulgum du-
 bitatio preterit. sed quod ab eis falli-
 pro vero. et impossibile iurat pro
 necessario. Huius itaque rationibus quibus
 certa tamquam dubia sensu demonstra-
 t. minus eruditus desinit. dum eis ro-
 nibus talium hominum impudentia retu-
 dit. et presumptione operata auctori-
 tas adnullat. Quod hoc tunc in-
 telligens sane inliberum fide catho-
 licus. vera verum cognitione philosophis. non
 considerans. que certa erat de unitate
 persone et divinitate nature christi multum

rationibus demonstravit. Ita vel
 totum episcopum et eum archimandri-
 tu. quorum nestorius persone. eum
 vero nature significationem ignorans.
 aliter adversus alterum. et uterque ad-
 versus fidem catholicam. et philoso-
 phicas rationes que christiane fidei funda-
 mento de persone unitate et natura
 in christo divinitate unum. impuden-
 tissime gariebant. Nestorius enim
 non intelligens quibus rationibus huius
 nomine quod est persona cuilibet indi-
 tu sit. christum ex duabus istarum perso-
 nis mencebat. Eum vero nature
 in christo divinitate postquam verbum caro
 factum est et habitavit in nobis
 omnino negavit. De nature unitate
 autem divinitate nestorius contra
 eum. et de persone unitate contra
 nestorium eum. non tam ut videtur
 rationis motu. quam nature casu vera
 profitebantur. Qualiter somniantes
 sepe plurima que stultis loquendi
 elementis balbutiunt. in aliqua
 veritate verba sine mentis sue se-
 sensu omnino inarticulata quodam vi-
 mentis prorumpunt. Recte ergo non
 ut sapientibus questionis aliam
 purget ambiguum. sed ut a simpli-
 abus auctoritate. ac per hoc errorem
 remoueat presumptum. ea que de
 divinitate persone. et nature uni-
 tate in christo. nestorius. et eum non
 rationis alium spectant. sed lo-
 la corrupti ingenii opinione decepti.

apte fallax dicit. et quod impu-
denter est scribere non erubue-
runt. Boetius firmus et inafel-
tis comibus improbat. et ecclesi-
asticam fidem que inter has du-
as hereses media est. de unitate per-
sone et diuersitate nature christi
firmat. Dirigit autem hoc opus
Iohannem Romano diacono.
Et quia tam plures quam catholici
fide certa sunt que demonstrat.
neque nouis neque deturatis ut so-
let verbis. sua quasi cognosce-
dam sententiam uelat. sed eleganti-
a puri apertis sermonis rem-
tractat.

Ancientate. et primum
tit prologum. in quo se-
bendi modum causamque declarat
Monet autem attentione. non qui-
a noua et incredibilia. sed quia
magna et ad deum uniuersam eccle-
siam pertinere illa que de quibus
agit significat. Beniuolentia uero
aduersarioz captat persona dicit
at. adducens eos in odium per hoc
quod presumptione ipsorum. et in
temptatione per hoc quod inscientia
eorum de memorat A sua quoque
et ab auditorum persona beniuolenti-
a captant. cum de facto atque officio
suo sine arrogancia faciens me-
tionem. Iohannem cui scribit sui operis
correctorem. et Enimachum cui idem o-
pus destinat. iudicem constituens

laudat. Ubi uero et de quibus et
quo ordine agit. apte et breuiter
exponit. auditorem doctorem uodit
Causa scribendi talis est. In quodam
consilio cum boetius atque Iohannes
interant. cum lecta esset curia episcopi
placita dantes euticianam heresim
que contumeliosis et uulgaribus clamori-
bus euticianam atque catholicam ad-
uersus se deceptissent Boetius
Iohannem ut de his que audire-
rant cum ipso diceret. de illo diu et
post diutius expectauit. Et tunc
illius. postmodum uero suis uerbo-
rum impedimentis. et colloquio per-
ferri nullatenus potuit. et idcirco
que uerbis presens uoluerat. literis
absens significare curauit. Ede-
ta aut. Ancientate quidem. desiderii
passione. diuisis temporibus longum
dine sustinui. id est. longi desiderii
si falce grauat expectaui te. hac
uicis causa. ut ego et tu simul
inter nos loqueremur de ea que
tam inter sapientes pugnantibus
contra se comibus uere est. quam in-
ter sapientes eorum opinioe per-
ter aliquem uerum conflictum de qua-
tione. que quorundam de se plerumque
tuum quod sibi apud idiotas aut
toritate uendicant falsum. motum
in uentum. Et quam et. Quasi.
De de questione loqueri te quidem
sustinui. Et et tunc post expecta-
tione mea non sumus locum Na

tu occupatione tuorum negotiorum
 tractatus es. et ad presens non poterim
 colloqui. quoniam ego quoque in car
 tuum. id est in futurum implicabor nego
 tiis ad agendum a me instituis. Quoniam
 occupatione tua non poterim. nec
 a non poterim. seruis habere inter
 uos colloquendi. absens mandot
 literis que de illa questione coram. id est
 seus. id est presens loquenda. tunc ad
 me adueniunt expectando seruauerunt
 Et que sunt illa meminerat dicens.
 Meministi enim ut puto cum epla epi
 legeretur in consilio reuerenti et eui
 rianos. id est euius sectatores dicit. S
 xpm confiterentur ex naturis an car
 nationem duabus. negant autem p
 incarnationem dixerunt in duabus. ca
 tholicos uero confiteri eum ex duabus
 ante incarnationem. et equaliter.
 hoc est simuliter in duabus p
 incarnationem naturis consistit atque
 credi. Cuius dicitur. Quali Ke
 titatu est consilio. eui rianos dicit
 xpm consistit ex duabus naturis non
 in duabus. Hic. id est tunc cum hoc reuer
 titatu est. omnes stupere ceperunt. id est
 pebant ipso corporis motu testante
 precipitate mentis insana. et con
 fuso clamore dicentes aptam hanc
 esse differentiam et recte dicitur ex dua
 bus non in duabus naturis xpm
 consistit et alio aptu est. quod cum in te
 teris aliqua apta sunt. aliqua non.
 in ea que hys uerbis significabant
 differentiam. quibus dicebat ex dua
 bus non in duabus. nec cum quicquam
 uerbu plurimum est caliginis. id est oblatu

ex duabus quod etiam in duabus. Per
 sine causa has differentias inquireba
 Ad has enim inquirendas epi qui recita
 ta in ducunt eplam scripserat auc
 toritate compellus sum. Ratus. id est
 multu refert. id est multu utile est nec
 uirtu negligentia preteritudu. Cui.
 Et multa animi uigilantia attende
 dum id quod eps. Quali. Cuius
 sententia tam auctoritate quam rone
 firma diuersa omne dicitur et de
 liberationibus certissima ditione
 sine constituitur debeat scriptor epl
 Quali. Qui non subitanta sui mo
 tu in transitoria uerba. prumpat.
 Et circumspecto intellectu comis. iudicium
 pagine semp mature dicitur. tanquam
 ualde necessarium. et ad iunctiois h
 roneu intelligenda. principu pter
 ue uoluerit h omis re. Quali Ke
 titatu est consilio. eui rianos dicit
 xpm consistit ex duabus naturis non
 in duabus. Hic. id est tunc cum hoc reuer
 titatu est. omnes stupere ceperunt. id est
 pebant ipso corporis motu testante
 precipitate mentis insana. et con
 fuso clamore dicentes aptam hanc
 esse differentiam et recte dicitur ex dua
 bus non in duabus naturis xpm
 consistit et alio aptu est. quod cum in te
 teris aliqua apta sunt. aliqua non.
 in ea que hys uerbis significabant
 differentiam. quibus dicebat ex dua
 bus non in duabus. nec cum quicquam
 uerbu plurimum est caliginis. id est oblatu

tatis quod nulla rōne pateret
confutūq; quod aliqua rōne eē
aliqua non eē videret. **N**ec ullus
rē. Quali aptam eē differentia
omnes clamabant. **N**ec ullus me
tus eē in tanto sine rōne garrulentū
tumultu qui vel. i. etiā leuiter. i. a
liquis rōnis imaginatiōe attigerit
questione. uedum qui diuisione
uulphicū expedit. **A**lledera ego
in illo cōuentu ei quē maxime in
tueri cupiebā **S**ymacho l. s; longi
i. multū longe. atq; ab eo aduersus
quod intellige potes si recorderis
litū in illo cōuentu sedentiū pluri
busq; int' me r' illū sedentiū in op
positis. nec potera liquide egerre
i. multo affectu cupere vultū uultū
q; eius aspiciere ex quo vultus nu
tusq; aspectu darent mihi aliqua
signa iudicij eius. i. in significaret
quid ipse de p'dicta differentia iu
dicaret. **A**q; ego rē. Quali cetera
questione non attingebāt r' tū ap
tam differentia eē disse clamabat
Aq; ego quidem nichil amplius af
ferrebam ceteris. p'mo aliquid nun?
Dere nichil amplius. Nam de rē p
posita. i. de diuisione p'dicta distia
eque ceteris. i. licet cetera nichil sen
tebam. **N**unus vero sicut dictū e
q; cetera ipse afferbā. r' quid illud
sit supponit. l. presumptionē false sa
entē quia nō presumebā que uel
tebam afferre. **F**atōr tūli igitur

quod de rē pposita nichil sentiebā
cumq; illud ab alijs querere uelle.
indoctor illa que p'dicta eē tumul
tuosa garrulitate p'pullus dicitur
metuens ne uix uideret uisan? sine
ritate uestigando cōtendere h'ē sa
nus inter furiosos qui sine rōne
quod nō intellexerant imo u' intel
ligere poterant asserbant. **M**edi
tabar igit'. Quali dicitur. **D**ehinc
igitur meditabar i aīo omīs quotq;
ex uerbis recitatis in p'dicto ducunt
eple sine de uariis sine de p'lonis
sine de horū uel uitate l' diuersita
te nō tam sophistica uerborū mul
tiplicate emerferāt q; ingeniorū
corruptione atq; dissipantiū horū
p'lumptioe conuenerant questioēs
Nec de glaciā attentionis negla
tu mee quod apam eo qui signifi
catione solet contange' primo sentu
etiā ut ita dicat' in imaginariis in
tellectū. s; id uimādu iteratiōe h'ē
quentis consiliū. hunc etenim catholi
corū confessioe in uero cōtradicti
ū multitudine r'ā auctoritate de
re manifesta deliberandū putauit et
consuluit rōibus deliberationis fi
nē questui. **N**ec igitur aīo hys rō
nibus crebro pulsanti tandem pa
tueret fortis. i. nec multitudo nec auct
oritas catholice d'raditionū ob
stare r' sic ueritas catholice confessi
onis mihi querenti. h' est a me ita
querente uoluit iuena h' e apuit

73
omnis nebulas .i. obscuritatis cu-
tiam erroris. **Veritas** ei p s
rōnes manifestatio curias et ser-
tator eius errorē et erroris causa
ostendit. **Vn.** .i. ex qua veritas
catholicorum et erroris curiantur
inventione. maxime subit in .i. me-
o animo sine premeditatione so-
replet admirari que nā vēr her-
i. tanta audacia hominū indoctorū
qui verū sine iustitiae consuetudine
obducere .i. occultare nube pre-
sumptionis atq; imprudentie
hoc est impudenti presumptio-
ne Cordis em̄ elatione de hys i-
tus presumunt et immoderata vo-
cis et corporis pronunciatione fieri
impudenter ostentant que neta-
unt. **Unde** adiungit cum sepe
modo ignorat id quod ab alijs
ponatur verū in huiusmodi cla-
molis cōtentionibus quibus dic-
tis dictione utroq; significatio sig-
nificatione confundit ne id q̄
quod ipsi loquuntur intelligant.
Quali rē Sicut dictum est pre-
sumptionis et impudentie nube
verū iusticie sue consuetudine ob-
duce. quali non fiat deterior cau-
sa iusticie dum ipsa iusticia regi-
tur. **Duplex** etiam causa ē q̄dli-
bz ignorandi. primum negligentia stu-
dy. **Duplex** vero est utroq; deterior
ē primum negligentie addit. **Itē** imp-
tus alienae doctric. s; ab impudentib;

illis ad te humile traules. cui h̄
quantulūcūq; quod contra pre-
dictū curiam l. et etiā contra ut-
torū scripti transmittit exami-
nandū p̄videndū ordo. **In**ter
p̄videndū examinandūq; p̄-
videndū videlicet eorū que scrip-
ta sunt attentis utriusq; exami-
nandūq; rōnis iudicio p̄ q̄
vel Symacho iudicandū vel ali-
is legendum exponā. **Quod**
si pronuntiaveris se habere recte
etiam orandi regula et veritatis
sententia peto ut hoc quoq; sic
extra que scribo tibi inseras car-
tis hoc ē libris mei noīs. **Si** vol-
municandū ē quod verbis a sen-
su habundat aliquid ē addendū
quod similiter sensu aut verbis
minus sit vel aliqua mutatio
similita verborū aut sensus va-
riandū postulo id quoq; remitti-
meis exemplaribus a quibus libri
alij transcribendi sūt. ita videlicet
ut ad te veniat absq; correctione
alia transcribendū. **Quae** v̄ ad
calam hoc est ad finē ducta. **Sen-
sus** **Postq̄** p̄fate correcti et ulla
denique correctione mutanda. **Isti**
tenent tū demū transmittā cen-
senda eius hoc Symachi iudicio
cuius iudicio solco quoq; cense-
da transmittat. et quidem dū v̄
bis de quibuslibet agit primo cu-
quasi dā ampliationū adiunc

et verbis preter ordinem seculum
 atque verborum repetitionibus dicitur
Deinde si ita contigerit ut unum
 uerbum finem suum oratione ea que dicitur
 fuisse atque confuse dicta sunt epy
 legi breuitate in ordine indignum
 tur. **S**ed quoniam res utique tota
 scribitur quocirca dicitur in
 a collocaione semel transfertur
 ad alium hoc est multipliciter
 dicta simpliciter scripturam ma
 datur ac si dicitur breuiter et or
 dinabiliter in scriptura quidem
 digeratur. **I**temque et hoc opere in q
 de persona atque natura contra ue
 rorum et eunice scribitur ut or
 dine suo unumquodque tractetur.
 prius submouentur errores ue
 rorum et eunice. **E**rrores dico eunice
 quod est sibi straxit. **P**ost uero
 adiuuante deo omni solo auctore
 tempore. hoc est nichil minus aut
 amplius quam huic uero proposito me
 uit ponens. **M**edioriter explana
 bo medioriter christiane fidei. **A**c h
 cat. **N**on utique omnes fidei partes.
 sed hanc tantum que inter predictos
 errores extremos straxit me
 dia est de persone videlicet christi unita
 cum eunice contra nestorum et de
 naturam in christo diuinitate cum
 nestorio contra eunice. **Q**uoniam uero
 in tota illa de qua hanc questione age
 dum est heresicon hoc est heresicon sibi
 met dubitat straxit de natura

atque personis hanc nature penitus
 finientia sunt et a seimur legga
 da prius differentis per quas intel
 ligi possit non tamen quare hanc
 nomibus appellerentur ea quibus
 indita sunt quod ea atque philosopho
 vltus ipsa straxit. **Q**uamuis hanc
 uois quod est persona in sequen
 bus quodammodo causam apiat.

Natura
 igitur uic. **P**rius natura
 deinde personam ipso tamquam noto
 nomine nature diffinit. **N**atura
 naturalium omnium ideoque omni persona
 rum que ex naturis aliquid sit hanc
 philosophos nature sunt esse.
Quoniam uero quod est eo quod est na
 turaliter prius est. **H**ic dicitur
 dum uidetur quod marcus tullius
 ait hanc uerbis ipsam naturam diffi
 cile est diffinire. **P**artes autem ea
 diuinitate eas quam hanc pre
 ceptionem indigentur facillime. **Q**
 recte ait. **N**atura cum multiplex
 non est adeo quod non solum uois mul
 tis uocentur multis significatio
 bus de rebus diuisis in diuersis con
 uentionibus generum de **N**am et phi
 et ethica et logica et theologia vlt
 plurimo ponunt hoc nomen. **I**temque
 et hoc loco Boetius non ipsam natura
 litter diffinit natura. **S**ed eius que ad
 suum pertinet. **P**ositum uidetur prius cum
 ueritat dicitur. **N**atura igitur aut
 de solis corporibus dicitur aut de so

lis substantiis corporeis aut incorporeis. aut de omnibus rebus quae quaeque modo esse dicuntur. Substantias hic vult intelligi. ea quae subsistent non subsistentias quibus subsistent. Res autem quae quaeque modo esse dicuntur et subsistent et subsistentias et eas accidentes dicitur quoque et plenius intelligitur ut ex scriptis patet. **Cetera** vero quae vel ethice vel logice sunt facultatis ad hanc divisionem minime pertinent videtur hoc diligenter esse attendendum quod subsistentia cum subsistentia vel accidentibus nullo modo generat seu ratione ducunt. Nam et si subsistentia et subsistentia dicitur subesse vel subverti alia tamen atque alia ratione. **Multo** magis ergo dicitur et per modum materiam cum subsistentibus et subsistentibus et accidentibus nulla est generis aut rationis similitudo. Unde manifestum est quod non naturae nequaquam omnium horum generaliter topice. id est locus potest intelligi. **Idcirco** nec omnia nominis huius distinctione possunt concludi. **Unde** ait Cum igitur natura possit dici quantum ad praesens opus dicitur re nunc ducuntur tribus modis. id est tertia quae praedicta sunt naturae non tamen tribus appellentur modis tribus sine dubio modis distincta est. **Nam** si de omnibus et converso ordine quod volumus et dicitur

74
sione fuerat. primum distinctum. **Et** cum. **Si** de omnibus naturis dicitur placet ut multis placuisse philosophi legimus talis distinctio dabitur quae re omnes possit includere. **Hic** dicitur dicitur est quod distinctio alie sunt quibus ostendit non modo quod esse dicitur veritatem esse quod dicitur. **Hac** enim distinctio homo est animal rationale non solum quae res sit homo. **Et** tamen esse homo monstratur. **Non** enim solum quod est homo. est animal rationale. **Et** tamen hoc est esse hominem esse videlicet animal rationale. **Illam** vero distinctionem quae dicitur. **Differencia** est quae habundat specie a genere ostenditur quae res distincta sit non esse ostendit distincta. **Res** enim quae species habundat a genere sine dubio distincta est non tamen hoc est eam esse distinctam eam videlicet a specie quae habundat. **Huius** modo distinctionibus naturam distinctam quibus scilicet quae res sunt ne non tamen esse naturae demonstrant. **In** ergo de omnibus rebus sicut praedictum est naturae placet dicitur. erit huiusmodi naturae distinctio. **Natura** est eorum rerum. id est haec res sunt naturae quae cum sunt quae quae modo intellectu capi possunt. **Hac** ergo distinctione quae res sunt naturae non tamen eas esse naturas intellectui monstratum est. **Non** enim hoc est eas esse naturas intellectu scilicet capi posse. **Quia** vero res multiplex non quas hac distinctione contineri

vult intelligi apud dicēs. In hac
diffinitione diffiniuntur et acciden-
tia et subiecta non quia sicut dictum est
habet posse intellectum capi sicut habet esse naturam
sed quia habentur quae intellectu capi possunt.
Unde supponit haec cum omnia
i. accidentia et subiecta tam subsisten-
tes in quibus accidentia sunt quam
subsistentiae quibus adsunt intellectus
tamen capi possunt. Deinde cur adiecit
ut quo quomodo et que cum sunt expla-
nat dicens. Ad dictum vero est quo quomodo
modo etc. Faciendum quod animi motus
quantum in quod est. quia quod videtur
quod non est ostendit. et ut aliquid quod est
vel quod non est concipit. Sed eius
quod non est quicquam conceptus opi-
nis dicitur. ut bicorporis centaurei vel
tricorporis chimerae conceptus. eius
vero quod est conceptus secundum
rei quae concipitur genus modorum
concupiendi dividitur naturam nam
quod per aliquam sui vel efficientem vel ef-
ficiendi proprietatem concipitur ut al-
bum per albedinem et albedo per naturam
faciendi album. Nichil enim natura-
lium nisi per causam fit et nihil mathe-
maticorum nisi per efficiendi potentiam con-
cipi possunt. Sed sicut in sensu
exterioribus primo hesitat sensus.
deinde in id quod sibi subicitur est cer-
tum figit. ut quoque animus
illius in quod proprio motu tendit
naturam primo mixtum atque confusum
cogitat. deinde ab ab aliis in quod simul

cum ea ostenderat quaedam propria rationis
abstractione illam separat. et ipsam
sicut est fixa acie notat. Et in his
quidem quae sentiuntur exterioribus hoc
clarum est. Dicitur enim quod colorum simi-
litudinis seu figurarum his subiecta
sentit. rubrum et subrubrum si motu
suo simul in eos offendit. primo
neque deinde vix discernit. Simili-
ter album et subalbum et huiusmodi
alios. Figuras. verbi gratia autem longi-
orem et parte altera longiore visu
tanto minus discernit quato magis
repre alter alterum vult. Audit et
prolongos illos quorum proportionem pro-
breuitate differentia facit aut nul-
latenus aut vix dividit. Omnium
enim proportionalium similitudo minus
minus differentibus diuinctior est. sic
maioribus dissimilitudo remouet.
In his vero quae interioribus sentiuntur animi
non magis verum similitudo. verum tantam
multitudo facit ut id quo agit tam
prelatis propendat. deinde quamquam at-
tentione magis magisque propriat.
non tamen ei attentione. Et huius
plaga per se sine attentione per-
ceptio quia non est. eius quod non est. non
vocatur opinio. sed quia est et quod
eius tamen veritate non tamen attentione
per quamdam nouam translationem vo-
catur imaginatio. Imago res est
non tamen veritas illius cuius imago
est. ideoque rei perceptio sine veritate
ipsius attentione recte imaginatio

Si vero id quod ultra in unum reru
 similitudine aut multitudine pri
 mo pendit deinde papit ab ipsis
 similibus aut aliter multis de lege
 ut. et fixa mentis acce ipsius pprie
 tate notata pceptiomi assentans e
 rit. intellectus vocatur **Kenit** vnaq
 Tunc cum vere in aio rei similitu
 do ee dicenda e. cu de inter cetera re
 amiculo sue se legerit. ac p hoc p
 tatem pceptiomi assentent **Et** na
 tura quidem eoz quibus aliquid
 sunt. facta vero eoz qbus aliqd ee
 finguntur amuniculis dapiuntur
 Gemina vero que sut naturae
 principia deus s. et primordialis
 materia longe aliter. Non enim sut
 aliquid huicmodi subsistens l
 quantitate vel qualitate qui
 bus vel natura vere sint aliquid. l
 que neq sut aliquid. neq sunt ta
 q aliquid sint fingunt. Deus ei
 est essentia non est aliquid. nec ee
 aliquid fingunt creatura subsisten
 tia. ac p hoc nichil eoz que subsit
 tentias comitatur. in illo esse po
 test. Itaq et si magnus e no in h
 est quantitate. Et si qualis e non
 in qualitate. et si durat no in tange
 Dicit humani animi motus ager
 in ipsum. dapiendu nichil huic
 modi univere potest. quod eius
 dceptu amunicetur. ideoqz ipm d
 hendere p ea quib sit aliquid et a
 liquid esse fingat nullatenus valet

de inter cetera tu horu omnium ab il
 lo remotione ipsum se legens. et cu
 vere ee cum attentione papiens q
 literatqz itelligit. **Et** quonia nul
 la eius pprietate l quid sit que. l qui
 tus mensura l qualis forma e. l hu
 icmodi papit ipsum minime dprehe
 dat. Nam intelligibilis quide est. no
 vero dprehensibilis. Similiter ito
 pprehensibilem. ta intelligibile esse p
 modicalem materia in qua natura
 omnia ab opitue facta sunt phies
 visu est. Et sic quide illa que non
 sunt opione. que ut sunt imagina
 tione intellectu concipiuntur. **Ima**
 gnatio tu et intellectus in multi
 scripturis dicunt opinio. Simili
 ter opinio et unagnatio dicuntur
 intellectus. **Qu** et in hac diffinitio
 ne naturae qua dicit. Natura e ca
 rum reru que intellectu capi posse
 tamq natura univertalis pdican
 de ea intellectu capi posse. Nam h
 regulam dialecticor si vere univert
 salis affirmatiue in eadem quan
 tate versa falsa est. predicatu eui
 dem vere habundat subiecto. **Ut** s
 omnis homo corporeus e. hec univert
 salis affirmatio vera e. **Omne** corpe
 um homo e. falsa e. **Qu** manifest
 tu est q corpeu homine plus e. et
 habundat. Similiter omnis natura
 intellectu capi pt. h univertalis af
 firmatio vera e. **Omne** quod intell
 lectu capi pt natura e. falsa est. **S**

Unde est quod intellectū capi posse
vniuersalius ē q̄ natura. Sic
enī vere sic et fictē p̄sentans ānu
mulo. atroxq; sine que sine si
que fingi possunt. remotio est se
legens animus aliquid quod nō
ē caput. Idēq; quod opinatur i
telligere dicitur. Quod qm̄ nec
est. nec aliquid ē nullo mō natu
ra est. Idcirco cum nature diffini
tionē intepit; ab vniuersali dicitur
Natura est eorū rerū que intellec
tu capi possunt. vere contra que
ficta etiam sicut dictū est intellec
tu capi possunt et natura nō sūt.
addidit que cum sūt. Cū vero
illa que sūt sepe imaginatione
distā sepe preter ānimulū p̄ue
ctatis rei ipsius in quā intēdit
animus concipit. Qualiter velle
scipi quod premittat intellectu
capi possunt. explanauit dicens
q̄ quomō idē sine imaginatione
sine per sūā atrox remotioē ab
q; proprietatis in ipsius que cogi
tatur conceptū sine fixo et cāā per
p̄sentans conceptū integro p̄tōq;
intellectu. Quod et ipse exponit
aut. Additum vero est q̄ quomodo.
Quare. qm̄ deus naturaō om̄
opifex et primordialis materia q̄
gret dicitur ple. latine silua. in q̄
ab opifite vniuersa creata dicitur
phi. non possunt intelligi integro
p̄tōq; hoc est. integritate p̄tō et

p̄tione integro intellectu. Ita
geret p̄fectus est intellectus qui
rem nō sola atrox remotioē. s;
etiam rei ipsius aliqua p̄tate
cum attentione dicit. Qualit
deus et que est dicta primordial
materia. non possunt intelligi.
Quamuis enī dceptio horū cō
stituat et figat mentis attentio
tamē non h' aliquibus eorū sibi
notis p̄tationibus facit. s; sola il
lorum que ceteris rebus ducunt
remotioē. Unde supponit. Et
aliquo. Quali deus et materia
integro p̄tōq; intellectu intelligi
non possunt. s; tū aliquo mōtō
videlicet ceteris om̄ rerū. i. ceteris
conueniētiū p̄uāone caput
hoc est cum mentis attentione
p̄cipiuntur. De imaginatione q̄
est vnus modus intelligendi. q̄
res enī sine p̄sentans nota s; sine
attentione p̄cipitur. et de p̄tō i
tellectu qui et p̄tate et attentioē
distatatur tacet qm̄ explanatio q̄
fit exemplo non om̄s partes enu
merat. s; pauca et hys maxime p̄
quis ceteris intelligitur exemplat
De hoc loco satis apparet. p̄tā in
tellectū debet vocari intellectū. cū
im p̄tō duciat hoc nōmē. Idcirco
vō rē. Cur in diffinitioē nature
appoluerit. q̄ quomō. exposuit. De
vero cur adiunxit. quomō sūt
ostendit et ait. Idcirco vō adiunxit

que cum sint ut dixerem? na-
tura ab hys que no sunt. que in
in hoc in natura dixerunt quia
tellectu capi possunt. Nam sic
predictu est illa etiam que no se
intellectu capi possunt. quia etiam
hoc nome ipsum infinitu nichil
est. pro substantia signat aliquid.
s; non natura. Pro suba dicitur
quia p qualitate signat et quod est natura
et quod non est natura. Significat et
eandem qualitatem quia hoc nome in
finitu aliquid. cuius in dubio qualitas
est. et que est et que non est. Sensus
Aliquid et nichil apud grammatice
eandem ois qualitate significat
Substantia vero no eandem ois
Est enim utriusque nois h; quali-
tas. quidquid vox que sunt e. et
quicquid vox que no sunt fingit qua-
litas. S; quia huius nois quod est
aliquid. substantia e et id quod est
et id quo fingit. s; no est. huius
vero quod est nichil id solu quod
fingitur et nequaquam aliquid est
Nam et si sit. si tamen non e aliquid
aut natura si efficiencia nichil e
ut ple que secundum philosophos e. s; nequaquam
aliquid est quia neque natura ali-
quid e. ut albu e quale qualitate
neque efficiencia ut albedo e qualitas
eo quod facit quale. In mo etiam signi-
ficandi qualitate eandem noia dif-
ferunt. Nam aliquid una alie-
corum que sunt et finguntur qualita

76
te vera et facta dictionali signifi-
catione sine sine vere et fide sube-
dect. Nichil vero ab ea signifi-
que no est vera s; et facta suba. quia
libz vera factam ve remouet qua-
tatem. Quod enim nichil dicitur.
nulla neque vere neque fide efficien-
cie qualitate affici significant.
Nullum enim fictum id quod fin-
gitur est. Idcirco recte h; infinito
abnegatur quod e nichil. etiam
ficta qualitas ab eundem abet sub-
stantia significat. On supponit.
Neque enim significat hoc nome nichil
quod aliquid. i. suba nois sit ali-
eundem nois qualitate. s; potius sig-
nificat subam suam no esse ali-
ca a qua no est qualitate. Omnis vo-
re. Quali hoc nome nichil. signat no
esse. omnis vero natura e. Deberet con-
cludere sillogistimum ita. Non est
g; natura. quod pro suba signat nichil
S; quia hys que dicitur sunt permittis e
h; circa conclusio tunc. Et si de omni-
bus quidem rebus. i. subis et accide-
ntibus et etiam de deo et materia dicitur
natura placet. h; sit nature disti-
nitio quod videlicet lupinus. propositum
Dum vero prout quibusdam visum
e non de omnibus rebus s; de solis ob-
stantis subsistentibus natura intel-
ligi dicitur quia omne sube subsiste-
tes aut corpus sit aut incorporeu da-
bum distinctionem ut significamus
substantias. i. secundum illa signi-

licatione hominis huius qua
 res sublimes significare dicit
Que diffinitio est humilitas. Na
 est vel quod facere vel quod pati
 possit. hec dicitur vel loco polita
 hoc subdistinguitur polita e. **Qua**
 qz em significat. **Vnde** supponit
Pati quidem ac facere r. **Præ**
 vero esset diuisio lita dicitur. **Pl**
 quod facere r no pati vel quod
 pati et non facere l quod r pati r
 facere. l quod nec pati nec facere pt
Sz diligenter attendendū e quod
 facere ac pati multipliciter dicitur.
Nam quocūqz philosophor vltu
 facere solis vitalibz dicitur. r do
 r spiritibus r animalibus. r corūde
 animalibus. **Pati** vero nō solū senti
 bilibz vt animalibz r corūde animalibz
 r quibusdā spiritibus. **Alior** vero
 philosophor vltu face ac pati.
 omnibus corporalibz r sensibilibz dicitur
 animalibus. **Nam** r corporalia oīa
 r corporalia aut. quozdā qz p genera
 tionē l p corruptionē fiunt cau
 se sunt. idozqz r ipsa facere r que
 ipsoz actus suscipiūt pati dicitur
 tur. **Hos** igitur boetius sententia
 ait. **Pati** quidem ac facere quod e
 natura potest. vt omnia corpora ac
 qz corporoz anima. **Et** de corporis
 quidem hoc certū e. quod r faciūt
 r patiūt d corporoz vero anima
 que corpora suba est. r li nō adeo e
 tum tū eam facere r pati verū est

Hec em in corpore preter corp
 is causam r etiā a corpore hoc est
 corporis causa et facit r patit.
Non solū em extra corpus sz in
 in corporibus manentes anime rō
 nales. nō corporis vi sz rōnis ppeio
 actu intelligunt. **In** tenendis vō
 corporibus seu visu seu auditu seu
 gustu seu alijs humilitatē sensibz
 r li anime sensibilitas ista ppeia
 sit qua tamen hys sensibz nō n
 corpora. nec vli corporis instrumē
 tis possunt sentire a corpore dicit
 anima habere quod sentit. r mlt
 to scripturaz vltu sensus ipsi dicitur
 tur corpori. **Similit** non mō ex
 tra corpus verū etiā in corporibz
 non corporū sz sua tū natura
 anime delectandū aut trāz
 passionibus afficiunt. certū est
 etiā quod ex corpore equalitate
 siue unequalitate. que anime pas
 siones contingunt. vt obrepulsi
 tio calozqz febrilis. **Idozqz** aut pa
 siones ppeie a corporibus ei e r etiā
 corporales vocantur. **Facere** vero r
Quali pati r facere omnia corpore
 a possunt r corporeoz anima. **Fac**
 vero r nō tū pati id quod est nā
 pt vt deus creatiqz diuina. **Diui**
 na hoc loco dicit videtur qz ppeia
 a. que semel creata deinceps seu
 generatione seu corruptione in
 nullo mutam sicut r de eternis
 principio. deo certū est. qui nec

p generationē cepit nec p corruptio
 ne desinet esse aliquid. Nec igitur in
 mutant nequaquam patiunt. Facit
 tamen ut auctor omnium deus certā
 qz diua vel causa l' ministerio plu
 ma faciūt. Nulla em̄ est cuiuslibz
 ageratis p actionē mutatio. idēqz in
 mutabilis deus r qz nō mutant ppe
 tua. faciūt tm̄ nō patiuntur vllatō
 Habes igitur ic̄ **S**ecundū signifi
 cationem nature qua de omnibz r lo
 lus substantiis nature nomē dicit
 natura diuisione diffiniunt. dicens
 natura esse vel quod facere vel qd
 pati potest. Ratio autē diuisionis
 iij^o exigit partes ita. Natura ē vel
 quod facere r non pati. vel quod
 pati r non facere. vel quod pati r facere
 vel quod nec pati nec facere potest
De duabus autē huius diuisionis
 ptibus videlicet de eo quod r facere et
 pati r de eo quod facere r nō pati p̄
 exempla poliūt. **D**e eo quē quod
 pati r non facere. l' quod nec facere
 nec pati potest nichil dicit. Itēqz v
 tiqz quia nullū subsistens ē quod
 pati tantū r non facere l' quod nec
 pati nec facere potest. **O**mnē em̄
 sustens. aut tempale est. aut ppetuū
 aut eternū. **D**e omne tpale sicut
 dictū est r facere r pati omne p̄ cop
 petuū r eternū facere r nō pati p̄.
Quapropter certis duabus diu
 sionis partibz nullū omis sublit
 tens relinquit. Breuiter qz dūco

rans secundū qz nature signifi
 cationē euidem nunc dedit diffi
 nitionē. transit ad diffiniendā e
 andem naturā secundū aliā quā
 lupius in diuisione primā polue
 ipsius significationē dicens **H**abē
 igit diffinitionē ei^o quoqz signifi
 cationis. i. secundū significationē na
 ture qz tantū subis applicat. **Q**ua
 ire qz p^m qz ea diffinitionē de nā
 dictum est nō nisi subis ducit.
 in hac diffinitione nature. substan
 tie quoqz reddita ē diffinitio. **D**ili
 genter attende quod aut diffinitio
 ne nature diffinitā esse subam.
Item et ipse cur hoc dixerit. ostē
 dit dicens. **N**am r si nomē naturē
 subam monstrat. quod vniqz quo
 eundā sicut dictū est vltus hz. nū
 natura descriptim? sube quoqz red
 dita est descriptio. **Q**uod vere r si
 aliqua dubitatione fatendū esset
 si nature atqz sube nomē in euidē
 sube appellatione r ab ea qualita
 te eēt multauoca. **Q**uod minime
Nam r si horz nomē eadem sūm
 aliquos intelligant suba. nūqz
 tū eadem qualitas. **A**liud em̄ esse
 est natura. aliud eē substantiā si
 sicut aliud est eē hominē. aliud eē
 visibilem quāuis eadem substanti
 a r homo sit r visibilis. **S**icut er
 go nō eadē est diffinitio hominis at
 qz visibilis sic nature atqz sube ea
 de diffinitio eē nō p̄t. **C**ū igit a diu

lis qualitatib⁹ diuersificata noia sit
natura atq^{ue} suba. querendu^m est qua
rone hor^{um} eand^{em} dixerit et diffini
tione. Cum em^o quatuor spes no
mina sint. videlicet vniua. equi
uoca. multiuoca diuersiuoca vniuo
ca quidem et multiuoca vna dif
finitioe. equiuoca vero et diuer
siuoca diuersis diffinitionibus de
monstrant. Et hec que in diuer
sis vocibus est diffinitionu^m diu
litas eorundem vna eandemq^{ue}
diffinitione et non phib^{et}. Non
em^o aduersis tm^{en} et etia^m vna dif
finitione diuersiuoca declarari
minime ambigit. quisquis ea
que predicta sunt de diffinitionis
vibus recolat q^{uod} videlicet alie se
quib⁹ ostenditur. non mo^{do} q^{uod} et
dicatur. veru^m etia^m et quod dicit.
alie vero quibus tm^{en} quod et dicit
et nequaquam esse quod dicit. Si
em^o diuersiuoca primo diffinitio
ni genere demonstrata sit. diu
lis h^{oc} necesse est diffinitionib⁹ fieri
Si vero altero. possunt vna dif
finitione monstrari. Vnde q^{uod}
nis natura atq^{ue} suba a diuersi
vobus indita sunt noia diuer
sa. recte tm^{en} illo^{rum} vna descriptio
dicatur quia scilicet id quod est natu
ra atq^{ue} suba. noⁿ vero et natura
vel esse substantia declarat. Et sic
quidem qualiter dictu^m est natura
describit. si vel de omnib⁹ rebus

l^o de solis substantiis hoc nomi
dicatur. Quod si relictis incorp
as. nature nomeⁿ vlt^{im} ad corpora
les contrahit. vt scilicet corpus tm^{en}
substantie natura habere videt^{ur}
tur et nature nomine appellent^{ur}
sicut putat a^{nt} ceteris eiusmodi
i. aristotelice et multimode phie
sectatores. diffiniem^{ur} etia^m ita etia^m
vt h^{oc} diffinerent qui natura et in
nomeⁿ et significatioe noⁿ nisi in cor
pibus esse sua opinione atq^{ue} sua
posuerunt est aut^{em} eius scdm^{um} hanc
corp^{is} significatione diffinitio h^{oc}
modo. Natura est motus prima
p^{ri}mi per se et noⁿ p^{er} accidens. Hic aut^{em}
moraudu^m videtur q^{uod} aristoteles ait
scilicet esse species motus. que sunt ge
neratio. corruptio. augmentu^m. di
minutio. alteratio. secundu^m locu^m
mutatio. Haru^m quib⁹ noⁿ solu^m cor
poru^m sunt et etia^m in corporib⁹. Ge
neratio namq^{ue} est ingressus in sub
stantia. Ideoq^{ue} quicquid p^{er} creatione^m
incipit alicuius generis esse. illud
recte dicatur generari. quod vlt^{im}
omnibus temporalibus et p^{er}petuis o
uenit. Hec. n. omnia noⁿ semp^{er} fuerit
ideoq^{ue} quicquid quodlib^{et} scdm^{um} genus
sunt p^{er} generatione^m hoc et repunt
Quo vero eterna positi lege est. vt
dicitur genuit nichil. corruptionis et
motus aeternis omnib⁹ ta^m incorpali
bus q^{uod} incorpali^{bus} naturaliter dicit^{ur}
Sicut et omne genuit incorruptu^m

le. sic omne nativum est corruptibile. **A**ugmentum quoque et diminutio corporibus et incorporeis non modo subsistentibus sed etiam subsistentibus et eis accidentibus ducunt. **S**unt etiam augmentum et diminutio. et secundum spacium quantitatem et hunc tempus et secundum numerum. **Q**ue secundum spacium quantitatem scilicet secundum lineam vel superficiem vel soliditatem in locum corporibus tamen ducuntur. **Q**ue vero secundum tempus aut numerum quantitatem. **D**ucuntur omnibus illis quod tamen sunt et tempus et numerus. quod videtur omnibus tamen incorporeis quam corporibus naturarum. **S**ed et alterano non solum corporibus sed etiam incorporeis subiectis ducuntur. **S**i enim etiam in anima quedam qualitates quas aristoteles vocat habitus et dispositiones atque passibiles qualitates et passionibus. **M**otus vero qui est secundum locum non nisi corporum est. **Q**ui enim locus qui quod quantitas appellatur solum corporibus ducuntur. **E**dem accidens locus non nisi corporibus esse potest. **I**taque naturam secundum illos qui hoc nomen non nisi in corporibus posuerunt per motum diffinies illum tamen qui solum corporibus ducuntur localem videlicet intelligi voluit autem. **N**atura est motus principium. **N**am sicut dictum est ille solum corporum proprius est. **E**t generaliter quidem motus localis corporibus eius vero species corporum. **S**pecies predicta proprietate redduntur. **S**

Quid etiam ostendens singulorum que in diffinitione posuit causas. **A**ut **Q**uod motus principium dicitur. **E**t si. **Q**uod per motum naturam descriptum. **H**ic est ideo scilicet fieri. quoniam corpus omne secundum speciem sui cuius est elementum non habet proprium motum atque hoc exemplis declarat dicens. **U**t ignis proprio huius generis secundum speciem motum movetur sursum. terra vero movetur deorsum. **N**am in sphaera mundana ignis superius est et terra extrema. **P**ropterea quod scilicet ignis intra supremum. et terra super extremum locum aliquam causa esse cogitant sibi dimissa est hec elementa prius ponderositate breviter petunt. ignis vero superiora terra vero inferiora. **I**taque quod posuit in naturam esse principium motus per se et non per accidens. quod scilicet in diffinitione patitur premissis quod ipsa sunt principium motus addidi per se et non per accidens. **T**aliter. **Q**uasi hoc quod sequitur exemplo intelligi poterit. quoniam lectum quodque lignum sicut et de terra dictum est. si aliqua in acre sit sibi demissum deorsum deorsum fieri necesse est. **S**ed cum sit lectus et lignus quidem per substantiam. **A**rtu vero per accidens substantie. non per accidens quo dicitur lectus ferre deorsum. **Q**uasi. scilicet per eam cuius ad est substantiam. **I**dem quoque quia lignum non est. quod est terra et. **C**um vero dixisset quia lignum est addidit quod est

terra &c. qm̄ que sp̄alibus s̄
sistentibus d̄m̄ accider̄. nouit̄
ipsis q̄ ipsa aliquibus p̄tib̄
primis ideo ipsis qm̄ ipsa p̄
tibus addicunt̄. Et cum sp̄e
li substantie qua homines su
mus ad eē dicatur in nobis color
sanitas atq; scientia. ideo utiq; h̄
dicunt̄. qm̄ eius partib̄ p̄p̄ieta
tis rōne color s̄ corp̄alitati. Sa
nitas sensibilitati scientia rōna
litati ducunt̄. Similiter ḡ hui
sp̄ecialis substantie qua lectus
est lignū. illi parti qua id est t̄
ra ducunt̄ ferr̄i d̄celū. Ideo n̄q̄
qua l̄us lignū est. ymo qm̄ hui
sp̄ecia p̄t̄ra est. pondere & gra
uitate. i. pondere grauitatis didua
Vnde manifestū est. quod nō p̄ ac
cidens d̄celum fertur. Nō em̄ qua
lectus est d̄celum cadit. s̄ sicut dix
imus quia terra est. Sicut em̄ d̄
multū eo q̄ sup̄ficiis multa sit et
actio longa. id quod tempus lon
gum sit. i. qm̄ albedinis aut auc
tionis. s̄ potius qm̄ sup̄ficii l̄t̄
causam. multitudo aut longitudo
sequatur. ita l̄us d̄celū cadere dicit̄
t̄ non qm̄ cū eē lectū. s̄ qm̄ cū eē
terrā causa cadendi sit. Et si quis q̄
rat cur ergo cause huius nōne t̄ra
to quod ē terra vel lignū. dicit̄. l̄us
cadit p̄t̄ responderi. quia etiā n̄
lectū eē ducunt̄ cause. i. quia t̄
re vel ligno accidit̄. Dicit̄ v̄

est l̄us. Non v̄o semp̄ v̄o oī
quēta verbis exponitur. ut s̄
i. p̄positiōib̄ suis causis p̄di
camentis reddantur. ymo sepe sit
verborū ea que a dialectis dicit̄
t̄ accidentalibus. & t̄ v̄ta ducio
cū l̄. causaz & sequit̄ p̄dicau
dis sit sup̄posito v̄o sine eam̄
dem aliis consequentib̄ ut dicit̄
est album sine alienis d̄trario
causis ab hys que p̄dicant̄. ut
quoddam rōnale est album. rōna
litas em̄ q̄uis multoz causa sit
nequaq; t̄ color ē causa sine a
liarū d̄sequentib̄ causaz ut
quoddam multū est album. Nam
scientia multū nec albedinis t̄
est nec eius sequitur causa. qm̄
solo corpe est t̄tū eē. albedo em̄
tantū corpi affectus est. ymo sit i
sp̄i scientia multū & rōnalitas
in eo sequitur eam̄. Similiter ḡ
cū dicitur lectus d̄celū fertur acc
cidentalibus ducio ē in eo v̄nq; p̄ac
tionū accidentalū ḡt̄. quod & id
quod p̄ter & quo sup̄posito sit
eiusdē cause p̄ncipis redditur. s̄
i. sp̄eciei qua lectus lignū est. l̄ ge
neri quo terra est. Itaq; quāuis
lectus d̄celum ferr̄i v̄te dicit̄. n̄
t̄ huius motus p̄ncipis. i. cū est
esse lectum. s̄ potius esse terrā ge
neri. l̄ ē terram ḡt̄. l̄ esse lignū
huius generis sp̄em. h̄ autē ea quā
nūc explauius nature diffinitio

id quod motus principium est esse
naturam. Unde fit. ut lectum qui de
orsum fecit de. dicam⁹ esse naturam
licet lignum. esse vero lectum non
naturaliter sed potius artificiali-
ter

Et et sic. Hucusque namque
distinguitur et secundum il-
lum uerbum solum quo de solis corpore
et secundum illum quo de omnibus
substantiis et accidentibus et etiam horum
principis de. Et attendendum quod
a principis que nulla creationis
natiuitate procedunt. ab aliquo h⁹
nomine appellatio est quomodo uerbo
ta. Natiuitas autem secundum gram-
maticam denominationis proprietate qua non
ab aliqua dictione non sicut in sig-
nificatione participatione assumit
magis accedit et a natura uerba uo-
catur quam non omnibus uerbum
hoc nomen recte ducuntur intelligen-
ti. Videtur enim id quod natura de
aliis esse natura. Unde illa que de
sunt aliquid. hoc est que alius quod
ipsa sunt uerba substantiunt. non sunt
aliquorum nature sed eorum potius ali-
qua sunt nature. Non enim corpus
aut spiritus aliquorum sed magis
corporis et spiritus aliqua sunt uerba
et puto quod hoc nomen eorum sub-
stantiis quod substantiis accidentibus
autem motibus ducunt. Quamuis
enim accidentia et natura sunt. et si-
liquorum sunt. eorum uidelicet quibus ista

29
uel assunt. et quolibet modo extrin-
secus affiguntur. quia tamen non sunt
substantiunt esse. Et ideo illorum uerba
accessu generatio uel abcessu cor-
ruptio fieri potest raro uerba loquitur sub-
stantiis uocantur uerba. Quod uer-
bo in ea ratione natura sunt quod uerba
uorum substantiunt esse sunt et a se-
deo uerba ut autem in eis perpetuo ma-
neant. aut suo abcessu illa corru-
pant propriis et uerba plurimum ducunt
nature. Horum etiam quomodo ratione que
dam procedunt. quedam uero sequun-
tur. et proprietatis ratione priora addi-
ta sunt potestati. non tamen priora
posteriora quod posteriora potius ap-
pellantur nature. Ut dicitur generum
ferte utique quomodo et si nature sunt. et
aliquorum sunt. et eorum in quibus se-
ptem accessu generatio semper cor-
ruptio sepe contingit. in substanti-
tibus quibus in sunt generum quibus
assunt sicut iam dictum est potesta-
te sequuntur. Quam huius uerba quod est
natura proprietate auctore. Videtur
autem. est etiam significatio alia uerba
ea uidelicet per quam uerba multorum di-
cuntur diuersam esse naturam au-
ri atque argenti in hoc non substantiis
corpore. id est non ipsum quod est aurum et
argentum non ipsam que ex genere
et differentia constat substantiunt
a specialis qua est aurum uel argen-
tum. non generalis que quomodo prin-
cipium est speciem. qua utriusque horum

est vel metallū l' corpus l' terra
l' huiusmodi alia. nō aliquid eorū
que subsistentis assunt vel in se
subsistentibus accidentū. nō dī
qz horū aliquid eternū principū
volentes intelligi. s; potius na
ture nōie monstrare cupientes
rerum que in generib; l' specieb;
suis sunt aliquid. vel generū ip
sorū atq; specierū substantialē p
prietatem. **Qualis est em̄ verbi
gracia rōnaltas.** h̄ em̄ necq; sub
sistens ē necq; genus. necq; acciden
subsistens. necq; specius. necq; in
ullib; horūm eternū principū.
s; potius speciem. **quas em̄ gene
ipsa constituit.** l' generis l' in sub
sistente l' subsistentis specie sequi
tur potestatem. ē substantialis p
prietas. **Hec igitur ē ppria nōie
significatio que diffinetur hoc
modo.** **Natura est unāquāq; re
informans specifice differentia.**
Secundū hanc diffinitionē. nul
lū principū. nullū principū sub
sistens corpū l' incorpū. nullū ge
nus l' species subsistentis. nullū
om̄io accidens appellatur natura.
Nam secundū phos. ple q̄ silua dī.
pamocipialis ē materia. om̄i qui
dem secundū illos formatū recep
taculū est. nichil vero ipsa informat
Auctor quoq; om̄i dīus. l' si a theo
logis secundū alia rōnē vniūsoꝝ
a se creatorū natura. l' recte de genti

creatur rōnaltas forma dicitur
nequāq; tamē sedm̄ illā rōnē. qua
subsistentū formas logi vocant.
ipsas vero quib; aliquid sit quā
les aut speciales aut differentes sub
sistentias. aut secundū quartū ge
nus qualitatis l' qualidā acciden
tales ipsa est forma. **Subsisten
vero corpū sive incorpū predic
tas quidem quibus ē aliquid i se
formas habet. ipm̄ aut nichil in
format.** **Species vero illa que spe
cialitā dicitur.** l' si indiuiduoz sit
aut etiā generis forma. indelēbi
dis tū indiuiduis vix tēz in. et
nullus potest esse specifice. **Qual
quoz subsistentia quāuis sublit
stentū in quibus est forma sit. l'
tūmoris q̄ ipsa sit similitudinis
formas constituat. tū in differenti
sibus specz substantia signifi
catione pposita similitudine quā
dam habz materie. nec aliter p
generi a quo tota tuba sui dicit
sa sit in differentiis tū acciden
tali dictione addiri potest. idēq;
nullū recte genus ad intelligendū
ipsius speciem format. forma vero
illa que generis qualitas ab aristo
tele dicitur. qm̄ rōne accidentalis
est. specifice esse nō potest. **Idēq;
nullū horū que dicta sunt. sedm̄ p
dictam diffinitionē natura ē. Re
linguit ḡ nature nōie specifice
differentis. que l' nature sunt. l' a****

liquorū sunt substantiā videlicet
 in quibus sūt ⁊ quorū forme ⁊ eē
 sūt ⁊ generū quorū potestati rōne
 p̄prietatis addite eorū quorū ī sp̄
 rium diffinitionib⁹ forme sūt. Cū
 igitur r̄ **Quali.** Nōmē nature
 aut de rebus omnibus aut. ā de solis
 substantiis. ā de solis corpib⁹. ā
 de solis speciebus differentis dicit
 Cum igitur nā tot modis v̄l diuiso
 rī v̄l diuerso dicitur. l̄ eā diffi
 niatur. tam catholici q̄ nestorius
 recte constituūt. i. sine aliqua luc p
 ceptione hēlitatione dicitur duas na
 turas eē in christo. nō secundū ali
 quā r̄m̄ p̄missā diffinitiones.
 quibus l̄ tres om̄s l̄ nō substantes
 l̄ t̄m̄ corp̄ diffiniuntur eē nature. s̄
 secundū ultimā diffinitionē. q̄ sol
 species differentis nature dicit
 nomē. Diligenter t̄m̄ est attendēdū
 q̄ qm̄ species differentia cū genē
 constituūt specē cuiuslib⁹ speciali
 substantia simplex eē nō p̄t. deī v̄
 r̄na oīo simplex ē. Nulla em̄ rō
 ne intelligenda est. ex diuersis r̄e
 posita. Dicit ⁊ in primo libro r̄e ip̄
 id quod est eē dicitur. Non est ergo
 deus aliquid l̄ speciali l̄ specia l̄
 substantia. Itēq̄ si deī ab homine al
 tera dicitur eē natura. nullo mō t̄m̄
 intelligenda est generis forma. ⁊ q̄
 ipsi generū in constitutiōe speciei
 iuncta sūt specia differentia. Cō
 igitur auctor aut. tā catholicos q̄ nest

torū. secundū ultimā nature dif
 finitionē duas in xp̄o naturas cō
 stituere. sic intelligendū videtur. q̄
 q̄m̄ nō sit altera deī. altera hominis
 specia differentia. secundū h̄ t̄m̄ deī
 altera. quod que ē hoīs specia. nō
 est deī. ⁊ que est deī nō specia. nō est
 hominis. Cui locutionis v̄lus sepe
 humana eā pagina inuenit. Nā
 az. t̄m̄ in p̄logo inuenit catholici
 ⁊ dicitur diuersorū generū ⁊ nō s̄
 alternatim positōrū diuersē sūt
 species ⁊ differentie. h̄ exemplum
 dicitur. ut animalis et scientie. ⁊ cū
 nūā s̄ qualiam differentias q̄ v̄
 sūt animalis. nullas em̄ant scē. n̄
 potuit. qm̄ eorū que in abstracta.
 separati t̄m̄ ab eis in quibus sūt spe
 culatur mathematica disciplina.
 nullū genus est quod diuidat. nul
 la species quā constituat specia
 forma. nō em̄ sūt aliquid substante
 tis mathematica in abstracta.
 Cum igitur sicut dictū est animal
 s̄ differentias animalis nō subiungat
 hec v̄ro sūt scientie s̄ aut. Sicut
 nulla h̄z est. qui t̄m̄ dicitur diuer
 sorū generū eē diuersas. Similit̄
 ⁊ h̄c t̄m̄ auctor dicitur q̄ catholici
 atq̄ nestorius. duas in xp̄o scdm̄
 ultimā diffinitionē naturas con
 stituūt aut. hec etenim sūt hoīs. h̄c
 v̄ro deī. s̄ potius aut. Nāq̄ em̄ cal
 dem i deū atq̄ hominē diff̄as dicit
 iure. subaudi. catholici nestoriusq̄

constituunt. Quod dicens vult
intelligi. non quod alie sunt hois.
alie dei nature spectant. sed quod quod
hominis nequaquam sunt dei. qui
tam duas naturas esse in christo. et
secundam ultimam dixerat distincti
one nature.

Sed de persona etc. Huc
ulque notis huius quod est
natura. quantum ad hoc opus pertine
bat significationes diuisit. et huius
vnaquaque quid sit natura disti
nunt. et ex quo sensu catholici
atque ueteris natura uelint
intelligi docuit. Nunc quibus
rebus nomen persone duciat. pro
rium ipsarum diuisione uelingat
deinde uerba distinctionis et uerba et et
cum nominis ipsius interpretatione
deducat. Quasi Quomodo uerba
distinuat. propter diuersorum uerborum di
uersos dubium est. Sed de persona et
maxime dubitari potest. quoniam
videlicet distinctio si possit ad
aptari. Et que sit dubitationis
causa supponit. Si enim uerba. Na
tura sicut dictum est aut de solis
spectatis differentis. aut de solis
corpibus aut de omnibus subiectis.
aut de omnibus rebus de. Persona
uero. aut de his quibus ducit.
aut de his quibus non ducit
nomen nature. predicatur. Si de
de his quibus secundum quales
predicari significationum nomen

nature ducit. predicatur persona
aut de omnibus aut de aliquibus. Et
si omnis natura habet personam. et si de
omnibus que secundum quales pre
dictas. ut dictum est significationum
dicuntur natura. persona predicatur
secundum. Si omnis natura est per
sona. indissolubilis uodum est. et uer
aut nequaquam intelligi potest. quod
discrimino possit esse. ut si natura aut
persona. Nam et si secundum quales
diuersas. diuisiua nomina sunt uerba
atque persona. et huius hoc fit natur
atque persone multa discrimino. et ille
distinctiones diuersas quibus osten
datur non modo quod dicit esse natura
persona. uerum et esse quod dicit.
idem tamen aut quod utroque nomine appel
labitur et id uulla distinctione
tendere potest esse diuersum. sicut id
quod est homo est uisibile. et dicit
lo. tamen tamen aliud sit esse hominem
aliud esse uisibilem. Aut si equat
persona nature. ut de eodem hec du
o nomina diuersim ducant. et in
tra terminum ipsarumque nature per
sona subsistit. si non de omnibus sed
de aliquibus nature persona predi
catur. difficile dictum est. propter diuers
orum uerborum diuersos. usque ad quas
nature persona pertinet. Et quod
tellectu huius sit accipiendum. exponit.
Idem nature duciat habet per
sonam. quas a persone uocabulo leg
gari sentis. De quibus et sic predicatur

uaturis nomine persone et de quibus
non predicatur. Nam illud quidem
quod forte quis cogitet. videlicet
quod nomine persone de nullo proorsus
tu secundum aliquam significacionem
nomen nature ducatur predicatur.
nichil est. Manifestum est enim. nam
subiectam esse persone. i. nec personam
ullo modo posse predicari propter personam
naturam hoc est nisi de eo. quod habet
aliquam significacionem natura di-
dicatur. Quomodo igitur nec de
nullis. nec de omnibus naturis pre-
dicatur persona. sed secundum aliquam su-
peradicam nature significacionem
de aliquibus tantum. habet aliqua. ab in-
quirentibus que illa sunt. vestigia
da sunt hoc modo. per diuisionem vide-
licet naturalium. Nam sicut dicitur
persona preter naturam esse non potest. pro-
mo quicquid est persona. necesse est
ut secundum aliquam naturam signifi-
cationem dicatur natura. Et ne secundum
distinctionem qua dicitur esse natura
eatenus eorum que cum sunt quocumque in-
tellectu capi possunt. alie sunt subiecte.
alie accidentes. Et videmus perso-
nam in accidentibus non posse con-
statum. i. nullum accidentium esse perso-
nam. Quis enim dicat ulla esse al-
bedinis personam vel nigredinis vel
magnitudinis habet. Quis potest
dicere quod albedo vel nigredo. vel mag-
nitude sit persona. Ac si dicat. Nul-
lus. Nec enim quibus sunt personarum. ideoque

81
numquam possunt esse persone. Quis
quid est siue persona siue natura
siue in quocumque genere et ratione. per-
sonitas aliamus persone nunquam
potest esse persona. Relinquitur ergo
Quasi Preter naturam. non potest esse
persona. Naturarum autem alie sunt
subiecte alie accidentes. Accidentes uero
non possunt esse persone. Quod quoniam
ita est. relinquitur ergo ut persona in
subiectis dici ducatur. hoc est solas
subiectas esse personas. Sed non omnes.
ideoque adhuc diuisione uelut
que subiecte sunt persone. Et attende
quod subiectas hoc loco uult intelligi.
non substantias. sed que subsistent
Quod ex his que secuntur apparet
Aut enim. Subiectas alie sunt corporee. a-
lie incorporee. Corporearum uero alie sunt
uidentes alie uidentes. Uidentes
corporearum habet illa debet intelligi. ex
emplis que sequuntur patebit. Vi-
uentes inquam alie sunt sensibiles. a-
lie uidentes. Sensibilium alie sunt ra-
tionales. alie uidentes. Rationaliu
uero et cetera. Attende quod in
precedentibus sub diuisionibus
priorum diuisionum omnium gratia
subintelligi uoluit. In hac autem
que sequitur diuisione. non modo il-
la que corporee sunt. uero etiam illa
tantum substantia que accidentibus
subiecta sunt. ueritatem incorporeas
substantia et horum omnium quod
principium Autem. Rationaliu uero

alia est mutabilis. atq; ipal-
libilis psona ut deus. alia p crea-
tionē quide mutabilis atq; pal-
libilis. verbi gratia impassibilis
sube. h' est principalis etate q
est deus: ad impassibilitatis fir-
mitudine pmutet. Ut angeloz
hoc est celestiu spirituu natura
atq; natura humane aie. Deu
em nullo modo mutari pt. nec
ullo aialis affia passionis sen-
tu. Celestes vero spiritus qui ei
assistent no snt stabiles. s; uali-
ter corruptibiles. et similit hua-
ne aie. Quicqd ei cu no esset. p
diuina poterat ee potentia. ut
etia p eandē potentia du e. esse
potest. Non em imutabilis est
diuina potentia si quod cepit ee
no potest esse. quicqd cu no erat
non esse poterat. S; sicut dm e
aliqua mutabiliu in eo q p crea-
tionē facta sunt. illa diuina gra-
tia firmat. deinceps nequaquam mu-
tent. ac p hoc incorruptibilia in-
mortaliaq; dicunt. Ex quib; oib;
re. Quali. nature ptes predictis
diuisionibus ostendimus. Ex qb;
omnibus diuisionibus manifestum
e. utq; in no uiuentib; corpi-
bus posse dici psona. Nullus ei
dicit ullam ee psona lapidis. neq;
rursus eoz uiuentiu que sensu ca-
rent. Nulla em psona est arboris.
neq; vero eius rei uiuentis atq;

sentibilis. que intellectu et ratione
deseritur. Nulla ei psona equi vel
bouis. atq; q; animalu esse que
naturaliter mutatione ratione soli
sensibus degunt. Diligenter atti-
de quod aut nulla lapidis l' arbo-
ris esse psona. no mo secundu phy-
losophoz usu. uerum etia scdm rei q
recte psona est appellanda. p pte
te h' cu dixisse. Nulla namq; ratio
pt esse psona ex quo totu diuini
l' actu uel potentia distat. Cuius rei
ro in sequentibus dicitur. Quod uo
aut nulla equi l' bouis l' quorūlib;
irrationabilu animalu esse psona no
secundū rationis huius qua quilib;
est psona. p pte. s; tm s; uolum
philosophoz qui h' cu possent ee
uoluerunt tamen appellare pso-
nas dicit. Quod et ipse in sequen-
tibus apte diciturus est. At hois et
Quali uiuentiu animalu nulla scilicet
usu philosophoz dicam; ee psona
At hois dicam; ee psona. dicam;
etia dei. dicam; angeli hoc e. an-
gelus celestis spiritus. et naturaliter
et usu philosophoz dicamus esse p-
sona. Rursus subaz re. Etia n
omnibus. s; tm quibusda naturis
illis uidelicet que sube sunt utq;
hys omnibus. s; aliquibus dicitur
dici psonas. diuisit naturas atq;
subas plibus differentis. et qui-
bus scdm illas diuisat diuisio-
nes. et quibus no dicitur dici psona

rita exemplis ostendit. **N**unc
 rursus substantias ppter idem di
 uidit. **E**t attende quod est supu
 tm et solis naturalibz. ut et subliste
 tes et substantias ronalibz atqz to
 pias differunt diuidit et aut huc
 sus subaz alie st' vnuales subal
 forme similitudis. alie sunt pnci
 lates. i. indiuidue plenaz pnci
 tu distimilitudie. **Q**ue vero sut v
 nuerfates. que de pnciales descp
 tionibus et exemplis demonstrat
 dicens. **V**nuerfates sunt que plu
 res. secundu se totas inter se suis
 effectibus similes. de pluribz signi
 ficantibus substantiis inter se de simi
 libus predicant. vt homo aial. la
 pis lignu. ceteraz huiusmodi. que
 quantum ad substantias que horz
 horum nom sunt qualitates vl'
 genera sut vt animal. lapis lig
 nu. l' species vt ho. **N**am et homo
 videtur substantia specialis qe
 huius nois qualitas. vna quide
 dformitate. s. plures rone singu
 laritate. de singulis hominibz. et
 aial de singulis aialibz. lapis ac
 lignu de singulis lapidibz ac lig
 nis dicunt gualiter. **P**articula
 ra vero i. indiuidua que sua dis
 similitudine ea que similitudo
 subalis facit diuidua pntatur.
 sunt illa que i se vno dicunt qd
 de alijs numero ab illo vno nu
 mero pdicant vt aereo. plato et

lapis. h' vnde. h' achillis stamac
 et lignum. h' vnde et mansa d' poli
 ta est. **A**ttende qd quibusda pnci
 ribus a pnci qualitate sua. pnci
 nomina sut polita. que omnia vult
 intelligi cum aut vt aereo plato. **S**
Quibusda vero no sut polita s. p
 demonstratiu pno et nome appel
 latiuu intelligunt. cu dicit h' lap
 h' lignu et huiusmodi. **E**t in hys r'
Quali Substantiaz alie sut vn
 uerfates. alie pnciales. **E**t in hys
 omnibz vnualibus l. et pnci
 ribus. supple si quis querat quibz
 nome psona duciat. dico quod n'
 qd in vnualibz. h' est in nullo
 vnuerfaliu psona potest dici. s.
 in singularibus tm atqz in hys
 no nisi actu et natura indiuidus
Diligent attende. qd cu dicitur plo
 na in singularibz dici atqz adicitur
 indiuidus. inues vtz no omne sin
 gulare indiuidu r'. **S**icut tm ois
 quidem psona indiuidu. no vno
 omne indiuidu e psona. i. quosqz
 de indiuidu est singulare. no aut
 de singulare est indiuidu. **E**t qd
 est singulare e. s. no quicqd est ibi
 indiuidu e. **S**ingulari namqz alia a
 hys sunt tota pnciate sua int se
 similia. que siml' omnia dformi
 tatis huius rone dicunt vnu in
 diuidu. vt director corpis diu
 se qualitates tota sui specie quale
 alia vero ab alijs omnibz aliq' sue

pprietatis pte dissimilia. q̄ sola
et omnia sunt huius dissimilitudinis
ratione individua. ut h̄ lapis h̄ lig
nū h̄c equus h̄c homo. Quorū
aliquibus hanc dictū est h̄ p̄sonē
ducunt nomē. Nulli vero vniu
saliū. Similiter em̄ animalis l̄ quā
hominis nulla p̄sona est. s̄ vt acco
mus l̄ platonis r̄. Attende indivi
duos que ponit exempla. Non ē
aut s̄ vel huius lapidis. vel huius
ligni. tūc tamē supra p̄ticulariū
que individua volebat ponere. ex
exempla dixit. ut h̄c lapis h̄ lig
nū. huiusmodi namq̄ individua
nequaquā possunt ēē p̄sonē. et quare
non possunt paulisp̄ dici. s̄
accronis et platonis l̄ huiusmodi sin
glorū individuos p̄sonē singule s̄
nuncupant.

Quocirca r̄. Quibus
rebus nomē p̄sonē duc
unt huiusmodi rerū ipsarū diuisione
vel ligant. Hanc distinctione tercia
rat In qua diligenter est atten
dum. quid secundū rationem. quid se
cundū p̄sonarū vltimū dicatur. Hec
inter ergo memorans quibus su
piorū diuisionū p̄tibus dicitur no
nomē p̄sonē ducere. ad ipsam
distinctionem trahit et aut. Quocirca
si s̄ p̄sona in solis subys. i. sub
stantib⁹ est. ut vnq̄ vera rōne ē at
q̄ in hys nō nisi rōnabilib⁹ vt s̄
multorū vltimū dicatur. suba vō oīs

tam subsistens q̄ subsistētia q̄
mundam vltimū natura ē. nec constat
aliqua rōne l̄ vltimū vniuersalib⁹ s̄
tantū in individuis. p̄tibus diu
sionibus cepta est p̄sonē distinctio
h̄ p̄sona est nature rōnalis indivi
dua suba. Secundū hanc disti
nctionē natura hūana videt̄ esse p̄
sona. Non ē sicut quidā dixerūt
ē eudelmia h̄ est forma. s̄ potius
substantia. subsistens. hys in se
formas et diuersorū generū acciden
tia ē et nature rōnalis. Intelligit
em̄ atq̄ discernit. et separata a corpore
et in corpore posita. vltimū adeo quod
homo qui ex aīa consistat et corpore
sicut p̄prio corpore spacio distandi
tur ita p̄pria ac potētia discernit
Est etiam nullib⁹ hominis aīa sub
genere spiritus et aīe sp̄c sua qua
ab omib⁹ que nō sunt illa aīa di
uiditur. pprietate individua. Sic
aīa que hominis et pars constituta
videtur recte esse p̄sona. hoc tū im
possibile ē p̄ hoc intelligitur. q̄
nulla p̄sona pars potest ēē p̄sona
Omnis ē p̄sona adeo est p̄te vna
q̄ cuiuslib⁹ plena et ex omib⁹ que
illi ducunt collā pprietas. tū al
terius p̄sonē similiter plena ex oī
bus collā pprietate. de vno uariū
individuo p̄a non p̄t vt platonis
et accronis p̄sonales pprietates.
de vno individuo dici nō possunt
Tota vero aīe platonis pprietas

i. quicquid de ipsa naturali affirmatur. de ipso platone predicatur. Naturaliter dicitur. quoniam quod non naturaliter de anima dicitur non necesse est de platone predicari. ut topica id quod platoni anima per se dicitur vocatur de ipso platone in mente dicitur. Quis enim affirmat quia quod ab ipsa anima platoni negatur. non necesse est ab ipso negari. ut si dicitur anima esse incorporea. quo permatoreis nomine corpus substantivum que est corporalitas remouetur ab ea. non ideo plato incorporeus esse dicitur. Et si quidem humana anima secundum predictam distinctionem videtur esse huiusmodi exposita vero ratione videtur non esse persona. Et ergo pugnas verborum seu convenantia dicitur. dicitur dicitur est. quod sicut diuiduum non modo actuali. verumetiam naturali similitudine. ita quoque diuiduum non modo actuali. verumetiam naturali distinctione dicitur. Quidquid enim confert habitus. tollit permatoreis. hoc autem clarus erit exemplis. Homo et sol a grammatice appellatur. A dialektice vero diuidua vocantur. Plato vero et eius singularis albedo ab eadem grammatice propria. A dialektice vero diuidua. Sed horum homo tam actu quam natura simpliciter vel diuiduum est. Sol vero natura tamen non actu. Multa namque non natura. verumetiam actu et fu

erunt et sunt et futura sunt subtili similitudine similiter homines. Multa vero non actu sed tempore naturali similitudo soles. Dicitur enim homo non a tota vniuersali homines. sic neque sol a tota huius que videmus soles proprietate nomine est. Sed homo quidem ab aliquo hominum substantivum. tam actu quam natura. Sol vero ab aliquo non actu sed sola natura inter se unum cum tota substantia forme simpliciter nona sunt. fuerunt enim que iam non sunt. et erunt que non sunt vel fuerunt. et nunc sunt tam actu quam natura homines infiniti. Ideoque ipsorum forme multe similitudo natura et actu. et fuerunt et erunt et sunt a quibus huiusmodi ipsarum plena inter se conformitate vere diuiduum nomine hominum ipsis inditum est. Vnus vero actu solus est sol. propter que nullus actu fuerit vel est vel erit. Quamuis natura et fuerit et sunt et futura sunt infiniti. ideoque infinite sola natura substantivum inter se sola natura formas. a quibus huiusmodi vere diuiduum et vniuersale nomine est. Sicut enim veri diuiduum plena proprietate nulla neque actu neque natura esse potest. secundum plene proprietatis quibus partem naturalis saltem similitudo modo est. Unde platoni ex omnibus que illi dicuntur colligitur proprietate. nulli neque actu neque natura forme est nec plato pillam. albedo vero ipsius et quicquid per se proprietate

eius aut natura aut actu à salute
natura intelligit eē dformis. Id
oq; nulla p̄prietatis cum illis
creatur naturaliter ē iduudua.
q̄ius rōne singularitatis indiu
dua sepe vocatur. **N**am vero cum illi
bz p̄prietatis que naturali disti
muntur ab om̄ib; que actu l' po
testate fuerūt vl' sunt l' futura sūt
differt. nō nō singularis aut p̄ti
cularis s; rōnā iduudua vere r
vocatur r est. **N**am iduudua di
cuntur humiliori. qm̄ vnūquodq;
eorū ex talibus consistit. p̄prietati
bz quaz om̄is cogitatio est facta
collectis. nunq; in aliis quodlibz
alterutroq; nō p̄ticulari nāl
dformitate eadem erit. **H**ac igitur
rōne platonis tota forma nulli
neq; actu neq; natura dformis. v̄
est iduudua. **O**mnis vero pars
eī singularis quidem ē. nō autē v̄
iduudua qm̄ multis est saltem
natura dformis. **I**taq; aīa eius
cuius tota forma pars r forme s
platonis. non vero nomine dicit
iduudua. **I**deoq; q̄ius ipta sit
rōnalis nē sūba. nequaq; tū p̄t
esse p̄sona. **E**t ḡraliter sicut dicitur
cum illis p̄sonae pars est p̄sona. s
qm̄ pars eius ex om̄ibus que ipsi
uerunt intelliguntur collecta. p̄p
rietas naturaliter ē iduudua. **E**c
hys ergo intelliguntur quia p̄sona
adco est p̄ se vna. quod eius tota s

p̄prietatis nulli proclus secundū
tota similitudine dferri p̄t. nulli
ad constitutūā p̄sonale p̄prietati
iungi. **E**t nos hac distinctione r
Et distinctione p̄tū ex nā p̄tū
ex vlu sumpta. docuit quibus re
bus nomen p̄sonae ducatur. **N**ē
huius nominis causa. quare vi
delicet id cui p̄dita distinctio duc
it nomen p̄sonae. ostendit. s
Quali p̄sona est nē rōnalis indiu
idua sūba. **E**t diligenter attende
dū est quod hac distinctioe timā
ninus non eam qm̄ ḡra. p̄p̄o
s; eam potius q̄ vlu p̄p̄taliū
dicunt. **N**omē em̄ p̄sonae. videt
alunde quada translatione tra
ductū ex hys s; p̄sonis que in re
atandis comūdis tragediis r
presentabant eos q̄ h̄ est qualis
secundū status aut sexus aut con
ditionis distinctū r p̄prietate. ut
tristes aut letos. diuites aut pau
pes. nobiles aut ignobiles ac h̄
modi hoīes. **I**n comedys vero r
tragedys ducunt r p̄p̄tate dic
ta est p̄sona a p̄sonando cum illa
a tū penultima secundū illā que ē
de dictionū accidentib; regulam
q̄ dicitur quod in trisyllabis r tetrasyl
labis r deinceps si vltima correp
ta fuerit penultima longa n̄. ip
sa penultima circumflectitur. r
ter vō grauabunt. **D**ū hoc nō
quod ē p̄sona nūm a p̄sonando s

dictū videtur. huius rī nōis qd
 est sonus. prima sillaba natural
 t̄ est corrupta. idēq; acuto pronū
 aatur accentu secūdu regulā q̄
 dicit quod in dissillabis si prior s̄
 uaturalit̄ fuerit corrupta. ipsa aci
 et. altera vero ḡuabitur. Q̄ si.
 Quali hoc nomine quod ē plona a
 plonatio dicit quod in mūne ve
 ri esse videtur. eo q̄ penultima s̄
 sillaba tamq̄ uaturalit̄ longa s̄
 te corruptam amittitur. Q̄ si.
 ante penultima acuat̄ secūdu re
 gulam qua dicit q̄ in dissillabis
 tetrasillabis. 4 dnceps. si penulti
 ma corrupta fuerit ante penultima
 auctur: cetera vero ḡuabunt. a
 p̄ssime a sono plona dicta esse vid
 bitur. Idcirco autē que in comedijs
 tragedijsq; recitandis representatio
 nem quamlibz faciebat. plona a
 sono dicta videtur. quia d̄m̄ta
 te ipsa larue ad representanda plo
 nā ante faciē posite maior n̄e est
 sonus voluatur. q̄ v̄tq; d̄uēbat
 p̄ter eos qui i amphitheatro hys q̄
 dicebant erant attenti. Circa quosq;
 has comediarz tragediarzq; recita
 tarz plonas vocabant. plona non
 quidē a sono. qui v̄tq; maior fie
 bat larue que ante faciē ponebat̄
 d̄m̄tate. s̄ ab eo q̄ larue ille d̄ca
 ue. ad maiorem sonu faciendū po
 nerent in faciē. atq; ante oculos
 iuratum eas obtigant vultu loq̄

tū inter ipsas Quod v̄ ḡras v̄
 bis aut. na. paratop parastop. sopā
 ty testay. quod est ab ante faciē po
 nendo pa. namq; sonat ab. prol. lo
 nat. i. ante l̄ m. Sopas sonat faciē
 testay ponendo. Top vero. i. in top
 v̄ ty articuli sūt. Quū ergo pros lo
 nat in l̄ an. sopas vero sonat faciē.
 prolopa sive dubio sonat i faciē vel
 ante faciē. Itaq; hec duo nōia videlz
 plona v̄ prolopa. v̄t̄ illoz qui in
 amphitheatris diuersos homines lar
 uam atq; sonoz diuersitate repr̄sen
 tabant. noua sūt. Quū quidē a lo
 no qui fiebat d̄m̄tate larue ante
 faciē posite. idē plona aliter v̄o
 ab ante faciē posita larua acut̄ d̄
 d̄m̄tate sonus fiebat. i. prolopa.
 Et qm̄ sicut dictū est indutis v̄t̄
 v̄ forma diuersis plonis h̄strionē
 in comedia l̄ tragedia. indiuiduos
 homines quoz iur̄tat repr̄senta
 bant exempli ḡras in tragedia he
 cubā quidē l̄ mēdā. In comedia v̄o
 l̄ symonē l̄ armetē. Idcirco ceteros
 quoz homines quoz estz. i. c̄ē pol
 lit aguitis certa. pro sū amulibz s̄
 uaturali dissimilitudinē. v̄t̄ indi
 udua forma nūcupauit. i. non
 nāli. nec p̄ua s̄ munitipatua. et
 in p̄ua appellatione nūcupauit
 v̄ latinū plonā v̄ ḡra. plona. Lon
 vero melius v̄ secūdu veritate sig
 illi. i. ḡra. uaturē rōnalis indiui
 duā s̄bam nōie ypostasios. cont

tū ab alijs pluribus. quibus hoc
nomen naturaliter appellatione
votaucunt. Nos vero p̄ inopiā
voti. proprie res ipsas significā
ū translata r̄tinuim̄ r̄ tūcupa
tionē. cā videlicet q̄ illi i. ḡra recte
dicunt p̄potatim uoie quod a so
uo p̄sonam vocantes. **Sz** p̄ior r̄
Quali q̄ nos sup̄ d̄stinuim̄ p̄
sonā naturē r̄onalis indiuiduas
esse substantiam. quidā ḡroz vocant p̄
postatim. **Sz** illa que ē sermonū
p̄ior ḡra vocat p̄postatim non
mō r̄onalan. v̄nūcā nō r̄onale q̄
libz indiuiduā substantiam. Atq̄ utiq̄ ḡ
cā r̄one v̄tat in rebz in hys videlicet
q̄ a grecis d̄m̄ agitata. postea latīa
interpretatione translata sunt. ap.
oilyay. eu. men toys. catolop. emay
nautay. eu. drops katameros mo
nos. p̄phylantay idem r̄tinet in
v̄niuersalibus quidē ēr̄ possūt.
in solis vero indiuiduis r̄ p̄tūla
ribus substant. **P̄**ue v̄m̄m̄ trant
lato v̄rbi ad v̄rbū facta ē. Nam
ay articulus ē. oilyay r̄enac. eu. i.
men quidē. toys articulus. ka
tolop. sc̄dm̄ totum. pro quo. quia
v̄niuersale totum est ponit in v̄
niuersalibz. Emay ēr̄. ay articulus
nautay possunt eu. i. d̄ aut. to
ys articulus. katameros sc̄dm̄
p̄tem. pro quo sc̄ndū quā omē
p̄tūlarē atq̄ indiuiduā d̄iat
pars. ponit in diuiduis l̄ p̄tūla

ribus. **Non**ops. solis. p̄phylan
tay substant. Itaq̄ ex hys verbis
grecis r̄ ea que secuta est latina
interpretatione manifestū est. nō
modo r̄onalis v̄nūcā nō r̄ona
lis indiuiduā substantiam. p̄postatim
dia. **Nō** solū cū r̄onalū. s; cū
non r̄onalū substantiam indiuiduas
v̄niuersalia que ab ipsis indiuiduis
humana r̄o quodāmodo abstrahit vt
cōrū naturā p̄spicere r̄ p̄prietate cō
prehendere possit. **De**ra cū r̄one in
tellectus v̄niuersalū r̄tū ex quibz
libz i. tā nō r̄onalibus q̄ r̄onalibus
p̄tūlaribus sumptis ē. r̄s v̄ni
uersales intellectus ex quibuslibz p̄tū
laribus sumit. **Quo**arta videlicet
cū ipse sube in v̄niuersalibus quidē
h̄at ex p̄dictis grecorū verbis r̄ la
tina interpretatione intelligit̄ h̄at.
in p̄tūlaribus vero nō d̄uo h̄t. sc̄d
d̄uo capiunt substantiam v̄re r̄c̄. **At** r̄tē
quod sup̄ius d̄ixerat r̄tūas. v̄nūcā
at substantiam in p̄tūlaribz ēr̄. **Quia** nā
q̄ et ēr̄ r̄ id quod ē v̄niuersale
sive se esse nō possunt. vt corpalia
r̄ corpus. actu nāq̄ corpalia nō
est nisi sit in corpore. r̄ corpus nō ē.
quod vocat̄ nisi ipso sit corpalia
que ē eius esse. v̄c̄ sup̄posito quod
libz horum d̄uoū nōmīnū h̄ ē.
v̄nūcā l̄ r̄tūa substantia sc̄ntus
illius que sequitur d̄ictōnis ad
eoz quodlibz aut d̄sc̄p̄ter ar̄tū
talit̄ reddidit. **Recte** ḡ cū dixisset

tenae in vniuersalibus sunt in p
 pticularibus substant dicit etiam
 sube in vniuersalibus sūt in pticu
 laribus capiūt subam. i. substant
 Et est sensus. vniuersalia q̄ intel
 lectus ex pticularibus colligit sunt
 qm̄ pticularū illud esse dicunt q̄
 ipā pticularia aliquid sūt. Part
 icularia vero nō modo. q̄ vtiq̄ ex
 huiusmodi suo ex sunt. vniuersalia sub
 stant. qm̄ eoz que vniuersalibus
 adlunt accidentū eadem in se vlt ex
 trinsecus sibi affixa recipiunt subit
 tā sunt. Iure igitur substantias p
 pticulariter substantes. ypolitay ap
 pellauerunt. De quocumq̄ em̄ dia
 tur est. aut est ipsa aliquoz eūna
 aut est ex eūna. Quod vero aliqd
 substant dicitur accidentibus. In
 se namq̄ l' affixa sibi extrinsecus ha
 bendo accidentia. illis substant. Atten
 de quod cū prius dixerit. eūna in p
 pticularibus substant. deinde ex eodē
 sensu. sube in pticularibus capiūt
 subam. nunc idem volens intelligi
 aut. substantias pticulariter substā
 tas. cum tū aliud sit eūna aliud dē
 substantia. aliud suba. Neq̄ em̄ ut
 nunc de eūna taceamus pensus
 i. certius subtiliusq̄ iuxta rē p
 pteritates et dictionū causas inue
 ti. idem videbitur ee substantia
 q̄ suba. Quod ex grecorū verborū
 diuersitate p̄t intelligit. nō q̄ q̄
 a dicit ap̄solyon. l' osholay. id nō

substantia l' substant appellam
 Quod vero illi ypolitay l' ypolia
 tay. id substantiam l' substantem inter
 pretamur. Et quare l' illud substantē
 tiam. l' id subam dicam̄ rōne subin
 git Subiungit em̄ illud. et quata
 rōne est p se quod non idēz accidētū
 bus ut ee possit. ymo accidentia eo
 q̄ hac rōne substantere. et p se esse dē
 a dō indiget q̄ nisi illa allunt ulli
 mē possunt. Om̄ em̄ accidens a
 liquis substantie additū est potē
 ti et ideo accidens vocat qm̄ illi adē
 cū aliam substantem inē ut color ad
 ē corporeitatem ut illic corpū. Substat
 autem id quod alijs. i. accidentibus
 quodā subiecta ut ee possunt q̄
 inuolunt. ut corpus color Et recte
 dicitur substant. Quodammodo em̄ subil
 lis stat dū sōm quā rōnabile ex
 ducim̄ subiectū est accidentibus q̄
 in se iuxta substantias q̄ solis
 ducunt tempit. Itaq̄ rē. Quali.
 Substat quod ipsū accidētū ut ee
 possit non indiget. Itaq̄ genera et
 species. i. gūales et speciales substā
 tenae. Substant tū non substant
 Dicit. Neq̄ em̄ accidentia. generib⁹
 speciebusue contingūt. ut ipsa ac
 cidētia sunt Non em̄ ipsa genera
 l' species indigent accidentibus ut
 sint. Individua vero substant q̄
 dem vce. Nam utq̄ ipsa indivi
 dua. sicut nec genera nec species
 indigent accidentibus ut sint Et

quare indiuidua quoque non indi-
gent accidentibus ut sunt supponit
Informata enim sunt in propriis et spe-
cificis differentis per quas subsistit
Non modo autem subsistunt. ve-
rum etiam subsistant indiuidua. quoniam
et accidentibus ut et possunt inueni-
trant dum scilicet sunt subiecta eis
accidentibus tanquam illorum secundum
rationabilem rerum veritatem ordinem. tan-
te atque principia. Quoniam ut ex
grece lingue copia rerum diuersitas
magis appareret dicimus quod enapart
quod oplyostay grece. latine intelli-
gitur et atque subsistere. Oplyostay
vero intelligitur subsistere. Neque enim
ut marcus tullius figurato sermo-
tis more in specie laudis quaedam
verba uitate alludit. greca uero est in
ops uerborum sed hec quatuor uocia.
1. entiam. 2. subsistentiam. 3. substantiam.
4. personam totidem uocibus reddit. entiam
autem quidem appellans oplyostay. subsis-
tentiam uero oplyostay. substantiam
ppostalium. personam. ptopan. Ut autem
ad id. propter quod rerum uocibus pro-
tam diuisione fecimus reuertamur
ideo sicut dicitur est greca qualibus indi-
uiduas substantias appellauerunt ppostali-
tis. quoniam ceteris subsistunt. Et quali-
ter uelut intelligi. quod aut. subsis-
tens et que sunt illa cetera. eundem repe-
rens sensum. explanat et aut. qua-
si supposita subiecta sunt quibus
ita que in se extrinsecus affixa. s

hec dicuntur. accidentibus. Idcirco non
quoque latini eas uocantur substantias
quali suppositas primo quod ppostalia
hoc est substantias. Cuius etiam grece
altem indiuiduas substantias quod
uis non omnes sed tamen rationales sicut di-
tum est ab antiquo facit ponendo. uinum
pente ptopa. uol quoque latini a se-
no possumus uocare personam.
Dicit igitur ex predictis manifestum
est. idem est et oplyostay quod entiam.
idem est oplyostay quod subsistentiam.
idem est ppostalium quod substantiam. idem
est ptopan quod personam. Quare
autem ita. Quod prius sermone
greca non modo rationalem uerum etiam
irrationalem. indiuiduam substantiam uo-
cat ppostalium. a ceteris quoque ali-
orum uocibus sunt tribus et di-
uidens. ipsius uocibus ut et pro-
tate ostendit. quoniam uidelicet a sub-
stantia et grece ppostalium et lati-
nus substantiam dicit. Hec uero
quod quoniam sicut rationalis. ita et irratio-
nalis ppostalis sunt substantias. hinc que
in his se habent affixa extrinsecus
his accidentibus subsistat. Postea
tamen idem nomen a genere ad
speciem grece uoluit dicitur. ra-
tionalem tamen substantiam ppostalium no-
minans cum tamen latinorum uoluit
nomen subiecti iuxta naturam et ui-
dictionis ipsius in omnibus que
subsistant aditineat. Si qui
autem querat. quare grece.

nunc non dicitur ypostatium de uero
nabbus aialibus sicut nos latinum
de eisdem irrationalibus nomine subie
predicantur. Respondemus quod hoc
est quoniam sicut nomen hoc ypostatis quod
nunc sicut diximus uel non est me
loris nature a genere uniuersorum
stantium tantum applicatum est ad speciem
rationalium ut id quod est excellentius
videlicet rationalis substantia. aliqua de sep
tione discernatur tam et si non
descriptione nature secundum id quod
par est yphyntantia. atque substantie
secundum hoc enim quodlibet eorum quod
substantie accidentibus posset intel
ligi. at tunc hoc est arte tamen. voca
bulis. uel uocabulorum. Ypostatice
si latine placet dicitur subiectum. a non
rationalibus discernatur. quibus
tamen secundum naturam ducuntur tam gratia
quod latinum interpretatio nominis. Sunt
enim humilissimi multa nomina que cum
per naturam significationis sue pos
sint plurimum ducuntur. uel tamen non
de omnibus illis. sed tamen de quibusdam di
cuntur. Et igitur sic. Quali. Nam
quia dicimus et apud grecos et ap
latinos est diuersitas rerum et nominum
oysia. oysolys. ypostolys. plops.
eterna. substantia substantia. que de
uero et homine uel angelo et deo di
cuntur. Et igitur et hominis qui
dem eterna. oysia. et substantia. i.
oysolys. ypostatis. i. substantia. et
plops. i. persona. Et unum artum sit ha

et hominis. ostendit dicitur. oysia
quidem atque eterna. quoniam est specialis
conformitatis immutabilitate. Oysio
lys uero atque substantia est hominis
quoniam in nullo subiecto est homo. i. substi
tuta qua ipse et et dicitur homo
non habet per se cui assit. in eo qui ab
ipso est homo. ypostatis uero atque
substantia est hominis quoniam subiecto. et tunc
que non sunt substantie. i. quod non sunt
oysolys. Sensus Subiecto accidenti
bus. quoniam accidentia sic in eo sunt. quod in
ipso per se cui assit naturaliter huius
est etiam eisdem hominis. plops. at
que persona. quoniam ipse est. secundum natura
lem. plops. tunc distinctiudine in
diuiduum et non irrationale cui per naturam
ducuntur potest. sed rationale ad quod uel
nomen et ypostatice et persone dicitur
Non solum autem homini sed etiam an
gelo sicut supradictum est persone ducuntur.
quoniam similiter rationale indiudivum. Et
eadem ratione et tunc. i. oysia et eterna.
oysolys et substantia. ypostatis
et substantia illi ducuntur. Nam et specia
lis conformitatis immutabilitate quod
supra nominum spirituum est. et quoniam specialis est
et substantia non habet per se cui assit in
nullo subiecto et in substantia et subiecto
accidentibus que in ipso aliqua in
nate illis propria sequuntur. De de ange
lo tunc quod non de illius sed tamen de hominis
atque de unum atque persona in hoc opus
fons tamen eterna et eterna hominis esse dixit
Dicit et eandem et de. Quod omne se quis
non omnia

eandem qua sunt hominis ratione
Nam eterna que hominis esse dicitur
propter universalium que de ipso predicantur
subsistentiam immutabilem con-
formitatem. de deo quoque sic ut quia
quod subsistentiam sui immutabili simi-
litudine dicitur. Non enim sunt diver-
se eterne inter se similitudine sub-
stantiis. Quamvis quoniam una de patre. alia de
filio cui. alia de amborum spiritu di-
catur. Si enim esset pater et filius eius
et amborum spiritus multi domini et non
unus singulariter et individualiter
deus. Quamvis et de uno quoque homine
dicitur esse. unum quod tamen dicitur quod sit ip-
sa essentia. quoniam multorum universalium
quod diximus similitudine est. De deo
non nisi una singularis et indivi-
dua eterna est que de patre et de filio
de amborum spiritu predicatur cum de
deus est. Ideoque dicimus. non solum deus esse
verum et deus esse eterna. Et hoc intel-
lectu aut deus quod est pater et eius filius
et amborum spiritus et oplys et et essen-
tia. Recte videtur. Sine principio enim
et sine fine unum et indivisum et sim-
plex deus est. Et cum omnia que ex ipso
et ipsum et in ipso sunt. id est a theo-
logis dicuntur esse quoniam ipso solo auctore
sunt. maxime tamen ipse est a quo sum-
mum factum. hoc quoniam quatenus subsisten-
tiam et accidentibus et propriis et habitibus
et loquens rationibus et moribus aliis
et dicuntur ipso auctore se quod et dicuntur
Est etiam oplys. i. substantia vera.

Subsistit enim per se nullo indigens.
nulli enim tamquam accidens. ad se potest
divina eterna. Dicitur et philosophan-
tiam. i. substantiam. Recte videtur. Quia
enim divine eterne nihil ut accidens
esset in deo. tamen subsistat omnibus quod
est. vera causa. verum principium et ve-
rum esse. Si enim inter creatura aliorum a-
lia et cause et esse et principia id est quod
creata dicuntur rationabilis deus quod non
habet per se alterius quod ipse est eterna
causam sive esse sive principium et omni-
um creaturarum vera et unica causa et verum
esse et verum principium etiam substantiam
de. Sed autem tres unum quod sunt sin-
gularis. simpliciter indivisum et esse
sive. sive proprietate diversis. prout dicitur.
et eius filius et amborum spiritus quod
unum unum quod sunt omnium creaturarum
est et causa et esse et principium et si-
mul una causa unum principium et
unum esse. Unde etiam dicitur una et op-
lys et oplys. i. eternam et substantiam
etiam divinitatis hoc est dicitur
tamen tres personales. i. tres sub-
stantias. non quidem quod illi qui
sunt tres diversis proprietatibus sui
sunt et creaturarum tres cause et tres prin-
cipia. sive quod horum trium unum quod
est et causa et esse et principium omnium
est et hoc ratione illis omnibus substantiam.
Sed sicut quoniam non nisi sit una
trium divinitas et una eternitas. si-
tamen dicitur tres persone divine et car-
ne ratione divinitatis et eternitatis sal-

na singularitate pluralitas adicit
torū nominū. .i. diuine et eterne red
ditur pluralitati nomī quib⁹ in ra
dem orōnis pte adiciunt. .i. tres et plo
re que vero rē et vocū unō plia se
ita quous nō nisi sit vna cōiūte rō q
vniuersaliter illoz p se est et cō tres
simul oīm cōtoz sunt vna causa
vni et vni pncipiū. salua tū hui⁹
rōnis singularitate. pluralitas hōz
nomī. .i. ppositas l' substantes. rē
reditur pluralitati huius uōis qd
est tres tū i eadem orōnis pte addit
cūtur. Et quidem secundū hūc mo
dum latinū dicit vna trinitas et
h' est pater et filius et spūs.
rētia tres substantes tres psonas. Et q
dem tū p dicitōz rētia vna singu
larem et indiuiduā et vltimū tres
vni et cōiūte. tres et psonas et rē
veritas et theologica rō et auctoritat
ecclesiasticū vltus h'z. **S**z qm et substi
ter et substare ex vniuersalitate
diuersis tū rōib⁹ id quod eadē sub
stentia aliquid ē. vno dicit et hō
substare em homo qm substentia q
est dicitur homo. .i. humanitas. nll
i hōie in quo ē tamq̄ auctus ad
substare vero. qm eadē substentia
i eodem hōie multoz genū am
denas allunt. n' vni vritate ut
vlti phylophoz dē mult' sube. qd p
vna singulari vni spū substent
na substare. **V**n' em hō vna singu
larī humanitate plurimis eadē

87
accidentibus substans. p ipsam nō
nisi vnus homo et vna substantia dicitur
Que vero plures eiusdem spū sub
stentis substare et substare vni
vni plures sube sunt et dicitur. **D**e
plurib⁹ humanitatib⁹ plures hōi
nes et sube. **S**imilit' g' cum vna q̄
tūm p dicitōz vna sola cōiūte sit et rō
sunt nō nisi eadē sit quous plures p
mo sub⁹ q̄ creatis se qualiter supra
dicitur ē qm l. l. eoz pncipiū substent.
nō tamē plures em substantes. l' sub
stantie. **S**z vnus tū substas l' substantia
qm et secundū qua sit se et tū vni
tatem omniū se vni pncipiū. **D**i vō
essent plures illoz tū rētia. qz v
vna pater. alia filius. alia ambōz
spūs est. sicut hominū mult' v
vnus spēs substentia se qz vna
vnus. alia alius est homo. tū se
cundū cōiūte pluralitate. p et fil
et eoz spūs em mult' creatoz pnc
cipia. idēqz mult' illis substantes
et eoz mult' sube sicut sedm substi
tentia eiusdem spū pluralitatem
plures hōies pluribus accidentib⁹
que substentis allunt substantes et
eoz sube. **S**z qz theologica rōne pā
tris et filij et spūs scī nō n' vna singula
rit' et indiuidualit' est cōiūte. idēqz
vni vni omniū possunt et pncipiū
q̄ pncipalitas sue rōne rē illi hū
manē phie vbi sube l' substare di
a possunt ecclesiastic' loq̄di vlt' rē
i deo substantia dicitur. **N**isi em hāc

de deo pater et filio et spiritu sancto substantiam
autem pluralitatem excludit. primo recipere
ut quod a diversis personis erit et ab uno
na erit pater unum principium et ab alia
filius aliud principium et ab alia spiritus
sanctus aliud principium. recte videtur de
vobis in pluralitate qua illi erunt
tres sube quod modo videtur in ea quod
propter unitatem eternam tamen est singulari
tatem videlicet de deo pater et filius et de
spiritu sancto dicitur substantia idcirco quidem
quod ipse supponeretur ceteris rebus
quali subiectum videlicet ut in ipso erit
et eternae suae qua est ipse primo que ipse
se est aeternitates aeternitates. sicut in hoc
vultem substantiam sustinet diversitas
et generum accidentia et idcirco ponitur
quod idem deus pater et filius et spiritus
sanctus precesserit omnibus rebus ut
subiectum vultem videlicet quali primum
quod vobis vultem et deus omnibus
oppositis et substantiam substantiam.
Et et hoc et. Quia loquendo de eternitate. Sub
stantiam substantiam. a suo opposito quo ne
atque personae distinctas se demonstratum
oppositum vultem videtur. h. que de
illis dicitur sunt dicitur ad hoc distinctas
personae. Quali De eternitate. Substantiam
tamen substantiam multa dicitur sunt. et hoc
omnia idcirco dicitur sunt. i. volo hanc in
tentionem dicitur putari. ut monstratum
distinctas naturae est quod personae. i. op
positas atque oppositas. Quos vero no
vniquodque. i. oppositas et oppositas in
oppositum apud Latinos appellatur.

videlicet cum quod generum opposita dicitur lati
ne dicuntur eternitas. sive substantiam
sive naturam et quod generum de opposita
tatis. latine appellatur substantiam
sive substantiam sive personae. sic arbitrium et
eternitatem locutionis. i. arbitrium cor
relinquit qui eternitatem locutionis v
lunt nonerunt. Hoc tamen inter dicitur in
dubium quod predicantur differere hoc
est diversum et inter nam atque personam
quam sive secundum substantiam ultimam
naturam significacionum. natura est spiritus
omnibus sube significata. personae a
lia vobis ponit quod supra posuerat. Ad
tamen est sensus. Superius cum ait. Natu
ra est vniquodque rem et formam spiritus
tamen dicitur. Et quod dicitur vniquodque
rem hoc dicitur omnibus sube. Hanc et
volebat intelligi equivoce non quod
dicitur rem. Quod vero ibi dicitur
spiritus dicitur h. dicitur spiritus personae
eternitas. Recte vobis nam et ibi quod notabat
distinctam paulo ante vocaverat. personae
tamen dicitur Diversitas dicitur et na
turam autem et argenti h. personae rem
monstrare cupientis. Persona vero est
Quali. natura est omnibus sube
spiritus personae. Persona vero est
rationalis naturae individua substantiam
na

Hanc et dicitur dicitur
nam atque personam personam
distinctas diversitas et ostendit. Hanc
notum atque vultem errores ponit
ac submonere ingreditur. Et personam

errore ostendit et destruit. Quasi
 Persona est ne rationabilis individu
 a substantia. habet personam s. uel horius o
 pinatione sua constituit duplicem in
 xpo esse. unam scilicet in altera hominis. Di
 citur enim in xpo unam personam esse quod est
 deus. alteram que homo. ex his
 duabus xpian esse conuictum. eo scilicet
 errore ad hoc dicendum traductis
 quod putauerit dicitur ipse natura in o
 mibus quod quomodo distimantur na
 turis hoc est quia putauerit quod omnis
 natura dicatur et persona. hoc enim
 presumptio quod duplicem naturam esse
 in xpo recte censerebat. duplicem quod
 personam in ipso esse. **De** **Quia** in
 re. cum falsum esse superius dicitur distim
 no persone que est rationalis individu
 a substantia diuincat. quod non habet distimno plus
 lute persona est individue substantie s. sin
 gulariter individua substantia. **Cum** autem
 persone habet distimno cum falsum esse
 diuincat tunc habet sequitur argumet
 ratio euidenter declarat eius errorem
De **Et** cum sic Argumentatione
 qualitate dicitur propositio per quam
 dam quasi conclusum. **Quae** autem
 est falsis. **Spere** uero propositio. **Pro** ei
 aliquo extra sumpto per se sua con
 firmat s. quasi aduersary sui dicitur
 quod est xpi non unam esse personam. **De**
 uat. per se illi sumit ut quod ex colat
 tu sequat ostendat quod destructo. p
 tis manifesta sicut ueritate argumet
 tatione concludit. aut g. **Et** non est

xpi una persona. sequitur sic **Et** inel
 torius qui omnes naturam esse putat
 personam et numero naturam. **Cur**
 uis personarum addit ante sumpto
 dualis naturas in xpo manifestum
 est esse hominis uidelicet atque dei. **Et** ip
 nondum satis est premissum ut quod
 illaturus est uetellano inferat
 adhuc addit. **De** **et** tam insipientis
 erit quisquam ut quis hoc est
 aliquo modo utrumque. i. aliqua du
 as hominis uidelicet atque dei uia. a
 ratione se uingit dicens. unam quod il
 laz duas naturas esse personam alte
 ra uero non. legitur ut due et ipse ui
 deant esse persone. i. ut xps non sit
 una persona. s. due. **Quod** falsum esse
 licet predictum est distimno persone
 superius dicta conuincat. et si persona
 ut dictum est. ne rationabilis individu
 a substantia. **Et** autem xps est due ploc
 quod igitur est hominis deus sicut diuincat.
De **Quia** ita sicut equalis. i. sicut fit
 in duo corpora. i. in duo lapides s. du
 o ligna s. lapis et lignum s. humoi
 alia corpora subiecta apponunt ut
 uidelicet tunc locis illa corpora sunt
 uncta. i. et ex alterius qualita
 te nichil pueniat in alium. que con
 iunctionis modum greci uocant
 kata paratheleu. hoc est habet apposi
 tionem. **De** **Quia** kata grece sicut locum
 parat ad thes positio. **Diligen**
 ter attende quod his uerbis hinc et
 oblatre signatum est. **De** **De** esse

Diungendi quolibz modis. **A**ut ei
quod duo corpora ita sibi iungu-
tur qd in alim nichil ex alteru-
nichil pueniat qualitate. **I**nq
iunuit qd et ita sibi iunam diun-
gant aliqua ut in alteru ex alte-
nus qlitate aliquid pueniat. **S**
Niger em lapis albo lapidi ap-
posito loco quide alter alteri iuncta
est. sz neqz qui niger e albi qlitate
dicit alb. neqz q albus e nigri
qualitate de niger. **L**igno aute fer-
ru vl auru apponit r de quide ap-
positionis habitu lignu ipm fer-
ratu l auratu. sz nodu auri l ferri
qualitas predicat de ligno. **C**ong-
tu in humiliori apponib. et alteri
ad alteru quada denoiatioe quali-
tatis nomen tullum. **I**pla vo qua-
litate neqz in altero fieri ut i velli-
u siue armor apponib. **D**ectis ei
corda l pulchritudine r armor pic-
tura. cordibus aut pulchra a pict-
is au h apponit. di tu e i illi suba
h mune fiant. est au e no mo no-
alterius denoiat in alim. veru ena
re ipsa qualitas alteri fit in altero
vt dulcedo l aciditas appositou fit
in vase l pomu odor i manu. **E**z in
hys omib. attendendu e qd n fit a
ligo vnu ex eo qd apponit r ex eo
cu apponitur. **N**on ei est aliquid
vnu ualiter ex apposis sibi lapidi-
bus albo r nigro neqz ex ligno r f-
ro l ex ligno r auro neqz ex homi-

ne r eius l veste vel armis neqz
ex hoie et manu. **E**x carne aute
r ossibus r quibusda alijs fit vnu
corpus aiiale et corpus ex carne r
anima vnu aiiale. **D**e ergo meli-
intelligi possit i quibz psona illoz
ex quibz ipsa dicit compo alteri
inapicendu est. **O**me quod est a
simplex aut dpositu est. **Q**uid
autem sit simplex aut qd compo-
litu in libro qui e de boni ebdoma
de dictu est. **I**bi namqz septimo
ppositou timno siue regula simpla
ita distiuit. **S**implex est qd e lu-
u r id qd est vnu h. **D**e octauo
vero termino. de eo qd est dpositu
aut. **O**mi dposito aliud est esse
aliud ipsu est. **H**ec aute ex quo
sensu accipienda sut dan e. **V**nde
manifestu e vnu esse aliqd i qd dicit
la l iuncte diuinita dan. **C**ui vni l
esse omis spenales et ex qb. spenale
stant. subsistentia moz qm ipso
l iuncte diungit. r pect has ille
et que in eode cantur ex habitu co-
iunctoz. vt homu q ex carne r spu
diuctis vnus e. l esse omis corpis
atqz sps subsistentie r alie qm qm
ipso ex carne fuit dicitu. **I**de vero ho
ex hys q subsistentis alit qlitatis
r iunctis itruallant. aliquid e. **E**t
qm hois ex carne r spu dpositio fit
ita qd n vnusqz n alteru i ro dicitur
Oms ille qs mo dixim subsistentie
r qlitates r it uallantes iuncte pmo e

inuallariū tūm de iplo hoīe
 dūc h' em corpis spūs qz dūc
 dpositio est non dūctio. **N**ā
 omis dpositio dūctio. hūc d
 ois dūctio ē dpositio. **O**is uō
 dūctio. dpositio est. **D**ūc' ali
 quod in sele iuxta dponit. **E**t
 l' alterius uol' utriusqz q' dūctio ali
 qz iuxta dūctio. **S**ū albu
 nigrūqz iuxta. neqz ponenti
 a neqz dpositū albi r' ngrū reti
 nent qualitates s' alia' spūa
 afficiunt colore. **E**t uō lū cō
 iuxtiōe fit dpositio p'is cōponē
 ubi tuas q' dūctio n' retinet. r' o
 cū dūctio de dposito fact. h' r'
 spūs nature n' in corpore r' spū
 uincit de hoīe dūctio. **U**e r' alie quēta
 q' in iplo ex eoz h' dūctio ē hūc dpo
 sitione dūctio. **I**n q' dūctio ē ar
 tendendū q' r' h' q' nō cūctio ē
 gūis q' l' in dpositioib' dūctio
 t' spū in aliq' l' cūctio r' omis. **E**t
 uis em corpūs r' spūs dūctio hūc
 gūis i' h' in l' cūctio r' omis q' utiqz
 hūc q' p' dūctio l' dpositio hūc iplo
 uō ipossibile est p' dūctio. **N**ūqz cū
 id qd ē p' dūctio. **E**t cū r' q' illi adē.
 p' dūctio ē r' hūc t' r' p' dūctio. n' u' de cō
 qd est **S**impliōs qz s' b' h' dūctio di
 uisōz l' gūis. ut r' dūctio gūis.
 uia tū cūctio ē r' q' cūctio q' l' cūctio dūctio
 hūc id qd ē totū r' dponit. **E**t uō
 r' id qd ē n' cūctio gūis n' cūctio hūc
 r' omis. r' idē illoz dūctio. dpositio

tio ē nō p't. **Q**uodā tū r' dūctio
 habitu iūctioe omī quēta
 est hūc simplex hūc dpositio qd
 uia mēs concipit ut i' cō id qd est
 r' cū. l' qd' cū adē gūis r' cūctio ē dūctio
 la cū attēctioe p' dūctio. **D**ūctio cū
 i' illo uis r' ipm cū q' id qd' hūc est
 r' cū id qd' est qd' illo ē hūc. **D**ūctio
 r' quēta alia q' p' dūctio r' cūctio al
 l' quēta iplo ē. uis uō l' cūctio
 cū afficiunt cū qd' est. **I**n h' g' uis.
 id qd' est. hūc cūctio est r' cū q' ipz
 esse q' uis cūctio. **I**p'm quōqz esse
 r' cū que ipm sequit. hūc id qd'
 ē de quo uē dūctio. **Q**ue n' dūctio
 ēctio hūc hūc nō p' dūctio. **N**ūqz
 cū ois l' cūctio in se uel hūc l' p't. n' ali
 quo mō sibi dūctio. **D**ūctio igit
 uis se hūc que l' iūctio dūctio
Et si omī gūis omī r' cūctio. r' h' uō
 nō dūctio mūctio tū l' in cō dūctio
 cū l' illud dponit p' dūctio. **E**t hūc
 igit' apper dūctio ē mōctio dūctio
 la sibi dūctio iūctio r' q' dūctio uis
 in q' dūctio sibi dūctio. **E**t cūctio
 uis nō esse uis. **D**ūctio qz i' quō dūctio
 uis l' dūctio q' dūctio l' p' dūctio ē q' dūctio
 dpositio. **I**n cō autē qd' cō dpositio ē
 q' dūctio alterū. q' dūctio utriusqz q' dūctio uis
 tū cōponis cō dūctio dūctio.

Faint, illegible text in the left column, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text in the right column, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

